GENE WOLFE

CARTEA SOARELUI NOU

Volumul 1

UMBRA TORŢIONARULUI



LEDA

CARTEA SOARELUI NOU

GENE WOLFE s-a născut în 1931 la New York şi a crescut în Houston, Texas. După doi ani şi jumătate petrecuţi la Universitatea Texas A&M, a renunţat la studii şi a fost recrutat în armată. A servit în Războiul din Coreea, pentru serviciile sale primind decoraţia Combat Infantry Badge. A urmat apoi cursurile Universităţii din Houston, absolvind Facultatea de Mecanică. Din 1984 s-a consacrat exclusiv scrisului.

S-a afirmat ca scriitor de science-fiction odată cu publicarea în 1972 a romanului *The Fifth Head of Cerberus*, iar în 1973 a primit Nebula Award pentru cea mai bună nuvelă (*The Death of Doctor Island*). În 1977 i s-a decernat Chicago Foundation for Literature Award, urmat de Rhysling Award pentru poezie science-fiction.

Tetralogia *Cartea Soarelui Nou* şi-a câştigat rapid titlul de operă clasică în domeniu şi i-a adus autorului şase premii prestigioase: World Fantasy Award, British SF Association Award, Nebula Award, Locus Award, John W. Campbell Memorial Award, Prix Apollo.

Multiplu laureat pentru scrierile sale (romane, culegeri de povestiri, poezii), Gene Wolfe mai este autorul tetralogiei *Cartea Soarelui Lung*, care, împreună cu *Cartea Soarelui Nou* şi trilogia *The Book of the Short Sun* (*Cartea Soarelui Scurt*), *formează*, aşa-numitul „Ciclu solar”.

„Cartea Soarelui Nou *conţine elemente din alegoria spenseriană*, *satira swiftiană*, *conştiinţa socială dickensiană şi mitologia wagneriană*. *Wolfe creează o ordine socială cu adevărat nepământeană*, *pe care cititorul ajunge s-o cunoască dinăuntrul ei*... *iar odată pătruns în această lume*, *nu mai are cum să se oprească din drum*.”

The New York Times Book Review

GENE WOLFE

CARTEA SOARELUI NOU

UMBRA TORŢIONARULUI

VOLUMUL I

O mie de evuri în ochii tăi
Sunt ca o noapte trecută;
Scurte ca veghea ce sfârşeşte noaptea
În dimineaţa ne'ncepută.

I

Exhumare şi moarte

Poate că mi-am presimţit viitorul. Poarta încuiată şi ruginită care se afla înaintea noastră, cu fuioare din ceaţa râului împletindu-se între ţepuşele sale, asemenea potecilor de munte, îmi stăruie acum în minte drept simbolul exilului meu. Din această pricină încep povestea de faţă cu ceea ce a urmat după ce ne dusesem să înotăm, când eu, Severian, ucenic în Ghilda Torţionarilor, fusesem la un pas de a mă îneca.

— Straja a plecat.

Astfel i-a spus prietenul meu Roche lui Drotte, care văzuse şi el, cu ochii săi, acest lucru.

Cu oarecare şovăială, băiatul Eata a avut ideea să dăm ocol porţii. Ridicându-şi braţul subţire, pistruiat, a arătat spre miile de paşi pe care-i măsura zidul ce se întindea în lungul mahalalei, urca dealul şi la un moment dat întâlnea curtina înaltă a Citadelei. Acest drum aveam să-l străbat odată, mult mai târziu.

— Şi să încercăm să trecem de turnul de pază fără salvconduct? Ne-ar trimite direct la Maestrul Gurloes.

— Dar de ce-o fi plecat straja?

— N-are importanţă, a zis Drotte şi a zgâlţâit poarta. Eata, la vezi dacă te poţi strecura printre bare.

Drotte era căpitanul nostru, aşa că Eata şi-a vârât un braţ şi un picior printre barele de fier, dar ne-am dat seama de îndată că n-ar fi izbutit nicicum să-şi tragă şi trupul.

— Vine cineva, a şoptit Roche.

Drotte l-a smuls pe Eata dintre bare.

M-am uitat în josul străzii. Nişte felinare se legănau prin zgomote de paşi şi voci, înăbuşite de ceaţă. Eu m-aş fi ascuns, dar Roche m-a oprit, spunându-mi:

— Stai, văd lănci.

— Crezi că se întoarce straja?

El a clătinat din cap:

— Sunt prea mulţi.

— Cel puţin doisprezece bărbaţi, a zis Drotte.

Încă uzi de la înotul în Gyoll, am aşteptat. În cotloanele minţii mele, tot acolo stăm şi acum, tremurând. Aşa cum ceea ce pare nepieritor tinde să se îndrepte spre propria distrugere, clipele care la vremea lor par cele mai scurte prind din nou viaţă – nu numai în amintirea mea (care, când e să fac socoteala de pe urmă, n-a pierdut nimic), ci şi în bătăile inimii şi în zburlirea părului, reînnoindu-se la fel cum Commonwealth-ul nostru se reconstituie în fiecare dimineaţă, în chemările stridente ale goarnelor sale.

Bărbaţii nu purtau armură, după cum am observat curând la lumina galbenă, bolnăvicioasă a felinarelor; dar aveau lănci, aşa cum spusese Drotte, şi bâte, şi barde. Cel care-i conducea purta un pumnal lung, cu două tăişuri, vârât la brâu. Ce-mi atrăgea mie mai cu seamă privirile era cheia masivă prinsă de un şnur în jurul gâtului său; după cum arăta, părea potrivită pentru broasca porţii.

Micul Eata abia stătea locului de speriat ce era, iar căpetenia ne-a văzut şi a înălţat felinarul deasupra capului.

— Aşteptăm să intrăm, gospodare, a strigat Drotte.

Drotte era cel mai înalt, dar şi-a luat o expresie umilă şi respectuoasă pe chipul lui întunecat.

— Nu se intră până-n zori, a răspuns căpetenia pe un ton morocănos. Mai bine v-aţi duce acasă, tinereilor.

— Gospodare, straja trebuia să ne lase să intrăm, dar nu e nimeni aici.

— N-o să intraţi în seara asta.

Căpetenia şi-a pus mâna pe plăselele pumnalului înainte să mai facă un pas spre noi. Preţ de o clipă, m-am temut că ştia cine suntem.

Drotte s-a dat în lături; noi, după el, în spatele lui.

— Cine sunteţi Domniile Voastre, gospodare? a întrebat el. Căci soldaţi nu sunteţi.

— Suntem voluntari, a răspuns unul dintre ei. Am venit să ne păzim morţii.

— Atunci, ne puteţi lăsa să intrăm.

Căpetenia se apropiase de poartă.

— Nu intră nimeni în afară de noi.

Cheia lui a scrâşnit în broască şi poarta s-a deschis cu un scârţâit. Înainte să apuce careva să-l oprească, Eata s-a repezit prin ea. S-a auzit o înjurătură şi căpetenia împreună cu încă doi au ţâşnit după Eata, dar el era mult prea iute de picior pentru ei. I-am văzut părul cânepiu şi cămaşa peticită alergând în zigzag printre mormintele afundate ale nevoiaşilor, apoi dispărând în desişul monumentelor celor cu dare de mână. Drotte a încercat să se ia după el, dar doi bărbaţi l-au înhăţat de braţe.

— Trebuie să-l găsim. N-o să vă jefuim de morţii voştri.

— Atunci de ce vreţi să intraţi? a întrebat unul dintre voluntari.

— Ca să strângem ierburi, i-a răspuns Drotte. Noi suntem ajutoarele vindecătorilor. Nu vreţi ca suferinzii să se tămăduiască?

Voluntarul s-a uitat la el. Bărbatul cu cheia îşi scăpase felinarul când alergase după Eata, aşa că nu mai rămăseseră decât două. În lumina lor palidă, voluntarul avea un aer tâmp şi nevinovat; presupun că era salahor pe undeva.

Drotte a continuat:

— Trebuie să ştiţi că anumite buruieni de leac, ca să-şi arate virtuţile cele mai alese, trebuie culese de pe morminte la lumina lunii. În curând vine îngheţul care omoară totul, dar stăpânii noştri au nevoie de provizii pentru iarnă. Cei trei au

pus o vorbă bună ca să intrăm în seara asta, iar pe flăcăul ăla l-am luat de la tătâne-său ca să mă ajute.

— N-aveţi nimic în ce să strângeţi buruienile.

Şi la acest ceas îl admir pe Drotte pentru ceea ce-a făcut.

— O să le legăm în mănunchiuri, ca să se usuce, a zis el şi fără să şovăie a scos o bucată de sfoară din buzunar.

— Înţeleg, a spus voluntarul.

Ba nu pricepuse o iotă. Roche şi cu mine ne-am tras pe nesimţite mai aproape de poartă.

Drotte însă s-a îndepărtat de ea.

— Dacă nu ne lăsaţi să culegem ierburile, am face bine să plecăm. Nu cred că o să-l găsim pe băiat acolo în noaptea asta.

— Ba n-o să plecaţi. Trebuie să-l scoatem de-acolo.

— Prea bine, a zis Drotte în silă şi am păşit dincolo de poartă, urmaţi de voluntari.

Unii iniţiaţi într-ale tainelor spun că lumea reală a fost construită de mintea omenească, întrucât deprinderile noastre sunt guvernate de categoriile artificiale în care împărţim lucruri ce nu se deosebesc între ele în esenţă, lucruri mai slabe decât cuvintele prin care le numim. Am înţeles principiul intuitiv în acea seară, când am auzit cum ultimul voluntar închide poarta în urma noastră.

Un bărbat care nu vorbise până atunci a spus:

— Eu mă duc s-o păzesc pe mama. Am irosit prea mult timp. Te pomeneşti că au şi dus-o de-aici şi sunt la o leghe depărtare.

Câţiva voluntari şi-au murmurat consimţământul şi grupul a început să se împrăştie, un felinar luând-o la stânga, celălalt la dreapta. Noi am urmat poteca din mijloc (cea pe care mergeam de fiecare dată când ne întorceam la porţiunea prăbuşită din zidul Citadelei), împreună cu restul voluntarilor.

E natura mea astfel alcătuită, şi este bucuria şi totodată blestemul meu, ca să nu uit nimic. Fiece lanţ zornăitor şi vânt şopotitor, fiecare privelişte, miros şi gust rămân neschimbate în mintea mea, şi cu toate că ştiu că nu tuturor li se întâmplă asemenea, nu-mi pot imagina ce poate să însemne să fii altfel, ca şi cum te-ar fi furat somnul când, de fapt, experienţa

respectivă e doar depărtată. Acele câteva trepte pe care le-am urcat pe poteca albă se înalţă acum în faţa mea: era frig şi se făcea tot mai frig; lumină nu aveam, iar ceaţa începuse să se reverse de-a binelea dinspre Gyoll. Câteva păsări veniseră să-şi caute culcuş de noapte în pinii şi chiparoşii din jurul nostru şi zburau neliniştite dintr-un copac în altul. Îmi amintesc senzaţia pe care o aveam în palme în timp ce-mi frecam braţele, şi felinarul săltând la o oarecare depărtare printre stelele mormintelor, şi-mi amintesc ceaţa care scotea din cămaşa mea mirosul apei de râu şi mirosul puternic al pământului proaspăt răscolit. În ziua aceea fusesem la un pas de moarte, când aproape că mă gâtuisem în păienjenişul rădăcinilor; noaptea avea să însemne începutul maturităţii mele.

A urmat o împuşcătură, ceva ce nu mai văzusem până atunci, izbucnirea unei energii violete care a spintecat întunericul asemenea unei lame, încheindu-se cu o bubuitură ca de tunet. Undeva, un monument s-a prăbuşit trosnind. Apoi linişte... în care a părut să se dizolve tot ce mă înconjura. Am rupt-o la fugă cu toţii. În depărtare strigau nişte voci bărbăteşti. Am auzit scrâşnet de oţel pe piatră, ca şi când cineva ar fi lovit o lespede de mormânt cu o badeleră. M-am repezit pe o potecă ce-mi era complet nefamiliară (sau aşa-mi părea atunci), o panglică de oase sfărâmate, doar atât de lată cât să poată merge doi oameni cot la cot, care şerpuia în jos, spre o vâlcea mică. În ceaţă nu vedeam decât formele întunecate ale monumentelor funerare de-o parte şi de alta a potecii. Deodată poteca nu se mai afla sub picioarele mele, ca şi când cineva ar fi smuls-o brusc de acolo – mă gândesc că poate nu observasem eu că făcuse un cot undeva. Am păşit în lături, ca să mă feresc de un obelisc ce părea să ţâşnească în faţa mea, şi m-am izbit cu toată forţa de un bărbat înfăşurat într-o mantie neagră.

Parcă mă lovisem de-un copac; impactul m-a trântit la pământ, tăindu-mi răsuflarea. L-am auzit mormăind nişte măscări, apoi un sunet foşnit când şi-a rotit o armă.

— Ce-a fost asta? a-ntrebat o altă voce.

— Cineva s-a ciocnit de mine. Dar a dispărut, oricine-ar fi

fost.

Am rămas nemişcat.

— Deschide lampa, a spus o femeie.

Vocea ei era asemenea uguitului unei porumbiţe, dar se simţea o oarecare nelinişte în ea.

Bărbatul de care mă ciocnisem a răspuns:

— Or să se repeadă asupra noastră ca o haită de doli, Madame.

— Oricum o vor face curând – Vodalus a tras. Sunt sigură că l-ai auzit.

— Mai curând o să-i ţină la distanţă.

Cu un accent pe care, având prea puţină experienţă, nu l-am recunoscut ca fiind al unui exultant, bărbatul care vorbise primul a spus:

— Mai bine nu aduceam pistolul. N-ar trebui să-l folosim împotriva unor asemenea indivizi.

Era mult mai aproape acum şi în câteva clipe l-am şi zărit prin ceaţă, foarte înalt, suplu, cu capul descoperit, oprindu-se lângă bărbatul mătăhălos de care mă izbisem. O a treia siluetă înfăşurată în negru părea să fie femeia. Cu răsuflarea oprită în piept, rămăsesem şi fără vlagă în picioare, dar am izbutit să mă rostogolesc după postamentul unei statui şi, odată ajuns la adăpost, mi-am furişat o privire spre ei.

Ochii mi se obişnuiseră cu întunericul. Desluşeam chipul femeii, în formă de inimă, şi am observat că era aproape la fel de înaltă ca bărbatul suplu pe care ea îl numise Vodalus. Bărbatul mătăhălos dispăruse, dar l-am auzit spunând: „Mai vreau frânghie.” După vocea lui, aş fi jurat că e doar la un pas sau doi de locul unde mă ghemuisem eu, dar părea să fi dispărut asemenea apei aruncate într-o fântână. Apoi am zărit ceva întunecat (probabil calota pălăriei lui) care se mişca aproape de picioarele bărbatului suplu şi am înţeles că fără doar şi poate asta se şi întâmplase – adică acolo era o gaură, şi el se vârâse înăuntru.

Femeia a întrebat:

— Cum e?

— Proaspătă ca o floare, Madame. Aproape nici un iz de duhoare pe ea, şi nici o pricină de îngrijorare.

Mai agil decât îl crezusem în stare, bărbatul a sărit afară, apoi a zis:

— Acum, dă-mi mie un capăt şi tu apucă-l pe celălalt, Liege, şi-o scoatem ca pe-un morcov.

Femeia a spus ceva ce eu n-am putut auzi, iar bărbatul suplu i-a zis:

— Nu era nevoie să vii, Thea. Cum ar apărea în ochii celorlalţi dacă nu mi-aş asuma nici un risc?

Icnind, el şi bărbatul mătăhălos au început să tragă şi am văzut ceva alb ivindu-se la picioarele lor. S-au aplecat să ridice orice-ar fi fost acel ceva. Ca atinşi de bagheta radiantă a unui amschaspant, ceaţa s-a învârtejit şi s-a spart, lăsând să pătrundă o rază de lună verde. Trăseseră afară leşul unei femei. Părul, odată negru, îi cădea în şuviţe pe chipul livid; era îmbrăcată cu un veşmânt lung, dintr-o ţesătură deschisă la culoare.

— Vedeţi, a zis bărbatul mătăhălos, întocmai cum v-am spus, Liege, Madame, te uiţi la ea şi nici nu zici că s-au scurs aproape patru sute de ani. Nu mai trebuie decât s-o trecem peste zid.

Abia dacă ieşiseră aceste vorbe din gura lui, când am auzit pe cineva strigând. Trei dintre voluntari veneau în jos pe cărare, coborând de pe muchia văii.

— Ţine-i în loc, Liege, a mârâit mătăhălosul, aburcând cadavrul pe umăr. Eu mă ocup de ăsta şi am grijă s-o duc pe Madame la adăpost.

— Ia-l, a zis Vodalus.

Pistolul pe care i l-a dat a prins lumina lunii asemenea unei oglinzi.

Mătăhălosul s-a uitat la el cu gura căscată.

— N-am folosit niciodată aşa ceva, Liege…

— Ia-l, s-ar putea să-ţi trebuiască.

Vodalus a tăcut, apoi s-a ridicat, ţinând în mână ceva ce părea un băţ întunecat la culoare. S-a auzit un zornăit, ca de metal pe lemn, şi în locul băţului s-a ivit un tăiş îngust şi strălucitor.

— *En garde!*

Ca şi când un porumbel i-ar fi poruncit preţ de câteva

clipe unui arctother ce să facă, femeia a luat pistolul lucitor din mâna bărbatului mătăhălos şi împreună s-au făcut nevăzuţi în ceaţă.

Cei trei voluntari se opriseră şovăitori. Acum unul s-a mişcat spre dreapta, altul spre stânga, ca pentru a ataca din trei părţi. Cel din mijloc (care încă stătea pe poteca de oase sfărâmate) ţinea în mână o lance, iar unul dintre ceilalţi doi o bardă.

Al treilea era căpetenia cu care vorbise Drotte în faţa porţii.

— Cine eşti? i-a strigat el lui Vodalus, şi ce putere a lui Erebus îţi dă dreptul să vii aici şi să faci ceea ce faci?

Vodalus nu i-a răspuns, dar vârful sabiei lui aţintea ba pe unul, ba pe altul, asemenea unui ochi.

Căpetenia a mârâit printre dinţi:

— Hai, toţi deodată, să-l înhăţăm.

Şi totuşi înaintau cu pas nehotărât şi, până să apuce să-l încolţească, Vodalus a făcut un salt înainte. Am văzut sabia scăpărând în lumina palidă şi am auzit-o răzuind vârful lăncii – o lunecare de metal, ca şi cum un şarpe de oţel se târa pe un buştean de fier. Lăncierul a scos un ţipăt şi a sărit îndărăt; Vodalus a sărit şi el înapoi (cred că de teamă să nu-i vină ceilalţi doi prin spate), apoi a părut să-şi piardă echilibrul şi a căzut.

Toate acestea se petreceau în întuneric şi-n ceaţă. Eu vedeam ce se întâmplă, dar în cea mai mare parte a timpului oamenii aceia n-au fost altceva mai mult decât nişte umbre ca şi celelalte din jur – aşa cum fusese şi femeia cu faţa în formă de inimă. Cu toate acestea, ceva mi-a atins sufletul. Poate faptul că Vodalus era gata să-şi dea viaţa ca să o apere pe femeie a făcut ca ea să mi se pară cu totul deosebită; nu încape vorbă că atitudinea lui mi-a trezit admiraţia pentru el. De atunci încoace, de multe ori când am stat pe câte-o platformă nesigură sub picioare, în cine ştie ce piaţă, cu sabia *Terminus Est* odihnindu-se dinainte-mi şi vreun biet păcătos îngenuncheat la picioarele mele, şi-am auzit în şoapte şuierate ura mulţimii şi am simţit ceea ce era încă şi mai puţin plăcut, anume admiraţia celor care sunt cuprinşi de o bucurie spurcată în faţa durerilor şi morţii ce nu pe ei îi ating,

mi-am amintit de Vodalus lângă mormânt şi mi-am înălţat tăişul zicându-mi, cu jumătate de gând, că atunci când va cădea, voi lovi de fapt în numele lui.

După cum am spus, s-a împiedicat. În acea clipă, cred că întreaga mea viaţă a stat în cumpănă împreună cu a lui.

Voluntarii din flancuri s-au repezit spre el, dar el nu dăduse drumul armei din mână. Am văzut tăişul strălucitor ţâşnind în sus, cu toate că stăpânul lui încă nu se ridicase în picioare. Îmi amintesc că m-am gândit ce grozav ar fi fost să fi avut eu o asemenea sabie în ziua în care Drotte devenise căpitanul ucenicilor, iar apoi l-am asemuit pe Vodalus cu mine.

Bărbatul cu barda, pe care-l atacase, s-a retras; celălalt a înaintat, înarmat cu pumnalul său lung. Mă ridicasem în picioare între timp şi urmăream lupta peste umărul unui înger de calcedonie, şi am văzut cum coboară pumnalul, la un deget, nu mai mult, de Vodalus, care se ferise în lături făcându-se ghem, şi se înfige până-n plasele în pământ. Atunci Vodalus şi-a repezit sabia spre căpetenie, dar era mult prea aproape de acesta pentru cât de lungă îi era sabia. În loc să se retragă, căpetenia a dat drumul pumnalului şi l-a prins pe Vodalus ca la trântă. Amândoi se găseau chiar pe marginea mormântului deschis – probabil că Vodalus se împiedicase de pământul scos din groapă.

Al doilea voluntar şi-a ridicat barda, apoi a şovăit. Căpetenia lui se găsea cel mai aproape de el; aşa că le-a dat ocol ca să poată lovi mai bine, până ce a ajuns la mai puţin de un pas de locul unde mă pitisem eu. În timp ce voluntarul făcea manevra asta, l-am văzut pe Vodalus smulgând pumnalul din pământ şi înfigându-l în grumazul căpeteniei. Barda s-a înălţat pentru lovire; eu am apucat-o de coadă, chiar sub lamă, aproape din reflex, şi m-am pomenit deodată prins în luptă, lovind, apoi izbind de-a binelea.

Şi dintr-odată totul s-a sfârşit. Voluntarul a cărui armă însângerată se găsea în mâna mea zăcea mort. Căpetenia voluntarilor se zvârcolea la picioarele noastre. Lăncierul dispăruse; lancea lui zăcea pe potecă, fără să mai poată face vreun rău. Vodalus a cules din iarbă o teacă neagră şi şi-a

vârât sabia în ea.

— Tu cine eşti?

— Severian. Sunt torţionar. Sau mai curând, sunt unul dintre ucenicii torţionarilor, Liege. Din Ordinul Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei. Am tras adânc aer în piept şi am continuat: Sunt un vodalarius. Unul dintre miile de vodalarii de a căror existenţă n-ai habar.

Era un cuvânt pe care rareori îl auzisem rostit.

— Poftim – şi mi-a pus ceva în palmă: o monedă mică şi atât de netedă, încât părea unsă cu grăsime.

Am rămas cu ea încleştată în pumn, lângă mormântul profanat, şi l-am urmărit pe Vodalus cum se depărtează cu paşi mari. Ceaţa l-a înghiţit cu mult înainte să fi ajuns la buza văii şi, câteva clipe mai târziu, o navetă argintie, ascuţită ca o săgeată, a ţipat pe deasupra capului meu.

Nu ştiu cum s-a făcut, dar pumnalul ieşise din gâtul mortului. Poate îl scosese chiar el, în agonie. Când m-am aplecat să-l ridic, am descoperit că încă mai ţineam moneda în mână, aşa că am vârât-o în buzunar.

Noi credem că inventăm simboluri. Adevărul e că ele ne inventează pe noi; noi suntem creaturile lor, modelate de muchiile lor dure, definitorii. Când soldaţii depun jurământul, primesc o monedă, un asimi gravat cu profilul Autocratului. Acceptarea monedei înseamnă acceptarea îndatoririlor şi răspunderilor ce ţin de viaţa militară – din acea clipă sunt soldaţi, chiar dacă n-au habar ce-nseamnă să fii în armată. Pe vremea aceea nu ştiam asta, dar greşim profund crezând că, pentru a fi influenţaţi de asemenea lucruri, trebuie să le cunoaştem, şi de fapt a crede astfel înseamnă a crede în cea mai ieftină şi mai superstiţioasă magie. Singur aşa-zisul solomonar are încredere în valoarea cunoaşterii pure; oamenii raţionali ştiu că lucrurile acţionează din proprie voinţă, sau nu acţionează defel.

Prin urmare, când moneda mi-a căzut în buzunar, eu unul nu aveam habar despre dogmele mişcării conduse de Vodalus, dar n-a trecut mult şi le-am aflat pe toate, căci erau pe buzele tuturor. Împreună cu el, uram Autocraţia, deşi n-aveam idee ce ar fi putut-o înlocui. Împreună cu el, îi

dispreţuiam pe exultanţi, care n-aveau curajul să se ridice împotriva Autocratului şi îi dăruiau cele mai frumoase fiice ale lor ca să trăiască împreună cu el în concubinaj ceremonial, împreună cu el îi detestam pe oameni pentru că le lipseau disciplina şi un scop comun. Dintre valorile pe care Maestrul Malrubius (care fusese magistrul ucenicilor în copilăria mea) a încercat să mi le insufle şi pe care Maestrul Palaemon încă se străduia să mi le împărtăşească, am acceptat una singură: loialitatea faţă de ghildă. În această privinţă am fost corect – după cum vedeam că stă treaba, era perfect posibil să-l slujesc pe Vodalus şi să rămân un torţionar. În acest fel mi-am început lunga mea călătorie care m-a purtat către tron.

II

Severian

Memoria mă apasă. Fiind crescut printre torţionari, nu mi-am cunoscut niciodată tatăl sau mama. Nici ceilalţi torţionari, fraţii mei, nu i-au cunoscut pe-ai lor. Din când în când, dar mai cu seamă la apropierea iernii, vagabonzi ca vai de lume vin cu gălăgie mare la Uşa Cadavrelor, în speranţa că vor fi primiţi în ghilda noastră străveche. Adeseori îl desfată pe Fratele Portar descriindu-i chinurile pe care sunt oricând gata să le pricinuiască drept plată pentru căldură şi hrană; uneori aduc şi animale, ca dovadă a muncii pe care o pot face.

Toţi sunt refuzaţi. Tradiţii datând din zilele noastre de glorie, ce au premers evul degenerat de acum, şi pe cel dinaintea acestuia, şi încă unul dinainte, un ev al cărui nume e aproape dat uitării de cărturari, interzic recrutarea din rândul celor de teapa lor. Chiar şi în epoca despre care scriu, când ghilda se împuţinase la numai doi maeştri şi mai puţin de douăzeci de calfe, tradiţiile acelea continuau să fie respectate.

În mintea mea a rămas totul, încă de la primele amintiri. Cea dintâi este cum strângeam pietricele într-o grămadă, în Curtea Veche. Aceasta se-ntinde la sud şi la vest de Bastionul

Vrăjitoarelor, fiind despărţită de Curtea Mare. Curtina, pentru a cărei apărare dădea şi ghilda noastră o mână de ajutor, era căzută în ruină încă de pe-atunci, cu o spărtură largă între Turnul Roşu şi Turnul Ursului, unde obişnuiam să mă caţăr pe plăcile căzute, făcute din metal cenuşiu ce nu putea fi topit, ca să privesc la necropola care coboară pe partea aceea a Dealului Citadelei.

După ce-am crescut mai mare, a devenit terenul meu de joacă. Potecile şerpuitoare erau păzite de patrule în timpul zilei, dar santinelele erau mai degrabă preocupate de mormintele proaspete aflate în partea de jos a necropolei şi, ştiind că noi ţineam de ghilda torţionarilor, rareori le ardea să ne alunge de pe locurile noastre de hălăduială din crângurile de chiparoşi.

Se spune că necropola noastră este cea mai veche din Nessus. Ceea ce e cu totul neadevărat, dar însăşi existenţa unei atare erori e o dovadă a vechimii ei autentice, cu toate că autocraţii n-au fost îngropaţi acolo nici măcar pe vremea când Citadela era fortăreaţa lor, familiile cele mari preferând – şi în acele timpuri, şi acum – să-şi aşeze morţii cu mădulare lungi în cavouri de pe propriile domenii. Armigerii şi optimaţii oraşului alegeau în schimb pantele de sus, din preajma zidului Citadelei; iar gloata, oamenii de rând, odihneau mai jos de ei, mormintele lor întinzându-se până departe, pe pământurile din vale, gard în gard cu locuinţele înşirate de-a lungul râului Gyoll, formând aşa-numitul cimitir al săracilor. În copilărie, arar m-am aventurat de unul singur atât de departe, sau măcar până la jumătate.

Eram mereu noi trei – Drotte, Roche şi eu. Mai târziu ni s-a alăturat Eata, care venea imediat după mine ca vârstă printre ucenici. Nici unul nu ne născusem printre torţionari, ca de altfel nici unul dintre aceştia. Se spune că, în vremurile străvechi, în ghildă se găseau şi bărbaţi, şi femei, şi lor li se năşteau fii şi fiice cărora de mici li se destăinuiau tainele ghildei, aşa cum se întâmplă în ziua de azi cu ghilda lămpărarilor şi cea a giuvaiergiilor şi multe altele. Dar Ymar cel Aproape Drept, văzând cât de pline de cruzime erau

femeile şi cum adesea puneau prea mult zel în executarea pedepselor hotărâte de el, a poruncit ca femeile să nu se mai numere printre torţionari.

De atunci, ghilda noastră şi-a ales ciracii doar dintre copiii celor care cad în mâinile noastre. În Turnul Matachin, care era al nostru, există o bară de fier ce iese dintr-o bârnă, cam la înălţimea vintrelor unui bărbat. Orice copilaş atât de mic de statură cât să stea în picioare sub acea bară este adoptat de noi; şi când ni se trimite o femeie borţoasă, noi o spintecăm. Dacă pruncul respiră şi e băiat, îi aducem o doică. Dacă pruncul e fată, îl trimitem la vrăjitoare. Aşa e rânduiala de pe vremea lui Ymar, vreme ce a fost dată uitării de multe sute de ani.

Prin urmare, nici unul dintre noi nu-şi cunoaşte descendenţa. Fiecare şi-ar dori să fie un exultant, dacă ar putea, şi este un lucru ştiut că multe persoane de sorginte nobilă sunt aduse la noi. În copilărie, fiecare dintre noi îşi făcea propriile presupuneri şi încerca să-i iscodească pe fraţii mai mari în vârstă dintre calfe, cu toate că ei erau ferecaţi în propriul lor amar şi nu ne spuneau mai nimic. În anul despre care vorbesc aici, Eata, care se credea descendent al familiei cu acelaşi nume, a desenat pe tavan, deasupra priciului său, blazonul unuia dintre marile clanuri nordice.

Cât despre mine, de mult consideram ca fiind ale mele însemnele gravate în bronz deasupra intrării într-un anume mausoleu. Înfăţişau o fântână înălţându-se deasupra apelor, şi o navă *volant*, şi sub ele un trandafir. Uşa ca atare fusese cine ştie când scoasă din ţâţâni; pe podea zăceau două sicrie goale. Alte trei, prea grele pentru mine ca să le mut din loc şi încă intacte, aşteptau pe rafturi, de-a lungul unuia dintre pereţi. Nici sicriele închise, nici cele deschise nu mă atrăgeau în locul acela, cu toate că uneori mă odihneam pe ceea ce mai rămăsese din vătuirea moale, decolorată a celor din urmă. Mai curând mă duceam acolo pentru micimea acelei încăperi, zidăria groasă şi singura fereastră îngustă, zăbrelită doar cu o bară, la care se adăuga uşa amăgitoare (atât de masivă şi grea) care rămânea veşnic deschisă.

Prin fereastră şi uşă puteam să privesc afară, nevăzut, la

viaţa plină de lumină a copacilor, tufelor şi ierbii. Câneparii şi iepurii care o rupeau la fugă la apropierea mea nu mă puteau vedea şi nici adulmeca acolo. Urmăream cioara vestitoare de furtună cum îşi făcea cuib şi-şi creştea puii chiar sub nasul meu. Vedeam vulpea păşind agale, fără să-şi ridice coada; şi odată, la apus, vulpea aceea uriaşă, mai înaltă până şi decât cei mai înalţi dulăi, pe care oamenii o numesc lupul-cu-coamă, a trecut cu pas săltăreţ spre o ţintă numai de ea ştiută, venind dinspre locurile căzute în ruină de la miazăzi. Caracara mă desfăta vânând năpârci, iar şoimul îşi desfăcea aripile în vânt din vârful unui pin.

Îmi ajunge o clipă să descriu toate aceste lucruri pentru care am stat la pândă atât de mult timp. Dar chiar şi un saros nu ar fi de-ajuns de lung ca să am răgazul să scriu tot ce au însemnat ele pentru un mic ucenic zdrenţăros, aşa cum eram eu. Două gânduri (care aproape că erau vise) mă obsedau, făcându-mi-le cu atât mai scumpe. Primul era că, la un moment nu prea îndepărtat în viitor, timpul însuşi se va opri… zilele colorate care se scurgeau una după alta de atâta vreme, asemenea unui şirag făcut din eşarfele magicianului, se vor sfârşi şi soarele posomorât se va stinge până la urmă. Al doilea era că undeva exista o lumină miraculoasă – pe care uneori mi-o închipuiam ca pe o lumânare, alteori ca pe o făclie – care genera viaţă în orice obiect asupra căruia cădea, astfel încât unei frunze rupte dintr-un tufiş îi creşteau picioare zvelte şi antene tremurătoare, iar o tufă de scaieţi îşi deschidea ochii negri şi se căţăra într-un copac.

Şi totuşi uneori, mai cu seamă în ceasurile somnolente ale amiezii, nu prea aveam ce să văd. Atunci îmi întorceam din nou atenţia asupra blazonului de deasupra uşii, întrebându-mă ce legătură exista între mine şi o navă, un trandafir şi o fântână, şi mă uitam lung la bronzul acela funerar pe care îl găsisem, îl lustruisem şi îl aşezasem într-un ungher. Mortul din efigie zăcea cât era el de lung, cu ochii închişi de pleoapele grele. În lumina ce străpungea ferestruica, îi cercetam chipul şi cugetam la propriul meu chip aşa cum îl vedeam în metalul lustruit. Nasul meu drept, ochii adânciţi în orbite, obrajii scobiţi semănau mult cu ai lui, şi tare aş fi vrut

să ştiu dacă şi el avusese părul negru.

Iarna veneam arareori la necropolă. Dar în timpul verii, mausoleul acela profanat şi alte câteva îmi ofereau locuri de observaţie şi de odihnă răcoroasă. Drotte, Roche şi Eata veneau şi ei, cu toate că nu-i aduceam niciodată la refugiul meu preferat, dar ştiam că şi ei îşi aveau locurile lor tainice. Când eram împreună, rareori ne furişam în morminte. Ne făceam în schimb săbii din beţe şi ne luam la întrecere la alergare, ori aruncam conuri de pin în soldaţi, sau desenam careuri în ţărâna mormintelor şi jucam dame sau ţintar folosind pietricele, ori alte jocuri.

Ne amuzam şi în labirintul care era Citadela însăşi, înotam în marele rezervor de sub Bastionul Clopotului. Chiar şi vara era rece şi jilav acolo, sub tavanul boltit, lângă bazinul circular cu apă întunecată şi fără fund. Dar iarna nu era cu mult mai rău, în plus avea extraordinarul avantaj de a fi interzis – ne furişam acolo în ascuns, ceea ce ne dădea un sentiment minunat, pentru că de fapt ar fi trebuit să fim în altă parte, şi nu aprindeam torţele decât după ce împingeam zăvorul în urma noastră. Apoi, când flăcările ţâşneau din catranul aprins, cum mai dansau umbrele noastre pe zidurile acelea vâscoase!

După cum am mai spus, celălalt loc de scaldă era Gyoll, care şerpuieşte prin Nessus asemenea unui şarpe uriaş şi plictisit. Când vremea se încălzea, ne adunam şi traversam necropola într-acolo – întâi pe lângă vechile sepulcre solemne, aflate cel mai aproape de zidul Citadelei, apoi printre trufaşele cavouri ale optimaţilor, apoi prin pădurea de piatră a monumentelor de rând (noi încercând să părem persoane extrem de respectabile când trebuia să trecem prin dreptul străjerilor mătăhăloşi, sprijiniţi în armele lor cu mânere lungi). În cele din urmă, printre movile simple, fără nici un însemn, ce marcau gropile săracilor, movile care se transformau în băltoace după prima ploaie. La marginea cea mai de jos a necropolei se găsea poarta de fier pe care am descris-o mai devreme. Prin ea erau purtate leşurile destinate cimitirului. Când treceam de aripile ei ruginite, simţeam că ne aflam pentru prima oară cu adevărat în afara Citadelei, sfidând

astfel cu desăvârşire regulile care trebuiau să ne guverneze venirile şi plecările. Credeam (sau pretindeam a crede) că vom fi torturaţi dacă fraţii noştri mai mari descopereau fărădelegea; în realitate, n-am fi păţit nimic mai rău decât o bătaie bună – semnul bunăvoinţei torţionarilor pe care eu aveam să-i trădez.

Mai degrabă ar fi trebuit să ne temem de cei care locuiau în clădirile cu multe caturi înşirate de-a lungul străzilor murdare pe care le străbăteam. Uneori îmi vine să cred că motivul pentru care ghilda există de atâta vreme este acela că atrage asupra ei ura oamenilor, nelăsând-o să se reverse asupra Autocratului, exultanţilor şi armatei, şi într-o oarecare măsură asupra cacogenilor care uneori vizitează Urth-ul, venind din astrele mai îndepărtate.

Acelaşi presentiment care le şoptea străjerilor identitatea noastră îi nelinişte şi pe ocupanţii acelor locuinţe; uneori, ne pomeneam că ni se aruncă în cap zoaie de la ferestrele caturilor de sus, şi-n urma noastră auzeam un murmur mânios. Dar teama care stârnea această ură ne apăra totodată. Nu se comitea asupra noastră nici un act cu adevărat violent, şi o dată sau de două ori, când se aflase că un graf pădurean tiranic sau un legiuitor venal fusese dat pe mâna ghildei, ni s-au strigat sfaturi despre ce să facem cu respectivul – cele mai multe obscene şi multe imposibil de împlinit.

În locul unde înotam noi, Gyollul îşi pierduse malurile naturale cu sute de ani în urmă. Aici era o întindere lată de două lanţuri, acoperită de nenufari albaştri şi îngrădită de ziduri de piatră. Trepte coborau în mai multe locuri până în râu, fiind menite acostărilor; în zilele calde, fiecare rând de trepte intra în stăpânirea câte unei cete de zece sau cincisprezece tineri scandalagii. Noi patru nu aveam puterea să alungăm vreo ceată din acestea, dar nici ei nu puteau (sau cel puţin nu încercau) să refuze să ne primească, deşi, indiferent cărei cete ne hotărâm să ne alăturăm, apropierea noastră era întâmpinată cu ameninţări, iar când ne aflam în mijlocul lor nu conteneau cu şicanările. Curând însă, toţi o luau din loc, lăsându-ne singuri stăpâni, până la următoarea zi

de înot.

Am ales să descriu toate acestea acum deoarece nu m-am mai dus niciodată acolo după ziua în care l-am salvat pe Vodalus. Drotte şi Roche credeau că nu mă mai duceam din pricină că mi-era frică să nu fim cumva închişi afară. Eata însă a intuit, aşa am impresia – înainte de a fi prea aproape de vârsta bărbăţiei, băieţii au adeseori o intuiţie aproape feminină. Motivul erau nenufarii.

Necropola nu mi se păruse niciodată un oraş al morţii. Ştiu că trandafirii săi roşii (pe care alţi oameni îi consideră atât de oribili) adăpostesc sute de animale şi păsări mici. Execuţiile la care am fost martor şi pe care le-am dus eu însumi la îndeplinire atât de adesea nu-s altceva decât o îndeletnicire, o măcelărire a fiinţelor umane care sunt în general mai puţin inocente şi mai puţin valoroase decât vitele. Când mă gândesc la propria-mi moarte ori la moartea cuiva care a fost bun cu mine, ori chiar la moartea soarelui, imaginea care-mi vine în minte este aceea a unui nenufar, cu frunzele sale palide şi lucioase şi floarea azurie. Sub floare şi frunze sunt rădăcini negre la fel de subţiri şi puternice ca şi firul de păr, care se întind în adâncul apelor întunecate.

În tinereţea noastră, nu ne gândeam la plantele acestea. Ne bălăceam şi pluteam printre ele, le dădeam la o parte din calea noastră. Parfumul lor acoperea, într-o oarecare măsură, mirosul respingător al apei. În ziua în care aveam să-l salvez pe Vodalus, m-am cufundat sub pătura de frunze plutitoare, aşa cum făcusem de mii de ori.

N-am mai ieşit la suprafaţă. Nu ştiu cum s-a făcut că nimerisem într-o zonă unde rădăcinile păreau mult mai dese decât îmi fusese dat să văd până atunci. Eram prins într-o sută de plase deodată. Ţineam ochii deschişi, dar nu vedeam nimic – doar păienjenişul rădăcinilor. Înotam şi simţeam că braţele şi picioarele mi se mişcau printre milioanele de lujeri subţiri, dar corpul nu. Le prindeam snop şi le rupeam, dar şi după ce le rupeam rămâneam la fel de imobilizat. Plămânii păreau să-mi urce în gâtlej, sufocându-mă, ca şi când voiau să ţâşnească în apă. Dorinţa de a respira, de a absorbi fluidul întunecat şi rece din jurul meu era copleşitoare.

Nu mai ştiam încotro trebuia s-o iau ca să ies la suprafaţă şi nu mai eram conştient de apă ca apă. Forţa îmi părăsise mădularele. Nu mă mai temeam, deşi ştiam că voi muri, sau poate eram deja mort. În urechi îmi răsuna un zgomot puternic şi foarte neplăcut, iar în faţa ochilor mi se perindau viziuni.

L-am văzut pe Maestrul Malrubius, care murise cu câţiva ani în urmă, cum ne trezeşte bătând în capătul grinzii cu o lingură. Zăceam pe priciul meu, neputând să mă ridic, cu toate că Drotte, Roche şi băieţii mai mici se sculaseră, căscând şi bâjbâind după haine. Mantia Maestrului Malrubius era dată în spate; vedeam cum îi atârnă pielea pe piept şi pântec, unde muşchii şi grăsimea îi fuseseră mâncate de timp. Era un triunghi de păr acolo, cenuşiu ca mucegaiul. Am încercat să-l strig, să-i spun că eram treaz, dar nici un sunet nu-mi ieşea din gură. Maestrul Malrubius a început să se plimbe de-a lungul grinzii, lovind-o când şi când cu lingura. După o vreme ce mi-a părut foarte lungă, a ajuns la deschizătura ferestrei, s-a oprit şi s-a aplecat în afară. Ştiam că mă caută cu privirea în Curtea Veche de dedesubt.

Dar nu putea să vadă suficient de departe. Eu eram într-una din celulele de sub camera de interogatoriu. Zăceam pe spate, cu privirile la tavanul cenuşiu. O femeie plângea, eu însă n-o vedeam şi eram mai puţin conştient de suspinele ei decât de zăngănitul, zăngănitul şi iar zăngănitul lingurii. Întunericul m-a înghiţit, dar din întunericul acela s-a ivit chipul unei femei, la fel de imens ca şi faţa verde a lunii. Nu ea plângea – încă auzeam suspinele, dar chipul acesta era netulburat, ba chiar plin de acel gen de frumuseţe care cu greu lasă să se întrevadă vreo expresie. Mâinile ei s-au întins către mine, şi deodată m-am preschimbat în puiul de pasăre pe care-l scosesem din cuibul lui cu un an înainte, sperând să-l pot dresa ca să-mi stea cocoţat pe deget, căci mâinile femeii erau la fel de lungi ca şi sicriele în care mă odihneam uneori în mausoleul meu tainic. M-au apucat, m-au tras în sus, apoi m-au aruncat în jos, departe de chipul ei şi de sunetul suspinelor, în jos în beznă, până când, într-un final, am atins ceea ce am crezut să fie mâlul de pe fund, prin care am ţâşnit

într-o lume a luminii mărginite cu negru.

Încă nu puteam respira. Nici nu mai voiam, iar pieptul meu nu se mai mişca de la sine. Alunecam prin apă, deşi nu ştiam cum. (Mai târziu am aflat că Drotte mă apucase de păr.) În clipa următoare zăceam pe pietrele reci, vâscoase, şi-ntâi Roche, apoi Drotte şi din nou Roche îmi făceau respiraţie gură la gură. Eram înconjurat de ochi, aşa cum te înconjoară modelele repetitive ale unui caleidoscop, şi-mi spuneam că ceva ce nu funcţiona bine în văzul meu multiplica ochii lui Eata.

În sfârşit l-am dat deoparte pe Roche şi am vomitat cantităţi mari de apă neagră. După aceea m-am simţit mai bine. Am putut să mă ridic în capul oaselor şi să respir din nou, chiar dacă întretăiat, şi cu toate că n-aveam vlagă şi mâinile îmi tremurau, îmi puteam mişca braţele. Ochii din jurul meu aparţineau unor fiinţe umane adevărate, ocupanţii caselor de pe mal. O femeie mi-a adus de băut un bol cu ceva cald – nu eram sigur dacă era supă sau ceai, doar că era fierbinte şi oarecum sărat şi mirosea a fum. M-am prefăcut că beau, dar mai târziu am descoperit că aveam mici arsuri pe buze şi pe limbă.

— Chiar ai vrut s-o faci? m-a întrebat Drotte. Cum ai ieşit?

Am clătinat din cap.

Cineva din mulţime a spus:

— A ţâşnit pur şi simplu din apă!

Roche m-a ajutat să-mi stăpânesc tremurul mâinilor.

— Am crezut că o să ieşi în cu totul altă parte. Că ne joci o festă.

— L-am văzut pe Malrubius, am spus eu.

Un bătrân, un barcagiu, judecând după hainele mânjite de catran, şi-a pus o mână pe umărul lui Roche.

— Despre cine-i vorba?

— Un Maestru al ucenicilor. A murit.

— N-a fost o femeie?

Bătrânul îl ţinea de umăr pe Roche, dar de uitat la mine se uita.

— Nu, nu, a zis Roche. În ghilda noastră nu sunt femei.

În ciuda lichidului aceluia fierbinte şi a căldurii zilei, mi-era

frig. Unul dintre tinerii cu care ne încăieram câteodată a adus un pled prăfuit şi m-am înfăşurat în el; dar a trecut atâta vreme până când mi-au revenit cât de cât puterile ca să pot merge, încât la ceasul la care am ajuns la poarta necropolei, statuia Nopţii din vârful caravanseraiului de pe malul opus se vedea doar ca o aşchie minusculă de negru pe panoplia de foc a soarelui, iar poarta era închisă şi încuiată.

III

Chipul Autocratului

A doua zi, se făcuse de miezul dimineţii înainte să-mi vină gândul să mă uit la moneda pe care mi-o dăduse Vodalus. După ce am servit calfele în refectoriu, am luat micul dejun ca de obicei, ne-am întâlnit cu Maestrul Palaemon în clasa noastră, iar după o expunere scurtă, pregătitoare, l-am urmat la etajele inferioare, pentru a vedea munca din noaptea trecută.

Dar poate că înainte de a continua să scriu, ar trebui să dau mai multe explicaţii privind alcătuirea Turnului Matachin, care găzduieşte ghilda noastră. Este situat spre partea din spate a Citadelei, înspre vest. La parter sunt încăperile de studiu ale maeştrilor noştri, unde au loc consultaţii cu demnitarii din justiţie şi mai-marii celorlalte ghilde. Sala noastră se află deasupra, cu peretele din fund lipit de cel al bucătăriei. Un etaj mai sus e refectoriul, care ne serveşte drept sală de întruniri şi sală de mese. Deasupra lui sunt cabinele personale ale maeştrilor, mult mai numeroase în zilele bune de altădată. Şi mai sus se află cabinele calfelor, iar la catul imediat următor – dormitorul şi sala de clasă ale ucenicilor, şi o serie de mansarde şi cămăruţe părăsite.

Aproape de vârf se află sala tunurilor, din care au mai rămas câteva piese, iar noi, cei din ghildă, avem sarcina să le punem în funcţiune dacă Citadela ar fi atacată.

Adevărata muncă a ghildei noastre se desfăşoară sub toate acestea: la subsol se află camera de interogatoriu; sub ea, şi astfel în afara turnului propriu-zis (deoarece camera de interogatoriu era camera de propulsie a structurii originale) se întinde labirintul închisorii subterane, aşa-numita oubliette. Aceasta are trei niveluri folosibile, la care se ajunge pe o scară centrală. Celulele sunt simple, uscate şi curate, mobilate cu o masă, un scaun şi un pat îngust, fixat în mijlocul podelei.

Luminile din temniţă sunt din cele străvechi, despre care se spune că ard veşnic, deşi unele s-au stins de tot. În întunecimea acelor coridoare, sentimentele mele în dimineaţa respectivă nu erau sumbre, ci vesele – aici voi munci când voi fi devenit calfă, aici voi exersa arta străveche şi voi urca la rangul de maestru, aici voi pune piatra de temelie pentru a readuce ghilda noastră la gloria ei de altădată. Însuşi aerul din acel loc părea să mă învăluie asemenea unei cuverturi încălzite la un foc şi mirosind a curăţenie.

Ne-am oprit în dreptul uşii unei celule şi calfa de serviciu şi-a zornăit cheia în broască. Înăuntru, clienta şi-a înălţat capul, deschizându-şi larg ochii negri. Maestrul Palaemon purta mantia garnisită cu blană de samur şi masca de catifea a rangului său; presupun că acestea, sau poate instrumentul optic proeminent care-i permitea să vadă, au înspăimântat-o pe femeie. N-a scos un cuvânt, şi bineînţeles că nici unul din noi nu i s-a adresat.

— Aici, a început Maestrul Palaemon pe un ton cât mai sec cu putinţă, avem ceva din rutina pedepsei judiciare, ilustrând desăvârşit tehnica modernă. Clienta a fost supusă interogatoriului noaptea trecută – poate că unii dintre voi au auzit-o. I s-au administrat douăzeci de minime de tinctură înaintea torturii şi zece după. Doza şi-a făcut numai parţial efectul de prevenire a şocului şi a pierderii cunoştinţei, astfel că procedurile au fost încheiate după jupuirea piciorului drept, după cum veţi vedea.

La semnul lui, Drotte a început să desfacă bandajele.

— Până la gambă? a întrebat Roche.

— Nu, până la genunchi. A fost servitoare şi Maestrul Gurloes spune că fiinţele astea au piele rezistentă. În acest caz s-a dovedit că a avut dreptate. Sub genunchi i s-a făcut o incizie circulară simplă, iar marginea a fost prinsă cu opt clame. Operaţia atent executată de Maestrul Gurloes, Odo, Mennas şi Eigil a permis înlăturarea întregului ţesut între genunchi şi degete, fără să mai fie nevoie de cuţit.

Ne-am strâns în jurul lui Drotte, băieţii mai tineri înghesuindu-se în faţă şi făcându-se că ştiu la ce anume să se uite. Arterele şi venele principale erau intacte, totuşi sângele curgea încet de peste tot. L-am ajutat pe Drotte să pună feşe curate.

Când să plecăm, femeia a spus:

— Nu ştiu. Dar, ah, nu puteţi să mă credeţi că nu v-aş spune dacă aş şti? S-a dus cu Vodalus al Pădurii, nu ştiu unde.

Afară din celulă, prefăcându-mă neştiutor, l-am întrebat pe Maestrul Palaemon cine era Vodalus al Pădurii.

— De câte ori am spus că voi nu trebuie să auziţi nimic din ce spune un client aflat sub interogatoriu?

— De multe ori, Maestre.

— Dar degeaba. Curând vine ziua punerii măştilor, Drotte şi Roche vor deveni calfe, iar tu căpitan al ucenicilor. Aceasta e pilda pe care o vei da băieţilor?

— Nu, Maestre.

Din spatele bătrânului, Drotte mi-a aruncat o privire ce voia să spună că el ştia multe despre Vodalus şi-mi va zice şi mie la momentul potrivit.

— A fost o vreme când calfele ghildei noastre erau asurzite. Ai vrea să se întoarcă acele zile? Scoate mâinile din buzunare când vorbesc cu tine, Severian.

Mi le vârâsem în buzunare deoarece ştiam că-i vor abate mânia, dar scoţându-le, mi-am dat seama că în tot acest timp pipăisem moneda pe care mi-o dăduse Vodalus cu o noapte înainte. Uitasem de ea sub stăpânirea spaimei stârnite de acea luptă; acum mă ardea dorinţa s-o cercetez – şi nu puteam, căci lentilele lucioase ale Maestrului Palaemon erau

aţintite asupra mea.

— Severian, când un client vorbeşte, tu nu auzi nimic. Absolut nimic. Gândeşte-te la şoareci, al căror chiţcăit n-are nici un înţeles pentru oameni.

Mi-am mijit ochii, în semn că mă gândeam la şoareci.

Cât a durat lunga şi obositoarea urcare a scărilor până în clasa noastră, abia m-am abţinut să nu mă uit la discul subţire de metal pe care-l strângeam în pumn; dar ştiam că dacă m-aş fi uitat, băiatul din spatele meu (care se întâmpla să fie Eusignius, unul din ucenicii mai tineri) ar fi zărit-o. În clasă, în timp ce Maestrul Palaemon ne vorbea cu glas monoton despre un cadavru vechi de zece zile, moneda mă ardea ca un tăciune aprins, dar tot n-am îndrăznit să mă uit la ea.

Abia la ceasurile după-amiezii am avut parte de puţină singurătate, ascunzându-mă în ruinele curtinei, printre peticele lucioase de muşchi, apoi ezitând cu pumnul îndreptat spre o rază de soare, din pricină că mă temeam ca nu cumva, văzând în sfârşit moneda, dezamăgirea să fie peste puterile mele de a îndura.

Şi aceasta nu pentru că mi-ar fi păsat de valoarea ei. Deşi ajunsesem la vârsta bărbăţiei, avusesem atât de puţini bani, încât orice monedă mi s-ar fi părut o avere. Ci mai curând din pricină că moneda (atât de misterioasă acum, dar care, de bună seamă, n-avea să rămână astfel) era unica mea legătură cu noaptea dinainte, unica punte între mine şi Vodalus, şi femeia aceea frumoasă, ascunsă sub glugă, şi bărbatul mătăhălos care izbise în direcţia mea cu lopata, unica mea pradă din lupta de lângă mormântul deschis. Viaţa mea în ghildă era singura pe care o cunoscusem vreodată, şi-mi părea la fel de deprimantă ca şi cămaşa mea zdrenţuită, pe lângă scăpărarea sabiei lui Vodalus şi răsunetul împuşcăturii printre pietre. Toate acestea ar fi putut dispărea când îmi deschideam mâna.

În cele din urmă m-am uitat, după ce îmi secase orice urmă de teamă plăcută. Moneda era un chrisos de aur, şi imediat am strâns din nou pumnul, de teamă că văzusem eu prost şi că în fapt era un bănuţ de alamă – un oricalc – şi am

aşteptat să-mi fac din nou curaj.

Era pentru prima oară că atingeam o monedă de aur. Văzusem destule oricalcuri, chiar avusesem câteva. O dată sau de două ori dădusem cu ochii şi de nişte asimi de argint. Dar de chrisos ştiam la fel de puţin pe cât ştiam de existenţa unei lumi în afara oraşului nostru Nessus şi a unor continente altele decât al nostru, aflate la miazănoapte, la răsărit şi la apus.

Această monedă avea bătut pe ea un chip de femeie – aşa am crezut în prima clipă: o femeie cu o coroană pe cap, nici prea tânără, nici prea bătrână, dar tăcută şi desăvârşită în metalul galben. În sfârşit, am răsucit comoara şi-n clipa următoare chiar mi s-a oprit răsuflarea în piept; pe revers se vedea o navă zburătoare, întocmai aceleia pe care o văzusem în blazonul de deasupra uşii mausoleului meu tainic. Părea ceva imposibil de explicat – într-o asemenea măsură încât la vremea respectivă nici măcar nu mi-am bătut capul să găsesc vreo explicaţie, fiind pe deplin convins că orice încercare s-ar fi dovedit inutilă. Aşa că am vârât moneda înapoi în buzunar şi am plecat, ca într-un fel de transă, să mă alătur din nou celorlalţi ucenici.

Nici vorbă să port moneda asupra mea. De cum s-a ivit un moment prielnic, m-am furişat singur în necropolă şi mi-am căutat mausoleul. În acea zi, vremea se schimbase – îmi croiam anevoie drum printre arbuşti grei de apă şi-mi târâm picioarele peste iarba înaltă şi ofilită care începuse să se culce la pământ, în aşteptarea iernii. Când am ajuns la locul meu de refugiu, n-am mai găsit ascunzişul răcoros şi primitor al verii, ci o capcană îngheţată unde simţeam vecinătatea duşmanilor prea nedesluşiţi pentru a le ghici numele, adversarii lui Vodalus, care fără îndoială ştiau de-acum că eu eram partizanul lui juruit; de cum intram, ei aveau să se repeadă şi să împingă uşa neagră cu balamalele ei proaspăt unse şi să mă prindă înăuntru. Sigur că era o prostie, ştiam asta. Dar mai ştiam şi că un sâmbure de adevăr tot exista şi că ceea ce simţeam eu era o apropiere în timp. În câteva luni sau câţiva ani aş putea ajunge în acel punct în care acei duşmani mă vor aştepta; când izbisem cu barda, alesesem

lupta, un lucru pe care de regulă un torţionar nu-l face.

În podea exista o piatră desprinsă, aproape de piciorul bronzului meu funerar. Am săltat-o şi am pus chrisosul dedesubt, apoi am murmurat o incantaţie pe care o învăţasem de la Roche în urmă cu câţiva ani, stihuri menite să apere obiectul ascuns:

„Rămâi unde te pun, şi fie
Ca ochi de om să nu te ştie,
O nălucire străvezie
Văzută doar de ochii mei!
Aici, pitită pe vecie,
Să nu te-atingă mână vie
Şi ochi străin să nu te ştie,
Ştiută doar de ochii mei!”[1]

Pentru ca descântecul într-adevăr să se împlinească, trebuia să dai ocol locului la miez de noapte, ducând cu tine o lumânare de priveghi, dar m-am pomenit râzând la acest gând – care-mi amintea de aiurelile lui Drotte despre ierburile ce trebuie culese la miez de noapte de pe morminte – şi m-am hotărât să mă bizui doar pe stihuri, deşi m-a uimit întrucâtva să descopăr că eram destul de în vârstă ca să nu mă mai ruşinez de asemenea lucruri.

Zilele treceau şi amintirea vizitei mele la mausoleu rămăsese destul de vie, descurajându-mă să mai fac una ca să-mi cercetez comoara şi să mă asigur că se afla la locul ei, măcar că uneori îmi dădea ghes dorinţa. Apoi a căzut prima zăpadă, preschimbând ruinele curtinei într-o barieră alunecoasă, aproape cu neputinţă de trecut, şi necropola familiară într-o necunoscută sălbăticie de movile amăgitoare, în care monumentele erau dintr-odată prea mari sub mantiile lor de zăpadă proaspătă, iar copacii şi tufărişul strivite pe jumătate de acoperământul lor.

Stă în natura uceniciei din ghilda noastră ca îndatoririle sale, deşi uşoare la început, să devină tot mai apăsătoare pe

[1] Traducere de Ion Horea (n. red.).

măsură ce ucenicii se apropie de vârsta bărbăţiei. Băieţii cei mai mici nu muncesc defel. La vârsta de şase ani, când începe munca, altă treabă n-au decât să alerge în sus şi-n jos pe scările Turnului Matachin, ducând solii, iar micul ucenic, mândru că i se acordă această încredere, aproape că nu simte truda. Dar pe măsură ce timpul trece, truda asta devine tot mai împovărătoare. Îndatoririle îl duc spre alte părţi ale Citadelei – la soldaţii din turnul de pază, unde află că ucenicii din armată au tobe şi trâmbiţe, oficleide şi cizme, şi uneori platoşe aurite; în Turnul Ursului, unde vede băieţi nu mai mari ca el în vârstă, care învaţă să strunească minunate animale de luptă, de tot felul, mastifi cu capete mari cât cele de leu, diatrime mai înalte de-un stat de om, cu ciocurile îmbrăcate în oţel; şi în sute de alte asemenea locuri unde descoperă pentru prima oară că ghilda lui este detestată şi dispreţuită chiar şi de aceia care se folosesc de serviciile ei (de aceştia chiar mai abitir decât de oricare alţii). Curând sunt puşi la frecat podele şi la dereticat în bucătărie. Fratele Bucătar se ocupă de gătitul bucatelor neobişnuite ori dătătoare de plăceri, câtă vreme ucenicul este pus să taie legumele, să servească la masă calfele şi să ducă în oubliette, pe scări în jos, stive de tăvi parcă fără sfârşit.

La vremea respectivă, n-aveam de unde să ştiu că această viaţă de ucenic a mea, care de la primele mele amintiri părea să se facă tot mai grea, îşi va schimba cursul şi va deveni mai puţin anevoioasă şi mult mai plăcută. În anul dinainte de-a fi uns calfă, ucenicul mai mare în vârstă n-are altă treabă decât să supravegheze munca ucenicilor mai tineri decât el. Hrana pe care o primeşte şi chiar şi hainele sunt mai bune. Calfele mai tinere încep să-l socotească drept egalul lor, iar lui i se încredinţează, mai presus de orice, înălţătoarea povară a responsabilităţii şi plăcerea de a da şi a îndeplini ordine.

Când vine ridicarea în rang, el este adult. Nu face altă muncă decât aceea pentru care a fost instruit; şi e liber să părăsească Citadela după ce şi-a împlinit sarcinile, o recreere pentru care i se pun la dispoziţie fonduri generoase. Dacă la un moment dat este numit maestru (o onoare care are nevoie

de votul afirmativ al tuturor maeştrilor în viaţă), va putea să-şi aleagă sarcini care-i trezesc interesul sau îl amuză, şi să conducă treburile ghildei înseşi.

Dar trebuie să înţelegeţi că în anul despre care scriu, anul în care i-am salvat viaţa lui Vodalus, eram neştiutor de toate acestea. Iarna aceea (mi se spunea) pusese capăt sezonului de campanie în nord, astfel aducându-i pe Autocrat şi pe principalii săi ofiţeri şi consilieri înapoi în jilţurile lor de legiuitori.

— Şi uite-aşa, mi-a explicat Roche, îi avem pe toţi clienţii ăştia noi. Şi-ncă mulţi pe drum... zeci, poate sute. S-ar putea să trebuiască să redeschidem nivelul patru.

Şi-a fluturat o mână pistruiată ca semn că el unul era gata să facă tot ce era necesar.

— El e aici? l-am întrebat. Autocratul? Aici în Citadelă? În Bastionul cel Mare?

— Bineînţeles că nu. Dacă ar fi să vină, ai afla, nu-i aşa? Ar avea loc parade şi inspecţii şi s-ar petrece tot felul de lucruri. E un apartament pentru el acolo, dar uşa n-a mai fost deschisă de-o sută de ani. O să stea în palatul ascuns – Casa Absolută – undeva la nord de oraş.

— Nu ştii unde?

Roche a devenit defensiv.

— Nu se poate spune unde este, pentru că acolo nu e nimic altceva decât Casa Absolută. E unde e. La miazănoapte, pe celălalt mal.

— Dincolo de Zid?

Ignoranţa mea l-a făcut să zâmbească.

— Mult mai departe. Ţi-ar lua săptămâni să ajungi acolo pe jos. Desigur că, dacă ar vrea, Autocratul ar ajunge acolo într-o clipită, cu o navetă. Turnul Stindardului – acolo ar ateriza naveta.

Dar noii noştri clienţi nu veneau în navete. Cei mai puţin importanţi ajungeau în caravane de câte douăzeci de bărbaţi şi femei, legaţi cu lanţuri de gât, unul în spatele celuilalt. Erau păziţi de dimarhi, cavalerişti aspri îmbrăcaţi în armuri ce arătau ca şi când fuseseră făcute pentru a fi folosite şi chiar fuseseră folosite. Fiecare client ducea cu sine un cilindru de

cupru în care se presupunea că îşi avea documentele, cu alte cuvinte, propria soartă. De bună seamă că toţi le rupseseră sigiliile şi le citiseră; şi unii le distruseseră sau le schimbaseră cu ale altora. Cei care soseau fără documente erau ţinuţi închişi până când se primea o nouă înştiinţare privind destinul lor – ceea ce putea dura până la sfârşitul vieţii lor. Cei care-şi schimbaseră documentele cu ale altora îşi schimbaseră şi soarta; aveau să fie ţinuţi închişi ori eliberaţi, torturaţi sau executaţi în locul acestora.

Cei de rang mai înalt ajungeau în carete blindate. Laturile lor de oţel şi geamurile zăbrelite nu aveau menirea atât să împiedice evadarea, cât să zădărnicească orice încercare de-a fi salvaţi, şi de cum primul dintre blindate s-a auzit zuruind şi zornăind în jurul laturii răsăritene a Bastionului Vrăjitoarelor şi a intrat în Curtea Veche, întreaga ghildă a început să murmure şi să zvonească despre raiduri îndrăzneţe pe care le punea la cale sau le încerca Vodalus. Căci toţi fraţii mei ucenici şi cele mai multe calfe credeau că mulţi dintre aceşti clienţi erau partizanii, aliaţii sau complicii lui. Eu nu i-aş fi eliberat din această pricină – ar fi dezonorat ghilda, lucru pe care, deşi mă simţeam atât de ataşat de el şi de mişcarea lui, nu eram pregătit să-l fac, şi oricum ar fi fost imposibil. Dar speram să pot oferi cât de cât mângâiere celor pe care-i socoteam camarazii mei de arme, atâta cât îmi stătea în puteri să le ofer: hrană în plus, furată de pe tăvile unor clienţi mai puţin merituoşi, şi, când şi când, o fărâmă de carne luată pe furiş din bucătărie.

Într-o zi furtunoasă, întâmplarea a făcut să aflu cine sunt clienţii aceia. Frecam podeaua în camera de lucru a Maestrului Gurloes, când el a fost chemat cu o treabă oarecare şi a plecat, lăsându-şi masa încărcată de dosarele celor nou-sosiţi. M-am repezit la ele de cum a închis uşa în urma lui şi am reuşit să le frunzăresc aproape pe toate, înainte să aud din nou călcătura lui grea pe scări. Nici unul – *nici unul* – dintre prizonierii ale căror documente le citisem nu era un susţinător al lui Vodalus. Erau negustori care încercaseră să facă profituri grase de pe urma proviziilor trebuincioase armatei, servitori din tabără care spionaseră

pentru ascieni, şi o mână de criminali civili de cea mai joasă speţă. Nimic altceva.

Când am dus găleata afară, ca s-o golesc în bazinul de piatră din Curtea Veche, am văzut una din caretele blindate oprită acolo, şi caii cu coamele lor lungi lovind din copite în timp ce din trupurile lor se înălţau aburi, iar străjerii, purtând coifuri tighelite cu blană, primeau cu sfială de la noi pocale fierbinţi, pline cu vin fiert. Am auzit numele lui Vodalus plutind în văzduh, dar în acea clipă aş fi zis că numai eu îl auzisem, şi dintr-odată am simţit că Vodalus fusese o simplă nălucire alcătuită de mintea mea din fuioarele cetii, şi numai omul pe care-l ucisesem cu propria sa bardă existase cu adevărat. Dosarele răsfoite de mine cu câteva clipe înainte păreau doar nişte frunze pe care mi le suflase vântul în faţă.

În acea clipă de confuzie, mi-am dat seama, pentru prima oară, că într-o oarecare măsură nu sunt întreg la minte. S-ar putea spune că era cel mai sfâşietor moment din viaţa mea. Îi minţisem adesea pe Maestrul Gurloes şi pe Maestrul Palaemon, pe Maestrul Malrubius cât fusese în viaţă, pe Drotte pentru că era căpitan, pe Roche pentru că era mai mare în vârstă şi mai puternic decât mine, şi pe Eata şi pe ceilalţi ucenici mai mici, deoarece sperasem să-i fac să mă respecte. Acum nu mai puteam fi sigur că propria mea minte nu mă minţea pe mine; toate neadevărurile mele se întorceau, iată, împotriva mea, şi eu, cel care îmi aminteam totul, nu puteam fi sigur dacă nu cumva acele amintiri nu erau altceva decât propriile-mi vise. Îmi aminteam de chipul lui Vodalus, luminat de lună; însă nu e mai puţin adevărat că voisem să-l văd. Îmi aminteam vocea lui, care-mi vorbise, dar dorisem s-o aud, ca şi pe a femeii.

Într-o noapte care te îngheţa, m-am furişat până la mausoleu şi am scos chrisosul din ascunzătoare. Chipul tocit, senin, androgin de pe efigie nu era chipul lui Vodalus.

IV

Triskele

Desfundam cu un băţ un canal de scurgere îngheţat, drept pedeapsă pentru cine ştie ce vină măruntă, când am dat peste el acolo unde cei din Turnul Ursului îşi aruncau resturile – leşurile animalelor sfârtecate pe care le omorâseră pentru a-şi face mâna. Ghilda noastră îşi îngroapă morţii lângă zid, iar pe clienţi îi îngropăm în partea de jos a necropolei, dar cei care au în grijă Turnul Ursului îşi lasă leşurile pentru a fi luate de alţii. El era cel mai mic dintre cei morţi.

Sunt întâlniri care nu schimbă nimic. Urth-ul îşi întoarce faţa bătrână spre soare, iar acesta străluceşte peste zăpezile lui; zăpezile sclipesc şi scânteiază până când fiecare grăunte de gheaţă ce atârnă de ieşindurile zidăriei turnurilor pare Gheara Conciliatorului, cea mai preţioasă gemă. Atunci toţi – în afară de cei mai înţelepţi – cred că zăpada trebuie să se topească şi să lase locul unei veri mai lungi decât orice altă vară.

Nu se întâmplă nimic de felul acesta. Paradisul durează un rond sau două, apoi umbre albastre precum laptele îndoit cu apă se întind pe zăpada care se mişcă şi dansează sub suflarea unui vânt dinspre răsărit. Vine noaptea şi totul e cum

a fost.

Astfel a fost şi cu găsirea lui Triskele. Am simţit că ar fi putut, ar fi trebuit să schimbe totul, dar a fost un episod de câteva luni şi, când s-a isprăvit şi Triskele a dispărut, nu trecuse decât o iarnă şi iată că eram din nou în apropierea Sărbătorii Sfintei Katharine şi nimic nu se schimbase. Aş vrea să vă pot spune cât de jalnic arăta când l-am atins, şi cât de vesel.

Zăcea pe-o parte, acoperit de sânge. Sângele se întărise precum catranul în frig şi încă avea o nuanţă de roşu intens, deoarece frigul îl păstrase astfel. M-am apropiat şi am pus mâna pe capul lui – nu ştiu de ce. Părea la fel de mort ca toate celelalte animale din jur. Dar el şi-a deschis un ochi şi l-a îndreptat spre mine, şi era în ochiul acela încrederea că răul cel mare trecuse – eu mi-am jucat rolul, părea să spună ochiul, şi am rezistat şi-am făcut tot ce puteam face; acum e rândul tău să-ţi faci datoria faţă de mine.

Dacă ar fi fost vară, cred că l-aş fi lăsat să moară. Dar dat fiind anotimpul, nu văzusem de o vreme bună nici un animal viu, nici măcar un thylacodon din cei care se hrănesc cu gunoaie. L-am mângâiat din nou şi el mi-a lins mâna, după care n-am putut să-i întorc spatele.

L-am ridicat în braţe (surprins de cât de greu era) şi m-am uitat în jur, încercând să mă hotărăsc ce să fac cu el. În dormitorul nostru ar fi fost descoperit înainte să fi ars lumânarea de-un deget, ştiam asta. Citadela este imensă şi teribil de întortocheată, cu încăperi şi galerii prea puţin vizitate în turnurile sale, în clădirile construite între turnuri şi în galeriile săpate sub ele. Cu toate acestea, nu-mi venea în minte nici un loc dintre acestea în care aş fi putut ajunge fără să fiu văzut de cel puţin cinci ori pe drum, astfel că până la urmă am dus biata făptură în turnul care adăpostea propria noastră ghildă.

Trebuia să trec cu el de calfa care stătea de strajă în capul scărilor ce duceau la caturile cu celule. Primul meu gând a fost să-l pun în coşul în care duceam aşternuturi curate pentru clienţii noştri. Era ziua în care se spălau rufele, şi ar fi fost simplu să fac un drum în plus; şansa ca străjerul-calfă să

observe că lipsea ceva părea mică, dar ar fi însemnat să aştept mai mult de-un rond până când pânzeturile albite să se usuce, şi astfel să risc să fiu luat la întrebări de fratele aflat la post la al treilea cat, care m-ar fi văzut coborând la cel de-al patrulea, unde nu se afla nimeni.

Aşa că am dus câinele în camera de interogatoriu – era prea neputincios ca să se mişte – şi m-am oferit să iau locul străjerului în capul scării. Fericit că putea astfel să se ducă să se uşureze, mi-a dat spada lui de carnifex, cu tăiş lat (pe care, teoretic, nu aveam voie s-o ating) şi mantia lui neagră ca funinginea (pe care nu-mi era îngăduit s-o port, cu toate că întrecusem în înălţime aproape toate calfele), astfel că de la distanţă puteai jura că străjerul de-acum era una şi aceeaşi persoană cu străjerul dinainte. Mi-am pus mantia şi, de cum a plecat calfa, am aşezat spada într-un colţ şi m-am dus după câine. Toate mantiile ghildei noastre sunt foarte largi, iar cea pe care-o purtam era mai largă decât multe altele, deoarece fratele pe care-l înlocuisem era trupeş. Pe lângă asta, negrul acela fuliginos, mai negru decât orice negru, şterge cu desăvârşire din faţa ochilor orice fald, umflătură sau încreţitură, înfăţişând doar o întunecime fără nici un semn distinctiv. Cu gluga trasă pe ochi, probabil că le apăream calfelor aşezate la mesele de la caturile de mai jos (dacă ar fi privit spre scară şi ar fi izbutit să mă vadă) drept un frate ceva mai împlinit la trup decât cei mai mulţi dintre cei care coborau la nivelurile inferioare. Chiar şi cel aflat la post la al treilea nivel, unde clienţii cu minţile rătăcite urlau şi-şi zăngăneau lanţurile, n-ar fi văzut nimic neobişnuit în faptul că o calfă cobora la nivelul patru care se zvonea că urma să fie renovat – sau că un ucenic se repezea într-acolo la scurt timp după ce o calfă urcase: fără îndoială că acesta uitase ceva şi ucenicul fusese trimis să aducă lucrul cu pricina.

Nu era un loc plăcut. Cam jumătate din vechile făclii încă ardeau, dar noroiul se scursese în coridoare şi acum acoperea podelele cu un strat gros de-un lat de palmă. O masă din cele la care şedeau de regulă străjerii stătea tot acolo unde fusese lăsată, poate, cu două sute de ani în urmă; lemnul putrezise şi la simpla mea atingere s-a năruit cu totul.

Dar apa nu inundase niciodată pe de-a-ntregul locul acesta, încât capătul celălalt al coridorului ales de mine nu avea nici urmă de noroi. Am aşezat câinele pe patul unui client şi l-am curăţat cât am putut eu de bine, cu bureţii pe care-i luasem din camera de interogatoriu.

Sub crusta de sânge, blana îi era maro-roşcată, scurtă şi aspră. Coada retezată era mai mult lată decât lungă. Şi urechile îi fuseseră tăiate aproape complet, nu mai avea decât două bulbucături tari, mai mici decât prima falangă a degetului meu mare. În ultima lui luptă, pieptul îi fusese despicat şi deschis. Vedeam muşchii laţi, asemenea unor şerpi boa somnoroşi, de un roşu palid. Nu mai avea piciorul drept din faţă, iar jumătatea de sus fusese zdrobită într-o masă amorfă. Am tăiat-o după ce i-am cusut pieptul cât m-am priceput mai bine, dar sângele a ţâşnit din rana proaspătă. Am găsit artera, am legat-o, apoi am îndoit pielea dedesubt (aşa cum ne învăţase Maestrul Palaemon), pentru ca ciotul să arate bine.

În timp ce-l doftoriceam astfel, Triskele mi-a lins mâna de câteva ori şi, după ce-am isprăvit de cusut ciotul, s-a apucat să şi-l lingă, ca un urs care-şi linge un mădular ciuntit, ca să-i crească acolo unul nou. Fălcile sale erau la fel de mari ca ale unui arctother, iar caninii, lungi cât degetul meu arătător, dar gingiile îi erau albe; fălcile acelea nu aveau mai multă forţă decât mâna unui schelet. Ochii îi erau galbeni; citeai în ei un fel de nebunie curată.

În acea noapte m-am înţeles cu băiatul care urma să ducă cina clienţilor să mă lase să fac eu treaba în locul lui. Întotdeauna rămâneau mai multe tăvi, deoarece unii clienţi nu voiau să mănânce, aşa că acum am dus două jos, pentru Triskele, întrebându-mă dacă mai era în viaţă.

Era în viaţă. Izbutise cumva să se dea jos din patul pe care-l pusesem şi se târâse – nu se putea ţine pe picioare – până la marginea noroiului, unde se strânsese un ochi de apă. Acolo l-am găsit eu. Îi adusesem supă şi pâine neagră, şi două carafe cu apă. A băut un blid de supă, dar când am încercat să-i dau pâinea s-o mănânce, am văzut că n-o poate mesteca

îndeajuns ca s-o înghită; i-am înmuiat-o în celălalt blid cu supă, apoi am umplut de câteva ori blidul cu apă, până am golit ambele carafe.

Stând întins pe priciul meu din vârful turnului nostru, am avut impresia că-i aud răsuflarea chinuită. De câteva ori m-am ridicat în capul oaselor, ca să ascult; de fiecare dată sunetul s-a stins, ca să reînceapă după ce mă întindeam la loc şi zăceam aşa o vreme. Poate că erau doar bătăile inimii mele. Dacă l-aş fi găsit cu un an sau doi mai devreme, ar fi fost ca o divinitate pentru noi toţi. Acum îl ştiam în nevolnicia lui şi, cu toate acestea, nu-l puteam lăsa să moară, pentru că ar fi însemnat să încalc o credinţă faţă de ceva din lăuntrul meu. Eram bărbat (dacă într-adevăr eram unul) de atât de puţin timp; nu suportam gândul că mă transformasem într-un bărbat cu totul diferit de băiatul dinainte. Îmi aminteam fiecare clipă a trecutului meu, fiecare gând hoinar şi fiecare privelişte întâmplătoare, fiecare vis. Cum aş fi putut să distrug acel trecut? Mi-am ridicat mâinile şi am încercat să mă uit la ele – ştiam că venele ieşeau în evidenţă pe spatele lor. Când venele acelea sunt proeminente, înseamnă că eşti bărbat.

Într-un vis se făcea că străbăteam încă o dată nivelul patru şi dădeam peste un prieten uriaş, cu fălci şiroinde, şi prietenul acela îmi vorbea.

A doua zi dimineaţa, i-am servit din nou pe clienţi şi am furat mâncare ca s-o duc jos câinelui, cu toate că speram să-l găsesc mort. Nu murise. Şi-a înălţat privirea şi a părut să-mi rânjească, căscându-şi botul atât de mult, încât capul lui părea să se despice în două jumătăţi, dar nu a încercat să se ridice în picioare. L-am hrănit şi, când să plec, mi-am dat deodată seama de condiţia lui. Depindea de mine. De mine! Fusese preţăluit; antrenorii îl pregătiseră, aşa cum sunt pregătiţi alergătorii pentru o cursă; avusese mersul mândru, pieptul său enorm, la fel de lat ca al unui om, sprijinindu-se pe două picioare ca nişte pilaştri. Acum trăia ca o nălucă, însuşi numele îi fusese şters de propriul său sânge.

Când aveam răgaz, mă duceam în Turnul Ursului şi mă îm-

prieteneam cu câte unul sau altul dintre dresorii de animale de-acolo. Ei îşi au propria ghildă care, cu toate că este inferioară ghildei noastre, are multe legende ciudate. Am descoperit că, într-o mare măsură, erau aceleaşi legende ca ale noastre, ceea ce m-a uimit, deşi, de bună seamă, nu le-am pătruns tainele. Pentru a primi rangul de maestru în ghilda lor, candidatul stă sub un grătar de metal pe care păşeşte un taur însângerat; la un moment dat în viaţă, fiecare frate ia drept nevastă o leoaică sau o ursoaică, după care se va feri de femeile rasei umane.

Cu alte cuvinte, între ei şi animalele pe care le aduc în arenă există o legătură ce seamănă mult cu aceea dintre clienţii noştri şi noi înşine. Între timp, mi-am purtat paşii mult mai departe de turnul nostru, dar de fiecare dată am descoperit că modelul ghildei noastre se repetă fără noimă (la fel cum se repetă oglinzile Părintelui Inire în Casa Absolută) în obştile din fiecare îndeletnicire, încât toţi sunt torţionari, aşa ca noi. Prada e legată de vânător, aşa cum clienţii sunt legaţi de noi; cei care cumpără, de negustor; duşmanii Commonwealth-ului, de soldat; conduşii, de conducător; bărbaţii, de femei. Toţi iubesc ceea ce distrug.

La o săptămână după ce l-am dus pe Triskele jos, am găsit numai urmele lăsate în noroi de mersul lui şchiopătat. Dispăruse, dar eu am pornit după el, încredinţat că una dintre calfe mi-ar fi spus dacă ar fi luat-o în sus. După puţin timp, urmele m-au dus la o uşă îngustă ce se deschidea spre un dedal de coridoare neluminate despre a căror existenţă nu avusesem nici cel mai mic habar. În întuneric, nu puteam să-l mai urmăresc, cu toate acestea am continuat să merg, gândind că poate îmi va adulmeca mirosul în aerul îmbâcsit şi va veni la mine. Curând m-am pierdut – înaintam doar pentru că nu-mi dădeam seama cum să mă întorc.

Nu am de unde şti cât de vechi sunt acele tuneluri. Bănuiesc, deşi n-aş putea spune de ce, că sunt mai vechi decât Citadela de deasupra, oricât de străveche este ea. Citadela durează încă de la sfârşitul acelui ev de când a rămas imboldul de a zbura, imboldul exterior de a căuta noi

sori, nu pe-al nostru, cu toate că felurile de a împlini acel zbor piereau încet, asemenea focurilor care se sting. Oricât de îndepărtat ar fi evul cu pricina, din care nu a rămas aproape nici un nume în memorie, încă ne mai aducem aminte de el. Şi înainte de acesta, cu siguranţă a fost alt timp, al săpării, al creării galeriilor întunecate, un timp care a fost cu desăvârşire dat uitării.

Fie că astfel stăteau lucrurile, fie altfel, fapt e că mi-era frică acolo. Am fugit – uneori izbindu-mă de pereţi – până când, într-un târziu, am zărit o pată de lumină palidă a zilei şi m-am căţărat afară printr-o gaură prin care abia mi-au încăput capul şi umerii.

M-am pomenit târându-mă în patru labe pe piedestalul acoperit cu gheaţă al unuia dintre acele vechi cadrane faţetate ale căror numeroase laturi arată, fiecare, un alt ceas al zilei. Fără îndoială că, din pricina îngheţului din ultimele evuri, care pătrunsese în tunelul de dedesubt, fundaţia se înălţase şi alunecase într-o parte, înclinându-se într-atât încât ar fi putut fi unul dintre propriii săi gnomoni, trasând trecerea tăcută a scurtei zile de iarnă peste zăpada imaculată.

Spaţiul din jurul piedestalului fusese o grădină în timpul verii, dar nu una asemenea necropolei noastre, cu copaci pe jumătate sălbatici şi pajişti verzi şi vălurite. Aici înfloriseră trandafiri, în vase mari cu două toarte puse pe mozaicul pardoselii. Statui de animale stăteau cu spatele la cele patru ziduri ale curţii, şi cu ochii îndreptaţi veghetori spre cadranul înclinat: barilambde mătăhăloase; arcthoteri, monarhii urşilor; gliptodoni; smilodoni cu colţi ca nişte paloşe. Toate erau acum pudrate cu zăpadă. M-am uitat după urmele lui Triskele, dar el nu ajunsese aici.

Zidurile curţii aveau ferestre înalte, înguste. Nu vedeam nici o lumină străbătând prin ele şi nici o mişcare în spatele lor. Turnurile ca nişte fleşe ale Citadelei se înălţau pe toate laturile, prin urmare ştiam că mă aflu undeva aproape de centrul ei, unde nu mai fusesem până atunci. Tremurând de frig, am traversat curtea spre cea mai apropiată uşă şi am bătut în ea. Aveam sentimentul că aş putea rătăci la infinit prin galeriile de dedesubt, fără să găsesc vreodată o altă cale

de ieşire la suprafaţă, şi eram hotărât să sparg una dintre ferestre dacă era nevoie, numai să nu mă întorc pe unde venisem. Dinăuntru nu răzbătea nici un sunet, cu toate că izbeam în uşă cu pumnul.

Senzaţia că eşti urmărit nu poate fi cu adevărat descrisă. Am auzit spunându-se că ar fi ca o gâdilătură în ceafă sau că ai fi conştient de nişte ochi ce par să plutească în întuneric, dar nu-i nici una, nici alta – cel puţin nu pentru mine. Mai curând e ceva asemănător cu o stânjeneală fără pricină, la care se adaugă sentimentul că nu trebuie să mă răsucesc, pentru că, dacă o fac, dau impresia că sunt un caraghios care reacţionează la imboldul unei intuiţii nefondate. Până la urmă însă tot o faci. M-am răsucit, simţind vag că se luase cineva după mine prin gaura de la baza cadranului.

Şi am văzut o femeie tânără, învelită în blănuri, oprită în faţa unei uşi, de partea cealaltă a curţii. I-am făcut semn cu mâna şi am pornit spre ea (cu pas grăbit, din pricina frigului). Ea a înaintat spre mine şi ne-am întâlnit de partea depărtată a cadranului. M-a întrebat cine sunt şi ce făceam acolo, iar eu i-am explicat cum m-am priceput mai bine. Chipul înconjurat de gluga de blană avea trăsături desăvârşite, iar gluga însăşi, ca şi paltonul şi cizmele împodobite cu blană, arătau noi şi scumpe, încât vorbind cu ea mă simţeam încă şi mai stânjenit de cămaşa şi pantalonii mei peticiţi, şi de picioarele murdare de noroi.

Se numea Valeria.

— Câinele tău nu e la noi, mi-a spus ea. Poţi să cauţi, dacă nu mă crezi.

— Nici nu m-am gândit că ar fi. Nu vreau decât să mă întorc acolo unde mi-e locul, în Turnul Matachin, fără să fiu nevoit să cobor din nou dedesubt.

— Eşti foarte curajos. Ştiu hruba aia de când eram mică, dar niciodată n-am îndrăznit să intru în ea.

— Eu aş vrea să intru, am zis. Adică acolo.

A deschis uşa prin care venise şi m-a condus într-o încăpere cu pereţii acoperiţi de tapiserii, unde scaune străvechi, cu speteze drepte, păreau la fel de veşnicite în locurile lor precum statuile din curtea îngheţată. Un foc abia

pâlpâia fumegând într-o vatră, lângă unul dintre pereţi. Ne-am apropiat de el, iar femeia şi-a dezbrăcat haina, în vreme ce eu mi-am întins mâinile spre căldură.

— N-a fost frig în tuneluri?

— Nu la fel de frig ca afară. În plus, am alergat şi nu era vânt.

— Înţeleg. Ce ciudat că ajung toate în Atriumul Timpului.

După înfăţişare, era mai tânără ca mine, dar rochia ei garnisită cu metal şi umbra părului ei întunecat aveau ceva din alt ev, care o făcea să pară mai bătrână decât Maestrul Palaemon, o făptură din zile de mult date uitării.

— Aşa numiţi voi curtea? Atriumul Timpului? Presupun că din cauza cadranelor.

— Nu, cadranele au fost puse acolo din pricina numelui pe care l-am dat curţii. Îţi plac limbile moarte? Au motouri: „*Lux dei vitae viam monstrat*", adică „Raza Soarelui Nou luminează calea vieţii." „*Felicibus brevis, miseris hora longa*." „Oamenii aşteaptă îndelung fericirea." „*Aspice ut aspiciar*."[1]

Ruşinat întrucâtva, i-am spus că nu cunoşteam nici o altă limbă în afară de cea pe care o vorbeam, şi nici pe aceea bine.

Am stat de vorbă mai bine de un rond de santinelă, înainte să plec. Familia ei locuia în aceste turnuri. La început aşteptaseră să plece de pe Urth împreună cu autocratul din acele vremuri, apoi aşteptaseră pentru că nu le rămăsese altceva de făcut decât să aştepte. Mulţi castelani ai Citadelei se trăseseră din familia ei, dar ultimul murise cu multe generaţii în urmă; acum erau săraci, turnurile lor se ruinaseră. Valeria nu urcase niciodată mai sus de etajele inferioare.

— Unele turnuri au fost construite mai trainice decât altele, am spus eu. Bastionul Vrăjitoarelor e şubrezit şi el pe dinăuntru.

— Există cu adevărat un asemenea bastion? Dădaca îmi povestea despre el în copilărie – ca să mă înspăimânte – dar am crezut că e doar un basm. Parcă era şi un Turn al

[1] Textul latin apare în această formă în original, iar traducerea aproximativă este o adaptare la filosofia şi mitologia locuitorilor de pe Urth (n. trad.).

Supliciului, unde toţi cei care intră mor în chinuri.

I-am spus că acela chiar era un basm.

— Pentru mine, măreţele vremuri ale turnurilor ăstora ţin de lumea legendelor, mi-a zis ea. Nimeni din neamul meu nu mai poartă sabie ca să lupte împotriva duşmanilor Commonwealth-ului şi nu mai este ţinut ostatic în Fântâna Orhideelor.

— Poate că una din surorile tale va fi chemată în curând, am zis eu, refuzând, nici eu nu ştiam de ce, gândul că s-ar putea duce chiar ea.

— N-am alte surori, a răspuns ea. Şi nici fii nu sunt în familia mea. Sunt singurul vlăstar.

Un servitor bătrân ne-a adus ceai şi turte mici şi tari. Nu era ceai adevărat, ci maté de la miazănoapte, din cel pe care-l dăm uneori clienţilor noştri pentru că e atât de ieftin.

Valeria a zâmbit:

— Vezi, ai găsit puţină alinare aici. Îţi faci griji din pricina bietului tău câine pentru că e schilod. Dar poate că şi el a găsit undeva o gazdă primitoare. Tu îl îndrăgeşti, prin urmare şi altcineva îl poate îndrăgi. Îl îndrăgeşti, prin urmare ai să poţi îndrăgi şi pe altul.

I-am dat dreptate, dar în sinea mea mi-am spus că nu voi avea niciodată alt câine, ceea ce s-a şi adeverit.

Nu l-am mai văzut pe Triskele timp de aproape o săptămână. Apoi, într-una din zile, în timp ce duceam o scrisoare la turnul de pază, a venit fugind spre mine. Se învăţase să alerge pe singurul picior din faţă, asemenea unui acrobat care stă în mâini pe o minge aurită.

După acea zi, l-am văzut o dată sau de două ori pe lună, şi asta cât a ţinut zăpada. N-am aflat niciodată pe cine găsise, cine îl hrănea şi avea grijă de el; dar îmi place să cred că a fost cineva care l-a luat cu sine în acea primăvară, poate undeva la miazănoapte, în oraşele de corturi şi în expediţiile militare din munţi.

V

Curăţătorul de tablouri şi alţii

Sărbătoarea Sfintei Katharine este cea mai însemnată zi a ghildei noastre, sărbătoare ce ne reaminteşte de moştenirea noastră, ziua în care calfele devin maeştri (dacă le este menit să devină), iar ucenicii devin calfe. Voi amâna descrierea ceremoniilor din acea zi până voi avea ocazia să vorbesc despre propria mea înălţare în rang; dar în anul despre care povestesc acum, anul luptei de lângă mormânt, Drotte şi Roche au fost înălţaţi în rang, lăsându-mă pe mine căpitan al ucenicilor.

Întreaga însemnătate a responsabilităţii mele mi s-a relevat numai atunci când ritualul se apropia de sfârşit. Şedeam în capela ruinată, privind cu încântare la măreţul spectacol şi doar pe jumătate conştient (în acelaşi mod plăcut în care aşteptam sărbătoarea) de faptul că voi fi mai-marele tuturor celorlalţi atunci când se va fi sfârşit întreaga ceremonie.

Cu toate acestea, încet-încet m-a cuprins o stare de nelinişte. M-am întristat înainte să-mi dau seama că nu mai eram fericit, şi m-am lăsat copleşit de responsabilitate fără să

fi înţeles pe deplin ce rol îmi revenea. Mi-am amintit cât de greu îi fusese lui Drotte să ne stăpânească. De-acum trebuia să mă descurc singur, fără puterea lui şi fără ca nimeni să-mi fie alături aşa cum fusese Roche pentru el – un locotenent de aceeaşi vârstă cu Drotte. Când ultima cântare s-a încheiat apoteotic, iar Maestrul Gurloes şi Maestrul Palaemon, cu măştile lor bătute în aur, au ieşit pe uşă cu pas încet şi calfele vechi în rang i-au aburcat pe Drotte şi Roche, noile calfe, pe umerii lor (scotocind deja în sabretaşurile agăţate de cingători după artificiile pe care aveau să le aprindă afară), eu mi-am stăpânit neliniştea şi chiar am pus la cale un mic plan de bătaie.

Noi, ucenicii, urma să servim în timpul sărbătorii şi, înainte de a face acest lucru, trebuia să ne dezbrăcăm de veşmintele curate şi aproape noi pe care le primisem pentru ceremonie. După ce a explodat şi ultima pocnitoare, iar servanţii, în semn de prietenie, au sfâşiat cerul cu tunul cel mai mare din Marele Bastion – aşa cum făceau în fiecare an – eu mi-am dus ucenicii – care încă de-atunci începuseră să se arate ostili, sau cel puţin aşa mi se părea – în dormitor, am închis uşa şi am zăvorât-o.

După mine urma Eata ca vârstă şi, din fericire pentru mine, mă arătasem destul de prietenos faţă de el în trecut ca să nu bănuie nimic, până în clipa în care a fost prea târziu să se mai poată împotrivi. L-am prins de gât şi l-am izbit de câteva ori cu capul de căpătâiul patului, apoi i-am dat una peste picioare, trântindu-l la pământ.

— Prin urmare, i-am zis eu, ai de gând să fii secundul meu? Răspunde!

Nu putea vorbi, dar a dat din cap.

— Bine. Eu îl înhaţ pe Timon. Tu înhaţă-l pe altul care-i la fel de mare.

În timpul a o sută de răsuflări (şi-ncă din cele foarte iuţi), băieţii au fost convinşi prin bătaie să ni se supună. Au trecut trei săptămâni până când vreunul dintre ei a îndrăznit să mi se împotrivească, şi-atunci n-a fost vorba de o răscoală în masă, ci doar de bârfele unuia sau altuia.

În calitate de căpitan al ucenicilor, aveam îndatoriri noi, dar şi mai multă libertate decât oricând înainte. Trebuia să am grijă ca hrana calfelor de serviciu să fie caldă şi să-i supraveghez pe băieţii cocoşaţi de maldărele de tăvi destinate clienţilor noştri. În bucătărie, îi urmăream pe ucenici la treburile lor, iar în clasă îi îndrumam la studiu; mai mult ca înainte, eram folosit acum pentru a duce solii în colţuri depărtate ale Citadelei şi mi se cerea chiar ca, într-o măsură foarte mică, să conduc treburile ghildei. Astfel am ajuns să cunosc toate drumurile şi multe cotloane neumblate – hambare înalte bântuite de pisici demonice; metereze bătute de vânturi, străjuind mahalale ce duhneau a mortăciuni; şi pinacoteca, având un hol imens, cu tavan boltit din cărămidă străpunsă de ferestre, şi podea din dale acoperite de covoare, şi pereţi din care se deschideau arce întunecate spre şiruri de camere tapetate – asemenea holului însuşi – cu tablouri fără număr.

Multe dintre acestea erau atât de vechi şi înnegrite de fum, încât nu puteam să le desluşesc conţinutul, şi mai erau din cele al căror înţeles nu-l pricepeam – un dansator cu aripi semănând cu nişte lipitori, o femeie care părea taciturnă, ţinând în mână un pumnal cu două lame şi stând sub o mască mortuară. Într-una din zile, după ce m-am plimbat cel puţin o leghe printre aceste picturi enigmatice, am dat peste-un bătrân cocoţat pe-o scară înaltă. Voiam să-l întreb pe unde s-o iau, dar el părea atât de absorbit de munca lui, încât am ezitat să-l tulbur.

Tabloul pe care-l curăţa înfăţişa o siluetă îmbrăcată în armură, înconjurată de un peisaj mohorât. Nu avea arme, dar ţinea un toiag de care era legat un stindard ciudat, drept ca o scândură. Vizorul de la coiful acestei siluete era făcut cu totul şi cu totul din aur, fără tăieturi pentru ochi sau pentru respiraţie; pe suprafaţa sa lustruită se reflecta deşertul ucigător, nimic altceva.

Acest războinic dintr-o lume moartă m-a tulburat profund, deşi n-aş fi putut spune de ce şi nici măcar ce emoţie anume mă cuprinsese. Aveam aşa, o pornire de a coborî tabloul de pe perete şi de a-l duce – nu în necropola noastră, ci într-una

din acele păduri de munte, pe care necropola noastră le imita într-o formă idealizată dar viciată (lucru de înţeles pentru mine chiar de atunci). Locul tabloului ar fi trebuit să fie printre copaci, marginea ramei sale să se sprijine pe iarbă proaspătă.

— ... şi uite-aşa au scăpat cu toţii, a spus o voce din spatele meu. Vodalus a căpătat ceea ce venise să caute, înţelegi?

— Tu, s-a răstit o altă voce. Ce cauţi aici?

M-am răsucit şi am văzut doi armigeri îmbrăcaţi în nişte veşminte colorate, croite cât mai asemănător – în măsura în care stăpânii lor îndrăzniseră acest lucru – cu ale exultanţilor.

— Am o înştiinţare pentru arhivar, am răspuns, arătându-le un plic.

— În regulă, a zis armigerul care mi se adresase. Ştii unde se află arhivele?

— Tocmai voiam să-ntreb, Sieur.

— Înseamnă că nu eşti mesagerul potrivit să duci scrisoarea, nu-i aşa? Dă-mi-o mie şi o dau eu unui paj.

— Nu pot, Sieur. E îndatorirea mea s-o predau.

Celălalt armiger a intervenit:

— Nu trebuie să fii atât de sever cu tânărul acesta, Racho.

— Nu ştii ce hram poartă, nu-i aşa?

— Şi tu ştii?

Cel care se numea Racho a încuviinţat din cap şi m-a întrebat:

— Din care parte a Citadelei ăsteia eşti, mesagerule?

— Din Turnul Matachin. Maestrul Gurloes m-a trimis la arhivar.

Chipul celuilalt armiger s-a încordat:

— Înseamnă că eşti torţionar.

— Doar ucenic, Sieur.

— Nu mă miră atunci că prietenul meu vrea să dispari din faţa ochilor lui. Urmează galeria până la a treia uşă, dai cotul şi mai mergi vreo sută de paşi, urci scara până la al doilea palier şi-o iei pe coridorul dinspre sud, până la uşile duble din capăt.

— Mulţumesc, am zis şi am făcut un pas în direcţia arătată.

— Aşteaptă. Dacă pleci acum, vom fi nevoiţi să-ţi vedem spatele.

— Mi-e totuna dacă e în faţa noastră sau în urma noastră, a zis Racho.

Am aşteptat totuşi, cu o mână pe piciorul scării, ca cei doi să dispară după un colţ.

Asemenea acelor prieteni pe jumătate spirite care în vise ni se adresează dintre nori, bătrânul a zis:

— Carevasăzică eşti torţionar, hm? Ştii, eu n-am fost niciodată acolo unde trăiţi voi.

Avea o privire slabă, amintindu-mi de broaştele ţestoase pe care le speriam noi uneori pe malul râului Gyoll, iar nasul şi bărbia aproape i se uneau.

— Bine-ar fi să nu vă văd niciodată acolo, am spus eu politicos.

— N-am de ce mă mai teme acum. Ce-aţi putea face cu unul ca mine? Inima mi s-ar opri uite-aşa!

A dat drumul buretelui în găleată şi a încercat să-şi pocnească degetele ude, dar nu s-a auzit nici un zgomot.

— Ştiu însă unde se află. În spatele Bastionului Vrăjitoarelor, nu-i aşa?

— Da, am răspuns, puţin surprins că vrăjitoarele erau mai cunoscute ca noi.

— Bănuiam eu. De vorbit nu vorbeşte nimeni despre asta. Te-ai supărat pe armigerii ăia, şi nu te condamn pentru asta. S-ar cuveni totuşi să ştii cum stă treaba cu ei. Ar trebui să fie ca exultanţii, numai că nu sunt. Le e frică să nu moară, le e frică să nu facă pe alţii să sufere, le e frică să se poarte ca nişte exultanţi. Nu le e prea uşor.

— Mai bine s-ar isprăvi odată cu ei, am zis eu. Vodalus i-ar pune la corvoadă la carieră. Sunt doar o rămăşiţă dintr-un ev trecut – ce rost pot să aibă ei pe lume?

Bătrânul şi-a înclinat capul:

— Păi, ce rost au avut vreodată, dacă-i pe-aşa? Ai habar?

Când am recunoscut că n-aveam habar, a coborât de pe scară ca o maimuţă bătrână, parcă era numai braţe şi picioare, şi un gât zbârcit; mâinile îi erau mai lungi decât labele picioarelor mele, iar degetele-i strâmbe, o dantelărie

de vene albastre.

— Eu sunt Rudesind, curatorul. Îl cunoşti cumva pe bătrânul Ultan? Nu, de bună seamă. Dacă l-ai cunoaşte, ai şti drumul spre bibliotecă.

— N-am fost niciodată până acum în partea asta a Citadelei.

— Niciodată? Păi, asta-i partea ei cea mai bună. Artă, muzică şi cărţi. Avem un Fechin aici, înfăţişând trei fete care o înveşmânta pe o a patra cu flori ce par atât de adevărate, încât te aştepţi să iasă albine din ele. Şi un Quartillosa. Nu mai e îndrăgit Quartillosa ăsta, altfel nu l-am avea aici. Dar în epoca în care a trăit el, era un desenator mai bun decât toţi vopsitorii şi stropitorii după care se dă în vânt lumea în ziua de azi. Noi primim ceea ce Casa Absolută refuză, înţelegi? Cu alte cuvinte, le primim pe cele vechi, şi astea-s cele mai bune, în mare parte. Sunt aduse aici murdare pentru că au stat agăţate atâta vreme, iar eu le curăţ. Uneori le curăţ din nou, după ce au stat aici un timp. Avem un Fechin aici. Vorbesc serios! Sau uită-te la ăsta, bunăoară. Îţi place?

Mi s-a părut că nu risc nimic să spun da.

— Ea *treia* oară că-l curăţ. Când abia venisem aici, m-au pus să-mi fac ucenicia cu bătrânul Branwallader, el m-a învăţat să le curăţ. Şi l-a folosit pe ăsta ca să mă înveţe. A început în colţul de jos. După ce a curăţat o suprafaţă de-o palmă, m-a lăsat pe mine să fac restul. Apoi l-am mai curăţat o dată când încă mai trăia nevastă-mea. Asta a fost după ce s-a născut a doua noastră fiică. Nu era chiar atât de întunecat, dar mintea mi-era frământată de gânduri şi simţeam nevoia să fac ceva. Astăzi mi-am pus în cap să-l curăţ din nou. Chiar are nevoie – vezi cât de frumos se luminează? Uite cum apare din nou albastrul Urth peste umărul lui, proaspăt precum peştele Autocratului.

În tot acest timp, numele lui Vodalus îmi răsuna în minte. Eram convins că bătrânul coborâse de pe scară doar pentru că-l rostisem eu, şi voiam să-i pun întrebări legate de el. Dar oricât încercam, nu ştiam cum s-o-ntorc din condei ca să aduc vorba despre el. După ce am rămas tăcut câteva clipe prea mult şi m-a cuprins teama văzând că bătrânul dă să urce

înapoi pe scară ca să se apuce din nou de treabă, am reuşit să îngaim:

— Şi aceea e Luna? Mi s-a spus că e mai fertilă.

— Acum da, este. Tabloul a fost făcut înainte să fie irigată. Vezi griul ăsta maroniu? În vremurile acelea, aşa o vedeai dacă te uitai la ea. Şi nu verde cum e azi. Nu părea nici atât de mare, pentru că nu era atât de aproape – asta-mi spunea bătrânul Branwallader. Acum sunt atât de mulţi copaci pe ea, că-l pot ascunde pe Nilammon, aşa se zice.

Acum era momentul.

— Sau pe Vodalus, am zis eu.

Rudesind a chicotit.

— Sau pe el, corect. Ai tăi probabil că-şi freacă mâinile aşteptând să-l prindă. Aveţi vreun plan special pus la cale?

Dacă ghilda avea torturi deosebite rezervate pentru anumite persoane, nu ştiam nimic despre ele; dar mi-am zis să nu-i dau impresia asta, aşa că am spus:

— O să ne gândim noi la ceva.

— Nu mă îndoiesc. Dar mai adineaori mi-a făcut impresia că ţii cu el. Însă o să aveţi de aşteptat dacă se ascunde în Pădurile de pe Lună. Rudesind şi-a ridicat spre tablou privirile vădit apreciative, înainte să şi le îndrepte din nou spre mine. Tot uit. Vrei să-l vizitezi pe Maestrul Ultan al nostru. Te întorci la arcada prin care tocmai ai venit...

— Ştiu drumul, am zis. Mi l-a spus armigerul.

Bătrânul curator a pufăit, împrăştiind în jur un miros de respiraţie acră, în semn că puteam să dau uitării indicaţiile respective.

— Ce ţi-a înşirat el te duce doar până în Sala de Lectură. De-acolo ţi-ar trebui un rond ca să ajungi la Ultan, asta dacă ai izbuti să ajungi până la el. Nu, întoarce-te la arcadă. Treci de ea şi faci tot drumul înapoi până la capătul sălii celei mari de-acolo, apoi cobori scara. O să ajungi la o uşă încuiată – bate până ţi se deschide. Acolo-i străfundul depozitului, şi acolo-i camera de lucru a lui Ultan.

Deoarece Rudesind mă urmărea cu privirea, i-am urmat indicaţiile, deşi nu-mi plăcea treaba aia cu uşa încuiată, iar treptele care coborau îmi sugerau că m-aş putea apropia de

tunelurile străvechi prin care rătăcisem în căutarea lui Triskele.

Într-un cuvânt, mă simţeam mai puţin sigur pe mine decât atunci când mă găseam în părţile Citadelei cunoscute mie. De atunci am învăţat că străinii care o vizitează sunt copleşiţi de dimensiunile ei; dar ea nu e decât o picăţea în oraşul întins de jur împrejur, iar noi, cei care am crescut în interiorul curtinei cenuşii şi am învăţat numele şi legăturile între cele peste o sută de semne de care au nevoie cei care-şi caută drumul în interiorul ei, suntem, tocmai din pricina acestei învăţături, zăpăciţi atunci când ne găsim departe de locurile familiare.

Aşa m-am simţit şi eu în timp ce treceam pe sub arcada pe care mi-o arătase bătrânul. Ca şi restul acelei săli boltite, arcada era făcută din aceeaşi cărămidă roşcată, mată, dar era susţinută de doi pilaştri ale căror capiteluri erau împodobite cu chipuri adormite, iar buzele tăcute şi ochii închişi, palizi, mi s-au părut mult mai cumpliţi decât măştile agonizante pictate pe suprafaţa de metal a propriului nostru turn.

Fiecare pictură din sala aflată de partea cealaltă a arcadei conţinea o carte. Uneori erau multe sau aşezate la vedere, alteori trebuia să cercetez bine tabloul înainte să văd colţul unui cotor ieşind din buzunarul fustei vreunei femei; ori îmi dădeam seama că vreun mosor cu aspect ciudat avea în loc de aţă cuvinte înşiruite.

Scara era îngustă şi abruptă, fără balustradă; făcea numeroase coturi, încât n-am coborât mai mult de treizeci de trepte, când lumina venită din sala de deasupra s-a stins aproape complet. De la un moment încolo, a trebuit să-mi întind mâinile în faţă şi să-mi dibuiesc drumul, de teamă să nu-mi sparg capul de uşă.

Degetele cercetătoare nu au găsit-o. Scara însă s-a isprăvit (aproape că am căzut păşind pe-o treaptă care de fapt nu era acolo), şi am rămas să orbecăi pe o podea numai hârtoape, într-o beznă deplină.

— Cine-i acolo? a strigat o voce.

O voce cu o rezonanţă ciudată, asemenea răsunetului unui clopot bătut într-o peşteră.

VI

Maestrul curatorilor

„Cine-i acolo?” a răsunat ecoul în întuneric.

Am răspuns cât mai semeţ cu putinţă:

— Cineva cu un mesaj.

— Atunci, să-l aud.

În sfârşit, ochii începeau să mi se deprindă cu întunericul şi am putut desluşi o formă neclară şi foarte înaltă care se mişca printre forme întunecate, zdrenţuite, încă şi mai înalte.

— E vorba de-o scrisoare, Sieur, am răspuns. Sunteţi Maestrul Ultan, curatorul?

— Nimeni altul.

Se afla în faţa mea acum. Ceea ce crezusem la început că este un veşmânt alburiu s-a dovedit a fi o barbă lungă până aproape de brâu. Eu eram încă de pe-atunci la fel de înalt ca majoritatea bărbaţilor socotiţi astfel, dar curatorul era cu un cap şi jumătate mai înalt decât mine, un adevărat exultant.

— Atunci, poftiţi, Sieur, am spus şi i-am întins scrisoarea.

N-a luat-o.

— Al cui ucenic eşti?

Din nou mi s-a părut că aud răsunet de bronz, şi dintr-

odată am simţit că şi el, şi eu eram morţi şi că întunericul care ne înconjura era ţărână de mormânt ce ne apăsa ochii, ţărână de mormânt prin care clopotul ne chema să venerăm altarele ce s-ar fi găsit sub pământ. Femeia lividă pe care o văzusem trasă afară din mormântul ei se ridica în faţa mea atât de vie, încât mi s-a părut că văd chipul ei în albeaţa aproape iradiantă a siluetei care-mi vorbea.

— Al cui ucenic eşti? m-a întrebat din nou.

— Al nimănui. Adică, sunt ucenic în ghilda noastră. Maestrul Gurloes m-a trimis, Sieur. Cel care ne învaţă e îndeobşte Maestrul Palaemon.

— Dar nu şi gramatică.

Foarte încet, mâna bărbatului înalt s-a întins spre scrisoare.

— Ba da, şi gramatică.

Mă simţeam ca un copil vorbind omului acestuia care era bătrân încă de pe vremea când mă născusem eu.

— Maestrul Palaemon spune că trebuie să ştim să citim şi să scriem şi să socotim, pentru că atunci când vom ajunge maeştri la rândul nostru, va trebui să trimitem scrisori şi să primim ordine de la tribunale, şi să întocmim documente, şi să facem socoteli.

— Ca asta, a spus silueta neclară din faţa mea. Scrisori ca asta.

— Da, Sieur. Întocmai.

— Şi ce se zice în scrisoarea asta?

— Nu ştiu. E sigilată, Sieur.

— Dacă o deschid... (am auzit ceara fragilă crăpând sub apăsarea degetelor lui)... mi-o vei citi?

— E întuneric aici, Sieur, am zis cu jumătate de gură.

— Atunci trebuie să-l chemăm pe Cyby. Scuză-mă.

În obscuritatea aceea, abia dacă l-am văzut răsucindu-se şi ducându-şi mâinile pâlnie la gură:

— *Cy-by*! *Cy-by*!

Numele a răsunat prin coridoarele întunecate pe care le simţeam că există de jur împrejur, în timp ce limba de fier a lovit bronzul sonor întâi într-o buză, apoi în cealaltă.

Din depărtare s-a auzit un strigăt de răspuns. O vreme am

aşteptat în tăcere.

Într-un târziu, am văzut o lumină pe un coridor îngust, mărginit (după cum părea) de pereţi înalţi, din piatră zgrunţuroasă. Lumina s-a apropiat – un sfeşnic cu cinci braţe, purtat de un bărbat în jur de patruzeci de ani, solid, cu spatele foarte drept, cu faţă teşită, palidă. Bărbosul de lângă mine a spus:

— În sfârşit ai venit, Cyby. Ai adus lumină?

— Da, Maestre. El cine e?

— Un mesager cu o scrisoare. Apoi, pe un ton ceva mai ceremonios, Maestrul Ultan mi s-a adresat: Acesta este ucenicul meu, Cyby. Şi noi avem o ghildă, noi, curatorii, în care bibliotecarii sunt o secţie. Eu sunt singurul maestru bibliotecar aici, iar regula noastră este de a-i trimite pe ucenici în serviciul membrilor mai în vârstă. Cyby este al meu de câţiva ani.

I-am spus lui Cyby că sunt onorat să-l cunosc şi am întrebat, cu oarecare timiditate, care e ziua de sărbătoare a curatorilor – o întrebare ce-mi fusese sugerată poate de gândul că or fi trecut multe fără ca Cyby să fi fost numit calfă.

— A trecut, a răspuns Maestrul Ultan, uitându-se la mine, şi în lumina lumânării am văzut că ochii lui aveau culoarea laptelui îndoit cu apă. La începutul primăverii, a continuat el. E o zi minunată. Cam în fiecare an, aceea e ziua în care copacilor le dau frunzele cele noi.

În Curtea Mare nu creşteau copaci, dar eu am încuviinţat din cap; apoi, dându-mi seama că nu mă poate vedea, am zis:

— Da, o zi minunată, cu adieri blânde.

— Întocmai. Eşti un tânăr aşa cum îmi place mie. Şi-a pus mâna pe umărul meu – n-am putut să nu observ că degetele lui erau murdare de praf. Şi Cyby este tânăr, aşa cum îmi place mie, a continuat el. După ce eu nu voi mai fi, el o să rămână bibliotecarul-şef aici. Noi, curatorii, avem o procesiune, înţelegi. Pe Strada Iubar. Cyby merge alături de mine şi amândoi suntem înveşmântaţi în gri. Care este culoarea ghildei voastre?

— Negrul fuliginos, am răspuns eu. Mai negru decât negrul.

— Sunt copaci – sicomori şi stejari, arţari şi copaci gingko, despre care se spune că sunt cei mai bătrâni de pe Urth. Copacii îşi întind umbra pe ambele părţi ale Străzii Iubar, iar alţii cresc pe esplanadele din centru. Proprietarii prăvăliilor ies în prag, ca să-i vadă pe ciudaţii curatori, înţelegi, şi de bună seamă că librarii şi anticarii ne salută. Presupun că, în felul nostru modest, facem parte din peisajul primăverii în Nessus.

— Trebuie să fie foarte impresionant, am spus eu.

— Este, este. Şi la catedrală e minunat, când ajungem acolo. Rânduri întregi de lumânări subţiri, care-ţi dau impresia că soarele străluceşte pe mare în timpul nopţii. Şi lumânări în sticlă albastră, care simbolizează Gheara. Scăldaţi în lumină, ne împlinim ceremoniile în faţa altarului înalt. Spune-mi, ghilda voastră merge la catedrală?

I-am explicat că noi foloseam capela din Citadelă şi m-am arătat surprins că bibliotecarii şi alţi curatori părăsesc incinta.

— Avem dreptul, înţelegi. Biblioteca însăşi are dreptul – nu-i aşa, Cyby?

— Într-adevăr, aşa e, Maestre.

Cyby avea o frunte înaltă, largă, pe care o dezvelea şi mai mult părul sur care se retrăgea spre creştet. Din cauza acestei frunţi, faţa părea mică şi oarecum infantilă; înţelegeam de ce Ultan, care probabil că uneori îşi trecea degetele peste chipul ucenicului său, aşa cum Maestrul Palaemon şi le trecea uneori peste al meu, îl putea socoti încă un flăcăiaş.

— Înseamnă că sunteţi în strânsă legătură cu ceilalţi bibliotecari din oraş, rivalii Domniilor Voastre, am zis eu.

— Cum nu se poate mai strânsă, şi-a mângâiat bătrânul barba. Pentru că noi şi ei suntem totuna. Biblioteca aceasta este biblioteca oraşului, şi de fapt şi a Casei Absolute. Şi a multor altora.

— Vreţi să spuneţi că prostimea oraşului are voie să intre în Citadelă, să folosească biblioteca voastră?

— Nu, a răspuns Ultan. Vreau să spun că biblioteca însăşi se întinde dincolo de zidurile Citadelei. Şi cred că nu e singura instituţie de aici care face acest lucru. Şi asta pentru că în

fortăreaţa noastră se află cu mult mai mult decât poate ea să cuprindă între zidurile sale.

În timp ce vorbea, şi-a pus o mână pe umărul meu şi am început să înaintăm pe unul din lungile şi îngustele spaţii dintre rafturile înalte ca nişte turnuri. Cyby ne urma, ţinând ridicat sfeşnicul cu multe braţe – aş zice că mai mult în folosul lui decât în al meu, dar îmi oferea totuşi posibilitatea să văd destul de bine, cât să nu mă ciocnesc de rafturile întunecate de stejar prin dreptul cărora treceam.

— Ochii încă nu te-au lăsat, a zis Maestrul Ultan după un timp. Întrezăreşti vreun capăt al pasajului acestuia?

— Nu, Sieur, am zis eu, şi într-adevăr aşa era.

Până unde ajungea pâlpâirea lumânărilor nu se vedeau decât rânduri după rânduri de cărţi, înălţându-se de la podea până sus, în tavan. Unele rafturi se găseau în dezordine, altele într-o ordine desăvârşită; o dată sau de două ori am văzut semne clare că şobolanii îşi făcuseră culcuş între cărţi – le rearanjaseră astfel încât să-şi clădească adăposturi confortabile, pe două sau trei niveluri, şi le mânjiseră cotoarele cu scârna lor, închipuind literele rudimentare ale graiului lor.

Dar peste tot nu erau decât cărţi şi iar cărţi: rânduri de cotoare elegante în piele de viţel, marochin, pânză, hârtie şi o sută de alte materiale pe care nu le puteam identifica, pe unele scăpărând aurul, altele înscrise cu negru, câteva purtând etichete de hârtie atât de vechi şi de îngălbenite, încât deveniseră maronii, precum frunzele moarte.

— Urma cernelii nu are sfârşit, mi-a spus Maestrul Ultan. Aşa spunea un înţelept. A trăit demult – ce-ar zice de ne-ar vedea astăzi? Altul a spus că „un om îşi dă viaţa atunci când renunţă la o colecţie de cărţi”, dar aş dori să-l întâlnesc pe acela care ar putea renunţa la aceasta.

— Mă uitam la coperte, am zis, simţindu-mă cam nătâng.

— Eşti un om norocos. Dar eu mă bucur. Nu le mai pot vedea, însă îmi amintesc de plăcerea pe care o aveam pe vremuri când mă uitam la ele. Asta a fost imediat după ce-am devenit maestru bibliotecar. Aveam vreo cincizeci de ani atunci. Ca să înţelegi, eu am fost foarte mulţi ani ucenic.

— Într-adevăr, Sieur?

— Într-adevăr. Maestrul meu a fost Gerbold, şi timp de decenii s-a crezut că nu va muri niciodată. Anii treceau unul după altul pentru mine, şi în tot acel timp am citit – nu cred că-s mulţi cei care au citit atâta. Asemenea multor tineri, am început cu acele cărţi care-mi făceau plăcere. Dar am descoperit că, în timp, acest fapt îmi restrângea tot mai mult plăcerea, încât ajungeam să-mi petrec mai multe ore căutând asemenea cărţi. Apoi mi-am gândit un plan de studiu, luând urma ştiinţelor obscure, una după alta, din zorii cunoaşterii până în prezent. La un moment dat, am ajuns la capătul a tot ce puteam citi în acest domeniu, aşa că am început cu marele dulap de cărţi făcut din abanos, din mijlocul încăperii pe care noi, cei din bibliotecă, o îngrijeam de trei sute de ani, în speranţa că se va întoarce Autocratul Sulpicius (prin urmare, nimeni nu intră niciodată acolo), şi am citit rând pe rând, timp de cincisprezece ani, toate cărţile, uneori isprăvind două pe zi.

— Minunat, Sieur, a murmurat Cyby în spatele nostru.

Mi-am zis că probabil omul auzise povestea de multe ori.

— Apoi s-a întâmplat ceea ce nu mai aşteptam să se întâmple. Maestrul Gerbold a murit. Cu treizeci de ani înainte fusesem desemnat drept persoana ideală să-l urmez – date fiind înclinaţia mea, educaţia, experienţa, tinereţea, legăturile familiale şi ambiţia. La vremea la care am ajuns cu adevărat succesorul său, nimeni n-ar fi putut fi mai puţin potrivit ca mine. Aşteptasem atât de mult, încât nu mai ştiam altceva decât să aştept, iar mintea îmi era sufocată de povara unor cunoştinţe inutile. Dar mi-am impus să îmi asum responsabilităţile şi mi-am petrecut mult mai multe ore decât m-aş aştepta din partea ta să crezi încercând să-mi amintesc planurile şi maximele notate de mine cu atât de mulţi ani în urmă pentru eventuala mea succesiune.

Vocea i s-a stins, iar eu am ştiut că răscolea din nou într-o minte mai cuprinzătoare şi mai întunecată chiar şi decât marea lui bibliotecă.

— Dar vechiul meu obicei de a citi încă mă urmărea. Mi-am dăruit cărţilor zile şi săptămâni întregi, timp în care ar fi

trebuit să chibzuiesc la activităţile stabilimentului care aştepta din partea mea să-l conduc. Apoi, la fel de brusc precum e bătaia orologiului, o nouă pasiune a pus stăpânire pe mine, înlocuind-o pe cea veche. Poate că ai şi ghicit despre ce e vorba.

I-am spus că nu ghicisem.

— Citeam – sau aşa îmi închipuiam – pe pervazul acelei ferestre arcuite de la etajul patruzeci şi nouă, care dă spre... am uitat, Cyby. Spre ce dă fereastra aceea?

— Spre grădina tapiţerilor, Sieur.

— Aşa, acum mi-aduc aminte – pătratul acela mic de verde şi cafeniu. Presupun că acolo usucă ei rozmarin, ca să-l pună în perne. Şedeam acolo, după cum spuneam, şedeam de câteva ronduri bune, când mi-am dat seama că de fapt nu mai citeam. O vreme n-am putut cu nici un chip să spun ce anume făcusem în tot acest răstimp. De câte ori încercam, nu-mi veneau în minte decât mirosuri, texturi şi culori ce păreau să nu aibă nici o legătură cu nimic din ceea ce stătea scris în tomul pe care-l ţineam în mâini. Într-un târziu, am realizat că, în loc să-l citesc, îl observasem ca pe un obiect fizic. Roşul de care-mi aminteam venea de la o panglică prinsă în capul cotorului, drept semn de carte. Textura care-mi gâdila degetele era aceea a hârtiei pe care fusese tipărită cartea. Mirosul din nări era de piele veche, încă purtând urme de ulei de mesteacăn. Abia atunci, când am văzut cărţile în sine, am început să înţeleg ce înseamnă să ai grijă de ele.

Mâna i s-a încleştat pe umărul meu.

— Avem aici cărţi legate în piele de porc spinos, de kraken şi de fiare dispărute de atâta vreme, încât cei mai mulţi dintre aceia care le studiază sunt de părere că alte urme decât fosilele nu mai există. Avem cărţi legate în întregime în metale cu aliaje necunoscute, şi cărţi ale căror coperte sunt bătute în nestemate. Avem cărţi copertate în lemn parfumat, ce au străbătut prăpastia de neimaginat între lumi – cărţi cu atât mai preţioase, cu cât nimeni de pe Urth nu le poate citi. Avem cărţi a căror hârtie este făcută din plante din care ies alcaloizi ciudaţi, încât cititorul, dând paginile, este dintr-odată cuprins de fantezii bizare şi vise himerice. Cărţi ale căror

pagini nu sunt câtuşi de puţin pagini, ci foiţe foarte fine de jad alb, fildeş, sidef; şi cărţi ale căror pagini sunt frunze uscate ale unor plante necunoscute. Şi mai avem cărţi care nu sunt câtuşi de puţin cărţi aşa cum le ştie ochiul omenesc, ci suluri, şi tăbliţe, şi însemnări pe o sută de materii diferite. Există un cub de cristal – deşi nu-ţi mai pot spune unde anume se află – nu mai mare decât buricul degetului tău mare, care cuprinde mai multe cărţi decât întreagă această bibliotecă. Îl poţi găsi atârnat drept giuvaier de urechea unei prostituate, dar lumea întreagă nu are atâtea volume ca să le atârne de cealaltă ureche. Toate aceste lucruri le-am aflat, şi mi-am dedicat viaţa ca să le păzesc. Timp de şapte ani m-am ocupat cu asta; şi apoi, când problemele presante şi superficiale ale conservării şi-au găsit rezolvarea şi eram pe punctul de a începe o cercetare generală a bibliotecii, prima de la înfiinţarea ei, ochii au început să mi se scurgă din orbite. Cel care lăsase toate cărţile în grija mea m-a orbit, ca să ştiu în grija cui se află îngrijitorii.

— Dacă nu puteţi citi scrisoarea pe care v-am adus-o, Sieur, am spus eu, voi fi bucuros să v-o citesc eu.

— Ai dreptate, a murmurat Maestrul Ultan. Am uitat de ea. O s-o citească Cyby – citeşte bine. Poftim, Cyby.

Am luat eu sfeşnicul, iar Cyby a despăturit pergamentul foşnitor, l-a ridicat în sus, ca pe o proclamaţie, şi a început să citească, în timp ce stăteam toţi trei într-un mic cerc de lumină, iar cărţile se îngrămădeau toate în jurul nostru.

— „De la Maestrul Gurloes, din Ordinul Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei...”

— Cum? a făcut surprins Maestrul Ultan. Eşti torţionar, tinere?

I-am spus că asta eram, apoi a urmat o tăcere atât de lungă, încât Cyby a început să citească scrisoarea pentru a doua oară: „De la Maestrul Gurloes din Ordinul Căutătorilor...”

— Stai, a zis Ultan.

Cyby s-a întrerupt încă o dată; eu rămăsesem în aceeaşi poziţie, ţinând sfeşnicul şi simţind cum îmi urcă sângele în obraji. Într-un târziu, Maestrul Ultan a vorbit din nou, cu o voce la fel de neutră ca şi atunci când îmi zisese că Cyby

citeşte bine:

— Nici nu-mi mai aduc aminte când am fost primit în ghilda noastră. Cunoşti, presupun, metoda prin care ne recrutăm membrii.

Mi-am recunoscut ignoranţa.

— În fiecare bibliotecă, după cum e regula din cele mai vechi timpuri, există o încăpere numai pentru copii. În ea se ţin cărţi cu ilustraţii viu colorate, care-i încântă atât de mult pe cei mici, şi câteva poveşti simple, cu minuni şi aventuri. Mulţi copii vin în încăperile acestea, şi atâta vreme cât stau înăuntru, nimeni nu le acordă nici o atenţie.

L-am văzut ezitând şi, cu toate că nu citeam nici o expresie pe chipul lui, am avut impresia că se temea că ceea ce urma să spună ar putea să-l facă pe Cyby să sufere.

— Totuşi, din când în când, unul sau altul dintre bibliotecari observă câte un copil solitar, încă fraged ca vârstă, ieşind din încăperea copiilor... şi părăsind-o în cele din urmă de tot. Un asemenea copil descoperă în final pe un raft de jos, dar mai dosnic, *Cartea de Aur*. N-ai văzut niciodată această carte şi nici n-ai s-o vezi, căci ai trecut de vârsta la care să-ţi cadă în mâini.

— Trebuie să fie foarte frumoasă, am spus eu.

— Este, într-adevăr. Dacă nu mă înşală memoria, coperta este din vatir negru, dar decolorat pe cotor. Multe coli se desprind acum şi câteva planşe au fost furate. Dar este o carte cu totul minunată. Tare-aş vrea s-o regăsesc, deşi toate cărţile sunt zăvorâte pentru mine acum. După cum ziceam, a continuat el, copilul descoperă *Cartea de Aur*. Atunci vin bibliotecarii – asemenea vampirilor, spun unii, dar sunt şi din cei care spun că vin precum ursitoarele la botez. Îi vorbesc acelui copil, iar copilul li se alătură. Din acea clipă, poate să umble prin bibliotecă după voia inimii şi în curând părinţii nu mai ştiu nimic de el. Presupun că la fel stă treaba şi în Ghilda Torţionarilor.

— Noi îi luăm pe copiii care cad în mâinile noastre la o vârstă foarte fragedă, am zis eu.

— Şi noi la fel, a murmurat bătrânul Ultan. Aşa că nu prea avem dreptul să vă condamnăm. Citeşte mai departe, Cyby.

— „Din partea Maestrului Gurloes, din Ordinul Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei, către Arhivarul Citadelei: Salutări, Frate. Prin vrerea unui tribunal, avem în paza noastră o persoană din rândul exultanţilor, şi anume pe Chatelaine Thecla; şi prin aceeaşi vrere Chatelaine Thecla va primi de la noi cele trebuincioase; şi tot prin aceeaşi vrere îi vom oferi în detenţiunea ei orice îi poate face viaţa mai tihnită, fără însă a trece de măsura bunului-simţ şi a prudenţei. Pentru a-şi omorî clipele până i se va sfârşi timpul petrecut cu noi – sau mai curând, cum mi-a poruncit ea să spun, până când inima Autocratului, a cărui îngăduinţă nu cunoaşte nici ziduri, nici oceane, se va îmblânzi faţă de ea, aşa după cum se roagă ea – Chatelaine Thecla roagă ca Domnia Ta, în calitatea pe care o ai, să-i trimiţi câteva cărţi, care cărţi sunt...

— Sari peste titluri, Cyby, a zis Ultan. Câte sunt?

— Patru, Sieur.

— Nici o problemă, prin urmare. Continuă.

— „Pentru aceasta, Arhivarule, îţi suntem adânc îndatoraţi.” Semnează „Gurloes, Mai-Marele Distinsului Ordin cunoscut drept Ghilda Torţionarilor.”

— Cunoşti vreunul din titlurile de pe lista Maestrului Gurloes, Cyby?

— Trei, Sieur.

— Prea bine. Du-te şi le la, te rog. Al patrulea care e?

— *Cartea Minunilor de pe Urth şi din Cer*, Sieur.

— Din ce în ce mai bine – e un exemplar la mai puţin de două lanţuri de-aici. Când le-ai strâns pe celelalte, ne întâlnim la uşa prin care acest tânăr, pe care mă tem că l-am reţinut prea mult, a pătruns în depozit.

Am vrut să-i dau sfeşnicul înapoi lui Cyby, dar el mi-a făcut semn că pot să-l ţin şi a pornit-o cu pas mărunt de-a lungul unui culoar îngust. Ultan se îndrepta în direcţie opusă, cu paşi mari, şi atât de siguri de parcă ochii săi ar fi văzut.

— Mi-o amintesc bine, a zis el. E legată în piele cafenie, marginile toate sunt aurite şi are gravuri de Gwinoc, colorate apoi de mână. Se află pe al treilea raft de la podea, sprijinită de un în-folio în pânză verde – cred că e *Vieţile celor şaptesprezece megaterii*, de Blaithmaic.

Mai ales ca să-i semnalez că nu-l părăsisem (cu toate că, fără îndoială, auzul lui ascuţit prindea sunetul paşilor mei în urmă-i), l-am întrebat:

— Ce este aceea, Sieur? Vreau să zic, acea carte despre cer şi Urth.

— Cum poţi să pui o asemenea întrebare unui bibliotecar? Pe noi, tinere, ne preocupă cărţile în sine, nu conţinutul lor.

Nu mi-a scăpat urma de umor din glasul său.

— Cred că dumneavoastră, Sieur, cunoaşteţi conţinutul fiecărei cărţi de-aici.

— Mult spus. Dar *Minunile de pe Urth şi din Cer* a fost o lucrare clasică acum trei sau patru sute de ani. Cuprinde aproape toate legendele bine cunoscute din vremurile străvechi. Pentru mine, cea mai interesantă este cea a Istoricilor – ea povesteşte despre o epocă în care fiecărei legende i se găsea drept sursă o întâmplare pe jumătate uitată. Cred că înţelegi paradoxul. Oare a existat legenda ca atare la vremea respectivă? Şi dacă nu, cum a apărut?

— Sieur, nu există şerpi uriaşi ori femei zburătoare?

— O, ba da, a răspuns Maestrul Ultan, aplecându-se de spate în timp ce vorbea. Dar nu în legenda Istoricilor. Triumfător, a ridicat o carte mică, legată în piele scorojită: Uită-te la asta, tinere, vezi dacă am nimerit-o pe cea bună.

A trebuit să pun sfeşnicul pe podea şi să mă ghemuiesc lângă el. Cartea din mâinile mele era atât de veche, ţeapănă şi mucegăită, încât părea imposibil să fi fost deschisă în ultimii o sută de ani, dar pagina de titlu confirma lăudăroşenia bătrânului. Un subtitlu anunţa următoarele: „O Antologie din surse tipărite ale secretelor universale dintr-o epocă atât de îndepărtată, încât înţelesul lor s-a pierdut în negura timpului...”

— Ei bine, am avut sau nu dreptate? a întrebat Maestrul Ultan.

Am deschis cartea la întâmplare şi am citit: „... mijloace prin care un desen poate fi gravat cu asemenea măiestrie, încât, dacă ar fi distrus, întregul ar putea fi recreat dintr-o parte mică, iar acea parte mică ar putea fi oricare parte.”

Presupun că tocmai cuvântul „gravat” a fost cel care m-a

făcut să mă gândesc la evenimentele la care fusesem martor în noaptea în care primisem chrisosul.

— Maestre, sunteţi extraordinar, am răspuns eu.

— Nu sunt, dar mi se întâmplă rar să greşesc.

— Dumneavoastră, dintre toţi oamenii, mă veţi ierta dacă vă spun că am zăbovit o clipă pentru a citi câteva rânduri din această carte. Fără îndoială, Maestre, că aveţi cunoştinţă despre necrofagi. Am auzit spunându-se că dacă devorează carnea morţilor, laolaltă cu o substanţă oficinală, pot să retrăiască vieţile victimelor lor.

— Nu e înţelept să ştii prea multe despre asemenea obiceiuri, a murmurat arhivarul, cu toate că, dacă mă gândesc să pătrund în mintea unui istoric precum Loman sau Hermos...

În anii lui de nevedere, o fi uitat cât de vădit pot chipurile noastre să trădeze cele mai adânci sentimente pe care le nutrim. La lumina lumânărilor l-am văzut pe al său schimonosit de o asemenea agonie a patimii, încât, din decenţă, mi-am ferit ochii; vocea i-a rămas la fel de calmă ca un clopot solemn când a continuat:

— Dar din ceea ce am citit, ai dreptate, cu toate că nu-mi aduc aminte ca exemplarul pe care-l ai în mână să vorbească despre asta.

— Maestre, am zis eu, îmi dau cuvântul că nu v-aş bănui vreodată de aşa ceva. Dar spuneţi-mi un lucru – să presupunem că două persoane jefuiesc împreună o groapă mortuară şi unul îşi la mâna dreaptă a mortului ca pradă, celălalt pe cea stângă. Oare cel care a mâncat mâna dreaptă are parte doar de jumătate din viaţa mortului, iar celălalt – de cealaltă jumătate? Şi dacă aşa stau lucrurile, ce s-ar întâmpla dacă ar mai veni şi un al treilea şi ar devora laba unui picior?

Dar Ultan mi-a zis:

— Ce păcat că eşti torţionar. Ar fi trebuit să te faci filosof. Nu, după cum înţeleg eu povestea asta nefastă, fiecare are parte de întreaga viaţă.

— Înseamnă că viaţa toată a unui om stă în mâna lui dreaptă la fel de mult ca şi în cea stângă. Şi în fiecare deget?

— Cred că fiecare participant trebuie să consume mai

mult decât o îmbucătură pentru ca obiceiul acesta să aibă efect. Dar presupun că, măcar în teorie, ceea ce spui este corect, întreaga viaţă este în fiecare deget.

O apucasem în direcţia din care venisem. Deoarece spaţiul dintre rafturi era prea îngust ca să mergem alături, o luasem eu înaintea lui, purtând sfeşnicul – dacă m-ar fi văzut un străin, cu siguranţă ar fi gândit că eu îi luminam drumul.

— Dar, Maestre, am zis eu, cum se poate una ca asta? Dacă ar sta astfel lucrurile, ar însemna că viaţa asta se găseşte în fiecare încheietură a fiecărui deget, ceea ce nu e cu putinţă.

— Cât de mare este viaţa omului? a întrebat Ultan.

— Nu am de unde şti, dar oare nu e mai mare de-atât?

— O vezi de la început şi te aştepţi la multe. Eu însă mi-o amintesc de la celălalt capăt al ei, şi ştiu cât de puţin a fost. Îmi vine să cred că din astă pricină creaturile acelea depravate care devorează leşuri caută mai mult. Dă-mi voie să te întreb un lucru – ştii că un fiu seamănă adeseori izbitor de mult cu tatăl său?

— Am auzit asta, da. Şi cred că aşa e, am răspuns.

N-am putut să nu mă gândesc la părinţii pe care nu aveam să-i cunosc vreodată.

— Atunci, dacă fiecare fiu seamănă cu tatăl său, vei fi de acord că este cu putinţă ca un chip să dăinuiască mai multe generaţii. Asta dacă fiul seamănă tatălui şi fiul *său* seamănă cu el, şi fiul acelui fiu seamănă cu el, atunci al patrulea în linie, stră-strănepotul, seamănă cu stră-străbunicul.

— Da.

— Cu toate acesta, sămânţa tuturor a fost conţinută de o drahmă de fluid lipicios. Dacă n-au venit de-acolo, de unde au venit?

N-am putut răspunde la această întrebare, aşa că mi-am continuat drumul frământându-mi mintea, până am ajuns la uşa prin care pătrunsesem la acest nivel, cel mai de jos, al bibliotecii. Aici ne-a întâmpinat Cyby, cu celelalte cărţi cerute în scrisoare de Maestrul Gurloes. Le-am luat pe toate, m-am despărţit de Maestrul Ultan şi am părăsit, foarte uşurat, atmosfera înăbuşitoare a depozitelor bibliotecii. De atunci, m-

am întors de multe ori la caturile de sus ale acelui aşezământ; dar niciodată n-am mai intrat în beciul ca un mormânt, şi nici că mi-am dorit s-o fac.

Unul dintre cele trei volume aduse de Cyby era la fel de mare ca tăblia unei mese mici, lată de-un cubit şi lungă de aproape doi; judecând după blazoanele imprimate pe coperta de saftian, am presupus că este istoria unei vechi familii nobiliare. Celelalte cărţi erau mult mai mici. O carte verde, cu puţin mai mare decât mâna mea şi groasă cât degetul meu arătător, părea să fie o culegere de rugăciuni, plină de ilustraţii în email, înfăţişând pantocratori ascetici şi ipostaze, cu halouri negre şi veşminte asemănătoare gemelor. M-am oprit o vreme ca să mă uit la ele, bucurându-mă de o grădină mică şi uitată, plină de lumina unui soare iernatic, şi cu o fântână secată.

Înainte să apuc să deschid altă carte, am simţit că lăsasem copilăria în urmă. De mai bine de două ronduri plecasem să rezolv o treabă simplă, şi în curând lumina avea să pălească. Am strâns cărţile şi am luat-o din loc, grăbindu-mă să-mi întâlnesc destinul şi, în cele din urmă, şi pe mine însumi în persoana lui Chatelaine Thecla – lucru pe care la vremea respectivă nu-l ştiam.

VII

Trădătoarea

Sosise ora la care trebuia să duc mâncarea la calfele de serviciu în oubliette. Drotte era responsabil pentru primul cat, şi pe el l-am lăsat la urmă, deoarece voiam să stau de vorbă cu el înainte să urc. Adevărul e că încă îmi vâjâia capul de toate gândurile stârnite de vizita la arhivar şi voiam să-i vorbesc despre ele.

Nu l-am găsit nicăieri. Am pus tava şi cele patru cărţi pe masă şi l-am strigat. O clipă mai târziu l-am auzit răspunzându-mi dintr-o celulă nu prea îndepărtată. Am fugit întracolo şi m-am uitat prin geamlâcul zăbrelit al uşii, aşezat la nivelul ochilor; clienta, o femeie veştejită, de vârstă mijlocie, era întinsă pe pat. Drotte stătea aplecat asupra ei; pe podea se vedea sânge.

Era prea ocupat să-şi întoarcă spre mine capul.

— Tu eşti, Severian?

— Da, ţi-am adus cina şi cărţile pentru Chatelaine Thecla. Pot să te ajut cu ceva?

— O să-şi vină în fire. Şi-a sfâşiat rochia şi a încercat să-şi provoace o hemoragie ca să moară, dar am ajuns la timp. Lasă-mi tava pe masă, bine? Şi poţi să termini cu împărţitul

mâncării în locul meu, dacă ai puţin răgaz.

Am ezitat. Ucenicii nu aveau voie să se ocupe de cei daţi în grija ghildei.

— Haide. Tot ce trebuie să faci e să împingi tăvile prin deschizături.

— Am adus cărţile.

— Împinge-le şi pe alea înăuntru.

Am rămas câteva clipe să mă uit la el, aşa aplecat cum stătea peste femeia de pe pat; apoi m-am depărtat de uşă, am găsit tăvile ce mai trebuiau împărţite şi m-am apucat să fac ceea ce mă rugase. Majoritatea clienţilor din celule aveau încă destulă putere să se ridice şi să la mâncarea după ce o împingeam înăuntru. Câţiva însă erau vlăguiţi, aşa că am lăsat tăvile în faţa uşilor, ca să le ducă Drotte mai târziu înăuntru. Câteva femei aveau o înfăţişare aristocratică, dar nici una nu părea să fie Chatelaine Thecla, nou-venita exultantă care trebuia tratată cu deferenţă – cel puţin deocamdată.

Ar fi trebuit să ghicesc că se afla în ultima celulă – pe lângă mobilierul obişnuit, un pat, un scaun şi o măsuţă, celula avea şi un covor; în locul veşmintelor zdrenţuite, cum purtau toţi clienţii, ea era îmbrăcată într-o rochie albă, cu mâneci largi. Marginile mânecilor şi tivul erau din păcate murdare, dar rochia încă păstra un aer de eleganţă la fel de străin mie ca şi celulei. Când am dat cu ochii de ea, Chatelaine Thecla broda ceva la flăcăruia unei lumânări, a cărei intensitate era sporită de un disc de argint; dar probabil că mi-a simţit privirea aţintită asupra ei. Mi-ar face plăcere acum să spun că faţa ei nu trăda teamă, dar n-ar fi adevărat. Am citit groaza pe acel chip, deşi stăpânită aproape perfect.

— E-n regulă, am zis. V-am adus mâncarea.

A dat din cap şi mi-a mulţumit, apoi s-a ridicat în picioare şi a venit la uşă. Era mai înaltă chiar decât mă aşteptasem eu, aproape prea înaltă ca să poată sta dreaptă în celulă. Chipul ei, mai degrabă triunghiular decât în formă de inimă, îmi amintea de femeia care-l însoţise pe Vodalus în necropolă. Poate datorită ochilor ei mari şi violeţi, cu pleoapele umbrite în albastru, şi a părului negru care, formând un V ce cobora

mult în josul frunţii, sugera gluga unei pelerine. Oricare ar fi fost motivul, am simţit pe loc că o iubesc – că o iubesc, cel puţin, în măsura în care un băietan prostuţ poate să iubească. Dar fiind eu doar un băietan prostuţ, nu ştiam acest lucru.

Mâna ei albă, rece, uşor umedă şi inimaginabil de îngustă, a atins-o pe a mea când a luat tava.

— E mâncare obişnuită, i-am spus eu. Cred că puteţi primi ceva mai bun dacă o să cereţi.

— Nu porţi mască, a zis ea. E prima faţă omenească pe care o văd aici.

— Sunt doar ucenic. Abia anul viitor voi primi masca.

A zâmbit, iar eu m-am simţit aşa cum mă simţisem când fusesem în Atriumul Timpului şi intrasem într-o cameră caldă şi primisem de mâncare. Avea dinţi înguşti, foarte albi, şi o gură largă; ochii, adânci precum rezervorul de sub Bastionul Clopotului, străluceau atunci când zâmbea.

— Îmi pare rău, am spus. N-am auzit ce-aţi spus.

Zâmbetul s-a ivit din nou şi ea şi-a înclinat într-o parte capul minunat.

— Ţi-am spus că sunt fericită să-ţi văd chipul şi am întrebat dacă tu îmi vei aduce mâncarea şi pe viitor, şi voiam să ştiu ce mi-ai adus acum.

— Nu. Nu o voi aduce eu. Doar astăzi s-a întâmplat, pentru că Drotte e ocupat.

Am încercat să-mi amintesc ce-i adusesem de mâncare (pusese tava pe măsuţă, unde nu mai puteam vedea conţinutul prin grilajul geamlâcului). Dar nu mi-am putut aminti, deşi îmi simţeam creierii fierbând din pricina efortului. În cele din urmă am spus cu voce pierdută:

— Aţi face mai bine să mâncaţi. Dar cred că aţi putea primi ceva mai bun dacă-l rugaţi pe Drotte.

— Chiar o să mănânc. Am fost mereu lăudată pentru silueta mea, dar crede-mă că mănânc asemenea unui lup hămesit.

A luat tava şi mi-a înfăţişat-o, ca şi când ştia că aveam nevoie de ajutor pentru a descifra misterele conţinutului.

— Ăla-i praz, Chatelaine, am zis eu. Ce-i verde. Cafeniul e linte. Şi aia-i pâine.

— „Chatelaine”? N-ar trebui să fii atât de ceremonios. Eşti temnicerul meu, poţi să-mi spui oricum pofteşti.

În ochii adânci se desluşea veselia.

— Nu doresc să vă insult, i-am zis eu. Dumneavoastră aţi vrea să vă spun altfel?

— Spune-mi Thecla – acesta-mi este numele. Titlurile sunt pentru ocazii solemne, numele pentru cele nesolemne, iar cea de acum nu poate fi decât astfel. Presupun că va fi foarte solemnă atunci când îmi voi primi pedeapsa, nu-i aşa?

— De obicei este, pentru exultanţi.

— Va veni şi un exarh, cred; dacă-l veţi lăsa să intre. Îmbrăcat într-un veşmânt cu tot felul de petice purpurii. Şi-or să mai vină şi alţii – poate şi Starostele Egino. Eşti sigur că asta este pâine?

A împuns-o cu un deget lung, atât de alb încât o clipă am avut impresia că pâinea îl va murdări.

— Da, am zis eu. Chatelaine a mai mâncat pâine, nu-i aşa?

— Ca asta nu.

A cules felia străvezie şi a rupt-o cu dinţii, iute şi fără să lase firimituri.

— Dar nu e rea. Zici că or să-mi aducă mâncare mai bună dacă le cer?

— Aşa cred, Chatelaine.

— Thecla. Am cerut nişte cărţi – acum două zile, când am venit. Dar nu le-am primit.

— Le am chiar aici.

Am dat fuga la masa lui Drotte, le-am luat, apoi am strecurat-o pe cea mai mică prin deschizătură.

— Ah, minunat! Mai sunt şi altele?

— Încă trei.

Cartea cafenie a-ncăput şi ea prin deschizătură, dar celelalte două, cea verde şi volumul în-folio cu blazoane pe copertă, erau prea late.

— O să deschidă Drotte uşa mai târziu şi o să ţi le dea, i-am spus eu.

— Tu nu poţi? Este groaznic să mă uit prin ferestruică şi să le văd, şi să nu le pot atinge.

— Nu am voie nici măcar să-ţi dau de mâncare: Drotte ar trebui s-o facă.

— Şi totuşi ai făcut-o. În plus, tu le-ai adus. Nu trebuia să mi le şi dai?

Am îngăimat un protest, ştiind că în principiu avea dreptate. Regula care interzicea ucenicilor să muncească în oubliette era menită să împiedice evadările; şi ştiam că, deşi era înaltă, femeia aceasta mlădie nu s-ar fi dovedit mai puternică decât mine, şi chiar dacă ar fi izbutit să mă biruie, n-ar fi avut nici o şansă să iasă de-acolo fără să întâmpine rezistenţă. M-am dus la uşa celulei în care Drotte încă se ocupa de clienta care încercase să se sinucidă, şi m-am întors cu cheile.

Stând în faţa femeii, cu uşa celulei ei închisă şi încuiată în spatele meu, m-am pomenit incapabil să scot un cuvânt. Am pus cărţile pe masă, lângă sfeşnic, strachina cu mâncare şi carafa cu apă; abia aveau loc. Apoi am rămas în aşteptare, ştiind că trebuie să plec dar nefiind în stare să mă urnesc.

— Nu vrei să iei loc?

M-am aşezat pe pat, lăsându-i ei scaunul.

— Dacă am fi în camerele mele din Casa Absolută, aş putea să-ţi ofer un loc mai comod. Din nefericire, niciodată nu m-ai vizitat când am locuit acolo.

Am clătinat din cap.

— Aici n-am cu ce să te servesc, decât cu asta. Îţi place lintea?

— N-o să-ţi mănânc mâncarea, Chatelaine. În curând o să primesc şi eu cina, şi ce-i aici abia îţi ajunge ţie.

— Adevărat.

A luat un praz şi apoi, ca şi când n-ar fi ştiut ce să facă cu el, şi l-a vârât până în gâtlej, înghiţindu-l aşa cum înghite circarul vipere.

— Tu ce vei mânca? m-a întrebat.

— Praz, linte, pâine şi berbec.

— Aha, torţionarii capătă carne de berbec... în asta constă diferenţa. Cum te numeşti, Maestre Torţionar?

— Severian. N-o să ajute la nimic, Chatelaine. N-o să conteze.

— Ce anume? a zâmbit ea.

— Să te împrieteneşti cu mine. Nu ţi-aş putea reda libertatea. Şi nici n-aş face-o... chiar de-ai fi singurul meu prieten pe această lume.

— Nici nu credeam că ai putea-o face, Severian.

— Atunci de ce te osteneşti să vorbeşti cu mine?

A oftat şi toată bucuria i-a dispărut de pe chip, aşa cum părăseşte lumina soarelui piatra pe care cerşetorul încearcă să se încălzească.

— Cu cine altcineva să vorbesc, Severian? Se prea poate să stau de vorbă cu tine o vreme, câteva zile, câteva săptămâni, şi apoi să mor. Ştiu ce gândeşti – că dacă aş fi la mine acasă, nu ţi-aş arunca nici măcar o privire. Dar greşeşti. Nu poţi să stai de vorbă cu toată lumea, pentru că sunt mulţi pe lume, dar cu o zi înainte de a fi fost luată, am vorbit cu omul care-mi ţine scara când încalec. Am vorbit cu el pentru că a trebuit să aştept, înţelegi, şi apoi îmi spunea ceva interesant.

— Pe mine n-o să mă mai vezi. Drotte o să-ţi aducă mâncarea.

— Nu tu? Întreabă-l dacă te lasă să mi-o aduci tu.

Mi-a luat mâna într-ale sale. Erau ca de gheaţă.

— O să încerc, am zis eu.

— Fă-o. Încearcă. Spune-i că vreau mâncare mai bună ca asta, şi vreau să mi-o aduci tu – stai, o să-l rog chiar eu. Cui dă el socoteală?

— Maestrului Gurloes.

— O să-i spun celuilalt – Drotte e numele lui? – că vreau să-i vorbesc Maestrului. Ai dreptate. Va trebui s-o facă. Autocratul s-ar putea să mă elibereze – nu se ştie niciodată.

Ochii i-au scăpărat.

— O să-i spun lui Drotte că vrei să-i vorbeşti, să vină când are timp, am zis şi m-am ridicat în picioare.

— Stai! Nu mă-ntrebi de ce mă aflu aici?

— Ştiu de ce eşti aici, am zis şi am deschis brusc uşa. Ca să fii torturată la un moment dat, asemenea celorlalţi.

E o cruzime să spun aşa ceva, şi am spus-o fără să mă gândesc, aşa cum fac tinerii, doar din pricină că asta aveam

în cap. Însă era adevărat, şi într-un anume fel eram bucuros, când am răsucit cheia în broască, de faptul că o spusesem.

Avusesem adesea exultanţi drept clienţi. Când ajungeau la noi, cei mai mulţi dintre ei îşi înţelegeau întrucâtva situaţia, aşa cum o înţelegea acum şi Chatelaine Thecla. Dar după ce treceau câteva zile fără să fie supuşi la chinuri, speranţa le învingea raţiunea şi ei începeau să vorbească despre eliberare – ce sfori vor trage prietenii şi rudele lor ca să le câştige libertatea şi ce vor face ei când vor fi liberi.

Unul dorea să se retragă pe domeniul său şi să nu mai tulbure niciodată curtea Autocratului. Altul se oferea să conducă o oaste de lăncieri pedestraşi spre miazănoapte. Apoi calfele care făceau de serviciu în temniţă auzeau poveşti despre câini de vânătoare şi lande îndepărtate, şi despre tot felul de jocuri de la ţară, necunoscute în altă parte, care se jucau la umbra copacilor, din timpuri imemoriale. Femeile erau mai cu capul pe umeri în cea mai mare parte a timpului, dar chiar şi ele începeau la un moment dat să vorbească despre iubiţi sus-puşi (înlăturaţi din funcţii de luni sau ani întregi) care nu le-ar părăsi niciodată, şi apoi despre dorinţa de a face copii sau de a adopta copii abandonaţi. Iar după ce li se dădeau nume acestor prunci care n-aveau să fie născuţi niciodată, se ştia că urmau curând poveşti despre veşminte: îşi vor face o nouă garderobă când vor fi eliberate, iar hainele vechi vor fi puse pe foc; vorbeau despre culori, despre cum vor născoci o modă nouă sau vor reînvia mode vechi.

În sfârşit venea şi momentul, pentru bărbaţi şi femei deopotrivă, când, în locul unei calfe care aducea mâncarea, apărea Maestrul Gurloes, urmat de trei sau patru calfe şi uneori de-un judecător de instrucţie şi un fulgurator. Voiam s-o feresc pe Chatelaine Thecla de asemenea speranţe, dacă puteam. Am atârnat cheile lui Drotte de cuiul din perete, unde stăteau de obicei, şi când am trecut pe lângă celula unde el spăla acum podeaua de sânge, i-am spus că femeia dorea să-i vorbească.

A treia zi am fost chemat la Maestrul Gurloes. Mă aşteptasem să stau în picioare, aşa cum stăm îndeobşte noi,

ucenicii, cu mâinile la spate, în faţa mesei sale de lucru; dar el mi-a spus să iau loc şi, scoţându-şi masca de aur, s-a aplecat spre mine într-un fel ce dădea de înţeles că aveam o cauză comună şi că dorea să fie prietenos.

— Acum o săptămână, sau mai puţin, te-am trimis la arhivar, a zis el.

Am încuviinţat din cap.

— Când ai venit cu cărţile, înţeleg că le-ai dus chiar tu clientei. Aşa e?

I-am explicat ce se întâmplase.

— Nimic rău în asta. Nu vreau să crezi că te voi pune la şi mai multe munci pentru ceea ce-ai făcut, cu atât mai puţin să-ţi aplic o corecţie la fund. Mâine-poimâine ajungi şi tu calfă – când aveam vârsta ta, m-au pus să dau la manivela alternatorului. Treaba e, Severian, că această clientă este sus-pusă, înţelegi? Vocea i-a devenit o şoaptă răguşită: Cu legături sus de tot.

I-am spus că înţelegeam acest lucru.

— Nu-i doar o familie de armigeri. Ci-s de sânge nobil. S-a întors cu spatele la mine şi, după ce a răscolit prin harababura de pe rafturile din spatele jilţului său, a scos o carte groasă. Ai vreo idee câte familii de exultanţi există? m-a întrebat. Aici sunt înşirate numai cele încă în viaţă. Un compendiu al celor dispărute cred că ar avea nevoie de o întreagă enciclopedie. Eu însumi am făcut să piară câteva dintre ele. A izbucnit în râs şi am râs şi eu. Fiecărei familii îi este consacrată o jumătate de pagină. Şi sunt şapte sute patruzeci şi şase de pagini.

Am dat din cap în semn că am înţeles.

— Cele mai multe dintre ele nu au pe nimeni la curte – fie nu-şi pot permite, fie se tem. E vorba de cele mici. Familiile mai mari trebuie să aibă: Autocratul vrea o concubină căreia să-i facă felul dacă ai ei încep să-i dea bătăi de cap. Autocratul nu poate să joace cărţi cu cinci sute de femei. Ci numai cu vreo douăzeci. Restul vorbesc între ele, dansează şi-l văd poate o dată pe lună, de la un lanţ distanţă.

L-am întrebat (făcând efortul să nu-mi tremure vocea) dacă Autocratul le şi lua în patul său pe aceste concubine.

Maestrul Gurloes şi-a dat ochii peste cap şi şi-a frecat bărbia cu o mână uriaşă.

— Păi, ca să se păstreze decenţa, le au pe kaibite – aşa se numesc femeile-umbre, fetele acelea de rând care arată asemenea castelanelor. Nu ştiu unde le găsesc, dar rolul lor e să la locul celorlalte. De bună seamă că nu sunt la fel de înalte. Maestrul Gurloes a chicotit, apoi a continuat: Am zis că le iau locul, iar când se întind în pat, diferenţa de înălţime nu se observă chiar atât de mult. Dar se povesteşte că adeseori se întâmplă tocmai invers de cum ar trebui. Nu fetele-umbre se supun în locul stăpânelor lor, ci stăpânele în locul slujnicelor. Însă Autocratul de acum, ale cărui fapte, până la ultima, aş putea zice, sunt mai dulci ca mierea în gurile celor din această ghildă onorabilă, şi nu cumva să uiţi acest lucru – în cazul lui, aş putea zice, este mai mult decât îndoielnic, din câte înţeleg, că ar găsi plăcere în vreuna dintre ele.

Mi s-a luat o piatră de pe inimă.

— N-am ştiut lucrurile astea. E foarte interesant ce-mi spuneţi, Maestre.

Maestrul Gurloes şi-a înclinat capul pentru a-mi întări spusele şi şi-a împletit degetele peste pântec.

— Într-o bună zi, poate ai să te afli tu însuţi la comanda ghildei. Va trebui să cunoşti atare lucruri. Când eram de vârsta ta – sau poate niţeluş mai tânăr – îmi plăcea să visez că prin venele mele curge sânge de exultant. Unii chiar au această origine, să ştii.

M-a surprins, şi nu pentru prima oară, gândul că Maestrul Gurloes şi Maestrul Palaemon ştiau din ce familii veneau ucenicii şi calfele mai tinere, deoarece ei consfinţiseră primirea lor în ghildă.

— Dacă şi eu am asemenea origine sau nu, e un lucru pe care nu-l pot spune. Am fizicul unui călăreţ, aşa cred, şi înălţimea puţin peste medie, în ciuda unei copilării grele. Căci era mai greu, cu mult mai greu în urmă cu patruzeci de ani, ascultă-mă pe mine.

— Mi s-a spus asta, Maestre.

A oftat – un sunet şuierat, aşa cum scoate uneori o pernă de piele când te aşezi pe ea.

— Dar, cu trecerea timpului, am ajuns să înţeleg că Increatul, hărăzindu-mă unei cariere în ghilda noastră, a făcut-o în folosul meu. Fără îndoială că în viaţa anterioară am avut ceva merite, aşa cum trag nădejde să am şi în cea de-acum.

Maestrul Gurloes a tăcut, aţintindu-şi (mi-a făcut mie impresia) privirea asupra maldărului de hârtii de pe masa lui, instrucţiunile juriştilor şi dosarele clienţilor. Într-un târziu, când tocmai voiam să-l întreb dacă mai avea ceva să-mi spună, a zis:

— În toţi anii aceştia, nu ştiu ca vreun membru al ghildei să fi fost supus torturilor. Din rândul celorlalţi însă, câteva sute, aş zice.

Mi-am luat inima-n dinţi şi i-am zis o zicală bine cunoscută – mai bine să fii o broască râioasă ascunsă sub un pietroi decât un fluture zdrobit sub el.

— Aş zice că noi, cei din ghildă, suntem mai mult decât broaştele râioase. Dar ar fi trebuit să adaug că, deşi am văzut cinci sute sau chiar mai mulţi exultanţi în temniţele noastre, niciodată până acum nu mi s-a dat în seamă pe cineva din acel cerc interior al concubinelor celor mai apropiate de Autocrat.

— Chatelaine Thecla aparţinea acelui cerc? Asta aţi dat de înţeles mai adineaori, Maestre.

Întunecat la chip, a confirmat cu o mişcare a capului.

— N-ar fi atât de rău dacă ar fi supusă torturii cât mai repede cu putinţă, dar nu-i să fie. Poate peste câţiva ani. Poate niciodată.

— Credeţi că va fi eliberată, Maestre?

— E un pion în jocul Autocratului cu Vodalus – până şi eu ştiu atâta lucru. Sora ei, Chatelaine Thea, a fugit din Casa Absolută, ca să devină ibovnica lui. Or să negocieze un schimb cu Thecla, cel puţin o vreme, şi cât durează negocierile astea, noi trebuie s-o hrănim bine. Dar nu prea bine.

— Înţeleg, am zis eu.

Nu mă simţeam deloc în apele mele, neştiind ce anume îi spusese Chatelaine Thecla lui Drotte şi ce-i spusese Drotte

Maestrului Gurloes.

— A cerut să i se aducă mâncare mai bună, iar eu am avut grijă să i se dea. A cerut şi să aibă companie, iar când i-am spus că nu are voie să primească vizite, a insistat ca măcar unul dintre noi să-i ţină companie din când în când.

Maestrul Gurloes a făcut o pauză, ca să-şi şteargă faţa lucitoare cu poala mantiei.

— Înţeleg, am zis eu.

Eram aproape sigur că înţelegeam şi ceea ce avea să urmeze.

— Deoarece te-a văzut la faţă, a cerut ca tu să fii acela. I-am spus că o să stai cu ea cât mănâncă. Nu-ţi cer încuviinţarea – nu numai pentru că trebuie să te supui ordinelor mele, dar şi pentru că ştiu că eşti loial. Ceea ce-ţi cer este să fii atent să nu-i stârneşti nemulţumirea, şi nici să n-o mulţumeşti peste măsură.

— Îmi voi da silinţa.

Am fost surprins să aud cât de stăpânită mi-era vocea.

Maestrul Gurloes a zâmbit, ca şi când îi luasem o povară de pe umeri.

— Ai un cap bun, Severian, chiar dacă e încă tânăr. Ai fost vreodată cu o femeie?

Când vorbeam între noi, ucenicii, obiceiul era să născocim poveşti pe această temă, dar acum nu eram cu ucenicii, aşa că am clătinat din cap.

— N-ai fost niciodată la vrăjitoare? Poate că-i mai bine aşa. Ele m-au învăţat ce-i de ştiut în privinţa relaţiilor fierbinţi, dar nu sunt sigur că le-aş mai trimite pe cineva aşa cum am fost eu. S-ar putea însă ca Chatelaine să dorească să i se încălzească patul. Să nu care cumva s-o faci. Sarcina ei n-ar fi una obişnuită – o sarcină ne-ar putea obliga să amânăm torturarea ei, ceea ce ar dezonora ghilda. Înţelegi ce spun?

Am încuviinţat din cap.

— Băieţii de vârsta ta se tulbură uşor. O să trimit pe cineva să te ducă acolo unde asemenea suferinţe se tămăduiesc cât ai clipi.

— Cum doriţi, Maestre.

— Ce? Nu merit mulţumirile tale?

— Mulţumesc, Maestre, am zis eu.

Gurloes era unul dintre cei mai complecşi oameni pe care i-am cunoscut, căci era un om complex care încerca să fie un om simplu. Ideea de simplitate nu a unui om simplu, ci a unui om complex. Aşa cum un curtean se autoeducă pentru a deveni o persoană fermecătoare şi implicată, pe jumătate maestru de dans şi pe jumătate priceput într-ale diplomaţiei, ba chiar şi asasin dacă e nevoie, Maestrul Gurloes s-a modelat în aşa fel încât să apară drept creatura netoată pe care un portărel sau un judecător se aşteaptă s-o întâlnească atunci când îl convoacă pe mai-marele ghildei noastre – adică exact ceea ce un torţionar adevărat nu poate fi niciodată. Încordarea îşi spunea cuvântul; deşi fiecare parte ce-l alcătuia pe Gurloes era întocmai cum trebuie să fie, părţile nu se potriveau între ele. Obişnuia să bea mult şi suferea de coşmaruri, dar coşmarurile îl chinuiau atunci când bea, ca şi cum vinul, în loc să zăvorască uşile minţii sale, le deschidea larg, făcându-l să umble ca beat în orele târzii ale nopţii, în speranţa de a zări soarele nerăsărit încă, un soare ce ar alunga nălucile din încăperea lui spaţioasă şi i-ar îngădui să se îmbrace şi să trimită calfele la treburile lor. Uneori urca în vârful turnului nostru, deasupra tunurilor, şi aştepta acolo vorbind cu sine însuşi, uitându-se printr-o sticlă despre care se spune că e mai dură decât cremenea, pentru a zări primele raze. Era singurul din ghilda noastră – nici măcar Maestrul Palaemon nu făcea excepţie – care nu se temea de energiile ce existau acolo şi nici de gurile nevăzute care vorbeau uneori fiinţelor umane şi uneori altor guri din alte turnuri şi foişoare. Iubea muzica, iar în timp ce-o asculta, bătea cu mâna în braţul scaunului şi cu piciorul în podea, şi bătea dezlănţuit atunci când asculta o muzică ce-i plăcea în mod deosebit şi ale cărei ritmuri erau mult prea subtile pentru cadenţele obişnuite. Mânca prea mult şi prea rar, citea când credea că nimeni nu-l vede şi îi vizita pe unii clienţi, inclusiv pe un client de la nivelul trei, pentru a vorbi despre lucruri pe care nici unul dintre noi, care trăgeam cu urechea de afară, din coridor, nu le puteam desluşi. Ochii săi scăpărau mai

strălucitori decât ai oricărei femei. Pronunţa greşit cuvinte dintre cele mai obişnuite: *urzică*, *salpinx*, *borderou.* Îmi este aproape cu neputinţă să vă spun cât de rău arăta când m-am întors, nu de mult, în Citadelă, cât de rău arată acum.

VIII

Cozerie

A doua zi, pentru prima oară, i-am dus Theclei cina. Am rămas cu ea preţ de un rond, observat adesea, prin geamlâcul din uşa celulei, de către Drotte. Am jucat jocuri de cuvinte, ea dovedindu-se mult mai pricepută decât mine, şi după o vreme am vorbit despre acele lucruri care – din câte se zvoneşte că povestesc cei ce s-au întors – s-ar afla dincolo de moarte. Thecla îşi amintea ce anume citise în cea mai mică dintre cărţile pe care i le adusesem: nu numai opiniile acceptate ale hierofanţilor, ci şi varii teorii excentrice şi eretice.

— Când o să fiu liberă, spunea ea, o să-mi întemeiez propria mea sectă. O să spun tuturor că filosofia pe care se fundamentează mi s-a revelat în timpul petrecut printre torţionari. Şi lumea o să mă asculte.

Am întrebat-o ce voia să propovăduiască.

— Faptul că nu există agathodaimon sau viaţă de apoi. Că mintea se stinge în moarte, aşa cum se stinge-n somn, doar că mai mult.

— Dar cine vei spune că ţi-a revelat toate acestea?

A clătinat din cap, apoi şi-a proptit bărbia ascuţită pe

dosul unei mâini, o poziţie care-i scotea minunat în evidenţă linia graţioasă a gâtului.

— Încă nu m-am hotărât. Un înger de gheaţă, poate, sau o fantomă. Care dintre ei ar fi mai bun?

— Nu-i o contradicţie aici?

— Exact.

Vocea îi era plină de plăcerea pe care i-o provoca întrebarea.

— Tocmai în această contradicţie constă atracţia acestei noi credinţe. Nu se poate fonda o nouă teologie pe Nimic, şi nimic nu reprezintă un fundament mai sigur ca o contradicţie. Uită-te la măreţele succese ale trecutului – cei de atunci spun că zeităţile lor sunt stăpânii tuturor universurilor, şi totuşi au nevoie de bunici ca să-i apere, ca pe nişte copii speriaţi de nişte bieţi pui de găină. Sau că autoritatea, care nu pedepseşte pe nimeni atâta vreme cât mai există o şansă de îndreptare, îi va pedepsi pe toţi când nu va mai exista nici o posibilitate ca cineva să se îndrepte.

— Lucrurile astea sunt mult prea complicate pentru mine.

— Ba nu. Eşti la fel de inteligent ca majoritatea tinerilor, aşa cred. Dar presupun că voi, torţionarii, nu aveţi nici o religie. Vi se cere să juraţi că veţi renunţa la ea?

— Câtuşi de puţin. Avem o protectoare celestă şi datini, la fel ca orice altă ghildă.

— Noi nu avem, a zis ea. O vreme a părut să mediteze la această problemă. Apoi a continuat: Doar ghildele au, să ştii, şi armata, care e un fel de ghildă. Cred că ne-ar merge mai bine dacă am avea şi noi aşa ceva. Dar toate zilele de sărbătoare şi nopţile de ajun s-au preschimbat în spectacole, ocazii pentru a purta rochii noi. Îţi place asta?

S-a ridicat şi şi-a întins braţele, ca să-şi arate veşmântul murdar.

— E foarte drăguţă, m-am încumetat eu să observ. Broderia şi felul în care perlele astea mici sunt cusute pe ea.

— E singura pe care-o am aici – o purtam când am fost luată. E pentru dineu, de fapt. Pentru târziu după-masa şi înainte să se lase seara.

Eram sigur, i-am spus eu, că Maestrul Gurloes i-ar aduce şi

altele dacă l-ar ruga.

— Am şi făcut-o – mi-a zis că a trimis câţiva oameni la Casa Absolută, ca să mi le aducă, dar pasămite n-au găsit casa, cu alte cuvinte, Casa Absolută se face că uită că exist. Oricum, este posibil ca toate veşmintele mele să fi fost trimise la castelul nostru din nord sau la una dintre vile. Maestrul Gurloes o să-l pună pe secretarul său să le scrie din partea mea.

— Ştii pe cine a trimis? Casa Absolută trebuie să fie aproape la fel de mare ca şi Citadela noastră, mă gândesc că este imposibil să nu fie găsită.

— Ba dimpotrivă, e foarte uşor. Deoarece nu poate fi văzută, poţi să fii acolo şi să n-ai habar, dacă nu ai noroc. În plus, drumurile fiind închise, tot ce au de făcut este să-şi alerteze iscoadele să-l îndrume într-o direcţie greşită pe cel care vine, iar iscoade au peste tot.

Am început s-o întreb cum e posibil să fie invizibilă Casa Absolută (pe care întotdeauna mi-o imaginasem drept un palat întins, cu turnuri strălucitoare şi săli acoperite de domuri); dar Thecla se gândea la cu totul altceva şi-şi mângâia o brăţară în formă de kraken, un kraken ale cărui tentacule se înfăşurau în jurul cărnii albe a braţului ei; drept ochi avea două smaralde caboşon.

— Mi-au dat voie s-o păstrez, e foarte valoroasă. Făcută din platină, nu din argint. Chiar m-am mirat.

— Nimeni de-aici nu poate fi mituit.

— Ar putea fi vândută în Nessus, ca să cumpăr haine. A încercat vreun prieten de-al meu să mă vadă? Ştii ceva, Seve-rian?

Am clătinat din cap.

— Nu li s-ar da voie înăuntru.

— Am înţeles, dar s-ar putea ca cineva să încerce. Ştii că majoritatea celor din Casa Absolută habar n-au de existenţa acestui loc? Văd că nu mă crezi.

— Vrei să spui că nu ştiu de Citadelă?

— De ea ştiu, de bună seamă. Anumite părţi din ea sunt deschise tuturor, şi oricum nu se poate să nu vezi fleşele dacă ajungi în partea sudică a oraşului locuit, indiferent pe ce mal

al râului te-ai afla. A izbit cu mâna în peretele de metal al celulei. Nu ştiu de *asta* – sau cel puţin mulţi dintre ei ar nega că încă mai există.

Era o mare, foarte mare castelană, iar eu eram cu mult mai jos decât un sclav (adică în ochii oamenilor de rând, care nu prea înţeleg rangurile ghildei noastre). Totuşi, după expirarea timpului, când Drotte a bătut în uşa răsunătoare, eu am fost cel care m-am ridicat şi am părăsit celula, şi curând respiram din nou aerul curat al serii, în vreme ce Thecla a rămas în celulă, ascultând gemetele şi ţipetele celorlalţi. (Deşi celula ei se găsea la o oarecare distanţă de casa scării, Thecla auzea râsetele de la al treilea cat atunci când nu avea pe nimeni cu care să stea de vorbă.)

În acea seară, în dormitorul nostru, am întrebat dacă ştia careva numele calfelor pe care le trimisese Maestrul Gurloes să caute Casa Absolută. Nimeni nu le ştia, dar întrebarea mea a stârnit o discuţie animată. Deşi nici unul dintre băieţi nu văzuse locul cu pricina, nici măcar nu cunoştea pe cineva care să-l fi văzut, toţi auziseră poveşti. Cele mai multe pomeneau despre bogăţii fabuloase – platouri de aur, valtrapuri din mătase şi altele de acest soi. Mai interesant era felul în care era descris Autocratul – un fel de monstru, dacă te luai după tot ce se spunea; era înalt când stătea în picioare, de statură potrivită când şedea, bătrân, tânăr, femeie deghizată în bărbat, şi tot aşa. Dar încă şi mai fantastice erau poveştile despre vizirul său, Părintele Inire, care arăta ca o maimuţă şi era cel mai bătrân om din lume.

Abia de prinsesem cu adevărat gust de a ne povesti unii altora tot felul de minuni, când s-a auzit o bătaie în uşă. Cel mai tânăr dintre noi a deschis-o, şi l-am văzut pe Roche – îmbrăcat nu în pantalonii şi pelerina negre ca funinginea, aşa cum cerea regulamentul ghildei, ci în haine obişnuite, deşi nou-nouţe şi elegante – pantaloni, cămaşă, haină. Mi-a făcut semn şi, când am ajuns la uşă ca să vorbesc cu el, mi-a dat de înţeles că trebuie să-l urmez.

Coborând scările, mi-a spus:

— Mă tem că l-am speriat pe puştiul ăla. Nu ştie cine sunt.

— În hainele astea în nici un caz, i-am zis eu. Şi-ar aminti de tine dacă te-ar vedea îmbrăcat în veşmintele tale obişnuite.

I-au făcut plăcere vorbele mele şi a izbucnit în râs.

— Ştii, mi s-a părut atât de ciudat să trebuiască să bat la uşa aceea. Ce zi e azi? Optsprezece – mai puţin de trei săptămâni. Tu cum o duci?

— Destul de bine.

— Mi se pare că struneşti ceata. Secundul tău e Eata, nu-i aşa? Mai are patru ani până ajunge calfă, aşa că o să fie căpitan încă trei ani după tine. E bine să câştige experienţă, şi-mi pare rău că tu n-ai prea avut parte de aşa ceva înainte să preiei funcţia. Ţi-am stat în drum, dar la vremea respectivă nu mi-am dat seama de asta.

— Roche, încotro mergem?

— Ei bine, mai întâi jos, în cabina mea, ca să te îmbraci. Eşti nerăbdător să devii calfă, Severian?

Ultimele cuvinte le rostise peste umăr, în timp ce tropăia în jos pe scări, în faţa mea, şi nu a aşteptat să-i răspund.

Costumul meu era la fel ca al lui, doar că avea alte culori. Aveam şi paltoane, şi şepci.

— O să-mi mulţumeşti că le ai, mi-a zis el în timp ce îmbrăcam paltonul şi-mi puneam şapca. E frig afară şi stă să ningă.

Mi-a întins un fular şi mi-a zis să-mi descalţ pantofii mei vechi şi să-mi pun o pereche de cizme.

— Sunt cizme de calfă, am protestat eu. Nu pot să port aşa ceva.

— Lasă vorba şi încalţă-le. Toată lumea poartă cizme negre. N-o să observe nimeni. Îţi vin bine?

Îmi erau prea mari, aşa că m-a pus să-mi trag o pereche de şosete de-ale lui peste ale mele.

— Acum, eu trebuie să ţin punga cu bani, dar cum se poate întâmpla oricând să ne rătăcim unul de altul, ar fi bine să ai şi tu câţiva asimi la tine.

Mi-a pus monedele în palmă.

— Gata? Să mergem. Aş dori să ne întoarcem, dacă putem, cât să mai apuc să trag un pui de somn.

Am părăsit turnul şi, înfofoliţi în vestimentaţia noastră ciudată, am ocolit Bastionul Vrăjitoarelor, ca să ajungem la aleea acoperită ce ducea pe lângă turnul martello până în Curtea Spartă, cum se numea curtea aceea. Roche avusese dreptate: începuse să ningă, cu fulgi pufoşi, mari cât buricul degetului meu mare, coborând atât de încet din văzduh încât aveai impresia că de ani de zile tot cădeau. Vântul nu bătea, iar eu auzeam scârţâitul cizmelor care pângăreau veşmântul nou şi subţire al lumii familiare.

— Ai noroc, a zis Roche. Nu ştiu ce-ai făcut şi ce-ai dres, însă îţi mulţumesc.

— Făcut şi dres ce?

— Mersul la Echopraxia, şi câte-o femeie pentru fiecare. Ştiu că ştii – Maestrul Gurloes mi-a zis că ţi-a spus.

— Am uitat, şi oricum nu eram sigur că vorbeşte serios. Mergem pe jos? Trebuie să fie foarte departe.

— Nu-i chiar atât de departe pe cât ai crede, dar ţi-am spus că avem bani. La Poarta Amară or să fie fiacre. Întotdeauna sunt – oamenii vin şi pleacă tot timpul, deşi în ungherul nostru n-am crede una ca asta.

De dragul conversaţiei, i-am spus ce auzisem de la Chatelaine Thecla: anume că mulţi din cei care locuiau în Casa Absolută habar n-aveau de existenţa noastră.

— Aşa e, sunt sigur, a spus el. Când îţi petreci copilăria în ghildă, aceasta ţi se pare centrul lumii. Dar după o anumită vârstă – îţi spun din propria mea experienţă, şi ştiu că mă pot bizui pe tine să nu duci vorba – te luminezi la minte şi descoperi că, la urma urmei, nu e chiar buricul universului, ci doar o afacere bine plătită, detestată de ceilalţi, în care s-a întâmplat să te nimereşti.

După cum prezisese Roche, în Curtea Spartă aşteptau trei trăsuri. Una era a unui exultant – avea blazoane pictate pe uşi, iar caii erau îngrijiţi de palfrenieri în livrele fistichii – dar celelalte două erau fiacre, mici şi simple. Vizitiii, cu capetele acoperite de căciuli de blană trase pe ochi, stăteau aplecaţi asupra unui foc pe care-l aprinseseră pe pietrişul străzii. Văzut de la distanţă, prin zăpada care cădea, focul nu părea mai mare decât o scânteie.

Roche a făcut semn cu mâna şi a strigat, iar un vizitiu a sărit pe capră, a dat bice cailor şi a venit huruind în întâmpinarea noastră. După ce am urcat, l-am întrebat pe Roche dacă vizitiul ştia cine suntem, iar el a spus:

— Suntem doi optimaţi care au avut treburi în Citadelă şi acum se îndreaptă spre Echopraxia ca să-şi petreacă seara în plăceri. E tot ce ştie şi tot ce trebuie să ştie.

M-am întrebat dacă Roche avea mai multă experienţă în asemenea plăceri decât mine. Nu prea-mi venea să cred. În speranţa că voi descoperi dacă vizitase vreodată destinaţia noastră, l-am întrebat unde se află Echopraxia.

— În Cartierul Algedonic. Ai auzit de el?

Am dat din cap, spunându-i că Maestrul Palaemon pomenise odată că era una dintre cele mai vechi părţi ale oraşului.

— Nu chiar. Mai departe, în sud, sunt zone încă şi mai vechi, o pustietate de piatră unde trăiesc doar omofagi. Pe vremuri, Citadela se afla la oarecare distanţă la nord de Nessus, ştiai asta?

Am clătinat din cap.

— Oraşul creşte şi tot creşte în susul râului. Armigerii şi optimaţii vor apă mai pură – nu pentru a o bea ei, ci pentru a-şi umple iazurile în care să se scalde şi să se plimbe cu barca. Unde mai pui că, dacă trăieşti prea aproape de mare, devii oarecum suspect. Prin urmare, părţile de jos ale oraşului, unde apa e cea mai rea, sunt rând pe rând abandonate. În cele din urmă, se impune legea şi cei care nu se mută se feresc să aprindă focuri, temându-se de ceea ce li se poate întâmpla dacă e zărit fumul.

Priveam afară pe geam. Trecusem deja printr-o poartă necunoscută mie, pe lângă străjeri ce purtau coifuri; încă ne aflam în Citadelă, coborând pe o ulicioară îngustă, mărginită de-o parte şi de alta de şiruri de ferestre oblonite.

— Când eşti calfă, poţi merge în oraş oricând pofteşti, cu condiţia să nu fii de serviciu.

Ştiam lucrul ăsta, de bună seamă; dar l-am întrebat pe Roche dacă lui îi plăcea.

— Plăcut e prea mult spus... M-am dus doar de două ori,

ca să fiu sincer. Plăcut nu, interesant da. Bineînţeles că acolo se ştie cine eşti.

— Ai spus că vizitiul nu ştie.

— Mă rog, probabil că el nu ştie. Vizitiii se duc peste tot în Nessus. Pot locui oriunde şi să n-ajungă în Citadelă decât o dată pe an. Dar localnicii ştiu. Soldaţii vorbesc. Ei ştiu întotdeauna şi întotdeauna vorbesc, aşa zice toată lumea. Ei au voie să-şi poarte uniforma atunci când ies în oraş.

— Ferestrele astea sunt toate întunecate. Nu cred că locuieşte cineva în partea asta a Citadelei.

— Totul se împuţinează. Şi nu se prea poate face nimic în această privinţă. Mai puţină mâncare înseamnă mai puţini oameni, până la venirea Soarelui Nou.

În ciuda frigului, simţeam că mă sufoc în fiacru.

— Mai e mult? am întrebat.

Roche a chicotit.

— E normal să fii uşor speriat.

— Nu-s speriat.

— Ba eşti. Relaxează-te. E firesc. Nu te speria că eşti speriat, dacă înţelegi ce vreau să spun.

— Sunt foarte calm.

— Poate să se termine iute, dacă asta vrei. Nu trebuie să-i vorbeşti femeii dacă nu vrei. Oricum nu-i pasă. Bineînţeles, va sta de vorbă cu tine dacă vrei. Tu plăteşti – adică eu plătesc, dar principiul este acelaşi. Va face ce vrei, în limitele bunului-simţ. Dacă o loveşti sau o legi, o să te taxeze mai mult.

— Se fac şi lucruri dintr-astea?

— Mă rog, amatorii. Nu m-am gândit că tu ai vrea s-o faci şi nu cred că cineva din ghildă o face, poate doar dacă e beat. A tăcut o clipă, apoi a adăugat: Femeile încalcă legea, aşa că nu se pot plânge.

Alunecând primejdios pe uliţă, fiacrul a intrat pe o ulicioară încă şi mai strâmtă, care se îndrepta întortocheat spre răsărit.

IX

Casa Azurie

Destinaţia noastră era una din acele structuri cu caturi adăugate care pot fi văzute în părţile mai vechi ale oraşului (şi, din câte ştiu, numai acolo), unde aglomerarea şi legarea între ele a ceea ce iniţial fuseseră clădiri separate dau naştere unei babilonii de aripi ieşite mult în afară şi de stiluri arhitectonice, cu vârfuri şi foişoare acolo unde primii constructori nu gândiseră altceva decât acoperişuri. Ninsese mai mult aici – sau poate doar se înteţise ninsoarea de când călătoream. Zăpada înconjura porticul înalt cu mormane de alb fără nici o formă anume, atenua şi estompa conturul intrării, transforma pervazurile în perne, masca şi înveşmânta cariatidele de lemn care sprijineau acoperişul, părea să promită linişte, siguranţă şi discreţie.

Prin ferestrele de jos se zărea o lumină galbenă, difuză; cele de la caturile de sus erau întunecate. În ciuda covorului de nea, cineva dinăuntru ne-a auzit paşii. Uşa, lată, veche, mâncată de vreme, s-a dat de perete înainte ca Roche să apuce să ciocănească. Am intrat şi ne-am pomenit într-o cămăruţă îngustă, ca o casetă de bijuterii, ai cărei pereţi şi tavan erau tapisaţi cu satin albastru vătuit. Persoana care ne

deschisese uşa purta pantofi cu talpă groasă şi un veşmânt galben; părul scurt şi alb era pieptănat lins pe spate, dezvelind o frunte lată, bombată, deasupra unui chip spân, fără urmă de rid. Trecând pragul pe lângă acest bărbat, am descoperit că priveam în ochii lui ca şi când aş fi privit printr-o fereastră. Într-adevăr, ai fi zis că sunt de sticlă, atât păreau de lustruiţi, fără nici o vinişoară – asemenea unui cer pe timp de vară secetoasă.

— Aveţi noroc, a spus el, dându-ne fiecăruia câte un pocal. Nu sunteţi decât Domniile Voastre aici.

— Nu mă îndoiesc că fetele se simt singure, a zis Roche.

— Aşa e. Zâmbiţi... văd că nu mă credeţi, dar aşa e. Se plâng atunci când au prea mulţi vizitatori, dar sunt triste când nu vine nimeni. În seara asta, fiecare va încerca să vă fascineze. O să vedeţi. Vor vrea să se laude, după ce veţi fi plecat, că au fost alese de Domniile Voastre. Unde mai pui că amândoi sunteţi tineri chipeşi. A tăcut şi, cu toate că nu stăruia cu privirea, părea să-l cerceteze pe Roche mai cu atenţie. Aţi mai fost aici, nu-i aşa? Îmi amintesc de părul dumneavoastră roşu şi de obrajii îmbujoraţi. Departe la miazăzi, în limbile de pământ de-acolo, sălbaticii pictează un spirit al focului ce vă seamănă. Iar prietenul dumneavoastră are chipul unui exultant... asta le place tinerelor mele femei cel mai mult. Înţeleg de ce l-aţi adus aici.

Avea o voce de tenor sau de contralto.

S-a deschis o altă uşă. Pe ea, o inserţie de vitraliu înfăţişând Ispitirea. Am pătruns într-o încăpere ce părea (fără îndoială şi din pricina micimii celei pe care tocmai o părăsisem) mult mai spaţioasă decât ne-am fi imaginat că putea încăpea în acea clădire. Tavanul înalt era ornamentat cu ghirlande din mătase albă – cel puţin aşa dădea impresia – care-o făceau să semene cu un pavilion. Doi pereţi aveau colonade – doar aparente, presupusele coloane fiind de fapt jumătăţi de pilaştri rotunzi lipiţi de tencuiala albastră, iar arhitravele doar stucatură; dar dacă stăteai în mijlocul încăperii, efectul era impresionant şi aproape fără cusur.

La capătul îndepărtat al acestei încăperi, opus ferestrelor, se găsea un jilţ cu spătar înalt, un fel de tron. Gazda noastră

s-a instalat în el şi aproape imediat am auzit un clinchet de clopoţel răsunând undeva în casă. Aşezaţi pe două jilţuri mai modeste, Roche şi cu mine am aşteptat în tăcere până s-au stins ecourile clare. De afară nu răzbătea nici un zgomot, cu toate acestea simţeam cum cade ninsoarea. Vinul promitea să alunge frigul şi, din câteva înghiţituri, am golit pocalul. Mă simţeam ca şi când aşteptam începutul unei ceremonii în capela căzută în ruină, doar că totul era mai puţin real şi totodată mai serios.

— Chatelaine Barbea, a anunţat gazda.

În încăpere a intrat o femeie înaltă. Avea o ţinută atât de mândră şi era îmbrăcată atât de frumos şi de îndrăzneţ, încât mi-au trebuit câteva minute ca să-mi dau seama că nu putea să aibă mai mult de şaptesprezece ani. Chipul oval şi desăvârşit, ochi limpezi, nas mic şi drept, şi o gură mică, ce părea şi mai mică datorită machiajului. Părul avea aproape nuanţa aurului şlefuit, încât ai fi zis că e o perucă din sârmă de aur.

S-a oprit la un pas sau doi de noi, începând să se răsucească încet şi să la zeci de poziţii, una mai graţioasă decât alta. La vremea respectivă, nu văzusem încă o dansatoare profesionistă; nici măcar acum nu cred că am văzut o altă fiinţă mai frumoasă ca ea. N-am cuvinte să descriu ce am simţit atunci, privind-o în acea încăpere ciudată.

— Toate frumuseţile curţii se află aici numai pentru Domniile Voastre, a zis gazda. Aici, în Casa Azurie, aduse noaptea pe calea aerului, dintre ziduri de aur, pentru a se desfrâna întru plăcerea Domniilor Voastre.

Eram pe jumătate hipnotizat, dar cuvintele acestea uluitoare mi s-au părut rostite cu toată seriozitatea.

— Nu vorbiţi serios, am îndrăznit eu.

— Aţi venit aici pentru plăcere, nu-i aşa? Şi dacă la distracţie se adaugă şi puţină visare, de ce să refuzaţi?

Între timp, fata cu păr de aur îşi continua dansul molcom, neacompaniat de muzică. Clipele se topeau una în alta.

— Vă place? a întrebat gazda. O alegeţi?

Eram pe punctul de a zice – de fapt de a ţipa, simţind cum

tânjeşte în mine tot ce tânjise vreodată după o femeie – că o aleg. Înainte să-mi iasă vorbele pe gură, Roche a spus:

— Să mai vedem câteva.

Fata şi-a încheiat dansul imediat, a făcut o reverenţă şi a părăsit camera.

— Puteţi avea mai multe odată, să ştiţi. Separat sau împreună. Avem şi paturi foarte late.

Uşa s-a deschis din nou.

— Chatelaine Gracia.

Deşi această fată părea cu totul diferită, în multe privinţe îmi amintea de „Chatelaine Barbea” pe care o văzusem înainte. Părul îi era tot atât de alb ca fulgii care pluteau în dreptul ferestrelor, dând încă şi mai multă tinereţe chipului ei tânăr şi făcând ca pielea ei să pară şi mai oacheşă. Avea (sau părea să aibă) sâni mai mari şi buze mai generoase. Şi totuşi simţeam că era extrem de posibil să fie una şi aceeaşi femeie care, în cele câteva clipe dintre ieşirea celeilalte şi intrarea acesteia, şi-a schimbat toaleta şi peruca, şi şi-a închis la culoare obrazul cu sulemeneli. Un gând absurd, cu toate acestea conţinea o sămânţă de adevăr, ca atâtea alte absurdităţi. Era ceva în ochii ambelor femei, în expresia gurilor lor, în ţinută şi în fluiditatea gesturilor lor, care nu se deosebea prin nimic de la una la alta. Îmi amintea de ceva ce văzusem în altă parte (nu-mi puteam aminti unde), şi totuşi era ceva nou şi simţeam cumva că acel ceva cunoscut de mine înainte era ceea ce-mi doream.

— Eu pe asta o aleg, a zis Roche. Acum să găsim una pentru prietenul meu.

Fata oacheşă, care nu dansase aşa cum făcuse prima, ci stătuse doar cu un zâmbet abia schiţat, făcând reverenţe şi răsucindu-se în mijlocul încăperii, şi-a permis acum să zâmbească ceva mai deschis, s-a îndreptat spre Roche, s-a aşezat pe braţul jilţului său şi a început să-i susure în ureche.

Când. Uşa s-a deschis a treia oară, gazda a spus:

— Chatelaine Thecla.

Şi într-adevăr, ea părea să fie, întocmai aşa cum mi-o aminteam – cum de reuşise să evadeze, nu-mi puteam explica, în cele din urmă, raţiunea mai curând decât

observaţia mi-a spus că greşeam. Nu ştiu ce diferenţe aş fi putut remarca dacă cele două ar fi stat una lângă alta, deşi fără doar şi poate această femeie era întrucâtva mai scundă.

— Pe ea o doriţi, prin urmare, a zis gazda.

Nu-mi aminteam să fi scos un cuvânt.

Roche s-a ridicat, apropiindu-se cu o taşcă de piele, anunţând că el va plăti pentru amândoi. M-am uitat atent la monede, pe măsură ce le scotea, aşteptând să văd scăpărarea unui chrisos. Dar nu s-a ivit – nu erau decât câţiva asimi.

„Chatelaine Thecla” mi-a atins mâna. Mirosea mai puternic a parfum decât Thecla cea adevărată; dar era aceeaşi aromă, ce mă ducea cu gândul la un trandafir care arde.

— Vino, mi-a spus ea.

Am urmat-o. Am străbătut un coridor slab luminat şi câtuşi de puţin curat, apoi o scară îngustă. Am întrebat-o câte frumuseţi de la curte erau acolo, iar ea s-a oprit, uitându-se în jos spre mine, cu o privire piezişă. Era pe chipul ei ceva ce putea să semene cu vanitate satisfăcută, iubire sau acea emoţie mai neclară pe care o simţim când ceea ce a fost o competiţie devine împlinire.

— În seara aceasta, foarte puţine. Din pricina zăpezii. Am venit într-o sanie cu Gracia.

Am încuviinţat din cap. Eram convins că ştiam că venise doar de pe o străduţă sărăcăcioasă din apropierea casei în care ne aflam în acea seară, şi mai mult ca sigur pe jos, cu un şal pe cap şi muşcată de frig prin pantofii scâlciaţi. Totuşi, ceea ce mi-a spus ea avea mai multă putere asupra mea decât realitatea: parcă vedeam destrierii asudaţi galopând prin ninsoarea deasă, mai iuţi decât orice maşinărie, cu vântul şuierând în jur, şi femeile tinere, frumoase, satisfăcute, învelite în blănuri de samur şi linx, desenându-se întunecate pe pernele din catifea roşie.

— Nu vii?

Ajunsese deja în capul scărilor, aproape n-o mai vedeam. Cineva îi vorbea, numind-o „prea iubita mea soră”, şi după ce-am mai urcat câteva trepte, am văzut o femeie semănând

mult cu aceea, cu faţa în formă de inimă şi cu glugă neagră, care-l însoţise pe Vodalus. Femeia aceasta nu mi-a aruncat nici măcar o privire, iar când i-am făcut loc să treacă, a coborât scările în fugă.

— Vezi acum ce-ai fi putut avea dacă ai mai fi aşteptat să intre încă una?

Un zâmbet pe care-l ştiam din altă parte a licărit într-un colţ al gurii curtezanei mele.

— Tot pe tine te-aş fi ales.

— *Asta* chiar mă face să râd – hai, hai cu mine, doar nu vrei să rămâi în holul ăsta unde ai zice că suflă vântul. Pe faţa ta nu s-a citit nimic, dar ochii mai aveau puţin şi-ţi ieşeau din orbite. E drăguţă, n-am ce zice.

Femeia care arăta ca Thecla a deschis o uşă iar în clipa următoare m-am pomenit într-un iatac mic de tot, cu un pat imens. O cădelniţă stinsă atârna de tavan, prinsă într-un lanţ argintat; într-un colţ, un lampadar răspândea o lumină roşie. Se mai găseau acolo o masă de toaletă cu oglindă şi un garderob îngust; iar noi abia mai aveam loc să ne mişcăm.

— Ţi-ar plăcea să mă dezbraci?

Am încuviinţat din cap şi am întins mâinile spre ea.

— Atunci te previn să fii atent cu hainele mele. Asta se închide la spate, a zis ea, răsucindu-se. Începi de sus, de la ceafă. Dacă te tulburi prea tare şi rupi ceva, o să te pună să plăteşti – să nu zici că nu te-am prevenit.

Degetele mele au găsit o copcă mică. Am desfăcut-o.

— Îmi vine să cred, Chatelaine Thecla, că ai destule haine.

— Am. Dar îţi imaginezi că vreau să mă întorc la Casa Absolută cu o rochie ruptă?

— Cu siguranţă ai alte rochii şi aici.

— Câteva, dar nu pot ţine multe în locul ăsta. De câte ori plec, cineva vine şi-mi ia lucrurile.

Materialul peste care-mi treceam degetele şi care păruse atât de minunat şi de luxos în camera de jos, cea albastră cu pilaştri, era subţire şi ieftin.

— Nimic de satin, presupun, am zis, desfăcând următoarea capsă. Nici blană de samur, nici diamante.

— De bună seamă că nu.

M-am dat un pas înapoi. (Aproape mă lipisem cu spatele de uşă.) N-avea nimic din Thecla. Asemănarea era pur întâmplătoare – un gest, ceva din croiala rochiei. Mă aflam într-o odăiţă rece, privind la gâtul şi umerii goi ai unei biete femei tinere ai cărei părinţi, poate, primeau recunoscători o parte din argintii prăpădiţi ai lui Roche, prefăcându-se că nu ştiu unde se duce fiica lor noaptea.

— Nu eşti Chatelaine Thecla, am zis eu. Ce fac aici cu tine?

Vocea mea spunea mai multe decât intenţionasem eu. Ea s-a răsucit spre mine şi materialul subţire al rochiei îi alunecă de pe sâni. Am văzut teama licărind pe chipul ei, ca şi când ar fi fost proiectată de o oglindă; probabil că mai fusese în situaţia asta şi se terminase prost pentru ea.

— Eu sunt Thecla, a zis ea. Dacă tu vrei să fiu.

Am ridicat mâna şi ea s-a grăbit să adauge:

— Sunt oameni aici care să mă apere. Nu trebuie decât să strig. O dată mă poţi lovi, dar nu mai apuci a doua oară.

— Nu-i adevărat.

— Ba da. Sunt trei bărbaţi.

— Nu-i nici unul. Etajul ăsta e pustiu şi rece – crezi că n-am băgat de seamă ce linişte e? Roche şi fata lui au rămas jos şi probabil au primit o cameră mai bună, pentru că el e cel care a plătit. Femeia pe care am văzut-o în capul scărilor pleca, şi înainte să plece voia să-ţi spună ceva. Uite – am prins-o de talie şi am ridicat-o în aer. Hai, ţipă! N-o să vină nimeni.

Tăcea. Am lăsat-o să cadă pe pat şi, după o clipă, m-am aşezat lângă ea.

— Eşti supărat că nu sunt Thecla. Dar pentru tine aş fi fost ea. Şi o să fiu.

M-a dezbrăcat de haina ciudată pe care o purtam şi a aruncat-o pe jos.

— Eşti foarte puternic.

— Nu, nu sunt.

Eram conştient că unii dintre băieţii care-mi ştiau de frică erau mai puternici decât mine.

— Foarte puternic. Nu eşti destul de puternic să controlezi

realitatea, chiar şi numai pentru o vreme?

— Cum adică?

— Oamenii slabi cred ceea ce li se impune să creadă. Oamenii puternici – ceea ce vor să creadă, şi impun acel lucru drept realitate. Ce este Autocratul altceva decât un om care se crede a fi Autocrat, şi îi face şi pe alţii să creadă acelaşi lucru prin forţa crezului său?

— Tu nu eşti Chatelaine Thecla, am repetat eu.

— Dar nu înţelegi că nici ea nu e? Chatelaine Thecla, pe care mă îndoiesc că ai văzut-o vreodată... Ba nu, văd că mă înşel. Ai fost vreodată în Casa Absolută?

Mâinile ei mici şi calde îmi apăsau mâna dreaptă. Am clătinat din cap.

— Uneori clienţii spun că au fost. Îmi face plăcere să-i ascult povestind.

— Şi chiar au fost? Serios?

Ea a dat din umeri.

— Chatelaine Thecla, îţi spuneam, nu este Chatelaine Thecla. Nu e Chatelaine Thecla din capul tău, singura Chatelaine Thecla de care îţi pasă. Nici eu nu sunt. Şi-atunci, care-i diferenţa dintre noi?

— Nici una, bănuiesc.

În timp ce mă dezbrăcăm, am zis:

— Cu toate acestea, toţi căutăm să descoperim ce este real. Oare de ce? Poate pentru că suntem atraşi de teocentru. Aşa ne spun hierofanţii, că numai acela este real.

Mi-a sărutat coapsele, ştiind că ieşise învingătoare.

— Eşti într-adevăr pregătit să-l afli? Trebuie să fii în graţii, nu uita. Altfel vei fi dat pe mâna torţionarilor. Şi nu cred că ţi-ar place.

— Nu, am zis şi i-am cuprins capul între mâini.

X

Ultimul an

Cred că intenţia Maestrului Gurloes era de a mă trimite la acea casă cât mai des, ca să nu fiu atras prea mult de Thecla. În realitate, nu m-am mai dus niciodată acolo, lăsându-l pe Roche să păstreze banii. Durerea îmi provocase prea multă plăcere, plăcerea fusese prea dureroasă; încât mă temeam că, odată cu trecerea vremii, mintea mea nu va mai fi ceea ce fusese.

Şi a mai fost ceva: înainte ca Roche şi eu să părăsim casa, bărbatul cu păr alb (prinzându-mi privirea) scosese dintr-un fald de la piept al veşmântului său ceva ce în prima clipă am crezut că este o icoană, dar s-a dovedit a fi un şip de aur având forma unui falus. Îmi zâmbise, şi pentru că nu era altceva decât prietenie în zâmbetul său, mă cuprinsese frica.

Au trecut apoi câteva zile până am reuşit să alung din gândurile mele despre Thecla anumite impresii rămase de la falsa Thecla care mă iniţiase în plăcerile şi satisfacţiile anacreontice ale bărbaţilor şi femeilor. Poate că acest fapt a avut un efect contrar celui sperat de Maestrul Gurloes, deşi mie nu-mi vine să cred. Eu cred că niciodată n-am fost mai puţin înclinat s-o iubesc pe nefericita femeie ca atunci când

purtam în amintirea mea senzaţiile recente ale plăcerii de a o fi posedat după bunul meu plac; cu cât îmi dădeam seama cu mai multă limpezime de falsitatea celor întâmplate, cu atât simţeam dorinţa să îndrept starea lucrurilor, şi prin Thecla mă simţeam atras (deşi la vremea respectivă nu-mi dădeam seama de asta) de universul învăţăturilor străvechi şi al privilegiilor reprezentate de ea.

Cărţile pe care i le adusesem au devenit şcoala mea, iar ea, oracolul meu. Nu sunt un om educat – de la Maestrul Palaemon n-am învăţat prea multe în afară de citit, scris şi socotit, şi câteva elemente despre lumea fizică, şi cele trebuincioase tainelor ghildei noastre. Dacă oamenii cu învăţătură m-au considerat uneori, nu neapărat egalul lor, dar cel puţin o persoană a cărei companie nu-i făcea de râs, asta se datorează numai Theclei – Thecla pe care mi-o amintesc eu, Thecla care trăieşte în mine – şi celor patru cărţi.

N-am să vorbesc despre ce citeam împreună şi ce impresii ne împărtăşeam privitoare la cele citite; a le pune pe hârtie chiar şi numai în câteva cuvinte mi-ar lua toată această noapte scurtă. Cât a durat iarna, în vreme ce zăpada albea Curtea Veche, urcam din oubliette ca trezit din somn şi mergeam privindu-mi urmele de paşi şi umbra pe zăpadă. Thecla era apăsată de tristeţe în acea iarnă, dar îi plăcea să-mi vorbească despre tainele trecutului, despre bănuielile că ar exista şi alte lumi, despre arme şi istorii ale eroilor din milenii de mult apuse.

A venit primăvara şi, odată cu ea, crinii necropolei, vârstaţi cu purpură sau cu pistrui albi. I-am dus crini şi ea mi-a spus că barba mea crescuse asemenea lor şi că ar trebui să arăt mai bărbat decât majoritatea bărbaţilor obişnuiţi, apoi a doua zi şi-a cerut iertare pentru ce spusese, zicându-mi că arătam oricum a bărbat. Încălzirea vremii şi (îmi place să cred) florile pe care i le aduceam i-au schimbat în bine starea de spirit. Când căutam armoariile vechilor familii, îmi vorbea despre prietene de acelaşi rang cu ea şi despre căsătoriile lor, bune sau rele, şi cum cutare sau cutare renunţase la viitorul ei pentru a se muta într-o fortăreaţă ruinată, din pricină că o

văzuse într-un vis, şi cum o altă prietenă, cu care în copilărie se jucase cu păpuşile, era acum stăpână peste nu ştiu câte mii de leghe de ţinut.

— Şi ştii, Severian, probabil că la un moment dat va fi un nou Autocrat şi poate o Autocrată. Lucrurile pot să rămână neschimbate multă vreme. Dar nu pentru totdeauna.

— Ştiu prea puţine din ce se întâmplă la curte, Chatelaine.

— Cu cât ştii mai puţine, cu atât vei fi mai fericit. A tăcut şi şi-a muşcat cu dinţii albi buza de jos, curbată delicat. Apoi a continuat: Când mama mea era în durerile facerii, le-a cerut servitorilor să o ducă la Fântâna Vaticinară, a cărei virtute este să dezvăluie ce va să fie. A prorocit că eu voi urca pe un tron. Thea m-a invidiat întotdeauna pentru prorocirea asta. Şi totuşi, Autocratul...

— Ce-i cu el?

— Ar fi mai bine să nu spun prea multe. Autocratul nu este ca ceilalţi oameni. Indiferent de ce spun eu uneori, nu mai e nimeni ca el pe Urth.

— Ştiu.

— Atunci ştii îndeajuns. Uite-aici – şi a ridicat cartea cafenie. Aici scrie aşa: „Thalelaeus cel Mare a fost cel care a lansat ideea că democraţia” – adică Poporul – „doreşte să fie condusă de o putere superioară ei, iar Yrierix cel Înţelept a susţinut că oamenii de rând nu vor îngădui niciodată ca cineva care nu se trage din rândul lor să deţină funcţia cea mai înaltă. Cu toate acestea, fiecare este numit Stăpânul Desăvârşit.”

N-am înţeles ce voia să spună, aşa că am tăcut.

— Nimeni nu ştie cu adevărat ce va face Autocratul. Asta-i treaba. Ori Părintele Inire. La început, când am venit la curte, mi s-a spus, în mare taină, că Părintele Inire e cel care hotărăşte politica din Commonwealth. După ce mi-am petrecut acolo doi ani, un bărbat foarte sus-pus – nu-ţi pot spune numele lui – mi-a zis că Autocratul e cel care conduce, deşi celor din Casa Absolută le-ar putea părea că frâiele sunt ţinute de Părintele Inire. Iar anul trecut, o femeie, în a cărei judecată mă încred mai mult decât în a oricărui bărbat, mi-a destăinuit că nu contează câtuşi de puţin, deoarece amândoi

sunt la fel de nepătrunşi precum adâncimile pelagice, şi unul poate să ia hotărâri când luna e în creştere, iar celălalt când vântul suflă de la răsărit, tot acelaşi drac. M-am gândit că sfatul ei era înţelept, până când mi-am dat seama că repetase ceea ce-i spusesem chiar eu, cu o jumătate de an mai înainte.

Thecla a tăcut şi s-a întins pe patul ei îngust, cu părul negru răsfirându-i-se pe pernă.

— Cel puţin n-ai greşit încrezându-te în acea femeie, am spus eu. Opiniile ei vin dintr-o sursă sigură.

Ca şi când nu mă auzise, a murmurat:

— Dar totul e adevărat, Severian. Nimeni nu ştie ce pun ei la cale. Mâine s-ar putea să fiu liberă. E foarte posibil. Trebuie să fi aflat între timp că sunt aici. Nu mă privi aşa. Prietenii mei vor vorbi cu Părintele Inire. Poate că unii îi vor pomeni de mine Autocratului. Ştii de ce am fost adusă aici, nu-i aşa?

— Ceva legat de sora ta.

— Sora mea vitregă Thea este împreună cu Vodalus. Se zice că e amanta lui, şi îmi vine să cred că e adevărat.

Mi-am amintit de femeia frumoasă din capul scărilor, din Casa Azurie, şi am spus:

— Cred că am văzut-o o dată pe sora ta vitregă. În necropolă. Era şi un exultant cu ea, care purta un baston-sabie şi era foarte chipeş. Chiar el mi-a spus că-l cheamă Vodalus. Femeia avea o faţă în formă de inimă şi-o voce care m-a făcut să mă gândesc la uguitul porumbiţei. Ea e?

— Cred că da. Vor s-o convingă să-l trădeze în schimbul eliberării mele, şi eu ştiu că n-o va face. Şi după ce vor descoperi acest lucru, de ce să nu-mi dea drumul, ce motiv ar avea?

Am vorbit despre altceva, până ce-am făcut-o să râdă, şi a spus:

— Eşti un intelectual, Severian. Când o să devii calfă, o să fii cel mai raţional torţionar din istorie – un gând înspăimântător.

— Aveam impresia că-ţi plac discuţiile noastre, Chatelaine.

— Doar acum, pentru că nu pot ieşi de-aici. S-ar putea să te surprindă ce-ţi spun, dar când eram liberă, arareori îmi consacram din timp metafizicii. Mă duceam în schimb să

dansez şi să vânez pecari cu limieri pătaţi ca leoparzii. Cunoştinţele pe care le admiri tu le-am dobândit când eram mică şi stăteam cu tutorele meu care mă ameninţa cu nuiaua.

— Nu e nevoie să vorbim despre asemenea lucruri, Chatelaine, dacă nu ţii cu tot dinadinsul.

S-a ridicat şi şi-a vârât faţa în mijlocul buchetului pe care-l culesesem pentru ea.

— Florile sunt o teologie mai bună decât volumele in-folio. E frumos acolo în necropolă, de unde le-ai cules? Sper că nu-mi aduci flori de pe morminte? Flori aduse de altcineva?

— Nu. Acestea au fost plantate de mult. Înfloresc în fiecare an.

Prin geamlâc, Drotte m-a anunţat: „E timpul să pleci”, şi eu m-am ridicat.

— Crezi că o s-o mai vezi? Pe Chatelaine Thea, sora mea?

— Nu cred, Chatelaine.

— Dacă totuşi ai s-o vezi, Severian, o să-i spui de mine? Poate că n-au reuşit să la legătura cu ea. Nu înseamnă că trădezi – îndeplineşti ordinul Autocratului.

— O să-i spun, Chatelaine.

Tocmai treceam pragul.

— N-o să-l trădeze pe Vodalus, ştiu asta, dar poate se ajunge la un compromis.

Drotte a închis uşa şi a răsucit cheia în broască. Nu mi-a scăpat faptul că Thecla nu mă întrebase cum de ajunseseră sora ei şi Vodalus în necropola noastră străveche – şi dată uitării de oameni ca ei. Coridorul, cu şirurile de uşi de metal şi pereţi umezi şi reci, părea întunecat după lumina lămpii din celulă. Drotte a început să-mi vorbească despre o expediţie pe care o făcuseră el şi Roche la o groapă cu lei de pe malul celălalt al râului Gyoll; peste vocea lui am auzit vocea stinsă a Theclei strigând:

— Aminteşte-i de vremea când am cusut păpuşa Josephei.

Crinii s-au ofilit, aşa cum se ofilesc crinii, şi au înflorit trandafirii întunecaţi ai morţii. Roze de un purpuriu negricios, stropiţi cu stacojiu, pe care le-am tăiat şi le-am dus Theclei. Ea a zâmbit şi a recitat:

„Aici Rosa Zorzonata, nu Rosa Casta odihneşte,
Dar nu de roze mirosul ce se-nalţă aminteşte."

— Dacă mirosul lor te supără, Chatelaine...

— Câtuşi de puţin, este foarte plăcut. Citam doar o vorbă de-a bunicii mele. Femeia cu pricina a avut o reputaţie scandaloasă când a fost tânără, cel puţin aşa spunea bunica, şi când a murit, copiii scandau versurile acestea. Bănuiesc însă că sunt mult mai vechi, nici nu se mai ştie de când, asemenea începuturilor a tot ce e bun şi ce e rău. Se spune că bărbaţii tânjesc după femei, Severian. De ce le dispreţuiesc pe cele pe care le posedă?

— Nu cred că poţi spune asta despre toţi, Chatelaine.

— Rosa aceea frumoasă s-a dăruit pe sine şi a avut parte de o asemenea batjocură din această pricină, încât am ajuns să aflu şi eu despre ea, cu toate că visurile ei de mult s-au prefăcut în praf şi pulbere, odată cu carnea ei. Vino şi te aşază aici, lângă mine.

Am făcut cum mi-a spus, şi ea şi-a strecurat mâinile sub poala destrămată a cămăşii mele şi mi-a tras-o peste cap. Am protestat, dar m-am pomenit că nu pot să mă împotrivesc.

— De ce te ruşinezi? Tu, care nu ai sâni pe care să-i ascunzi. N-am văzut niciodată o piele atât de albă cu păr atât de negru... Crezi că pielea mea e albă?

— Foarte albă, Chatelaine.

— Aşa zic şi alţii, dar e oacheşă în comparaţie cu a ta. Va trebui să te fereşti de soare când vei deveni torţionar, Severian. Altfel o să te arzi îngrozitor.

Părul, pe care adesea şi-l lăsa desfăcut, era în acea zi prins în jurul capului, ca o aureolă întunecată. Niciodată nu semănase mai mult cu sora ei vitregă, Thea, şi am simţit că o doresc atât de intens încât sângele parcă-mi ţâşnea pe podea şi eu deveneam tot mai neputincios şi mai pierdut cu fiecare contracţie a inimii.

— De ce baţi în uşă?

Zâmbetul ei îmi spunea că ştie.

— Trebuie să plec.

— Ce-ar fi să-ţi îmbraci cămaşa înainte de-a pleca – doar nu vrei să te vadă prietenul tău aşa dezbrăcat.

În noaptea următoare, deşi ştiam că era zadarnic, m-am dus în necropolă şi mi-am petrecut câteva ronduri rătăcind printre tăcutele case ale morţilor. M-am dus acolo şi a doua noapte, şi a treia, dar în cea de-a patra Roche m-a luat cu el în oraş, şi într-o crâşmă am auzit pe cineva spunând – omul părea să fie sigur de ceea ce zicea – că Vodalus era departe, la miazănoapte, ascunzându-se prin pădurile îngheţate şi printre kafilii prădători.

Zilele treceau. Thecla era sigură – după ce fusese ţinută atâta vreme fără să i se facă nici un rău – că nu va fi supusă torturii, astfel că l-a rugat pe Drotte să-i aducă cele trebuincioase scrisului şi desenului, şi s-a apucat să facă planul unei vile pe care dorea s-o construiască pe malul sudic al Lacului Diuturna, despre care se spune că este regiunea cea mai îndepărtată din Commonwealth, dar şi cea mai frumoasă. Eu îmi duceam ucenicii la înot, socotind că făcea parte din îndatoririle mele, deşi eu unul nu mă băgăm niciodată unde era apa adâncă fără să mă cuprindă teama.

Apoi, dintr-odată parcă, vremea s-a răcit prea mult ca să se mai poată înota; într-o bună dimineaţă am văzut sclipirea îngheţului pe dalele tocite ale Curţii Vechi, şi la cină am primit carne proaspătă de porc, un semn neîndoielnic că frigul ajunsese pe colinele din partea de jos a oraşului. Am fost chemat de Maestrul Gurloes şi Maestrul Palaemon.

— Am primit rapoarte bune despre tine, Severian, din mai multe părţi, şi iată că te apropii de sfârşitul uceniciei tale, a zis Maestrul Gurloes.

Cu voce aproape şoptită, Maestrul Palaemon a adăugat:

— S-a dus vârsta copilăriei, de-acum te-aşteaptă vârsta bărbăţiei.

Vocea îi era afectuoasă.

— Întocmai, a continuat Maestrul Gurloes. Sărbătoarea protectoarei noastre se apropie. Presupun că te-ai gândit la asta, nu-i aşa?

Am încuviinţat din cap.

— Eata va fi căpitan în locul meu.

— Iar tu?

N-am înţeles întrebarea; văzând aceasta, Maestrul Palaemon a întrebat cu blândeţe:

— Tu ce vei fi, Severian? Torţionar? Să ştii că poţi părăsi ghilda, dacă vrei.

I-am spus fără ezitare – şi ca şi când aş fi fost uşor surprins de sugestie – că nu mă gândisem niciodată la aşa ceva. Minţeam. Ştiam, aşa cum ştiau toţi ucenicii, că nu puteai să devii cu adevărat şi pentru totdeauna un membru al ghildei până nu consimţeai ca adult la această legătură. Se mai adăuga faptul că, deşi iubeam ghilda, o uram în egală măsură – nu din pricina durerii ce-o provoca ea clienţilor, dintre care unii cu siguranţă erau nevinovaţi şi adeseori sufereau pedepse a căror asprime nu putea fi justificată prin păcatele comise; ci din pricină că mie unul mi se părea ineficientă şi fără rost, servind o putere ce nu era doar lipsită de sens, ci şi îndepărtată. Nu ştiu cum aş putea să-mi exprim mai bine sentimentele faţă de ghildă decât spunând că o uram pentru că mă supunea foametei şi umilinţei, şi o iubeam pentru că era casa mea, o uram şi o iubeam pentru că întruchipa tot ceea ce era vechi, pentru că era slabă şi pentru că părea indestructibilă.

Desigur că n-am mărturisit toate acestea faţă de Maestrul Palaemon, deşi poate că aş fi făcut-o dacă n-ar fi fost de faţă Maestrul Gurloes. Mi se părea însă de necrezut că loialitatea pe care o dovedisem, aşa zdrenţăros cum eram, putea fi luată în serios; şi totuşi era luată în serios. Maestrul Palaemon mi-a spus:

— Fie că te-ai gândit să ne părăseşti, fie că nu, încă poţi să alegi. Mulţi ar zice că numai un nebun ar îndura anii grei ai uceniciei ca apoi să refuze să devină calfă în ghilda sa, după ce-şi va fi încheiat ucenicia. Dar ai dreptul s-o faci dacă vrei.

— Şi unde să mă duc?

Acesta era motivul principal care mă-ndemna să rămân – şi pe care lor nu-l puteam mărturisi. Ştiam că dincolo de zidurile Citadelei – ba chiar dincolo de zidurile turnului nostru – se întindea o lume vastă. Dar era de neînchipuit pentru mine că mi-aş putea vreodată găsi locul în ea. Pus să aleg

între sclavie şi pustiul libertăţii, am adăugat:

— Am crescut în ghilda noastră.

Vezi bine, mă temeam ca nu care cumva să răspundă întrebării mele.

— Da, a zis Maestrul Gurloes pe un ton foarte ceremonios. Dar încă nu eşti torţionar. N-ai îmbrăcat negrul fuliginos.

Mâna Maestrului Palaemon, uscată şi zbârcită ca a unei mumii, a bâjbâit până a găsit-o pe-a mea.

— Printre iniţiaţii în tainele religiei se spune: „Vei rămâne întotdeauna un epopt.” Şi asta nu priveşte doar cunoştinţele, ci şi mirul, al cărui semn, nevăzut fiind, nu poate fi şters. Ştii mirul nostru.

Iar am încuviinţat din cap.

— Al nostru încă şi mai puţin decât al epopţilor poate fi şters. Dacă pleci acum, oamenii vor spune doar atât: „A fost hrănit de torţionari.” Dar după ce vei fi uns, vor spune: „Este un torţionar.” Fie că treci la coarnele plugului, fie că urmezi bătaia tobei, tot asta vei auzi: „Este un torţionar.” Înţelegi ce-ţi spun?

— Nu-mi doresc să aud altceva.

— Prea bine, a spus Maestrul Gurloes şi brusc au zâmbit amândoi, Maestrul Palaemon arătându-şi puţinii dinţi bătrâni şi strâmbi, iar Maestrul Gurloes arătându-şi-i pe-ai săi, galbeni şi laţi, asemenea dinţilor unui mânz mort. Maestrul Gurloes a spus mai departe: Înseamnă că a sosit timpul să-ţi dezvăluim secretul suprem. (Încă mai aud şi acum, în timp ce scriu, importanţa pe care vocea lui o dădea fiecărui cuvânt.) Pentru că-ţi va prinde bine să te gândeşti la el înainte de ceremonie.

Apoi el şi Maestrul Palaemon mi-au înfăţişat acea taină care se află în miezul ghildei noastre şi care este cu atât mai sacră cu cât nici o liturghie n-o preaslăveşte, şi se află fără nici un acoperământ în poala Pancreatorului.

Şi m-au pus să jur că n-o voi dezvălui niciodată decât – aşa cum au făcut ei – cuiva care urmează să cunoască tainele ghildei. De atunci am încălcat jurământul, aşa cum am încălcat multe altele.

XI

Sărbătoarea

Ziua protectoarei noastre pică la sfârşitul iernii. Atunci ne înveselim: calfele execută dansul spadelor în procesiune, un dans fantastic al săriturilor; maeştrii luminează capela ruinată din Marea Curte cu o mie de lumânări parfumate, iar noi ne pregătim de sărbătoare.

În ghildă, sărbătoarea aceasta anuală este socotită *măreaţă* (când o calfă este ridicată la rangul de maestru), *modestă* (atunci când cel puţin un ucenic devine calfă), sau *neînsemnată* (când nu are loc nici o ridicare în rang). Deoarece nici o calfă nu a devenit maestru în anul în care am fost numit calfă – ceea ce nu e de mirare, întrucât asemenea ocazii sunt mai rare decât deceniile – ceremonia în care am primit masca a fost o sărbătoare modestă.

Dar chiar şi aşa, pregătirile au ţinut săptămâni întregi. Din câte am auzit, membrii a nu mai puţin de o sută treizeci şi cinci de ghilde trudesc între zidurile Citadelei. Unii dintre aceştia (aşa cum am văzut în cazul curatorilor) sunt prea puţini pentru a-şi ţine sărbătoarea protectorului lor în capelă, ei trebuind să se alăture fraţilor lor din oraş. Cei al căror număr e mai mare celebrează cu o pompă care este pe

măsura cinstei de care se bucură. Printre aceştia se numără soldaţii, de Ziua lui Hadrian, servanţii – de Ziua Barbarei, vrăjitoarele – de Ziua lui Mag, şi multe altele. Prin fast şi minuni, şi oferind mâncare şi băutură, ei caută să atragă la ceremoniile lor cât mai mulţi din afara ghildei lor.

Nu la fel stau treburile cu torţionarii. Nimeni din afara ghildei noastre n-a luat cu noi masa la sărbătoarea Sfintei Katharine de mai bine de trei sute de ani, când un ofiţer al gărzii (aşa se povesteşte) a îndrăznit să vină ca să câştige un rămăşag. S-au spus multe poveşti neadevărate despre ce, pasămite, i s-a întâmplat – cum ar fi aceea că l-am pus să se aşeze pe un scaun de fier înroşit. Nu le daţi crezare. După datina ghildei noastre, a fost primit şi ospătat cum se cuvine. Dar pentru că, în timpul festinului şi când s-a servit tortul Katharinei, nu am pomenit despre suferinţele pricinuite de noi şi nici n-am născocit alte feluri de-a ne chinui clienţii, şi nu i-am blestemat pe aceia care, după ce le-am sfâşiat carnea, au murit prea curând, ofiţerul a fost cuprins de o nelinişte tot mai mare, închipuindu-şi că noi încercam să-i molcomim temerile pentru a-l prinde apoi în capcană. Astfel gândind, a mâncat puţin şi a băut mult, iar când s-a întors la cazarmă a căzut şi s-a lovit la cap atât de rău, încât şi-a pierdut minţile şi a suferit dureri cumplite. După o vreme, şi-a vârât ţeava armei în gură, dar noi n-am avut nici un amestec în povestea asta.

Prin urmare, nimeni altcineva în afară de torţionari nu vine la capelă de Sfânta Katharine. Şi totuşi, în fiecare an (ştiind că suntem priviţi de sus, de la ferestre) ne pregătim ca toţi ceilalţi, şi chiar cu şi mai mare fast. În faţa capelei, vinurile noastre scapără ca nestematele în lumina a o sută de făclii, vitele scot aburi şi înoată în iazuri de zeamă, rostogolindu-şi ochii galbeni ca lămâia coaptă în cuptor; capibare şi aguti, aşezaţi de zici că-s vii şi gătiţi într-un înveliş de miez de cocos prăjit, amestecat cu pielea lor jupuită, se caţără pe buşteni de şuncă şi pe bolovani de pâine proaspăt scoasă din cuptor.

Maeştrii noştri, dintre care numai doi au fost de faţă când am devenit eu calfă, sosesc în lectici cu perdele împletite din flori şi păşesc pe covoare făcute din nisipuri colorate, covoare mărturisind despre tradiţiile ghildei şi aşternute, bob cu bob,

de calfe în zile întregi de trudă, pentru a fi distruse într-o clipită de tălpile maeştrilor.

Înăuntrul capelei aşteaptă o roată mare cu piroane, o fetişcană şi o spadă. Cunoşteam bine roata aceea, deoarece ca ucenic ajutasem de multe ori când fusese ridicată şi apoi coborâtă. Atunci când nu era folosită, era ţinută în partea de sus a turnului, chiar sub camera tunurilor. Spada – care şi văzută de aproape părea să fie un tăiş adevărat, din cel folosit de torţionari – nu era altceva decât o şipcă de lemn cu un mâner vechi, învelită în beteală.

Despre fetişcană nu vă pot spune nimic. Când eram foarte tânăr, nici n-o băgăm în seamă; de atunci mi-au rămas în minte primele sărbători la care fusesem martor. După ce-am mai crescut un pic şi Gildas (care pe vremea despre care scriu era de mult calfă) ajunsese căpitanul ucenicilor, am crezut că era una dintre vrăjitoare. Un an mai târziu, am înţeles că o asemenea necuviinţă n-ar fi fost îngăduită.

Poate că era o servitoare din cine ştie ce colţ îndepărtat al Citadelei. Poate că locuia în oraş, iar pentru banii câştigaţi, sau având cine ştie ce legături vechi cu ghilda noastră, consimţea să joace acest rol; nu ştiu. Ştiu doar că la fiecare sărbătoare ea era la locul ei şi, din câte îmi puteam da seama, neschimbată. Era înaltă, zveltă, dar nu la fel de înaltă şi zveltă ca Thecla; avea pielea măslinie, ochi negri, păr ca pana corbului. Avea un chip cum nu-mi mai fusese dat să văd, asemenea unui iaz cu apă de cleştar, ascuns în inima pădurii.

Stătea între spadă şi roată, în vreme ce Maestrul Palaemon (fiind cel mai în vârstă dintre maeştrii noştri) ne vorbea despre întemeierea ghildei şi despre înaintaşii noştri din vremurile de dinainte de venirea îngheţului – partea aceasta se schimba de la an la an, după cum afla el lucruri noi în buchia cărţilor. Tăcută stătea şi când cântam *Cântecul fioros*, imnul ghildei noastre, pe care ucenicii trebuie să-l înveţe pe de rost, dar care este cântat doar în acea zi a anului. Şi la fel de tăcută stătea şi când îngenuncheam printre băncile sfărâmate şi ne rugam.

Apoi Maestrul Gurloes şi Maestrul Palaemon, ajutaţi de câteva dintre calfele mai bătrâne, începeau să depene

legenda Sfintei Katharine. Uneori vorbea unul singur. Alteori incantau toţi odată. Se întâmpla câteodată să vorbească doi, fiecare cu altă tonalitate a vocii, în vreme ce restul cântau din flaute făcute din femururi, sau la rebecul cu trei coarde care ţipă cu glas de om.

Când ajungeau la acea parte din povestire în care protectoarea noastră este condamnată de Maxentius, patru calfe mascate se repezeau s-o înşface pe fată. Pe cât stătuse de liniştită şi senină până atunci, pe atât se zbătea şi ţipa acum. Dar trăgând-o spre roată, aceasta părea să-şi piardă conturul şi să se schimbe. În lumina lumânărilor, ai fi zis că din ea se descolăceau şerpi, pitoni verzi cu capete de nestemate, roşii, galbene ca citrinul, albe. Apoi vedeai că şerpii ăştia erau flori, trandafiri îmbobociţi. Iar când fata ajungea la un pas de ei, înfloreau (erau făcuţi din hârtie, ascunşi, după cum bine ştiam, între bucăţile ce compuneau roata). Prefăcându-se înspăimântate, calfele se retrăgeau; dar povestitorii, Gurloes, Palaemon şi ceilalţi, vorbind într-un glas şi interpretând rolul lui Maxentius, le îndemnau să-şi vadă mai departe de treaba lor.

Acesta a fost momentul în care eu, tot fără mască şi purtând veşminte de ucenic, am făcut un pas înainte către ea şi am spus:

— A te împotrivi e fără rost. Vei fi zdrobită pe roată, dar altă umilinţă nu-ţi vom pricinui.

Fata n-a răspuns, ci doar a întins mâna şi a atins roata care s-a desfăcut în bucăţi, năruindu-se cu zornăit pe podea, iar trandafirii au dispărut.

— *Decapiteaz-o*, a cerut atunci Maxentius, iar eu am luat spada.

Era foarte grea.

Fata a îngenuncheat în faţa mea.

— Eşti sfetnicul Omniscienţei, am spus eu. Trebuie să te răpun, dar te conjur să-mi cruţi viaţa.

Pentru prima oară, fata a vorbit, zicându-mi:

— Loveşte şi n-ai teamă!

Am ridicat spada. Îmi amintesc că, preţ de o clipă, am crezut că mă voi prăbuşi sub greutatea ei.

Când mă gândesc în urmă la acea vreme, acela este momentul ce-mi revine întâi în minte; ca să-mi amintesc mai multe, trebuie să mă gândesc la ce-a urmat după aceea şi la ce a fost înainte. În amintirile mele, îmi pare că aşa stau mereu, îmbrăcat în cămaşa cenuşie şi pantalonii zdrenţuiţi, cu spada înălţată deasupra capului.

Când am ridicat tăişul, eram ucenic; iar după ce-l coboram, deveneam calfă a Ordinului Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei.

Gâdele, spune legea noastră, trebuie să stea între victimă şi lumină; capul fetei se afla în umbră, pe butuc. Ştiam că, în cădere, spada nu-i va pricinui nici un rău – aveam să abat lovitura şi în acelaşi timp călcam pe un mecanism ce scotea la iveală o căpăţână de ceară mânjită cu sânge, în vreme ce fata îşi învelea capul cu o pânză fuliginoasă. Cu toate acestea, am ezitat să lovesc.

Ea a vorbit din nou, îngenuncheată pe podea la picioarele mele, iar vocea ei îmi răsuna parcă în urechi:

— Loveşte şi n-ai teamă!

Cu toată puterea de care eram în stare, am repezit falsul tăiş în jos. Parcă a întâmpinat rezistenţă, aşa mi s-a părut în prima clipă; apoi a bufnit în butuc, iar acesta s-a despicat în două. Capul fetei, însângerat, s-a rostogolit spre fraţii care priveau. Maestrul Gurloes l-a ridicat de păr, iar Maestrul Palaemon şi-a făcut mâna căuş, ca să primească sângele.

— Cu acesta, mirul nostru, a zis el, te ung pe tine, Severian, ca frate al nostru pentru totdeauna.

Degetul său arătător a făcut semnul pe fruntea mea.

— Aşa să fie, a consimţit Maestrul Gurloes, şi odată cu el toate calfele, în afară de mine.

Fata s-a ridicat în picioare. Privind-o, ştiam că pânza aceea îi acoperea capul, şi totuşi părea că sub ea nu se află nimic. Mă simţeam ameţit şi obosit.

Fata a luat capul de ceară de la Maestrul Gurloes şi s-a prefăcut a-l pune înapoi pe umerii ei, strecurându-l cu o îndemânare de scamator sub pânza neagră ca funinginea, iar apoi înfăţişându-se în faţa noastră, radioasă şi întreagă. Am îngenuncheat la picioarele ei; ceilalţi s-au retras.

Ea a ridicat spada cu care îi retezasem capul cu atât de puţin timp în urmă; tăişul era însângerat – cumva atinsese ceara.

— Eşti unul dintre torţionari, a zis ea.

Am simţit spada coborându-mi întâi pe un umăr, apoi pe celălalt, şi dintr-odată mâini nerăbdătoare îmi trăgeau masca ghildei peste chip şi mă ridicau. Înainte să mă dumiresc ce se întâmplă, mă găseam cocoţat pe umerii a două calfe – abia mai târziu am descoperit că erau Drotte şi Roche, deşi ar fi trebuit s-o ghicesc din prima clipă. Mă purtau prin coridorul pentru procesiuni din mijlocul capelei, în vreme ce toţi ceilalţi ovaţionau şi strigau.

De cum am păşit afară, au început focurile de artificii: pocnitori în jurul picioarelor şi chiar al urechilor noastre, petarde izbindu-se de zidurile capelei, vechi de o mie de ani, rachete roşii şi galbene şi verzi ţâşnind în văzduh. Un tun din Marele Bastion a sfâşiat noaptea.

Toate cărnurile acelea minunate umpleau mesele din curte; m-am aşezat în capul unei mese, între Maestrul Palaemon şi Maestrul Gurloes, şi m-am întrecut cu băutura (pentru mine, foarte puţin a fost întotdeauna prea mult), şi m-am înveselit, şi am ţinut toasturi.

Ce s-a petrecut cu fata, nu ştiu. A dispărut, la fel ca la toate sărbătorile de Ziua Katharinei pe care mi le amintesc. N-am mai văzut-o.

Nu ştiu nici cum am ajuns în pat. Cei care beau mult mi-au spus că uneori uită ce li s-a întâmplat în ultima parte a nopţii, şi poate că la fel am păţit şi eu. Dar îmi vine să cred că eu (care nu uit niciodată nimic şi, dacă mi se îngăduie să spun o dată adevărul, chiar dacă sună a lăudăroşenie, nu pricep cu adevărat ce înţeleg oamenii prin cuvântul a *uita*, căci mie mi se pare că tot ce trăiesc devine parte a fiinţei mele), eu, prin urmare, doar am adormit şi am fost dus în pat.

Oricare ar fi adevărul, când m-am trezit nu mă găseam în încăperea scundă care ne era dormitor, ci într-o cabină atât de mică, încât înălţimea îi depăşea lăţimea, cabina unei calfe, şi fiind eu cea mai tânără calfă, cabina era cea mai urâtă din

turn, o odăiţă lipsită până şi de geamlâc, nu mai mare ca o celulă din temniţa noastră.

Patul părea să se mişte sub mine. M-am prins de margini, m-am ridicat în capul oaselor şi patul a rămas nemişcat, dar de cum mi-am pus din nou capul pe pernă, legănarea a reînceput. Simţeam că eram treaz de-a binelea – şi apoi că m-am trezit din nou, după ce adormisem o clipă, nu mai mult. Eram conştient de faptul că cineva se găsea cu mine în cabină şi, dintr-o pricină pe care nu mi-o puteam explica, m-am gândit că era tânăra care jucase rolul protectoarei noastre.

M-am ridicat pe patul mişcător. Pe sub uşă pătrundea o lumină palidă; nu era nimeni acolo.

M-am întins la loc şi odăiţa s-a umplut de parfumul Theclei. Înseamnă că venise pretinsa Thecla de la Casa Azurie. Am coborât din pat şi, aproape căzând, am deschis uşa. Nu era ţipenie în coridor.

Sub pat se găsea o oală de noapte; am tras-o afară şi am umplut-o cu vomă, cărnurile grase înotând în vinul amestecat cu fiere. Simţeam oarecum că ceea ce făcusem aducea a trădare, ca şi când, scuipând din mine tot ceea ce ghilda îmi dăduse în acea noapte, mă lepădasem de ghildă. Tuşind şi plângând, am îngenuncheat lângă pat şi, după ce m-am şters la gură, m-am întins la loc.

Am adormit, de bună seamă. Am văzut capela, dar nu ruinată aşa cum o ştiam eu. Tavanul era întreg, înalt, drept, şi de el atârnau lămpi rubinii. Băncile erau întregi şi ele, lustruite şi lucitoare; străvechiul altar de piatră era învelit într-o ţesătură aurie. În spatele altarului se înălţa un minunat mozaic albastru; dar nu înfăţişa nimic, ai fi zis că o bucată de cer fără nori sau stele fusese ruptă de pe boltă şi întinsă pe peretele curbat.

Eu mă îndreptam spre mozaic printre cele două şiruri de bănci şi, în timp ce mergeam, mă miram că este mult mai luminos decât cerul adevărat, al cărui albastru este aproape negru chiar şi în cea mai luminoasă zi. Dar cu atât era mai minunat cel din capelă! Mă cuprinsese un fior privindu-l. Îmi părea că plutesc în văzduh, purtat de frumuseţea lui, şi de

acolo priveam în jos la altar, în jos în pocalul de vin purpuriu, în jos la prescură şi la cuţitul din alte vremuri. Zâmbeam...

Şi m-am trezit. În vis auzisem paşi pe coridorul de-afară, ştiam că-i recunoscusem, deşi nu-mi aminteam exact ai cui erau. M-am chinuit şi am readus sunetul în urechi; nu era o călcătură omenească, ci doar atingerea înfundată a unor labe moi şi un zgâriat aproape imperceptibil.

L-am auzit din nou, atât de slab, încât o vreme am crezut că ceea ce luam drept realitate era de fapt în amintirea mea; dar sunetul era real, se apropia încet pe coridor şi iar se depărta. Simpla ridicare a capului îmi provoca un val de greaţă; mi l-am lăsat înapoi pe pernă, spunându-mi că nu era treaba mea să ştiu cine se plimba afară. Parfumul dispăruse şi, oricât mi-era de rău, simţeam că nu trebuie să mă mai tem de himere – mă găseam din nou în lumea obiectelor solide şi a luminii clare.

Apoi uşa s-a întredeschis şi Maestrul Malrubius a aruncat o privire înăuntru, ca pentru a se asigura că mi-era bine. I-am făcut semn cu mâna şi el a închis uşa. A trecut ceva vreme până mi-am amintit că el murise când încă mai eram copil.

XII

Trădătorul

A doua zi aveam dureri de cap şi mă simţeam rău. Dar cum, mulţumită unei îndelungi tradiţii, nu am fost pus să curăţ Curtea Mare şi capela, unde se găseau la treabă cei mai mulţi dintre fraţii mei, era nevoie de mine în oubliette. Preţ de câteva clipe, am găsit alinare măcar în liniştea matinală a coridoarelor. Apoi ucenicii au început să coboare gălăgioşi (băiatul Eata, care nu mai era chiar un băiat, cu o buză umflată şi o scăpărare de triumf în ochi), aducând micul dejun pentru clienţi – multă carne rece, salvată din ceea ce mai rămăsese de la banchet. A trebuit să explic câtorva clienţi că aceea era singura zi din an în care primeau carne, şi treceam de la unul la altul, asigurându-i că nu vor fi torturaţi – în ziua de sărbătoare şi-n următoarea nimeni nu e torturat, şi chiar dacă o condamnare cere acest lucru în acele zile anume, executarea sentinţei este amânată. Chatelaine Thecla încă dormea. Nu am trezit-o, am descuiat doar celula şi i-am pus mâncarea pe masă.

Pe la mijlocul dimineţii iar am auzit ecouri de paşi. M-am apropiat de palier şi am văzut doi catafracţi, un anagnost citind rugăciunea, pe Maestrul Gurloes şi o femeie tânără.

Maestrul Gurloes m-a întrebat dacă aveam o celulă liberă, iar eu am început să le descriu pe cele neocupate.

— Atunci ia-o pe prizoniera aceasta. Am semnat deja pentru ea.

Am dat din cap şi am apucat-o pe femeie de braţ; catafracţii i-au dat drumul şi s-au răsucit pe călcâie ca nişte automate argintii.

Croiala robei ei de satin (cam murdară şi sfâşiată acum) indica faptul că era o optimată. O armigetă ar fi purtat veşminte mult mai fine, croite mai simplu, şi nici o femeie din clasele de jos nu s-ar fi putut îmbrăca atât de bine. Anagnostul a dat să ne urmeze pe coridor, dar Maestrul Gurloes l-a oprit. Am auzit clămpănitul încălţărilor de oţel ale soldaţilor urcând scara.

— Când o să...?

Vocea femeii avea o inflexiune urcătoare, puţin înspăimântată.

— ... Fiţi dusă în camera de interogatoriu?

Femeia s-a încleştat de braţul meu, ca şi când eram tatăl sau iubitul ei.

— O să fiu dusă?

— Da, Madame.

— De unde ştii?

— Aşa se întâmplă cu toţi cei aduşi aici, Madame.

— Întotdeauna? Nu e nimeni eliberat?

— Uneori.

— Atunci aş putea scăpa şi eu, nu-i aşa?

Speranţa din vocea ei m-a dus cu gândul la o floare ce creşte în umbră.

— Poate, însă puţin probabil.

— Nu vrei să ştii ce-am făcut?

— Nu, am răspuns eu.

Din întâmplare, celula vecină cu a Theclei era liberă; o clipă, m-am întrebat dacă era bine s-o pun pe această femeie acolo. Avea să-i ţină tovărăşie (puteau să-şi vorbească prin geamlâcurile din uşile celulelor), dar întrebările ei şi descuierea şi încuierea celulei ar fi putut s-o trezească pe Thecla. Am hotărât totuşi să fac astfel – tovărăşia, mi-am spus

eu, va compensa din plin trezirea de-acum.

— Eram logodită cu un ofiţer şi am aflat că întreţinea o cotoroanţă. N-a vrut să se lepede de ea, aşa că am plătit nişte ucigaşi să-i dea foc la cocioabă. A pierdut afurisita o saltea de puf, nişte mobilă şi nişte zdrenţe. Asta-i o crimă pentru care trebuie să fiu torturată?

— Nu ştiu, Madame.

— Numele meu este Marcellina. Al tău care e?

Răsucind cheia în broasca celulei ei, m-am întrebat dacă să-i răspund. Thecla, pe care o auzeam acum mişcându-se, oricum avea să-i spună.

— Severian, am zis eu.

— Şi-ţi câştigi pâinea zdrobind oase. Cred că te face să visezi frumos noaptea.

Ochii Theclei, larg deschişi şi adânci ca două fântâni, priveau prin geamlâcul uşii ei.

— Cine-i cu tine, Severian?

— O prizonieră nouă, Chatelaine.

— O femeie? Mi-am dat seama, i-am auzit vocea. Din Casa Absolută?

— Nu, Chatelaine.

Neştiind cât avea să treacă până când vor putea să se vadă, am pus-o pe Marcellina să stea în dreptul uşii de la celula Theclei.

— Încă o femeie. Nu-i ceva neobişnuit? Câte aveţi, Severian?

— Opt la nivelul acesta, Chatelaine.

— Aş fi zis că de regulă aveţi mai multe.

— Rareori avem mai multe de patru, Chatelaine.

— Cât o să trebuiască să stau aici? a întrebat Marcellina.

— Nu mult. Puţini stau aici multă vreme, Madame, i-am răspuns.

Cu o seriozitate morbidă, Thecla a spus:

— Eu o să fiu eliberată în curând, aşa să ştii. Poţi să-l întrebi.

Noua clientă a ghildei noastre s-a uitat cu o curiozitate crescândă la Chatelaine, atât cât putea să vadă din ea, şi a spus:

— Chiar o să fii eliberată, Chatelaine?

— Întreabă-l. A trimis scrisori pentru mine, nu-i aşa, Severian? Şi de câteva zile îşi tot ia rămas-bun. E un băiat tare dulce, în felul său.

— Acum trebuie să intraţi, Madame. Dacă vreţi, puteţi să mai vorbiţi.

Am răsuflat uşurat după ce am isprăvit de împărţit mâncarea la clienţi. Pe scară m-am întâlnit cu Drotte, care m-a sfătuit să mă duc la culcare.

— Îţi văd ochii şi mi-e de ajuns. Nu te-ai obişnuit să-ţi recunoşti fraţii după ochi şi să-ţi dai seama dacă sunt supăraţi sau puşi pe şotii? Trebuie să te duci la culcare.

I-am zis că mai aveam ceva de făcut, şi cu asta m-am îndreptat spre camera de lucru a Maestrului Gurloes. El nu era acolo, întocmai cum sperasem eu, şi printre hârtiile de pe masa lui am găsit ceea ce ştiusem că voi găsi acolo – n-aş putea spune de unde ştiam asta: un ordin de torturare a Theclei.

Apoi n-am mai avut somn. Aşa că m-am dus (pentru ultima oară, după cum avea să se dovedească) la mormântul în care mă jucasem ca băiat. Bronzul funerar al bătrânului exultant îşi pierduse luciul din pricină că nu fusese lustruit, iar prin uşa pe jumătate deschisă vântul suflase şi mai multe frunze înăuntru; în rest, cavoul era neschimbat. Odată îi vorbisem Theclei despre locul cu pricina, iar acum mi-am imaginat-o alături de mine. Se făcea că scăpase cu ajutorul meu; eu îi promisesem că nimeni n-o va găsi acolo şi că-i voi aduce hrană, iar după ce se vor fi săturat s-o caute, eu o să am grijă s-o urc în siguranţă pe un vas de negoţ, cu ajutorul căruia putea să străbată, nebăgată în seamă, şerpuirile râului Gyoll şi să ajungă până la deltă şi apoi pe mare.

Dacă aş fi un erou ca aceia despre care citisem împreună în vechile romane cavalereşti, aş fi eliberat-o chiar în acea seară, înfrângându-i ori adormindu-i pe fraţii care stăteau de pază. Dar nu eram erou şi nu aveam nici prafuri sau arme mai teribile decât un cuţit luat de la bucătărie.

Şi dacă e să spun adevărul, între străfundul fiinţei mele şi încercarea disperată se aflau cuvintele pe care le auzisem în

dimineaţa de după înălţarea mea în rang. Chatelaine Thecla spusese că eram „un băiat dulce”, şi acea parte din mine care se maturizase între timp ştia că, şi dacă aş fi izbândit dincolo de orice speranţă, aş fi rămas tot *un băiat dulce*. La vremea respectivă, faptul mi se părea semnificativ.

A doua zi, Maestrul Gurloes mi-a poruncit să-l ajut în aplicarea torturii. Roche mi s-a alăturat.

Am descuiat celula. În prima clipă, ea nu a înţeles de ce venisem şi m-a întrebat dacă avea un vizitator sau dacă urma să fie eliberată.

Dar când am ajuns la destinaţie, a priceput. Mulţi bărbaţi îşi pierd cunoştinţa, ea însă nu. Politicos, Maestrul Gurloes a întrebat-o dacă dorea să i se explice rostul diferitelor mecanisme.

— Adică acelea pe care le veţi folosi?

Era un uşor tremur în vocea ei, dar a trecut nebăgat în seamă.

— Nu, nu la acelea mă refeream. Doar maşinăriile ciudate pe care le vei vedea pe drum. Unele sunt destul de vechi, şi cele mai multe aproape că nu se mai folosesc.

Thecla s-a uitat în jurul ei înainte să răspundă. Camera de interogatoriu – camera noastră de lucru – nu este împărţită în celule, ci e un singur spaţiu, având drept pilaştri tuburile străvechilor instrumente şi fiind ticsită de uneltele tainelor noastre.

— Cea căreia îi voi fi eu supusă – e la fel de veche?

— Cea mai venerată dintre toate, a răspuns Maestrul Gurloes.

A aşteptat ca Thecla să mai zică ceva. Dar ea tăcea, aşa că el a continuat cu explicaţiile:

— Zmeul – sunt sigur că zmeul ţi-e cunoscut – toată lume îl cunoaşte. În spatele lui, acolo... dacă faci un pas încoace, o să-l poţi vedea mai bine... este ceea ce noi numim „aparatul”. Rolul său e să imprime în pielea clientului orice inscripţie, după cum cere ordinul, dar arareori funcţionează aşa cum trebuie. Văd că te uiţi la vechiul pilon. Nu-i decât ceea ce arată a fi, un stâlp pentru imobilizarea mâinilor, şi un bici cu

treisprezece plesne, pentru corecţie. Pe vremuri se afla în Curtea Veche, dar s-au plâns vrăjitoarele şi atunci Castelanul ne-a pus să-l mutăm aici. Asta s-a întâmplat în urmă cu un secol.

— Cine sunt vrăjitoarele?

— Mă tem că nu avem vreme să vorbim despre asta acum. O să-ţi spună Severian după ce te întorci în celulă.

Ea m-a privit ca pentru a mă întreba: „Chiar mă întorc acolo până la urmă?”, iar eu am profitat de faptul că mă aflam de cealaltă parte a ei şi Gurloes nu mă putea vedea, ca să-i strâng mâna îngheţată.

— Dincolo de asta...

— Staţi. Am voie să aleg? Pot oare cumva să vă conving să... faceţi un lucru în loc de altul?

Vocea încă îi era curajoasă, dar mai stinsă.

Gurloes a clătinat din cap.

— Nu avem nici o putere în această privinţă, Chatelaine. Şi nici tu. Noi ducem la îndeplinire sentinţele ce ne sunt transmise, nefăcând nimic mai mult decât ni se spune, şi nici mai puţin, şi fără să schimbăm nimic. Încurcat, Maestrul Gurloes şi-a dres glasul, apoi a continuat: Următoarea maşinărie e interesantă, după părerea mea. O numim Colanul lui Allowin. Clientul este legat în jilţul acela, iar colanul îi este prins de coşul pieptului. Cu fiecare respiraţie lanţul se strânge, încât cu cât respiră mai mult, cu atât trage mai puţin aer în piept. Teoretic, treaba asta poate dura la nesfârşit – clientul respiră foarte scurt, iar lanţul se strânge doar câte puţin.

— Îngrozitor. Dar acolo în spate ce e? Încurcătura aia de fire şi globul ăla mare de sticlă, deasupra mesei?

— Aa, spuse Maestrul Gurloes. Noi îi zicem „revoluţionara”. Condamnatul se întinde aici. Vrei, te rog, Chatelaine?

Câteva clipe lungi, Thecla a rămas ca împietrită. Era mai înaltă decât oricare dintre noi dar, cu acea teamă cumplită pe chip, înălţimea ei nu mai impresiona.

— Dacă n-o faci, a continuat Maestrul Gurloes, calfele noastre vor fi nevoite să te silească. Nu ţi-ar plăcea asta,

Chatelaine.

Thecla a şoptit:

— Credeam că vreţi să mi le arătaţi pe toate.

— Numai până în acest loc, Chatelaine. E mai bine ca mintea clientului să se preocupe de altceva. Acum te rog să te întinzi. Nu te mai rog a doua oară.

S-a întins imediat, iute, graţioasă, aşa cum o văzusem adesea întinzându-se în celula ei. Chingile pe care Roche şi eu i le-am legat în jurul trupului erau atât de vechi şi crăpate, încât m-am întrebat dacă vor ţine.

Urmau întinderea firelor, dintr-un capăt în altul al camerei de interogatoriu, şi reglarea tuturor reostatelor şi a amplificatoarelor magnetice. Lumini străvechi, asemenea unor ochi roşii ca sângele, luceau pe panoul de comandă şi un zumzăit ca un cântec de insectă uriaşă umplea întreaga încăpere. Preţ de câteva clipe, bătrânul motor al turnului a revenit la viaţă. Unul dintre cabluri stătea desprins şi scântei albastre precum coniacul arzând scăpărau în jurul firelor sale din bronz.

— Fulgerul, a zis Maestrul Gurloes, prinzând cablul la locul său. Se mai numeşte într-un fel, dar am uitat cum. Mă rog, revoluţionara asta de-aici funcţionează cu fulger. Bineînţeles că nu e ca şi când te-ar lovi trăsnetul, Chatelaine. Dar ceea ce face să funcţioneze maşinăria asta e fulgerul. Severian, împinge maneta până când acul ajunge aici.

O spirală de sârmă, care fusese rece ca un şarpe când o atinsesem cu o clipă înainte, era caldă.

— Ce se va întâmpla?

— Nu pot să descriu, Chatelaine. Dar nici n-am încercat instrumentul pe propria mea piele, înţelegi?

Mâna lui Gurloes a atins un buton de pe tabloul de comandă şi Thecla a fost scăldată de o lumină albă ce făcea să piară culoarea de pe tot ce atingea. Thecla a ţipat; am auzit ţipete toată viaţa mea, dar acela a fost mai rău decât toate, deşi nu cel mai cumplit; părea să nu se mai termine, asemenea scârţâitului unei roţi de căruţă.

Nu-şi pierduse cunoştinţa când s-a stins lumina albă. Ochii îi erau deschişi, aţintiţi în sus; dar aş fi zis că nu-mi vedea

mâna şi parcă nici nu mi-a simţit-o când i-am atins-o. Respiraţia îi era scurtă şi precipitată.

— Aşteptăm până când e în stare să meargă? a întrebat Roche.

Înţelegeam că se gândea cât de greu ne-ar fi să ducem în braţe o femeie atât de înaltă.

— Luaţi-o acum, a zis Maestrul Gurloes.

Nu ne rămânea decât să ne opintim.

După ce-am isprăvit şi celelalte treburi pe care le aveam, m-am dus la celula ei, s-o văd. Era pe deplin conştientă, deşi nu se putea ţine pe picioare.

— Ar trebui să te urăsc, mi-a spus ea.

Am fost nevoit să mă aplec asupra ei ca s-o aud.

— Nu mă supăr, am răspuns eu.

— Dar n-o fac. Şi nu de hatârul tău... dacă îmi urăsc şi ultimul prieten, ce-mi mai rămâne?

N-aveam ce să răspund la aceste vorbe, aşa că n-am spus nimic.

— Ai habar cum a fost? Mi-a trebuit mult timp ca să mă pot gândi la asta.

Mâna ei dreaptă se târa încet în sus, spre ochi. Am prins-o şi am împins-o înapoi.

— A fost ca şi când mi-am văzut cel mai cumplit duşman, un fel de demon. Eu eram acela.

Ţeasta îi sângera. I-am acoperit-o cu un tifon curat pe care l-am lipit bine, deşi ştiam că în scurt timp o să şi-l smulgă. Şuviţe negre, ondulate, i se încurcaseră între degetele de la mână.

— De atunci nu-mi mai pot controla mâinile... adică pot, dacă mă concentrez, dacă ştiu ce fac cu ele. Dar e atât de greu, şi mă simt obosită. Şi-a răsucit capul într-o parte şi a scuipat sânge. Mă muşc singură. Îmi muşc carnea obrajilor, limba, buzele. La un moment dat, propriile-mi mâini au încercat să mă sugrume, şi mi-am zis, ah, e bine, acum voi muri. Dar mi-am pierdut doar cunoştinţa, iar ele şi-or fi pierdut vlaga, pentru că m-am trezit. E ca maşinăria aia, nu-i aşa?

— Colanul lui Allowin.

— Dar mai rău. Acum mâinile încearcă să mă orbească, să-mi sfâşie pleoapele. O să orbesc?

— Da.

— Cât mai e până mor?

— O lună, poate. Ceea ce e în tine şi te urăşte o să-şi piardă puterea pe măsură ce ţi-o pierzi şi tu. Revoluţionara a trezit la viaţă ura din tine, dar vlaga sa e totuna cu vlaga ta, şi în cele din urmă o să muriţi împreună.

— Severian...

— Da?

— Înţeleg, a zis ea, adăugând: E ceva de la Erebus, de la Abaia, un tovarăş numai potrivit pentru mine. Vodalus...

M-am aplecat şi mai mult, dar n-am putut desluşi ce spune. Într-un târziu, am zis:

— Am încercat să te salvez. Am vrut s-o fac. Am furat un cuţit şi mi-am petrecut o noapte întreagă aşteptând o şansă. Dar numai un maestru poate scoate un prizonier din celulă, şi ar fi trebuit să omor...

— Să-i omori pe prietenii tăi.

— Da, pe prietenii mei.

Mâinile i se mişcau din nou, iar din gură i se prelingea un firicel de sânge.

— Vrei să-mi aduci cuţitul?

— Îl am aici, am zis şi l-am scos de sub mantie.

Era un cuţit obişnuit, de bucătărie, cu o lamă ceva mai lungă de-o palmă.

— Pare ascuţit.

— Este, am zis. Ştiu cum să ascut un tăiş, aşa că l-am ascuţit bine.

Acelea au fost ultimele cuvinte pe care i le-am spus. I-am pus cuţitul în mâna dreaptă şi am ieşit.

Ştiam că, o vreme, voinţa ei îi va înfrâna mâna. De o mie de ori m-a năpădit acelaşi gând: să mă întorc în celulă, să iau cuţitul, şi nimeni nu va şti. Voi putea să-mi duc mai departe viaţa în ghildă.

Dacă gâtlejul ei a gâlgâit, eu unul n-am auzit; dar după ce am privit uşa celulei ei un timp îndelungat, un râuşor purpuriu a prins să se scurgă pe sub ea. M-am urnit din loc, m-am dus

la Maestrul Gurloes şi i-am spus ce făcusem.

XIII

Lictorul din Thrax

Următoarele zece zile mi le-am petrecut ca un client, într-o celulă de la nivelul cel mai de sus (de fapt, nu departe de fosta celulă a Theclei). Pentru ca ghilda să nu fie acuzată că m-a reţinut fără a mă judeca după lege, uşa era lăsată descuiată; dar în faţa ei stăteau două calfe înarmate cu spade, iar eu n-am ieşit decât pentru un scurt răstimp, în cea de-a doua zi, când am fost dus la Maestrul Palaemon, ca să-mi spun încă o dată povestea. Dacă vreţi, acesta a fost procesul meu. În restul timpului, ghilda a cumpănit ce pedeapsă să-mi dea.

Din câte se spune, timpul are această calitate deosebită, de a conserva faptele, şi face acest lucru prin transformarea în adevăr a înşelăciunilor noastre din trecut. Aşa s-a întâmplat şi în cazul meu. Minţisem când spusesem că iubeam ghilda – că nu-mi doream decât să rămân în sânul ei. Acum descopeream că minciunile mele se adevereau. Viaţa de calfă şi chiar aceea de ucenic mi se păreau infinit mai atrăgătoare. Nu numai din pricină că eram sigur că aveam să mor, ci păreau atrăgătoare în sine, din cauză că nu mai aveam parte de ele. Acum îi vedeam pe fraţii mei din perspectiva

clientului, drept care îmi păreau puternici, principiile active ale unei maşinării ostile şi aproape perfecte.

Ştiind că mă aflam într-o situaţie fără de speranţă, m-am convins de ceea ce Maestrul Malrubius îmi spusese odată, când eram copil: anume că speranţa este un mecanism psihologic asupra căruia realităţile exterioare nu au nici un efect. Eram tânăr şi bine hrănit; eram lăsat să dorm, prin urmare speram. În repetate rânduri, treaz fiind ori dormind, visam că tocmai când eram pe punctul de-a muri, Vodalus îşi făcea apariţia. Nu singur, aşa cum îl văzusem luptând în necropolă, ci în fruntea unei armate care avea să şteargă orice urmă a decăderii de secole şi să ne facă din nou stăpânii stelelor. Adeseori îmi făcea impresia că aud paşii acelei armate răsunând pe coridoare; uneori îmi duceam lumânarea la micul geamlâc al uşii, deoarece îmi închipuiam că zărisem chipul lui Vodalus afară, în întuneric.

După cum am spus, bănuiam că voi fi omorât. Întrebarea ce-mi stăruia cel mai mult în minte în acele zile care se scurgeau încet era legată de felul în care aveam să mor. Deprinsesem toate tainele îndeletnicirii de torţionar; acum mă gândeam la ele – pe rând, aşa cum le învăţasem, sau laolaltă, ceea ce mă făcea să resimt durerea fizică. A trăi zi de zi într-o celulă sub pământ, cu gândul la tortură, e o tortură în sine.

În a unsprezecea zi am fost chemat la Maestrul Palaemon. Am văzut din nou lumina roşie a soarelui şi am respirat vântul acela jilav care, iarna, te anunţă că primăvara e aproape. Dar, vai, ce suferinţă am resimţit când am trecut pe lângă uşa deschisă a turnului şi, privind afară, am văzut uşa pentru cadavre din curtină şi pe Fratele Portar stând acolo.

Camera de lucru a Maestrului Palaemon mi-a părut foarte mare când am păşit înăuntru, şi totuşi îmi era atât de scumpă – ca şi când cărţile şi documentele colbuite ar fi fost ale mele. M-a poftit să iau loc. Nu purta mască, aşa că i-am văzut chipul, parcă mai îmbătrânit decât îl aveam întipărit în memorie.

— Am discutat cazul tău, mi-a spus el. Maestrul Gurloes şi cu mine. A trebuit să le destăinuim şi celorlalte calfe, chiar şi

ucenicilor. E mai bine să ştie adevărul. Cei mai mulţi sunt de părere că trebuie să mori.

A aşteptat să spun ceva. Dar eu tăceam.

— Cu toate acestea, s-au rostit multe vorbe în apărarea ta. Mai multe calfe au insistat pe lângă Maestrul Gurloes şi pe lângă mine să ţi se îngăduie să mori fără a suferi.

Nu ştiu de ce, dar dintr-odată mi s-a părut teribil de important să ştiu câţi asemenea prieteni aveam, aşa că am întrebat.

— Mai mult de doi şi mai mult de trei. Numărul exact nu contează. Nu crezi că meriţi să mori în suferinţă?

— Cu revoluţionara, am spus eu, în speranţa că, dacă ceream drept favoare acel mod de a muri, nu-mi va fi acordată.

— Da, aceea ţi s-ar potrivi. Dar...

Şi a tăcut. A trecut o clipă, apoi două. Prima muscă a noii veri, de culoarea alamei, a bâzâit în dreptul ferestruicii. Voiam s-o strivesc, s-o prind şi să-i dau drumul, să-i strig Maestrului Palaemon să vorbească, să fug din încăpere; dar n-am putut face nimic din toate astea. Am rămas ţintuit pe vechiul scaun de lemn, lângă masa Maestrului, simţindu-mă ca şi când murisem dar nu chiar de tot.

— Nu te putem omorî, înţelegi? Am avut multă bătaie de cap să-l conving pe Gurloes de acest lucru, şi până la urmă am reuşit. Dacă te răpunem fără ordin judecătoresc, nu ne dovedim mai buni decât tine: tu n-ai fost sincer cu noi, dar noi am încălca legea. Mai mult, am pune ghilda în pericol pentru totdeauna – un Inchizitor ar numi fapta noastră crimă.

A aşteptat să zic ceva, aşa că am spus:

— Dar pentru ceea ce-am făcut...

— Sentinţa va fi dreaptă. Da. Cu toate acestea, nu avem nici un drept în faţa legii să luăm cuiva viaţa pentru că aşa am hotărât noi, de capul nostru. Cei care au acest drept s-ar simţi ofensaţi, şi pe bună dreptate. Dacă ne-am duce la ei, verdictul ar fi limpede. Dar dacă ne-am duce, bunul renume al ghildei ar fi pătat în ochii tuturor, şi pentru totdeauna. Şi am pierde şi mare parte din încrederea de care ne bucurăm acum. Ne-am putea aştepta, de bună seamă, ca pe viitor

treburile noastre să fie supravegheate de alţii. Ţi-ar plăcea, Severian, să ne vezi clienţii păziţi de soldaţi?

Viziunea pe care o avusesem în Gyoll, când aproape mă înecasem, mi-a apărut în faţa ochilor, exercitând (ca şi atunci) o atracţie sumbră şi totuşi puternică.

— Mai bine îmi curm singur viaţa, am zis eu. M-aş preface că înot şi aş muri în mijlocul râului, departe de orice mi-ar putea veni în ajutor.

Umbra unui surâs acru a trecut peste chipul scofâlcit al Maestrului Palaemon.

— Mă bucur că nu mi-ai făcut decât mie această ofertă. Maestrul Gurloes ar fi fost mai mult decât încântat să-ţi atragă atenţia că mai trebuie să treacă o lună până să se poată înota ca lumea în râu.

— Sunt sincer. Mi-am dorit o moarte fără durere, dar totuşi moartea, iar nu a continua să trăiesc.

— Chiar de-ar fi toiul verii, ceea ce propui tu n-ar fi îngăduit. Un Inchizitor încă ar putea crede că am pus la cale moartea ta. Din fericire pentru tine, am hotărât asupra unei soluţii mai puţin incriminatorii. Ai cunoştinţă despre soarta tainelor noastre în oraşele din provincie?

Am clătinat din cap.

— Aproape că nu sunt ştiute. Niciunde în altă parte decât în Nessus – niciunde în altă parte decât aici, în Citadelă – nu se află vreo altă obşte a ghildei noastre. Oraşe mai puţin însemnate au câte un carnifex, care curmă vieţi şi supune la cazne după cum hotărăsc legiuitorii locului. Un asemenea om este urât şi temut de întreaga comunitate, înţelegi ce-ţi spun?

— Un asemenea rang e prea înalt pentru mine, am răspuns eu.

Şi nu minţeam spunând asta; în acele clipe, mai mult mă dispreţuiam pe mine, decât ghilda. De atunci mi-am reamintit adesea cuvintele rostite, deşi erau ale mele, şi m-au alinat în multe clipe de restrişte.

— Există un oraş care se numeşte Thrax, Oraşul Odăilor Fără Ferestre, a continuat Maestrul Palaemon. Arhontele de-acolo – Abdiesus e numele lui – a trimis o scrisoare Casei Absolute. Un mareşal al curţii a înmânat scrisoarea

Castelanului, de la care am primit-o eu. Cei din Thrax au mare nevoie de slujbaşul pe care l-am descris mai înainte. În trecut, au graţiat oameni condamnaţi, cu condiţia să accepte slujba. Acum provincia este măcinată de trădări şi, deoarece slujba asta impune într-o anumită măsură încredere, nu prea mai vor să-şi aleagă astfel omul trebuincios.

— Înţeleg.

— Până acum, de două ori au fost trimişi membri ai ghildei în oraşe îndepărtate, cu toate că, dacă şi acolo a fost vorba de o asemenea cerinţă, cronicile nu o spun. Numai că acestea servesc acum drept pildă şi portiţă de scăpare din încurcătură. Tu te vei duce la Thrax, Severian. Am pregătit o scrisoare cu care te vei înfăţişa arhontelui şi magistraţilor săi. E o scrisoare care te descrie drept foarte priceput în toate tainele noastre, ceea ce nu-i câtuşi de puţin o minciună în locul acela.

Am încuviinţat din cap, resemnat de-acum cu ceea ce aveam de făcut. Dar în timp ce stăteam acolo, păstrându-mi acelaşi chip lipsit de expresie ca al unei calfe a cărei singură dorinţă este de a se supune, o nouă ruşine m-a năpădit. Cu toate că nu mă ardea la fel de tare ca aceea pricinuită de oprobriul pe care-l adusesem ghildei, era mai nouă şi mă durea mai tare din pricină că nu apucasem să mă deprind cu dezgustul pe care mi-l provoca, aşa cum mă obişnuisem cu acela dinainte. Iată despre ce era vorba: mă bucuram să plec, picioarele mele duceau dorul ierbii, ochii, pe acela al priveliştilor neştiute, plămânii, pe acela al aerului nou, curat, al locurilor îndepărtate, nelocuite de oameni.

L-am întrebat pe Maestrul Palaemon unde se găsea oraşul Thrax.

— În josul râului Gyoll, mi-a răspuns el. Nu departe de mare. A tăcut câteva clipe, aşa cum fac bătrânii, apoi a continuat: Nu, nu, unde mi-e mintea? În susul râului, de bună seamă.

Iar pentru mine, sute de leghe de valuri rostogolitoare, şi nisipul, şi ţipătoarele păsări ale mării au dispărut dintr-odată. Maestrul Palaemon a luat o hartă din cabinetul său şi a desfăşurat-o în faţa mea, aplecându-se până când lentilele

prin care vedea asemenea lucruri aproape că au atins pergamentul.

— Uită-te aici, a zis el, arătându-mi un punct pe marginea râului tânăr, în dreptul cataractelor mai mici. Dacă ai avea bani, ai putea călători cu barca. Dar aşa, va trebui s-o iei pe jos.

— Înţeleg, am spus eu, şi cu toate că-mi aminteam de mica monedă de aur pe care mi-o dăduse Vodalus, pusă bine în ascunziş, ştiam că nu puteam profita de prisosul pe care mi l-ar fi adus, oricât ar fi fost acesta.

Era voinţa ghildei de-a mă alunga cu numai atâţia bani câţi ar fi putut avea asupra sa o calfă şi, din prudenţă, dar şi de dragul onoarei, astfel trebuia să plec.

Dar ştiam şi că nu era drept. Dacă n-aş fi văzut-o pe femeia cu chipul în formă de inimă şi n-aş fi câştigat acea mică monedă de aur, îmi vine să cred că nu i-aş fi dat Theclei cuţitul, punându-mi astfel în joc locul meu în ghildă. Într-un anume sens, moneda aceea mi-a cumpărat viaţa.

Prea bine... aveam să-mi las în urmă vechea mea viaţă...

— Severian! a exclamat Maestrul Palaemon. Nu eşti atent la mine. N-ai fost niciodată un elev distrat la lecţii.

— Iertare. Mă gândeam la o sumedenie de alte lucruri.

— Nu mă îndoiesc.

Pentru prima oară a zâmbit cu adevărat şi, preţ de o clipă, a arătat ca odinioară, Maestrul Palaemon din copilăria mea.

— Dar tocmai îţi dădeam sfaturi bune pentru călătorie. Acum va trebui să te descurci fără ele, însă pun rămăşag că oricum ai fi uitat totul. Ce ştii despre drumuri?

— Ştiu că nu trebuie urmate. Nimic mai mult.

— Autocratul Maruthas le-a închis. Asta s-a întâmplat când aveam eu vârsta ta. Călătoriile încurajau încălcări ale legii, iar el voia ca bunurile să intre în oraş şi să iasă din oraş pe calea apei, ca să se poată pune mai uşor dări pe ele. De atunci a rămas această lege şi, din câte am auzit, la fiecare cincizeci de leghe este o fortăreaţă. Drumurile însă sunt la locul lor. Şi chiar dacă arată ca vai de lume, unii cică le folosesc pe timp de noapte.

— Înţeleg, am zis eu.

Închise sau nu, drumurile mi-ar fi uşurat călătoria mai mult decât dacă o luam peste câmp, aşa cum cerea legea.

— Mă-ndoiesc că pricepi. Eu unul te previn asupra lor. Sunt patrulate de ulani cu poruncă să ucidă pe oricine întâlnesc în cale, şi întrucât li se îngăduie să jefuiască leşurile celor pe care-i răpun, nu prea au de ce să-ţi ceară socoteală înainte să-ţi curme viaţa.

— Înţeleg, i-am spus eu, şi în sinea mea m-am întrebat cum se făcea că ştia atât de multe despre călătorii.

— Bine. Şi uite că s-a dus jumate de zi. Dacă vrei, poţi să rămâi aici peste noapte şi să pleci mâine-dimineaţă.

— Adică să dorm în celula mea.

A încuviinţat din cap. Deşi ştiam că nu prea avea cum să-mi vadă chipul, simţeam că într-un fel mă studia.

— Atunci o să plec acum.

Am încercat să mă gândesc ce anume aveam de făcut înainte să-ntorc pentru totdeauna spatele turnului nostru; nu mi-a venit nimic în minte, şi cu toate acestea trebuia să fie ceva.

— Mi se îngăduie un rond ca să mă pregătesc? La încheierea lui, o să plec fără să mai zăbovesc.

— Ţi se îngăduie. Dar înainte să pleci, vreau să te întorci aici – am să-ţi dau ceva. Te-ntorci?

— De bună seamă, Maestre, dacă aşa vreţi.

— Şi, Severian, fii cu băgare de seamă. În ghildă sunt mulţi care ţi-s prieteni – care ar vrea să nu se fi întâmplat nimic din toate acestea. Dar sunt şi alţii care gândesc că ne-ai trădat încrederea şi meriţi să fii schingiuit şi să mori.

— Mulţumesc, Maestre. Al doilea grup e cel care are dreptate.

Puţinul meu avut se găsea în celulă. Am legat totul într-o boccea, dar bocceaua era atât de mică, încât aş fi putut-o pune în sabretaşul ce-mi atârna de brâu. Împins de iubire şi de regretul după ceea ce fusese şi nu mai era, m-am dus la celula Theclei.

Încă era goală. Sângele Theclei fusese şters de pe pardoseală, dar o pată mare, întunecată, ca de rugină

sângerie, pătase metalul. Veşmintele ei dispăruseră, la fel şi sulemenelile. Cele patru cărţi pe care i le adusesem cu un an în urmă rămăseseră acolo, aşezate împreună cu altele pe mescioară. N-am rezistat imboldului de a lua una; erau atât de multe în bibliotecă, încât n-avea să se simtă lipsa unui singur volum. Mâna mi se întinsese spre ele înainte să ştiu pe care s-o aleg. Cartea cu blazoane era cea mai frumoasă, dar era prea mare s-o duc cu mine prin toate hălăduielile mele. Cartea de teologie era cea mai mică, dar nici cartea cafenie nu era cu mult mai mare. În cele din urmă, pe aceasta am luat-o, cu poveştile ei despre lumi dispărute.

Apoi am urcat treptele turnului nostru, am trecut prin dreptul camerei de provizii, până în cea a tunurilor, unde armamentul de asediu zăcea în leagăne ce inspirau forţă pură. Am continuat să urc spre încăperea cu tavan de sticlă, cu paravanele sale cenuşii şi jilţurile ciudat de strâmbe, şi de acolo pe o scară strâmtă până ce am ajuns sus, chiar pe geamurile alunecoase, unde apariţia mea a speriat nişte mierle care s-au risipit pe cer ca nişte fulgi de funingine, iar flamura noastră fuliginoasă flutura şi se zbătea prinsă de catargul de deasupra capului meu.

Sub mine, Curtea Veche părea mică, aş zice chiar înghesuită, dar cum nu se poate mai confortabilă şi plăcută. Spărtura din curtină era mai largă decât îmi dădusem eu seama până atunci, deşi, de o parte şi de alta a ei, Turnul Roşu şi Turnul Ursului încă se înălţau mândre şi puternice. Mai aproape de turnul nostru, cel al vrăjitoarelor era îngust, întunecat şi înalt; preţ de o clipă, vântul a adus până la mine o frântură din hohotele lor sălbatice de râs şi am resimţit vechea teamă, deşi noi, cei din Ghilda Torţionarilor, am fost întotdeauna în cele mai prieteneşti relaţii cu vrăjitoarele, suratele noastre.

Dincolo de zid, marea necropolă se aşternea pe colina lungă, spre Gyoll, ale cărui ape le întrezăream printre clădirile pe jumătate ruinate de pe malurile sale. Pe malul celălalt, domul rotund al caravanseraiului părea doar o pietricică, oraşul din jurul său o întindere de nisip multicolor, călcat de picioarele maeştrilor torţionari din vechime.

Am văzut un caic, cu provă şi proră înalte, ascuţite, şi o pânză umflată de vânt, îndreptându-se spre miazăzi, dus de curgerea întunecată; şi împotriva voinţei mele l-am urmărit o vreme – până la deltă şi mlaştini şi, în cele din urmă, la marea scăpărătoare unde acea uriaşă fiară, Abaia, adusă de pe ţărmurile îndepărtate ale universului în evurile anteglaciare, se bălăceşte până va veni timpul ca fiara şi cei de-un neam cu ea să devoreze continentul.

Apoi am lăsat deoparte toate gândurile legate de miazăzi şi marea înăbuşită de gheţuri şi m-am întors către miazănoapte, spre munţi şi izvorul râului. Timp îndelungat (nu ştiu cât, dar soarele părea să se găsească în alt loc atunci când mi-am dat din nou seama de poziţia lui) am privit într-acolo. Munţii îi vedeam cu ochii minţii, nu şi ai trupului: cu aceştia zăream doar întinderea vălurită a oraşului, cu milioanele sale de acoperişuri. Şi, ca să fiu sincer, măreţele coloane argintii ale Bastionului şi fleşele lui înconjurătoare îmi zăgăzuiau pe jumătate priveliştea. Dar nu-mi păsa de ele, aproape că nu le vedeam. La nord se găseau Casa Absolută şi cataractele, şi Thrax, Oraşul Odăilor Fără Ferestre. La nord se afla necuprinsul pampas, o sută de păduri nestrăbătute de poteci şi junglele putrezinde la mijlocul lumii.

După ce m-am gândit la toate astea până am simţit că mă apucă nebunia, am coborât din nou în camera de lucru a Maestrului Palaemon şi i-am spus că sunt gata de plecare.

XIV

Terminus Est

— Am un dar pentru tine, a zis Maestrul Palaemon. Luând seama la tinereţea şi puterea ta, nu cred că ţi se va părea prea greu.

— Nu merit nici un dar.

— Aşa e. Dar trebuie să-ţi aminteşti, Severian, că atunci când un dar este binemeritat, nu mai este dar, ci răsplată. Singurele daruri adevărate sunt cele asemenea acestuia pe care-l primeşti tu. Nu pot să te iert pentru ce-ai făcut, dar nu pot uita ce-ai fost. De când Maestrul Gurloes a ajuns calfă, n-am avut alt învăţăcel mai bun.

S-a ridicat şi s-a îndreptat iute spre alcov, unde l-am auzit spunând:

— Ah, încă nu-mi depăşeşte puterile.

Ridica ceva atât de întunecat, încât umbrele înghiţeau obiectul respectiv.

— Lăsaţi-mă să vă ajut, Maestre, am zis eu.

— Nu-i nevoie, nu-i nevoie. Uşoară la ridicat, grea la coborât. Semn că e bună.

A aşezat pe masă o cutie neagră ca noaptea, lungă cât un

coşciug, dar mult mai îngustă. Când a deschis clapele de argint, acestea au răsunat ca nişte clopoţei.

— Nu-ţi dau cutia, care n-ar face decât să te încurce. Poftim spada, teaca ce o protejează în timpul călătoriei şi o chingă.

Apucasem darul în mâini înainte să pricep ce anume îmi dăduse Maestrul. Teaca neagră, din piele de om, o acoperea până aproape de măciulie. Am scos-o (era moale precum pielea de mănuşă) şi am rămas în mâini cu spada.

N-am să vă împovărez înşiruind virtuţile şi frumuseţile ei; ar trebui s-o vedeţi şi s-o ţineţi în mână, ca să judecaţi cu dreptate. Tăişul ei neîndurător măsura un cot în lungime, era drept, cu vârful retezat în muchii drepte, aşa cum trebuie să fie o spadă. Ambele muchii – cea destinată bărbaţilor şi cea destinată femeilor – puteau despica firul de păr, pe toată lungimea lor, până la o palmă de gardă, care era făcută din argint masiv, cu capetele gravate în chip de om. Mânerul era din onix legat în argint, lung de două palme şi terminându-se cu un opal. Fusese făurită cu multă măiestrie; iar rostul măiestriei este acela de a face să ne apară atrăgătoare şi însemnate lucruri care fără ea n-ar fi astfel, însă valoarea acelei spade nu de măiestrie era dată. Cuvintele *Terminus Est* fuseseră gravate pe lamă cu litere ciudate şi frumoase, iar eu învăţasem destule despre graiurile străvechi, de când părăsisem Atriumul Timpului, ca să ştiu că înţelesul lor era *Aceasta este linia de despărţire*.

— E bine ascuţită, crede-mă, a zis Maestrul Palaemon, văzându-mă că încerc unul din tăişuri cu buricul degetului mare. Pentru binele celor ce-ţi vor fi daţi pe mână, ai grijă s-o ţii ascuţită. Mă întreb doar dacă nu cumva e prea grea pentru tine. Hai, ridic-o şi încearc-o.

Am prins mânerul spadei *Terminus Est*, aşa cum îl prinsesem pe cel al falsei spade la înălţarea mea în rang, şi am ridicat-o deasupra capului, având grijă să nu lovesc tavanul. S-a unduit în mâinile mele ca şi când înfruntam un şarpe.

— Nu ţi-e grea?

— Nu, Maestre. Dar s-a sucit când am ţinut-o ridicată.

— Lama e străbătută prin mijloc de un canal prin care curge un fir de hidrargir – un metal mai greu ca fierul dar ca apa de curgător. Astfel, cumpăna înclină spre plasele când tăişul este ridicat, şi spre vârf când coboară. Adeseori vei avea de aşteptat până se încheie rugăciunea de pe urmă, sau un semn al mâinii chestorului. Spada ta nu are voie să şovăie sau să tremure... Dar tu ştii toate acestea. Nu-i nevoie să-ţi spun eu să respecţi o asemenea unealtă. Fie ca Moira să-ţi fie prielnică, Severian.

Am scos cutea din buzunarul făcut anume în teacă şi am pus-o în sabretaş, am împăturit scrisoarea pe care mi-o dăduse Maestrul pentru arhontele din Thrax, am învelit-o într-o bucată de mătase impermeabilă şi am pus-o în teacă, să-i fie spada drept pavăză. Apoi mi-am luat rămas-bun de la Maestrul Palaemon.

Atârnând tăişul lat de umărul stâng, am trecut prin uşa pentru cadavre şi am ieşit în grădina vântoasă a necropolei. Santinela de la poarta de jos, cea mai apropiată de râu, m-a lăsat să trec fără să mă oprească, doar iscodindu-mă cu o privire ciudată, şi astfel am pornit la drum pe străzile înguste, spre Drumul Apei, ce însoţeşte râul Gyoll.

Acum trebuie să scriu ceva ce încă mă face să mă ruşinez, chiar şi după toate cele întâmplate. Ceasurile acelei după-amiezi au fost cele mai fericite din viaţa mea. Toată ura pe care o nutrisem de atâta vreme faţă de ghildă dispăruse, iar ceea ce rămăsese era doar iubirea ce-o purtam ghildei, Maestrului Palaemon, fraţilor mei şi chiar ucenicilor, iubirea pentru învăţăturile şi datinile ei, iubirea aceasta care nu se stinsese niciodată cu totul. Părăseam tot ceea ce iubeam, după ce îi adusesem dezonoare. Ar fi trebuit să plâng.

Dar n-am făcut-o. Ceva în mine părea să capete elan, şi când vântul mi-a înfoiat mantia, făcând-o să semene cu nişte aripi ce-mi crescuseră pe spate, am simţit că nu mai aveam mult şi începeam să plutesc. Ne este interzis să zâmbim în prezenţa oricui altcuiva în afară de maeştrii noştri, de fraţi, clienţi şi ucenici. Nu voiam să-mi port masca, dar am fost nevoit să-mi trag gluga pe ochi şi să-mi las în jos capul pentru ca trecătorii să nu-mi vadă chipul. Mă gândeam că voi pieri pe

drum, dar mă înşelam; tot aşa cum mă înşelam gândind că nicicând nu mă voi mai întoarce în Citadelă şi în turnul nostru; dar la fel de mult mă înşelam crezând că vor mai fi multe zile ca acelea, şi zâmbind la acest gând.

* * *

În neştiinţa mea, crezusem că voi fi lăsat oraşul în urmă înainte să coboare întunericul şi că voi putea dormi în destulă siguranţă la rădăcina unui copac. Când colo, înainte ca apusul să se înalţe spre a acoperi soarele, nu izbutisem decât să trec de vechile mahalale sărăcăcioase. A cere găzduire în una din casele dărăpănate de la marginea Drumului Apei sau a încerca să mă odihnesc în vreun ungher ar fi însemnat să-mi atrag pieirea. Astfel că m-am târât mai departe, sub stelele pe care vântul le făcea şi mai strălucitoare; nu mai eram un torţionar în ochii celor puţini care treceau pe lângă mine, ci doar un călător înveşmântat în haine întunecate, purtând pe umăr o pateriţă la fel de întunecată.

Când şi când, bărci alunecau pe apa înecată de buruieni, în vreme ce vântul aducea pe mal muzica de pe greementele lor. Bărcile mai amărâte nu erau nici măcar luminate şi nu păreau altceva decât fărâmături plutitoare; dar de câteva ori am zărit thalameguri somptuoase, cu felinare la proră şi la provă, care le scoteau la iveală zorzoanele aurite. De teamă să nu fie atacate, acestea înaintau prin mijlocul curentului, dar tot răzbătea până la mine cântecul vâslaşilor:

Vâsliţi, fârtaţi, vâsliţi!
Curentul ni-e potrivnic.
Vâsliţi, fârtaţi, vâsliţi!
Cel de Sus ni-e prielnic.
Vâsliţi, fârtaţi, vâsliţi!
Vântul ni-e potrivnic.
Vâsliţi, fârtaţi, vâsliţi!
Cel de Sus ni-e prielnic.

Şi aşa mai departe. Chiar şi când lămpaşele nu erau decât nişte scântei la o leghe sau două în susul râului, cântarea venea adusă de vânt. După cum aveam să văd mai târziu, vâslaşii trăgeau de vâsle odată cu refrenul şi le împingeau odată cu versurile intercalate, şi astfel înaintau rond după rond.

Când zorii păreau aproape, am zărit pe panglica lată şi neagră a râului un şir de scânteieri care nu erau cele ale felinarelor de pe bărci; erau focuri fixe, întinzându-se de la un mal la celălalt. Un pod, carevasăzică, şi, iavaş-iavaş prin întuneric, am ajuns în cele din urmă la el. Am părăsit malul lins de valurile râului şi am urcat treptele mâncate de vreme ce uneau Drumul Apei de puntea podului, şi deodată m-am simţit ca un actor pe o altă scenă.

Pe cât de întunecat fusese Drumul Apei, pe atât de luminat era podul. Cam din zece în zece paşi se găseau făclii fixate în vârful unor pari înalţi, iar la fiecare o sută de paşi, turele suspendate, ale căror ferestre de la camerele gărzilor luminau ca nişte artificii, stăteau prinse de piloţii podului. Pe pod treceau hurducăind trăsuri luminate de felinare şi majoritatea oamenilor care se înghesuiau pe pasarelă erau însoţiţi de făclieri sau îşi duceau singuri făcliile. Negustori ambulanţi îşi strigau mărfurile înşirate pe tăvile atârnate de gât, externi sporovăiau în graiuri barbare, iar cerşetori îşi ţineau rănile la vedere, se prefăceau a cânta la flajolete şi oficleide, şi-şi ciupeau odraslele ca să le facă să plângă.

Teribil ce-mi stârneau curiozitatea toate acestea, recunosc, dar ucenicia mă învăţase să nu rămân cu gura căscată. Îmi ţineam gluga trasă bine pe ochi şi privirile aţintite neabătut în faţă, şi astfel am trecut prin mulţime, fără s-o bag în seamă; dar cel puţin pentru o vreme am simţit cum mi se scurge oboseala din mădulare şi aş zice că paşii îmi erau cu atât mai întinşi şi mai iuţi, cu cât voiam în fapt să rămân pe loc.

Străjerii din turele nu erau brigadieri din cei care patrulau pe străzile oraşului, ci peltaşti purtând doar jumătate de armură şi scuturi transparente. Aproape ajunsesem pe malul apusean, când doi dintre aceştia au înaintat şi mi-au închis

calea cu lăncile lor lucitoare.

— E o nelegiuire să porţi un asemenea veşmânt. Dacă pui la cale vreun renghi sau cine ştie ce viclenie, îţi primejduieşti viaţa.

— Sunt îndreptăţit să port veşmântul ghildei mele.

— Prin urmare, pretinzi a fi un carnifex? Şi ce porţi cu tine e o spadă?

— Întocmai asta e, dar eu nu-s ceea ce ziceţi. Sunt calfă în Ordinul Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei.

A urmat o tăcere. Mai bine de-o sută de trecători ne înconjuraseră în răstimpul scurs pentru ca ei să mă întrebe şi eu să le răspund. Am văzut că peltastul care nu vorbise i-a aruncat o privire celuilalt ca pentru a zice: „ăsta nu glumeşte”, şi apoi s-a uitat către mulţime.

— Pofteşte înăuntru. Centurionul vrea să-ţi vorbească.

Au aşteptat să intru eu mai întâi prin uşa strâmtă. Am pătruns într-o încăpere mică în care se găseau o masă şi nişte scaune. Am urcat câteva trepte tocite de picioarele încălţate cu cizme. În încăperea din capul scărilor, un bărbat în platoşă scria la o masă înaltă. Cei care mi se puseseră în cale m-au urmat până sus şi, când am ajuns toţi trei în faţa bărbatului, cel care mă luase la întrebări a zis:

— Acesta-i omul.

— Mi-am dat seama, a răspuns centurionul fără să ridice privirile.

— Zice că e calfă, din Ghilda Torţionarilor.

Pana, care până atunci alunecase fără greş, s-a oprit preţ de o clipă.

— Nu mi-am închipuit vreodată că voi întâlni aşa ceva dincolo de foile cărţilor, dar îndrăznesc să spun că n-a rostit decât adevărul.

— Atunci îi dăm drumul? a întrebat soldatul.

— Încă nu.

Acum centurionul şi-a şters pana, a presărat nisip peste scrisoarea la care trudise şi şi-a înălţat ochii spre noi.

— Subordonaţii dumitale, am spus eu, m-au oprit din pricină că s-au îndoit că aş avea dreptul să port această mantie.

— Te-au oprit pentru că aşa am poruncit eu, şi am poruncit astfel pentru că pricinuiai tulburare, după cum am fost înştiinţat de la una din turelele de la răsărit. Dacă ţii de Ghilda Torţionarilor – despre care, sincer să fiu, credeam că a dispărut de multă vreme – înseamnă că ţi-ai petrecut viaţa în... cum îi ziceţi?

— Turnul Matachin.

A pocnit din degete şi a părut amuzat, dar şi sâcâit.

— Nu, nu, locul ăla în care se află turnul.

— Citadela.

— Aşa, Vechea Citadelă. E la răsărit de râu, din câte-mi amintesc, chiar la marginea dinspre miazănoapte a Cartierului Algedonic. Pe vremea când eram cadet, am fost dus acolo să văd Donjonul. De câte ori ai ieşit în oraş?

M-am gândit la expediţiile noastre de înot şi i-am spus:

— Deseori.

— Îmbrăcat aşa cum eşti acum?

Am clătinat din cap.

— Dacă ai de gând să-mi răspunzi astfel, dă-ţi jos gluga. Doar vârful nasului ţi se vede mişcându-se.

Centurionul s-a lăsat să alunece de pe scaunul înalt şi s-a îndreptat cu paşi mari spre o fereastră ce dădea spre râu.

— Câte suflete crezi că se află în Nessus?

— N-am habar.

— Nici eu, torţionarule. Şi nimeni altcineva. Toate încercările de a le număra au dat greş, ca şi toate încercările de a strânge dările după cât datorează fiecare. Oraşul sporeşte şi se schimbă în fiecare noapte, asemenea înscrisurilor însemnate cu cretă pe un perete. Casele sunt construite pe străzi de către oameni şireţi care, în timpul nopţii, scot pietrele pavajului şi apoi spun că palma aia de pământ e a lor – ştiai asta? Exultantul Tularican, a cărui nebunie luase forma unei curiozităţi nepotolite faţă de tot ce era mai josnic în existenţa umană, pretindea că numărul celor care îşi duc viaţa înfulecând gunoaiele altora se ridică la două mii, nici mai mult, nici mai puţin. Că sunt zece mii de saltimbanci cerşetori, dintre care aproape jumătate femei. Că şi dacă un calic s-ar arunca de pe parapetul acestui pod la

fiecare respiraţie a noastră, tot am trăi veşnic, pentru că oraşul zămisleşte şi ruinează oameni mai iute decât putem noi respira. Într-o asemenea îmbulzeală, nu prea ai de ales altceva decât pacea. Tulburările nu pot fi îngăduite, din cauză că tulburările nu pot fi potolite. Mă înţelegi ce-ţi spun?

— Ba se poate alege ordinea. Însă da, până se instaurează ordinea, înţeleg ce spui.

Centurionul a oftat şi s-a întors către mine:

— Dacă înţelegi măcar asta, e bine. Prin urmare, va trebui să-ţi faci rost de o îmbrăcăminte mai de rând.

— Nu mă pot întoarce în Citadelă.

— Atunci fă-te nevăzut în noaptea asta şi cumpără-ţi mâine nişte haine. Ai bani?

— Am ceva.

— Bun. Cumpără-ţi. Sau fură, sau despoaie pe primul nenorocit pe care-l scurtezi de cap cu treaba aia pe care o porţi pe umăr. L-aş pune pe unul din oamenii mei să te ducă la un han, dar asta ar însemna şi mai multe căutături curioase şi şuşoteli. A fost oarece zarvă pe râu, şi cei de-acolo îşi spun şi aşa prea multe parascovenii cu năluci. Vântul se potoleşte acum şi se lasă ceaţa – ceea ce o să înrăutăţească şi mai mult lucrurile. Încotro te îndrepţi?

— Sunt trimis cu treabă în Thrax.

Peltastul care mă iscodise a întrebat:

— Îl crezi ce spune, Centurionule? Nu ne-a dovedit prin nimic că e ceea ce zice că e.

Centurionul privea din nou pe fereastră, şi-acum am zărit şi eu fuioarele de ceaţă gălbuie.

— Dacă nu ţi-e de folos capul, foloseşte-ţi nasul, a răspuns el. Ce miasme au pătruns aici odată cu el?

Peltastul a zâmbit şovăielnic.

— De fier care rugineşte, a continuat centurionul, de sudoare rece, de sânge în descompunere. Un impostor ar mirosi a veşminte noi sau a zdrenţe culese dintr-un cufăr. Dacă nu-ţi înveţi meseria cât mai iute cu putinţă, Petronax, o să ajungi la miazănoapte, să te lupţi cu ascienii.

— Dar, Centurionule..., a dat să spună peltastul, aruncându-mi o privire atât de plină de ură, încât l-am crezut în stare

să mă atace după ce voi fi părăsit turela.

— Arată-i băiatului ăstuia că eşti cu adevărat din Ghilda Torţionarilor.

Peltastul nu bănuia nimic, aşa că nu mi-a fost greu. Cu mâna dreaptă i-am dat brusc la o parte scutul, călcându-l pe piciorul drept cu piciorul meu stâng, pentru a-l ţintui locului, în timp ce-i striveam nervul acela din grumaz care stârneşte convulsii.

XV

Baldanders

La capătul apusean al podului, oraşul arăta cu totul diferit de ceea ce lăsasem în urmă. La început, ungherele erau luminate de făclii, iar pe uliţe era acelaşi du-te-vino de trăsuri şi căruţe ca şi pe pod. Înainte să părăsesc turela, îl rugasem pe centurion să-mi spună unde puteam să-mi petrec restul nopţii; acum, simţind oboseala care mă părăsise pentru scurt timp, mă târâm uitându-mă după însemnul hanului.

După o vreme însă, cu fiecare pas pe care-l făceam, întunericul părea să se adâncească, şi undeva trebuie s-o fi luat pe un drum greşit. Nevrând să mă întorc pe unde venisem, am încercat să merg tot spre miazănoapte, mângâindu-mă cu gândul că, deşi poate că mă pierdusem, fiecare pas mă ducea mai aproape de Thrax. Într-un târziu am dat peste un han mic. N-am văzut nici o pancartă, poate că

nici nu avea, dar am simţit miros de mâncare gătită şi am auzit clinchetul pocalelor, aşa că am intrat, dând uşa de perete şi prăbuşindu-mă pe un scaun vechi ce se afla chiar lângă ea, fără să mă sinchisesc prea mult unde nimerisem sau în a cui tovărăşie.

După ce am şezut acolo destul cât să-mi recapăt suflul, m-am gândit să-mi găsesc un loc unde să-mi scot încălţările (deşi mai aveam mult până să mă simt în stare să mă ridic şi să-mi caut un cotlon). Atunci, trei bărbaţi care băuseră într-un colţ s-au ridicat şi au plecat, iar un bătrân care chitise, bag seamă, că nu-i voi umple buzunarele cu bani s-a apropiat de mine şi m-a întrebat ce poftesc. I-am zis că vreau o cameră.

— N-avem.

— Nici că se poate mai bine – tot n-aveam cu ce s-o plătesc.

— Atunci va trebui să pleci de-aci.

Am clătinat din cap.

— Încă nu. Sunt prea istovit.

(Îmi ziseseră nişte calfe să mă folosesc de şmecheria asta când mă aflu în oraş.)

— Eşti carnifex, nu-i aşa? Eşti ăla care retezi capete.

— Adu-mi doi peşti din cei pe care-i adulmec, şi-o să rămâi cu capul pe umeri.

— Pot să chem Garda Oraşului. Or să te arunce ei afară.

Din tonul vocii lui am ştiut că nici el nu crede ce spune, aşa că i-am zis să-i cheme, n-are decât, dar până una-alta să-mi aducă peştii, iar bătrânul s-a îndepărtat mormăind. M-am îndreptat în scaun, punând-o pe *Terminus Est* (pe care trebuise s-o dau jos de pe umăr ca să mă pot aşeza) în picioare, între genunchi. În afară de mine, mai erau cinci oameni în încăpere, dar toţi îşi fereau privirile de-ale mele. Şi curând doi dintre ei au plecat.

Bătrânul s-a întors cu un peşte mic care-şi dăduse duhul pe-o bucată de pâine ca iasca, şi mi-a zis:

— Mănâncă asta şi valea.

A stat şi s-a uitat la mine cât am mâncat. După ce-am isprăvit, l-am întrebat unde-aş putea dormi.

— N-am camere. Ţi-am zis.

Un palat să fi stat cu porţile larg deschise, la o jumătate de lanţ depărtare, şi tot nu cred că m-aş fi putut îndura să părăsesc hanul acela ca să mă duc dincolo.

— Atunci o să dorm aici, pe scaun, am zis eu. Oricum nu prea mai ai vad în noaptea asta.

— Aşteaptă, a spus el, părăsindu-mă.

L-am auzit vorbind cu o femeie într-o altă încăpere.

Când m-am trezit, el mă scutura de umăr.

— Vrei să dormi cu încă doi în pat?

— Cu cine?

— Doi optimaţi, pe-onoarea mea. Oameni unul şi unul, tovarăşi de călătorie.

Femeia din bucătărie a strigat ceva ce eu n-am înţeles.

— Ai auzit ce-a zis? a continuat bătrânul. Unul din ei nici n-a venit încă. La ceasul ăsta din noapte poate că nici nu mai vine. Aşa că rămâneţi numai doi.

— Dacă oamenii ăştia au închiriat o cameră...

— N-or să zică nimic, pe cuvânt. Adevărul e, Carnifexule, că mi-s datori. Stau de trei nopţi şi n-au plătit decât pentru prima.

Carevasăzică, urma să fiu folosit drept avertizare de evacuare. Nu că mi-ar fi păsat, ba, la urma urmei, părea mai degrabă ca o promisiune – dacă omul care dormea în noaptea aia acolo avea să plece, camera rămânea numai a mea. M-am ridicat cu greu în picioare şi l-am urmat pe bătrân în sus, pe-o scară dărăpănată.

Am intrat într-o cameră a cărei uşă nu fusese încuiată, dar înăuntru era întuneric de mormânt. Auzeam o răsuflare grea.

— Gospodare! a strigat bătrânul, uitând că zisese despre chiriaşul său că era optimat. Cum-îţi-zice? Balcâzu? Baldanders? Ţi-am adus un tovarăş. Dacă nu-ţi plăteşti chiria, trebuie să primeşti pe cineva în pensiune.

Nici un răspuns.

— Poftim, domnule Carnifex, mi s-a adresat bătrânul. Îţi fac puţină lumină.

Şi a suflat într-o bucată de iască până când aceasta s-a încins destul cât să aprindă un ciot de lumânare.

Camera era mică şi n-avea decât un pat. Pe acesta,

adormit pe-o parte (aşa părea, cel puţin), cu spatele la noi şi cu picioarele strânse la piept, se găsea cel mai mătăhălos om pe care-l văzusem vreodată – un om care cu îndreptăţire putea fi socotit uriaş.

— N-ai de gând să te trezeşti, gospodare Baldanders, să vezi cine ţi-e tovarăşul de cameră?

Voiam să mă vâr în pat, aşa că i-am spus bătrânului să ne lase. A protestat, eu l-am împins afară din cameră şi, de cum s-a făcut nevăzut, m-am aşezat pe partea neocupată a patului şi mi-am scos cizmele şi ciorapii. La flăcăruia firavă a lumânării am văzut băşicile cu care mă alesesem. Mi-am dat jos mantia şi am întins-o pe cuvertura roasă. O clipă am stat la îndoială dacă să-mi scot şi cureaua, şi pantalonii, sau să dorm aşa cum eram; prevederea şi oboseala au ales în locul meu – aveam să-i las pe mine, mai ales că observasem că uriaşul părea complet îmbrăcat. Cu o senzaţie de sfârşeală greu de închipuit şi de uşurare totodată, am suflat în lumânare şi m-am întins ca să-mi petrec prima noapte, din câte-mi puteam aminti, în afara Turnului Matachin.

— Niciodată.

Vocea avea un ton atât de adânc şi de răsunător (aproape ca notele cele mai de jos ale unei orgi), încât în prima clipă n-am fost sigur de înţelesul acelui cuvânt sau dacă fusese cu adevărat un cuvânt.

— Ce-ai zis?

— Baldanders.

— Ştiu, mi-a zis hangiul. Eu sunt Severian.

Zăceam pe spate, cu *Terminus Est* (pe care o luasem cu mine în pat, pentru mai multă siguranţă) pusă între noi. În întuneric nu-mi dădeam seama dacă tovarăşul meu de cameră se răsucise cu faţa spre mine sau nu, dar cu siguranţă aş fi simţit dacă imensitatea aceea ar fi făcut o mişcare.

— Tu... retezi.

— Înseamnă că ne-ai auzit când am intrat. Credeam că dormi.

Buzele mele au dat să spună că nu eram un carnifex, ci o calfă din Ghilda Torţionarilor. Dar mi-am amintit de căderea

mea în dizgraţie şi de faptul că Thrax trimisese vorbă că aveau nevoie de un călău. Aşa că am zis:

— Da, sunt gâde, dar n-ai de ce să te temi de mine. Nu fac decât ceea ce sunt plătit să fac.

— Atunci, pe mâine.

— Da, mâine vom avea destul răgaz să ne cunoaştem şi să stăm de vorbă.

Apoi am visat, deşi poate că şi vorbele lui Baldanders fuseseră un vis. Dar parcă nu-mi vine să cred, iar dacă au fost, atunci e vorba despre un cu totul alt vis.

În vis, călăream pe o vietate uriaşă, cu aripi de piele, sub un cer greu de nori. La o distanţă egală între vălătucii norilor şi pământul amurgit, alunecam în jos, pe-o pală de vânt. Mi se părea că zburătoarea aceea aproape că nu-şi mişca aripile îngherate. Soarele se stingea în faţa noastră şi parcă pluteam tot atât de iute pe cât se învârtea Urth, căci astrul se afla în acelaşi loc la orizont, deşi noi zburam fără oprire.

La un moment dat, am băgat de seamă că pământul de sub noi se schimbă şi întâi am crezut că ceea ce vedeam era un deşert. În depărtare nu se zăreau nici oraşe, nici ferme, nici codri ori câmpuri, doar un pustiu drept ca-n palmă, roşu-închis, fără nimic distinctiv şi aproape static. Vietatea cu aripi de piele l-a văzut şi ea, ori poate a adulmecat ceva în văzduh. Am simţit cum se încordează sub mine muşchii de fier şi aripile au bătut de trei ori, nu mai mult.

Pustiul purpuriu a apărut pătat cu alb. După o vreme, am realizat că acea aparentă nemişcare era o amăgire născută din monotonie – oriunde mă uitam, vedeam acelaşi lucru, dar ceea ce vedeam era într-o permanentă mişcare – marea – Uroboros, Fluviul-Lumii – în care se leagănă Urth.

Şi atunci, pentru prima oară, m-am uitat în urmă, văzând cum întregul meleag al omenirii este înghiţit de noapte.

După ce a dispărut, iar sub noi (cât cuprindeai cu ochii) peste tot numai întinderea apei unduitoare şi nimic altceva, vietatea şi-a răsucit capul ca să mă privească. Avea un cioc asemenea celui de ibis, chipul, ca al unei cotoroanţe; pe cap purta o mitră făcută din oase. Ne-am privit o clipă, şi aş fi zis

că-i citeam gândul: *Visezi*, *dar dacă te-ai trezi din trezia ta*, *tot acolo aş fi*.

Mişcarea ei s-a schimbat, la fel ca cea a lugherului atunci când marinarii îi schimbă cursul. O aripă s-a lăsat în jos, cealaltă s-a ridicat drept în sus, spre cer, iar eu am încercat cu disperare să mă agăţ de pielea solzoasă, dar m-am prăbuşit în mare.

Şocul impactului m-a trezit. Mădularele îmi zvâcneau din încheieturi. Lângă mine l-am auzit pe uriaş mormăind în somn. Am murmurat şi eu ceva şi am pipăit să văd dacă spada mai e lângă mine, apoi am adormit la loc.

Apa s-a închis deasupra mea, dar eu nu m-am înecat. Simţeam că aş fi putut aspira apă, dar n-am făcut-o. Totul era atât de limpede, încât aveam impresia că mă prăbuşisem într-un gol mult mai transparent decât aerul.

În depărtare se întrezăreau nişte forme mari – toate de sute de ori mai mari de-un stat de om. Unele păreau corăbii, altele nori; una era un cap viu, lipsit de trup; alta avea o sută de capete. O ceaţă albastră le acoperea, iar sub mine am văzut un tărâm de nisip, crestat de curenţi. Acolo se înălţa un palat, mai mare decât Citadela noastră, dar căzut în ruină, cu sălile la fel de neîngrijite ca şi grădinile sale; prin el se mişcau siluete imense, albe precum lepra.

Cădeam tot mai aproape de siluetele acestea şi ele şi-au ridicat chipurile spre mine, chipuri asemenea celor pe care le văzusem odată sub undele Gyollului; erau femei, despuiate, iar părul le era spumă verde de mare şi drept ochi aveau corali. Râzând, îmi urmăreau căderea, şi râsetele lor urcau spre mine în bulbuci. Dinţii le erau albi şi ascuţiţi, fiecare lung de-un deget.

Am căzut şi mai aproape. Mâinile lor s-au întins spre mine şi m-au mângâiat, aşa cum îşi mângâie o mamă pruncul, în grădinile palatului se găseau bureţi şi anemone-de-mare, şi sumedenie de alte frumuseţi ale căror nume nu le cunoşteam. Femeile acelea uriaşe m-au înconjurat, iar eu eram doar o păpuşă în faţa lor.

„Cine sunteţi?” le-am întrebat eu. „Şi ce faceţi aici?”

„Suntem soţiile lui Abaia. Alesele inimii şi jucăriile lui, păpuşelele şi iubiţelele lui. Uscatul nu ne-a putut îndura. Sânii noştri sunt ca berbecii, dosurile noastre ar frânge spinările taurilor. Aici ne hrănim, plutind şi crescând, până când suntem destul de mari ca să ne împreunăm cu Abaia, care într-o bună zi va devora continentele.”

„Şi cine sunt eu?”

Atunci ele au râs toate odată, iar hohotele lor erau asemenea valurilor pe-o plajă de sticlă.

„Îţi vom arăta”, au zis ele. „Îţi vom arăta!”

Două dintre ele m-au luat fiecare de câte o mână, ca şi când ar fi fost două surori care-l iau de mâini pe pruncul unei alte surori, şi m-au ridicat, şi au înotat cu mine prin grădină. Degetele lor erau unite printr-o membrană şi erau la fel de lungi ca braţul meu de la umăr la cot.

S-au oprit şi s-au lăsat în jos în apă, asemenea unor carace care se scufundă, până când picioarele lor şi ale mele au atins fundul. În faţa noastră se găsea un zid scund, iar pe el o scenă mică şi o cortină, ca acelea din teatrele ambulante de marionete.

Apa tulburată de noi părea să mişte cortina de mărimea unei basmale. Pânza s-a vălurit, s-a legănat şi a început să se dea la o parte, parcă trasă de-o mână nevăzută. De îndată a şi apărut o siluetă micuţă de om, făcută din beţe. Mădularele îi erau rămurele ce încă mai aveau coajă şi muguri verzi. În loc de trup avea un ciot de ramură lung de-un sfert de palmă, gros cât degetul meu mare, iar drept cap un nod ale cărui inele îi desenau ochii şi gura. Ducea cu sine o bâtă (pe care o agita înspre noi) şi se mişca de parcă era viu. Când omuleţul de lemn ne-a ameninţat şi a izbit cu bâta lui în scenă, ca să-şi arate ferocitatea, a apărut un alt personaj, un băiat înarmat cu o spadă. Marioneta aceasta era tot atât de desăvârşit finisată pe cât era de grosolană cealaltă – ai fi zis că e un băieţel adevărat redus la dimensiunea unui şoarece.

După ce amândoi s-au înclinat în faţa noastră, micile figurine au început să se bată. Bărbatul de lemn făcea nişte sărituri nemaipomenite şi părea să umple scena cu loviturile

toroipanului său; băiatul dansa ca un fir de praf în raza soarelui, ferindu-se de toroipan, şi se repezea spre omul de lemn ca să-l spintece cu tăişul său cât un ac de mic.

În cele din urmă, figurina de lemn s-a prăbuşit. Băiatul s-a îndreptat spre ea, ca pentru a-şi pune piciorul pe pieptul ei; dar înainte să poată face astfel, figurina de lemn a părăsit scena plutind şi, răsucindu-se, şonticăit, încet, s-a înălţat până s-a făcut nevăzut, lăsând în urmă băiatul, bâta şi spada – acestea din urmă rupte amândouă. Mi s-a părut că aud răsunând nişte trâmbiţe de jucărie (fără doar şi poate că de fapt era scârţâitul unor roţi de căruţă, afară în stradă).

M-am trezit pentru că în încăpere intrase un al treilea ins. Un bărbat mic de statură, sprinten, cu păr roşu aprins, îmbrăcat bine, chiar spilcuit. Văzând că mă trezisem, a deschis obloanele care acoperiseră ferestrele, lăsând să pătrundă înăuntru lumina roşie a soarelui.

— Partenerul meu întotdeauna doarme tun, a zis el. Nu te-a asurzit sforăitul lui?

— Şi eu am dormit buştean, i-am zis eu. Iar dacă a sforăit, eu unul nu l-am auzit.

Vorbele mele au părut să-i fie pe plac omuleţului, care a zâmbit, dezvelindu-şi un şir întreg de dinţi de aur.

— Sforăie. Sforăie de se cutremură Urth-ul, crede-mă pe cuvânt. Socoate-te fericit că ai putut să te odihneşti.

Şi-a întins spre mine o mână delicată, bine îngrijită.

— Sunt Doctorul Talos.

— Calfa Severian, am zis eu, dând pledul subţire la o parte şi ridicându-mă ca să-i strâng mâna.

— Porţi negru, din câte văd. Ce ghildă-i asta?

— E negrul fuliginos al torţionarilor.

— Aha!

Şi-a înclinat capul într-o parte, ca un sturz, şi a ţopăit în jurul meu ca să mă privească din diferite unghiuri.

— Eşti un bărbat înalt – ce păcat – dar costumaţia asta neagră ca funinginea e de-a dreptul impresionantă.

— Noi o socotim practică, am spus eu. Temniţa subterană este un loc murdar, iar pe negrul fuliginos nu se văd petele de sânge.

— Ai umor! Excelent! Puţine lucruri sunt mai profitabile pentru un ins ca umorul, ascultă-mă pe mine. Umorul atrage mulţimea. Umorul potoleşte gloata sau o grădiniţă de copii. Umorul îţi deschide uşi şi te scoate din belea, şi atrage asimii ca un magnet.

Nu prea pricepeam unde bate dar, văzând că era într-o dispoziţie prietenoasă, am îndrăznit să-i spun:

— Sper că nu te-am incomodat. Hangiul mi-a zis că pot dormi aici, şi de altfel mai era loc în pat pentru încă o persoană.

— Nu, nu, nicidecum! Nici n-am venit acasă – am găsit un loc mai bun ca să-mi petrec noaptea. Dorm foarte puţin, nu mă jenez să ţi-o spun, şi am un somn foarte uşor. Dar am petrecut bine, o noapte excelentă. Încotro te îndrepţi în dimineaţa asta, optimatule?

Scotoceam sub pat după cizme.

— Întâi să caut ceva de mâncare, presupun. Apoi părăsesc oraşul şi mă îndrept spre nord.

— Excelent! Fără doar şi poate că partenerul meu va fi încântat să servească micul dejun – îi va prinde foarte bine. Şi noi călătorim spre nord. După un tur extrem de reuşit al oraşului, mă-nţelegi. Ne-ntoarcem acasă. Am dat spectacole venind încoace pe malul răsăritean, iar acum le vom da mergând înapoi, pe malul apusean. Poate o să ne oprim la Casa Absolută în drum spre miazănoapte. Ăsta-i visul pe care-l nutrim în profesia noastră, înţelegi. Să dai spectacol în palatul Autocratului. Sau să mai dai unul, dacă ai mai fost acolo. Se strâng căciuli de chrisoşi.

— Am mai întâlnit cel puţin o persoană care visa să se întoarcă acolo.

— Nu face mutra asta plouată – trebuie să-mi povesteşti despre persoana asta într-o bună zi. Dar acum, dacă e să luăm micul dejun – *Baldanders!* Scoală! Hai, Baldanders, hai! Trezirea!

S-a dus în paşi de dans la capătul patului şi l-a apucat pe uriaş de o gleznă.

— Baldanders! Nu-l apuca de umăr, optimatule! (Nu făcusem nici un gest în acest sens.) Uneori trăsneşte câte-un

dos de palmă. BALDANDERS!

Uriaşul a murmurat şi s-a urnit.

— O zi nouă, Baldanders! Eşti încă în viaţă! E vremea să mănânci, să te caci şi să faci amor – şi mai câte altele! Hai, sus, altfel nu mai ajungem niciodată acasă.

Nici un semn că uriaşul l-ar fi auzit. Ca şi când murmurul dinainte fusese un protest îngăimat în vis ori horcăitul de pe urmă. Doctorul Talos a apucat cuverturile jegoase cu amândouă mâinile şi le-a aruncat cât colo.

Forma monstruoasă a partenerului său se înfăţişa acum privirilor noastre. Era chiar mai lung decât îmi închipuisem eu, aproape prea lung pentru patul acela, deşi dormea cu genunchii strânşi până la bărbie. Spatele îi era lat de-un cot, iar umerii, înalţi şi gheboşaţi. Faţa nu i-o zăream, ca să-mi dau seama dacă hangiul îi pocise cu dreptate numele; şi-o vârâse în pernă. Pe gât şi pe urechi purta cicatrice ciudate.

— *Baldanders!*

Avea păr cărunt şi foarte des.

— Baldanders! Să-mi fie cu iertare, optimatule, dar îmi dai voie să împrumut spada aia?

— Nu, am zis. Nu-ţi dau voie.

— Oo, dar n-am de gând să-l omor sau mai ştiu eu ce. Nu folosesc decât latul tăişului.

Am clătinat din cap, iar Doctorul Talos, văzând că nu mă înduplecam, s-a apucat să scotocească prin cameră.

— Mi-am lăsat bastonul jos. Prost obicei, o să mi-l şterpelească vreunul într-o bună zi. Ar trebui să învăţ să merg şchiopătat, zău aşa. Aici nu găsesc nimic.

S-a repezit pe uşă afară şi cât ai clipi s-a şi întors, aducând cu sine un baston din lemn de carpen, cu o măciulie din alamă lustruită.

— Acum să vedem! *Baldanders!*

Loviturile se abăteau pe spinarea lată a uriaşului, asemenea stropilor mari de ploaie dinaintea unei furtuni. Dintr-odată, uriaşul s-a ridicat în capul oaselor.

— M-am trezit, Doctore.

Faţa îi era lată, cu trăsături grele, dar în acelaşi timp blajină şi tristă.

— Te-ai hotărât să mă omori în sfârşit?

— Cum adică, Baldanders? Aha, vorbeşti de optimatul de-aici. N-o să-ţi facă nici un rău – a împărţit patul cu tine şi-acum o să la micul dejun cu noi.

— A dormit aici, Doctore?

Doctorul Talos şi eu am încuviinţat din cap.

— Atunci ştiu de unde mi s-a tras visul pe care l-am avut. Îmi stăruia încă în minte imaginea cu femeile acelea cât toate zilele, din adâncul monstruoasei mări, aşa că l-am întrebat ce anume visase, cu toate că simţeam o oarecare teamă faţă de el.

— Nişte grote subpământene, unde picura sânge din nişte dinţi de piatră... Şi braţe dezmembrate împrăştiate pe poteci de nisip, şi nişte nu-ştiu-ce zornăind lanţuri în întuneric.

S-a aşezat pe marginea patului, curăţându-şi cu ditamai degetul dinţii rari şi surprinzători de mici.

— Haideţi, amândoi, a zis Doctorul Talos. Dacă e să mâncăm şi să apucăm să facem ceva azi, atunci trebuie să ne urnim. Avem multe de vorbit şi multe de făcut.

Baldanders a scuipat într-un colţ al camerei.

XVI

Prăvălia de vechituri

Abia când am mers pe străzile oraşului Nessus încă adormit m-a năpădit pentru prima oară şi cu toată puterea durerea ce avea să mă bântuie adesea. Cât fusesem întemniţat în oubliette, enormitatea faptei mele şi gravitatea pedepsei pe care eram sigur că aveam s-o primesc din partea Maestrului Gurloes o înăbuşiseră. Cu o zi înainte, urmând Drumul Apei, bucuria libertăţii şi amarul exilului o alungaseră. Acum însă mi se părea că nici o altă realitate a lumii nu mai exista în afara faptului real că Thecla murise. Fiecare pată de întuneric printre umbre îmi amintea de părul ei; fiecare lucire de alb îmi aducea în memorie pielea ei. Cu greu mă stăpâneam să nu mă reped înapoi în Citadelă, să văd dacă nu cumva o găseam şezând în celula ei, citind la lumina lămpii de argint.

Am găsit o cafenea cu mese înşirate de-a lungul străzii aproape pustii la acea oră prea matinală. La colţul străzii zăcea un om mort (din câte mi-am dat seama, fusese sufocat cu un lambrechin – erau unii care se pricepeau la această artă). Doctorul Talos i-a scotocit buzunarele, dar n-a găsit nimic.

— Carevasăzică, a spus el, trebuie să cumpănim, să punem la cale un plan.

O chelneriţă a adus căni cu mocca, iar Baldanders a împins una către Doctor, care s-a apucat s-o amestece cu degetul.

— Prietene Severian, poate că ar trebui să lămuresc situaţia noastră. Suntem de loc, Baldanders, care e singurul meu pacient, şi cu mine, din regiunea ce împrejmuieşte Lacul Diuturna. Casa noastră a ars şi, având nevoie de ceva bani ca s-o reparăm, am hotărât s-o pornim prin lume. Prietenul meu e un om de-o forţă nemaiîntâlnită. Eu strâng mulţimea, el frânge câţiva buşteni şi ridică zece oameni deodată, iar eu îmi vând leacurile. Cam puţin, vei zice. Dar asta nu-i tot. Am o piesă şi ne-am făcut rost de ceva recuzită. Când ocazia e prielnică, noi doi interpretăm câteva scene şi chiar invităm câţiva spectatori să ni se alăture. Acuma, prietene, zici că te-ndrepţi spre nord şi, socotind după patul de azi-noapte, înţeleg că nu prea eşti gros la pungă. Îmi dai voie să-ţi propun o colaborare?

Baldanders, care se pare că înţelesese numai prima parte a logosului companionului său, a zis molcom:

— Nu e distrusă chiar de tot. Pereţii sunt de piatră, foarte groşi. Câteva bolte au scăpat de foc.

— Corect. Avem de gând să restaurăm locul acela atât de drag nouă. Dar avem o dilemă, înţelegi – suntem acum la jumătatea drumului de întoarcere cu turneul nostru şi capitalul pe care l-am strâns este departe de-a fi suficient. Ce propun eu...

Chelneriţa, o tânără subţirică şi cu păr răvăşit, a venit cu un blid de fiertură de orez pentru Baldanders, pâine şi fructe pentru mine, şi o plăcintă pentru Doctorul Talos.

— Ce fată atrăgătoare! a zis el.

Ea i-a zâmbit.

— Poţi să iei loc? Se pare că suntem singurii tăi muşterii.

După ce a aruncat o privire în direcţia bucătăriei, ea a ridicat din umeri şi şi-a tras un scaun.

— Poate vrei să te serveşti puţin din asta – o să fiu prea ocupat cu vorbitul ca să mănânc o asemenea cocă uscată. Şi

o înghiţitură de mocca, dacă nu te deranjează să bei după mine.

— Aţi zice că ne lasă să mâncăm pe daiboj, nu-i aşa? a întrebat ea. Nu ne lasă. Ne pune să plătim totul la preţul casei.

— Aha! Înseamnă că nu eşti fiica proprietarului. M-am temut că eşti fiica lui. Sau nevastă-sa. Cum de-a lăsat o asemenea floare să înflorească neprihănită?

— Muncesc aici doar de-o lună. Nu m-aleg decât cu bacşişul de la clienţi. Domniile Voastre sunteţi trei. Dacă nu-mi lăsaţi nimic, înseamnă că v-am servit pe daiboj.

— Aşa e, aşa e! Dar să presupunem că noi vrem să-ţi facem un dar generos, l-ai refuza oare?

Vorbind astfel, Doctorul Talos s-a aplecat spre ea, şi m-a surprins să observ că faţa lui nu numai că semăna cu aceea a unei vulpi (o comparaţie poate prea la îndemână, date fiind sprâncenele lui roşietice şi zbârlite, şi nasul ascuţit, care te făceau pe loc să te gândeşti la o vulpe), ci a unei vulpi împăiate. I-am auzit adesea pe cei care-şi câştigă traiul săpând, că nu există palmă de pământ unde, atunci când sapă, să nu dea peste vestigii ale trecutului. Indiferent unde hârleţul răstoarnă pământul, el scoate la iveală caldarâm spart şi metale mâncate de vreme; iar savanţii scriu că nisipul pe care artiştii îl numesc policrom (deoarece în albeaţa lui se amestecă firicele din toate culorile) nu este de fapt nisip, ci sticla din trecut, transformată în pulbere de eonii scurşi în răscolirile mării vuitoare. Dacă există straturi de realitate sub realitatea pe care o vedem, aşa cum există straturi de istorie sub pământul de sub tălpile noastre, atunci în una din realităţile mai adânci, chipul Doctorului Talos era o mască de vulpe atârnată pe un perete, şi eram uimit s-o văd acum întorcându-se şi aplecându-se spre femeie, reuşind ca prin aceste mişcări, care îţi dădeau senzaţia că expresia şi gândul se întretaie jucăuşe cu umbrele nasului şi sprâncenelor, să creeze o uimitoare şi autentică impresie de vivacitate.

— L-ai refuza? a repetat el întrebarea, iar eu m-am scuturat ca dintr-un somn.

— Cum adică? n-a priceput femeia. Unul dintre Domniile

Voastre e carnifex. Darul de care vorbiţi e cel al morţii? Autocratul, ai cărui pori sunt mai strălucitori decât înseşi stelele, protejează vieţile supuşilor săi.

— Darul morţii? O, nu! Doctorul Talos a izbucnit în râs. Nu, draga mea, pe acesta îl ai toată viaţa. Darul pe care-l oferim noi este frumuseţea, cu faima şi bogăţia pe care le atrage.

— Dacă vreţi să-mi vindeţi ceva, eu n-am nici un sfanţ.

— Să-ţi vindem? Nicidecum! Dimpotrivă, noi îţi oferim o slujbă nouă. Eu sunt un taumaturg, iar aceşti nobili domni sunt actori. Ţi-ai dorit vreodată să ajungi pe scenă?

— Mi s-a părut mie ceva caraghios la Domniile Voastre.

— Avem nevoie de o ingenuă. Poţi să capeţi acest rol, dacă doreşti. Dar trebuie să vii cu noi acum – nu avem vreme de pierdut şi nu ne mai întoarcem pe acest drum.

— Dacă mă fac actriţă nu-nseamnă că mă fac frumoasă.

— O să te fac eu frumoasă, pentru că avem nevoie de tine ca actriţă. E una din puterile pe care le am. Doctorul s-a ridicat în picioare şi a continuat: Acum ori niciodată. Vii?

Chelneriţa s-a ridicat şi ea, încă uitându-se la el.

— Trebuie să mă duc în cameră...

— Ce-ai acolo altceva decât zdrenţe? Trebuie să te fac să străluceşti şi să te învăţ replicile într-o singură zi. N-am timp s-aştept.

— Daţi-mi banii pentru micul dejun, şi mă duc să-i spun că plec.

— Prostii! Ca membră a trupei noastre, trebuie să ne ajuţi să economisim fondurile de care avem nevoie pentru sulemenelile tale. Ca să nu mai spun că mi-ai mâncat plăcinta. Plăteşte-o singură.

O clipă, fata a ezitat.

— Poţi să ai încredere în el, a zis Baldanders. Doctorul vede lumea în felul său aparte, dar minte mai puţin decât s-ar crede.

Vocea molcomă, adâncă părea să-i redea încredere chelneriţei.

— În regulă, a zis ea. Merg cu voi.

În foarte scurt timp ne şi aflam, toţi patru, la câteva străzi depărtare, trecând prin dreptul unor prăvălii oblonite mai

toate. După ce-am mers o bucată de drum, Doctorul Talos ne-a anunţat:

— Şi-acum, dragi prieteni, trebuie să ne despărţim. Eu o să-mi dedic timpul ca să scot ce-i mai bun din această silfidă. Baldanders, tu trebuie să recuperezi prosceniul tot mai şubred şi celelalte catrafuse ale noastre de la hanul în care ţi-ai petrecut noaptea cu Severian – am convingerea că nu vei întâmpina nici o piedică în a face acest lucru. Severian, cred că vom da spectacol la Crucea lui Ctesiphon. Ştii locul?

Am dat din cap, deşi nu aveam habar unde se afla. Adevărul e că nici nu-mi trecea prin gând să-i întâlnesc din nou. Până una-alta, Doctorul Talos a luat-o iute la picior, chelneriţa urmându-l în pas alergător, iar eu m-am pomenit că rămân singur cu Baldanders pe strada altfel pustie. Nerăbdător să-l văd şi pe el plecat, l-am întrebat încotro se duce. Parcă vorbeam cu o statuie, nu cu un om.

— E un parc lângă râu, unde se poate dormi în timpul zilei, nu şi noaptea. O să mă trezesc înainte să se-ntunece şi-o să mă duc să iau calabalâcul.

— Mie însă nu mi-e somn. O să dau o raită prin oraş.

— Atunci ne vedem la Crucea lui Ctesiphon.

Simţeam, nu ştiu de ce, că ştia ce intenţionam să fac.

— Da, am zis. De bună seamă.

Ochii îi erau stinşi, ca ai unui bou, atunci când a făcut stânga-mprejur şi a pornit cu paşi mari şi greoi spre Gyoll. Parcul lui Baldanders se afla la răsărit, iar Doctorul Talos plecase cu chelneriţa spre apus, aşa că eu am hotărât s-o apuc spre miazănoapte şi astfel să-mi continui drumul spre Thrax, Oraşul Odăilor Fără Ferestre.

Deocamdată, Nessus, Oraşul Nepieritor (oraşul în care trăiam de-o viaţă, dar din care văzusem atât de puţin) mă înconjura din toate părţile. Am mers pe-o stradă lată, pavată cu cremene, neştiind şi nepăsându-mi dacă era o stradă laterală ori strada principală a cartierului. De-o parte şi de alta era mărginită de alei mai late, pentru pedeştri, şi o a treia alee la mijloc, pentru a despărţi traficul ce se îndrepta spre sud de cel care se îndrepta spre nord.

De-a dreapta şi de-a stânga, clădirile păreau să crească

din pământ, asemenea plantelor însămânţate prea aproape unele de altele, chinuindu-se parcă să-şi câştige mai mult loc; nici una dintre clădirile acelea nu era la fel de mare ca Marele Bastion sau la fel de veche; din câte ştiu eu, nici una nu avea pereţi de metal asemenea turnului nostru, laţi de cinci paşi; cu toate acestea, Citadela nu avea nimic la fel de colorat sau de original ca alcătuire, nimic la fel de neobişnuit şi de fantastic precum era fiecare din aceste construcţii, deşi erau cu sutele, nu una singură. După cum e moda în unele părţi ale oraşului, cele mai multe clădiri adăposteau prăvălii la etajele inferioare, chiar dacă ele în sine nu fuseseră construite pentru a fi prăvălii, ci case ale ghildelor, bazilici, amfiteatre, conservatoare, trezorerii, oratorii, turnuri de pază, aziluri, manufacturi, capele, ospicii, lazarete, ţesătorii, refectorii, morgi, abatoare şi teatre. Arhitectura lor reflecta aceste destinaţii, dar şi o mulţime de gusturi contradictorii. Foişoarele şi minaretele aveau un aspect războinic; luminatoarele, cupolele şi rotondele te îmbiau; trepte abrupte urcau pe ziduri drepte; iar balcoanele îmbrăcau faţadele şi adăposteau adevărate livezi de chitri şi rodii.

Mă minunam de toate aceste grădini suspendate în pădurea de marmură roşie şi roz, de sardonix roşu, de cărămizi albastre-cenuşii, bej şi negre, de gresie verde, galbenă, purpurie, când vederea unui lăncier pedestraş păzind intrarea într-o cazarmă mi-a amintit de promisiunea pe care i-o făcusem comandantului peltaştilor cu o noapte înainte. Deoarece aveam puţini bani şi-mi dădeam prea bine seama că îmi va fi de trebuinţă în timpul nopţii căldura pe care mi-o dădea mantia ghildei mele, cel mai bun lucru părea să fie acela de a cumpăra o pelerină largă făcută dintr-o ţesătură ieftină, ce putea fi purtată pe deasupra. Prăvăliile începeau să-şi deschidă uşile, dar cele care vindeau îmbrăcăminte păreau să vândă mărfuri nepotrivite pentru planul meu şi la preţuri mai mari decât suma pe care-o aveam în buzunare.

Ideea de a-mi câştiga traiul cu profesiunea mea înainte de a ajunge în Thrax încă nu-mi trecuse prin cap; iar dacă mi-ar fi trecut, aş fi alungat-o, presupunând că serviciile unui

torţionar erau într-atât de puţin căutate, încât mai mare daraua decât ocaua să-i caut pe cei care-ar fi avut nevoie de ele. Pe scurt, credeam că cei trei asimi şi oricalcurile şi aeşii din buzunarul meu trebuiau să-mi ajungă până în Thrax; în plus, habar n-aveam cât urma să primesc pentru slujba mea de-acolo. Acestea fiind zise, mă holbam la balmacane şi surtuce, la dolmane şi vestoane din tafta matlasată şi dintr-o sumedenie de alte ţesături scumpe, fără a intra în prăvăliile care le ofereau spre vânzare şi fără a mă opri măcar să le cercetez.

În curând, atenţia mi-a fost atrasă de alte mărfuri. La vremea respectivă nu ştiam că mii de mercenari se echipau pentru campania de vară. Ca atare, se găseau cape militare şi valtrapuri minunate, şei cu oblâncuri blindate, ca să ferească vintrele, chipie roşii, un soi de halebarde cu coadă lungă, numite ketene, evantaie din folie argintie, pentru semnalizare, arcuri curbate şi răscurbate, din cele folosite de cavalerie, săgeţi care se vindeau în snopuri de zece sau douăzeci, tocuri pentru arcuri, făcute din piele tăbăcită, cu ţinte din alamă şi sidef, şi gărzi pentru arcaşi, ca să le apere încheietura mâinii stângi de coarda arcului. Văzând toate acestea, mi-am amintit ce-mi spusese Maestrul Palaemon, înainte să mi se pună masca, despre bătaia tobei; şi cu toate că resimţisem oarecare dispreţ pentru servanţii Citadelei, îmi părea că aud răpăitul îndelung al chemării la paradă şi răsunetul provocator al goarnelor de pe parapeţi. Şi uitasem ce anume căutam, când deodată o femeie suplă, de vreo douăzeci şi ceva de ani, a ieşit dintr-una din prăvăliile întunecate ca să descuie grilajele. Purta un veşmânt din brocart colorat ca o coadă de păun, uimitor de bogat şi de zdrenţuit totodată, şi în timp ce-o priveam, soarele a luminat o sfâşietură chiar sub talie, dând o nuanţă de auriu foarte palid pielii ce se zărea prin ea.

Nu pot să explic dorinţa pe care am simţit-o pentru ea, nici atunci, nici mai târziu. Dintre toate femeile pe care le-am cunoscut, îmi vine să cred că ea a fost cea mai puţin frumoasă – mai puţin graţioasă decât femeia pe care am iubit-o cel mai mult, mai puţin voluptuoasă decât alta pe care

am iubit-o, cu mult mai puţin princiară decât Thecla. Era mijlocie de statură, avea un nas scurt, pometţi laţi şi ochi căprui, alungiţi, aşa cum se potrivesc adesea la asemenea pometţi. M-am uitat la ea cum ridică grilajul şi am simţit pentru ea o iubire fatală şi în acelaşi timp frivolă.

De bună seamă că m-am dus la ea. N-aş fi putut să-i rezist mai mult decât aş fi putut să rezist lăcomiei oarbe a Urth-ului dacă m-aş fi prăbuşit de pe-o stâncă. Nu ştiam ce să-i spun şi mă speria gândul că ar putea să se retragă îngrozită văzându-mi spada şi mantia neagră ca funinginea. Dar ea a zâmbit şi de fapt a părut să-i placă înfăţişarea mea. După câteva clipe, cum eu nu spuneam nimic, m-a întrebat ce voiam, iar eu am întrebat-o dacă ştia cumva de unde aş putea cumpăra o manta.

— Eşti sigur că ai nevoie de una?

Vocea ei era mai adâncă decât mă aşteptasem.

— Ai o mantie atât de frumoasă. Îmi dai voie s-o ating?

— Te rog. Dacă vrei.

A apucat-o de margine şi a frecat uşor ţesătura între palme.

— N-am văzut niciodată un asemenea negru – atât de întunecat încât nu vezi nici un fald. Iar mâna parcă-mi dispare când o ating. Şi spada! Ăla e opal?

— Vrei s-o cercetezi şi pe ea?

— Nu, nu. Câtuşi de puţin. Dar dacă într-adevăr vrei o manta...

A făcut un gest către vitrină şi am văzut că era plină cu articole de îmbrăcăminte purtată, tot ce vrei şi ce nu vrei: djellabe, mantale cu glugă, halate din pânză groasă, simare şi multe altele.

— Câtuşi de puţin scumpe. Preţuri rezonabile, zău. Dacă intri, sunt sigură că vei găsi ce doreşti.

Am intrat printr-o uşă clincănitoare, dar tânăra nu m-a urmat (aşa cum sperasem eu cu înfocare).

Încăperea era slab luminată, însă de cum m-am uitat în jur, mi-am zis că înţeleg de ce înfăţişarea mea n-o tulburase pe femeie. Bărbatul din spatele tejghelei era mai înspăimântător decât orice torţionar. Avea un chip aproape ca

al unui schelet, cu găvane negre în loc de ochi, obraji supţi şi o gură lipsită de buze. Dacă n-ar fi vorbit şi nu s-ar fi mişcat, n-aş fi crezut că e om viu, ci un cadavru lăsat în picioare în spatele tejghelei, pentru a satisface dorinţa morbidă a cine ştie cărui fost client.

XVII

Provocarea

Dar s-a mişcat – s-a răsucit să se uite la mine atunci când am intrat; şi a vorbit:

— Foarte frumoasă. Da, foarte frumoasă. Mantia ta, optimatule – pot să mă uit la ea?

M-am îndreptat spre el traversând o podea făcută din dale roase de vreme şi inegale. O dâră roşie de lumină de soare, forfotind de fire de praf, stătea dreaptă ca un tăiş între noi.

— Veşmântul tău, optimatule.

Am apucat mantia şi mi-am întins mâna stângă, iar el a atins ţesătura cam la fel cum o atinsese tânăra, afară în stradă.

— Da, foarte frumoasă. Moale. Parcă ar fi de lână, dar e mai moale, mult mai moale. Amestec de in şi vigonie? Şi ce culoare minunată! Strai de torţionar. Am auzit că straiele adevărate n-ar fi atât de fine, dar poţi să zici ceva despre o asemenea ţesătură? S-a aplecat sub tejghea şi a reapărut cu un braţ de zdrenţe. Mi-ar fi îngăduit să examinez spada? Voi fi foarte atent, pe cuvânt de onoare.

Am scos-o din teacă pe *Terminus Est* şi-am pus-o pe cârpe. El s-a aplecat asupra ei, fără s-o atingă sau să scoată

vreun cuvânt. Între timp, ochii mi se obişnuiseră cu întunecimea prăvăliei, aşa că am observat panglica neagră şi subţire ce-i ieşea din părul de deasupra urechilor şi-i înainta spre faţă cam de-un deget.

— Porţi mască, i-am zis eu.

— Trei chrisoşi. Pentru spadă. Încă unul pentru mantie.

— N-am venit aici să vând, am zis eu. Scoate-o.

— Cum vrei. În regulă, patru chrisoşi pentru spadă.

Şi-a ridicat mâinile şi capul de mort a căzut în ele. Chipul lui, cu obrajii teşiţi, bronzat, semăna izbitor de mult cu acela al tinerei pe care-o văzusem afară.

— Vreau să cumpăr o manta.

— Cinci chrisoşi pentru ea. Zău că e ultima mea ofertă. Va trebui să-mi dai o zi ca să strâng banii.

— Ţi-am spus, această spadă nu-i de vânzare.

Am luat-o pe *Terminus Est* de pe tejghea şi am vârât-o înapoi în teacă.

— Şase.

Întinzându-se peste tejghea, bărbatul m-a apucat de mână.

— E mai mult decât face. Ascultă, e ultima ta şansă. Vorbesc serios. Şase.

— Am intrat să cumpăr o manta. Sora ta – asta bănui că este – mi-a zis că pot găsi la voi una la un preţ rezonabil.

— În regulă, a oftat el, îţi vând una la un preţ rezonabil. Vrei însă mai întâi să-mi spui de unde ai făcut rost de spada asta?

— Mi-a fost dăruită de un maestru al ghildei mele. I-am văzut chipul cuprins, preţ de o clipă, de o expresie pe care n-am putut-o defini, aşa că l-am întrebat: Nu mă crezi?

— Te cred, asta-i problema. De fapt, ce eşti tu?

— O calfă din Ghilda Torţionarilor. Nu prea ajungem pe partea asta a râului, şi nici atât de departe spre nord. Dar te surprinde cu adevărat atât de mult?

A dat din cap.

— Parcă aş întâlni un psyhopompos. Pot să te-ntreb de ce te afli în partea asta a oraşului?

— Poţi, dar e ultima întrebare la care am de gând să-ţi

răspund. Mă îndrept spre Thrax, să-mi iau în primire slujba ce mi s-a dat acolo.

— Mulţumesc, a spus el. Nu te mai iscodesc. Nici nu trebuie, de fapt. Acuma, pentru că vei vrea să le faci o surpriză prietenilor când îţi vei scoate mantaua – am dreptate? – Ar trebui să aibă o culoare care să contrasteze cu aceea a veşmântului tău. Albul ar fi bun, dar albul însuşi e o culoare destul de dramatică şi foarte greu de păstrat curată. Ce-ai zice de un brun şters?

— Panglicile care ţi-au ţinut masca, am spus eu. Încă sunt acolo.

Trăgea în jos nişte cutii din spatele tejghelei, aşa că nu mi-a răspuns. După o clipă sau două, am fost întrerupţi de clinchetul clopoţelului de deasupra uşii. Noul muşteriu era un tânăr al cărui chip era ascuns într-un coif încrustat, strâmt pe cap, din care nişte coarne se curbau în jos şi se împleteau, formând viziera. Purta o armură din piele lăcuită; o himeră de aur, cu un chip gol, holbat, de femeie nebună, tresărea pe platoşa lui.

— Da, hiparhule. Prăvăliaşul a lăsat cutiile să cadă, pentru a putea face o plecăciune servilă. Cu ce îţi pot fi de folos?

O mână vârâtă într-o mănuşă de fier s-a întins spre mine cu degetele unite, ca şi când voia să-mi dea o monedă.

— Primeşte, m-a îndemnat prăvăliaşul cu o şoaptă înspăimântată. Indiferent ce-ar fi.

Mi-am întins şi eu mâna şi am primit o sămânţă neagră, lucioasă, de mărimea unei stafide. L-am auzit pe prăvăliaş icnind; silueta în armură s-a răsucit pe călcâie şi a ieşit.

După plecarea hiparhului, am pus sămânţa pe tejghea.

— Nu încerca să mi-o dai mie, a ţipat prăvăliaşul ca din gură de şarpe şi s-a tras îndărăt.

— Ce-i asta?

— Nu ştii? Sâmburele avernei. Oare ce-ai făcut de l-ai supărat pe-un ofiţer al Trupelor Stăpânirii?

— Nimic. De ce mi-a dat asta?

— Ai fost provocat. Eşti chemat.

— La monomahie? Imposibil. Eu nu fac parte din clasa luptătorilor.

A dat din umeri, un gest mai grăitor decât cuvintele.

— Va trebui să te lupţi, altfel or să te asasineze. Singura întrebare este dacă într-adevăr l-ai ofensat pe hiparh, sau nu cumva în spatele tărăşeniei se ascunde vreun înalt slujbaş de la Casa Absolută?

La fel de limpede precum îl vedeam pe prăvăliaş, îl zăream şi pe Vodalus în necropolă, ţinând piept celor trei paznici voluntari; şi cu toate că prudenţa îmi spunea să arunc cât colo sâmburele avernei şi să fug din oraş, n-am putut s-o fac. Cineva – poate însuşi Autocratul sau tenebrosul Părinte Inire – aflase adevărul despre moartea Theclei şi acum căuta să mă distrugă fără a dezonora ghilda. Prea bine, voi lupta. Dacă învingeam, acel cineva s-ar putea să-şi schimbe părerea; dacă eram omorât, înseamnă că se făcea dreptate, nimic mai mult. Cu gândul încă la sabia lui Vodalus, am zis:

— Singura armă pe care ştiu s-o mânuiesc este spada aceasta.

— N-o să vă bateţi în săbii sau spade – de fapt, cel mai bine ar fi s-o laşi la mine.

— Cu nici un chip.

A oftat din nou.

— Văd că nu ştii nimic despre poveştile astea, şi totuşi la apusul soarelui urmează să te lupţi pentru viaţa ta. Prea bine, eşti clientul meu, iar eu nu mi-am lăsat niciodată baltă clienţii. Voiai o manta. Poftim.

S-a dus încă o dată în fundul prăvăliei şi s-a întors cu un veşmânt ce avea culoarea frunzelor veştede.

— Încearc-o pe asta. Dacă îţi vine bine, te costă patru ori-calcuri.

O manta atât de largă şi cu o croială atât de generoasă nu putea decât să mi se potrivească, doar dacă nu era prea scurtă sau prea lungă. Preţul părea mai mult decât pipărat, dar am plătit şi, punând-o pe mine, am făcut încă un pas în a deveni actorul în care acea zi părea cu tot dinadinsul să mă oblige să mă preschimb.

— Aşa, carevasăzică, a spus prăvăliaşul, eu trebuie să rămân aici, să-mi văd de prăvălie, dar o s-o trimit pe sora mea să te ajute să-ţi iei averna. Ea a fost adesea pe Câmpia

Sangvinară, aşa că poate o să te şi înveţe câte ceva despre cum să te baţi cu floarea.

— A pomenit cineva de mine?

Tânăra pe care o întâlnisem în faţa prăvăliei a apărut acum dintr-una din încăperile de depozit din spate. Cu nasul ei cârn şi ochii ciudat de oblici, semăna atât de mult cu fratele ei, încât aş fi băgat mâna-n foc că sunt gemeni, dar silueta suplă şi trăsăturile delicate ce păreau a nu se potrivi defel cu fratele ei la ea erau de-a dreptul irezistibile. Cu siguranţă că fratele i-a explicat ce mi se întâmplase. Nu pot şti, pentru că nu l-am auzit. Eu nu aveam ochi decât pentru ea.

Încep din nou să scriu. A trecut multă vreme (de două ori am auzit gărzile schimbându-se la uşa încăperii mele de lucru) de când am aşternut rândurile pe care voi le-aţi citit doar cu câteva clipe mai înainte. Nu sunt sigur că e bine să consemnez atât de detaliat aceste scene care poate sunt importante doar pentru mine. Am petrecut zile istovitoare citind istoriile predecesorilor mei, care în afară de relatări ca aceea care urmează nu au mai multe de spus. De exemplu, cea a lui Ymar:

Deghizându-se, a plecat la ţară şi acolo a stat şi s-a uitat o vreme la un muni care medita sub un platan. Autocratul i s-a alăturat şi a şezut cu spatele la trunchi până când Urth a început să-şi întoarcă faţa de la soare. Cavalerişti purtând o oriflamă au trecut în galop pe lângă ei, un negustor şi-a mânat catârul deşelat de greutatea aurului, şi au mai trecut o femeie frumoasă cocoţată pe umerii eunucilor şi, în sfârşit, un câine, tropăind prin colb. Ymar s-a ridicat în picioare şi, râzând, l-a urmat pe câine.

Presupunând că această anecdotă este adevărată, cât de uşor poate fi explicată: Autocratul demonstrase că el îşi alegea viaţa activă printr-un act de voinţă, şi nu pentru că se lăsa ademenit de ispitirile lumii.

Dar Thecla avusese mulţi dascăli şi fiecare îi explicase acelaşi lucru, numai că în alt chip. În acest caz, bunăoară, un

alt dascăl ar spune că Autocratul era o dovadă împotriva acelor lucruri care-i atrag pe oamenii obişnuiţi, însă nu avea puterea să-şi stăpânească pasiunea pentru vânătoare.

Iar un al treilea ar zice că Autocratul voia să-şi arate dispreţul faţă de muni, care tăcuse tot timpul când, în fapt, ar fi putut să împărtăşească din învăţăturile sale şi să primească la rândul său încă şi mai multe. Dar nu-şi putea arăta dispreţul plecând, când nu avea cu cine se însoţi pe drum – căci singurătatea îi atrage numai pe înţelepţi. Şi nici când au trecut soldaţii ori negustorul cu bogăţiile sale, ori femeia – acestea sunt lucruri după care tânjesc cei lipsiţi de înţelepciune, iar muniul l-ar fi socotit o dată în plus ca fiind lipsit de înţelepciune.

Un al patrulea dascăl ar fi tălmăcit-o astfel: Autocratul s-a luat după câine deoarece acesta mergea singur – soldaţii aveau alţi soldaţi alături, negustorul îşi avea catârul şi catârul îl avea pe negustor, iar femeia era însoţită de sclavii ei; cât despre muni, acesta nu se clintea din loc.

Bine, bine, dar de ce a râs Ymar? Cine ne va lămuri? Oare negustorul îi urma pe soldaţi ca să le cumpere prada? Iar femeia îl urma pe negustor ca să-şi vândă sărutările şi pântecul? Era oare câinele un câine de vânătoare, sau o potaie din acelea cu picioare scurte pe care le ţin femeile ca să latre când le pipăie oarecare în timp ce dorm? Cine ne va lămuri acum? Ymar e mort, iar amintirile despre el, care s-or mai fi păstrat o vreme în sângele urmaşilor săi, s-au stins demult.

Aşa se vor stinge cu timpul şi cele despre mine. Sunt sigur de asta: nici una din explicaţiile comportamentului lui Ymar nu a fost corectă. Adevărul, oricare ar fi fost acesta, era mai simplu şi mai subtil. Despre mine s-ar putea pune întrebarea de ce am acceptat-o drept ajutor pe sora prăvăliaşului – tocmai eu, care în toată viaţa mea nu avusesem niciodată un companion adevărat. Şi cine va înţelege – citind numai cuvintele „sora prăvăliaşului” – de ce am rămas cu ea după ceea ce, în acest moment al povestirii mele, urmează să se întâmple? Cu siguranţă nimeni.

Am spus că nu pot explica de ce o doream, şi e adevărat.

O iubeam cu o iubire însetată şi disperată. Simţeam că noi doi puteam comite un act atât de atroce, încât lumea, văzându-ne, îl va considera irezistibil.

Nu-i nevoie de prea multă minte ca să vezi siluetele ce aşteaptă dincolo de vidul morţii – orice copil îşi dă seama că ele există, strălucind de glorii întunecate ori luminoase, învăluite într-o putere mult mai străveche decât universul. Ele formează substanţa celor dintâi vise ale noastre şi ale viziunilor noastre muribunde. Pe drept cuvânt simţim că vieţile noastre de ele sunt călăuzite, şi pe drept cuvânt simţim şi cât de puţin contăm pentru ele, care sunt constructorii a tot ce nu poate fi închipuit, luptătorii războaielor ce se poartă dincolo de întregul existenţei.

Greu este să învăţăm că noi înşine avem în noi puteri la fel de mari. Noi spunem „Vreau” şi „Nu vreau” şi ne imaginăm că suntem propriii noştri stăpâni (deşi ne supunem în fiecare zi poruncilor unei persoane prozaice), când adevărul e că stăpânii noştri dorm. Se trezeşte cineva în noi care ne mână ca pe nişte dobitoace, cu toate că acela care ne călăreşte nu este decât o parte din noi, încă neştiută.

Poate că, într-adevăr, aşa se explică povestea lui Ymar. Cine ar putea şti?

Cum-necum, am lăsat-o pe sora prăvăliaşului să mă ajute să-mi prind mantaua. Puteam s-o strâng în jurul gâtului şi, când o purtam astfel, mantia fuliginoasă a ghildei mele nu se mai zărea dedesubt. Fără să mi-o dezbrac, puteam să întind mâinile fie prin deschizătura din faţă, fie prin tăieturile laterale. Am desprins-o pe *Terminus Est* din cureaua ei, ţinând-o ca pe o cârjă, aşa aveam s-o ţin tot timpul cât aveam să port acea manta, şi deoarece teaca îi acoperea aproape în întregime garda şi avea vârful îmbrăcat în fier negru, mulţi dintre cei care mă vedeau chiar asta şi credeau că e, o cârjă.

Pentru prima oară în viaţă acopeream veşmântul ghildei mele, pentru a-l ascunde. I-am auzit pe alţii spunând că aşa deghizat te simţi ca un caraghios, şi cu siguranţă astfel mă simţeam în acea manta. Cu toate acestea, nu puteam spune că eram deghizat. Mantalele acestea largi, demodate, au

apărut odată cu ciobanii (care încă le poartă), iar de la ei au ajuns la armată în vremea în care au avut loc luptele cu ascienii aici, în sudul rece. De la armată s-au inspirat apoi pelerinii religioşi, care fără îndoială s-au ales cu un veşmânt ce putea fi transformat într-un mic cort mai mult sau mai puţin satisfăcător, dar practic. Declinului religiei i se datorează în mare măsură dispariţia mantalelor din Nessus, unde n-am văzut niciodată vreuna în afara celei purtate de mine. Dacă aş fi ştiut mai multe despre mantale atunci când am îmbrăcat-o pe-a mea în prăvălia de vechituri, aş fi cumpărat şi o pălărie din cele moi, cu boruri largi, care s-ar fi potrivit de minune; dar nu ştiam, iar sora prăvăliaşului mi-a spus că arătam ca un pelerin sadea. Desigur că a spus-o cu aerul acela de bătaie de joc cu care spunea orice altceva, dar eu eram preocupat de felul în care arătam, aşa că n-am băgat de seamă. Le-am zis ei şi fratelui ei că îmi părea rău că nu ştiam mai multe despre religie.

Au zâmbit amândoi şi fratele a spus:

— Dacă pomeneşti de aşa ceva, nimeni n-o să vrea să-ţi vorbească despre asta. În plus, poţi să te alegi cu reputaţia de om de treabă dacă porţi o asemenea manta *fără* să vorbeşti despre religie. Dacă întâlneşti pe cineva cu care nu vrei să vorbeşti, cere-i o pomană.

Astfel am devenit, cel puţin în înfăţişare, un pelerin care se îndrepta spre un loc sfânt neştiut, undeva la miazănoapte. V-am spus oare că timpul ne transformă minciunile în adevăruri?

XVIII

Distrugerea altarului

Liniştea primelor ore ale dimineţii dispăruse cât am stat eu în prăvălia de vechituri. Căruţe şi cotigi treceau hurducăind, într-o avalanşă de dobitoace, lemn şi fier; abia ce-am ieşit pe uşă împreună cu sora prăvăliaşului, că am şi auzit o navetă trecând în zbor printre turnurile oraşului. Mi-am ridicat privirile tocmai la timp ca s-o văd, lucioasă ca un strop de ploaie pe un ochi de geam.

— Probabil că acela e ofiţerul care te-a provocat, a zis tânăra. Se întoarce la Casa Absolută. Un hiparh din Garda Septentrionilor – nu asta ţi-a spus Agilus?

— E fratele tău? Da, ceva de felul ăsta. Tu cum te numeşti?

— Agia. Şi zici că n-ai habar de monomanie? Şi vrei să te instruiesc? Ei bine, să te ajute marele Hypogeon! Pentru început, va trebui să mergem până la Grădinile Botanice, să-ţi tăiem o avernă. Din fericire, n-avem mult de mers până acolo. Ai destui bani să luăm un fiacru?

— Cred că da. Dacă e nevoie...

— Atunci cu adevărat nu eşti un armiger costumat. Eşti... ce-i fi.

— Torţionar. Da. Când trebuie să-l întâlnesc pe hiparh?

— Abia mai târziu în după-masa asta, când începe lupta pe Câmpia Sangvinară şi averna îşi deschide floarea. Avem destul timp, dar cred că mai bine l-am folosi ca să-ţi facem rost de-o floare şi să te învăţ cum să te lupţi cu ea.

Un fiacru tras de o pereche de onagri tocmai se îndrepta spre noi, aşa că ea a făcut semn cu mâna.

— O să fii omorât, să ştii.

— Din ce-mi spui, aşa se pare.

— E aproape sigur, aşa că nu-ţi face griji din pricina banilor.

Agia a păşit pe stradă şi, pentru o clipă, a părut ca o statuie comemorativă – atât de fine erau trăsăturile acelui chip delicat, atât de graţioasă curbura trupului atunci când şi-a ridicat braţul. M-am gândit că o să fie şi ea omorâtă. Fiacrul a tras lângă ea şi animalele nărăvaşe au făcut câţiva paşi în buiestru, ca şi când tânăra ar fi fost o tiacină. Agia a sărit înăuntru. Deşi era uşoară, greutatea ei a făcut ca micul vehicul să se clatine. Am urcat lângă ea. Coapsele ne stăteau strâns lipite în spaţiul acela strâmt. Vizitiul s-a răsucit spre noi.

— La pasarela pentru Grădinile Botanice, a spus Agia şi cu o smucitură am luat-o din loc. Prin urmare, mi s-a adresat ea, moartea nu te tulbură.

M-am prins cu mâna de spătarul caprei.

— Cu siguranţă că nu e ceva neobişnuit, am spus eu. Or fi mii, poate chiar milioane de oameni ca mine. Oameni obişnuiţi cu moartea, care simt că singura parte din viaţa lor care a însemnat cu adevărat ceva s-a încheiat.

Soarele se înălţase chiar deasupra celor mai înalte fleşe, iar lumina potopitoare care colora în auriu roşcat pavajul colbuit mă făcea să filosofez. Cărţulia cafenie din sabretaşul meu cuprindea povestea unei îngerese (poate chiar una dintre războinicele înaripate despre care se spune că l-ar sluji pe Autocrat) care, venind pe Urth cu cine ştie ce treabă măruntă, a fost lovită de săgeata unui copilandru şi a murit. Cu straiele sale străluminoase, mânjite acum de sângele curs din inima ei, aşa cum bulevardele sunt pătate de suflarea tot

mai stinsă a soarelui, îngereasa l-a întâlnit pe însuşi Gabriel. Sabia sclipea orbitor în mâna lui, în cealaltă mână legăna marea sa bardă cu două capete, iar pe spate, agăţată de curcubeu, îi atârna trâmbiţa cea mare de luptă a cerurilor. „Încotro pornit-ai, micuţo, cu pieptu-ţi mai purpuriu decât al măcăleandrului?” a întrebat-o Gabriel, şi îngereasa i-a răspuns: „Am fost omorâtă şi acum mă întorc să-mi reunesc materia cu Pancreatorul.” „Nu vorbi într-aiurea. Tu eşti îngereasa, spirit pur, nu poţi muri.” „Cu toate acestea, sunt moartă”, a zis îngereasa. „Vezi doar cum mi-am pierdut sângele – nu vezi oare şi cum nu mai iese în ţâşnituri, ci abia de se mai prelinge? Şi uite cât de palidă sunt la chip. Oare atingerea îngerului nu este caldă şi luminoasă? Ia-mi mâna, şi-o să crezi că ţii o grozăvenie abia trasă afară dintr-o baltă puturoasă. Adulmecă-mi răsuflarea – nu este ea greţoasă, respingătoare, nu pute a seu ars?” Gabriel nu a răspuns, aşa că îngereasa a continuat: „Frate, şi mai mult decât atât, chiar dacă nu te-am făcut să crezi, în ciuda dovezilor pe care ţi le-am adus, te conjur să nu-mi stai în cale. Voi scăpa universul de fiinţa mea.” „Ba te cred”, a zis Gabriel, dându-se la o parte din drumul îngeresei. „Doar că mă gândeam că, dacă aş fi ştiut că suntem şi noi pieritori, n-aş fi fost întotdeauna atât de îndrăzneţ.”

Agiei i-am spus:

— Mă simt ca arhanghelul din poveste – dacă aş fi ştiut că-mi pot părădui viaţa atât de uşor şi de repede, n-aş fi făcut-o – poate. Cunoşti legenda? Dar acum hotărârea e luată şi nu mai pot nici să zic, nici să fac altceva. În această după-masă, Septentrionul mă va omorî cu... ce? O plantă? O floare? E ceva ce nu înţeleg. Cu puţin timp în urmă, îmi zisesem că mă voi duce într-un loc numit Thrax şi acolo voi trăi cât mi-o mai fi rămas din viaţă. Ei bine, noaptea trecută am împărţit camera cu un uriaş. Ceva la fel de fantasmagoric ca şi ce mi se întâmplă acum.

Tânăra nu mi-a răspuns, iar după un timp am întrebat-o eu:

— Ce-i clădirea aia de-acolo? Cu acoperişul stacojiu şi coloanele bifurcate. Am impresia că în mortar s-a amestecat

piment. Cel puţin, îmi vine la nas ceva de soiul ăsta de-acolo.

— Refectoriul monahilor. Ştii că eşti un ins înspăimântător? Când ai intrat în prăvălia noastră, credeam că eşti un armiger tânăr, ca mulţi alţii, care te-ai costumat ca să faci pe nebunul. Apoi, când am aflat că într-adevăr eşti torţionar, mi-am zis că, la urma urmei, nu poate fi chiar atât de rău – eşti doar un tânăr ca mulţi alţi tineri.

— Şi îmi închipui că tu ai cunoscut mulţi tineri.

Adevărul e că speram să fie aşa. Voiam să aibă mai multă experienţă decât mine; şi cu toate că nu mă consideram a fi pur, îmi plăcea gândul că ea ar fi şi mai puţin pură decât mine.

— Dar pe lângă asta, mai văd ceva la tine, a continuat ea. După chipul tău, aş zice că urmează să moşteneşti două palatinate şi o insulă naiba ştie pe unde, iar manierele tale sunt cele ale unui cizmar, şi când spui că nu ţi-e frică să mori, crezi că într-adevăr aşa este, dar mai în adâncul tău de fapt nu crezi în ceea ce spui. Însă în străfundul străfundului fiinţei tale chiar nu ţi-e frică. Puţin ţi-ar păsa să mă scurtezi de cap, nu-i aşa?

Pe lângă noi treceau în sus şi-n jos tot felul de maşinării, vehicule cu roţi sau fără roţi, trase de animale şi sclavi, oameni care mergeau pe jos, alţii călare pe dromaderi, boi, metaminodoni şi cai. Un fiacru deschis, ca acela în care ne aflam noi, a ajuns în dreptul nostru. Agia s-a aplecat spre cuplul aflat înăuntru şi le-a strigat:

— Vă întrecem.

— Încotro? a strigat la rândul său bărbatul din fiacru, şi l-am recunoscut a fi Sieur Racho, pe care-l întâlnisem o dată, când fusesem trimis la Maestrul Ultan după nişte cărţi.

Am prins-o pe Agia de braţ.

— Cine e nebun, el sau tu?

— Pasarela Grădinii, pentru un chrisos!

Al doilea fiacru a ţâşnit înainte, cu al nostru pe urmele lui.

— Mai repede! a strigat Agia vizitiului nostru. Apoi către mine: Ai un pumnal? E mai bine să-i vâri vârful în spate, ca să poată spune că a mânat aşa pentru că l-ai ameninţat cu moartea dacă opreşte.

— De ce faci asta?

— E un test. Nimeni nu va crede că eşti ceea ce lasă de înţeles costumaţia asta. Dar oricine va crede că eşti un armiger deghizat de carnaval. Tocmai am dovedit-o. (Fiacrul nostru s-a înclinat într-o parte când a ocolit o cotigă plină cu nisip.) Pe lângă asta, o să câştigăm. Îl ştiu pe vizitiu şi bidiviii lui sunt odihniţi. Caii ăluilalt au plimbat-o pe târfa aia jumătate de noapte.

Mi-am dat seama atunci că, dacă învingeam, trebuia să-i dau Agiei banii, şi că femeia cealaltă – dacă ei câştigau – îl va pune pe Racho să-mi ceară chrisosul (pe care nu-l aveam). Însă plăcerea de a-l umili era atât de dulce! Viteza şi apropierea morţii (căci eram sigur că voi fi într-adevăr răpus de hiparh) m-au făcut să fiu mai nechibzuit decât oricând în viaţa mea. Am tras-o din teacă pe *Terminus Est* şi, mulţumită lungimii lamei, mi-a fost uşor să ajung până la onagri. Crupele lor erau scăldate de sudoare şi tăieturile puţin adânci pe care le-am crestat în ele cu siguranţă că-i ardeau ca focul.

— Aşa-i mai bine decât cu un pumnal, a zis Agia.

Îmbulzeala de pe străzi se despărţea asemenea apelor în faţa biciurilor celor doi vizitii, mamele îşi înşfăcau în fugă plozii, soldaţii se sprijineau în lănci şi se săltau pe pervaze, ca să se ferească. Cursa era în favoarea noastră: fiacrul din faţă ne deschidea oarecum calea, dar totodată era împiedicat de celelalte vehicule mai mult decât noi. Nici noi însă nu puteam înainta cu mult mai repede şi, pentru a câştiga un avantaj de câţiva coţi, vizitiul nostru, care fără doar şi poate se aştepta la un bacşiş gras dacă învingea, i-a mânat pe onagri în sus pe nişte trepte late de calcedonie. Marmură şi monumente, pilaştri şi coloane păreau să ne izbească în faţă. Ne-am repezit printr-un gard viu verde şi înalt cât casa, am răsturnat o teleagă plină cu zaharicale, am trecut printr-o arcadă, am coborât o scară pe jumătate în spirală şi-am ajuns din nou în stradă, fără să aflăm vreodată a cui grădină o călcasem sub roţi.

Roaba unui brutar, trasă de două oi, s-a strecurat în spaţiul strâmt dintre fiacrul nostru şi celălalt, şi roata mare din spate a fiacrului nostru a agăţat-o, făcând să se reverse în

stradă o ploaie de pâini proaspete şi răsturnând trupul zvelt al Agiei peste al meu – o apropiere atât de plăcută, încât am înconjurat-o cu braţul şi am ţinut-o lipită de mine. Mai îmbrăţişasem şi alte femei în felul acesta – pe Thecla adesea, dar şi trupuri din oraş, plătite cu ora. Acum plăcerea era dulce-amară, stârnită de atracţia nemiloasă pe care o resimţeam pentru Agia.

— Mă bucur că ai făcut asta, mi-a susurat ea în ureche. Îi urăsc pe bărbaţii care mă apucă brutal, a mai zis ea, acoperindu-mi faţa cu sărutări.

Vizitiul s-a răsucit spre noi cu un rânjet de triumf, lăsându-i pe onagri, înnebuniţi de spaimă, să meargă pe unde-i tăia capul, şi ne-a strigat:

— O luăm pe Calea Şerpuită – i-am prins acum – prin piaţă, şi le ieşim înainte cu vreo sută de coţi.

Fiacrul s-a legănat şi s-a repezit printr-o deschizătură făcută într-o barieră de tufişuri. În faţa noastră s-a ivit deodată o construcţie imensă. Vizitiul a încercat să-şi strunească animalele, dar era prea târziu. Ne-am izbit de perete, care s-a sfâşiat precum ţesătura unui vis, şi ne-am pomenit într-un spaţiu cavernos, abia luminat şi mirosind a fân. În faţă era un altar în trepte, mare cât o colibă şi împestriţat cu luminiţe albastre. L-am văzut, dar mi-am dat seama că-l vedeam prea bine – vizitiul nostru fusese azvârlit de pe capră, sau sărise ca să se ferească. Agia a ţipat.

Ne-am izbit de altar. Au urmat un talmeş-balmeş de obiecte zburătoare imposibil de identificat şi sentimentul că totul se învârtea şi se prăbuşea, fără să se izbească de ceva, la fel ca în haosul dinaintea Facerii. Podeaua a părut să salte spre mine; şi m-a lovit cu atâta forţă, că urechile au început să-mi ţiuie.

Cred că o ţinusem pe *Terminus Est* în mână cât zburasem prin aer, dar acum n-o mai aveam. Am încercat să mă ridic de jos ca s-o caut, însă n-aveam nici suflu, nici vlagă. Undeva în depărtare am auzit o voce bărbătească strigând. M-am rostogolit pe-o parte, apoi am izbutit să-mi trag sub mine picioarele parcă fără viaţă.

Aş fi zis că ne aflam undeva la mijlocul construcţiei

aceleia, care era la fel de mare ca Marele Bastion, însă complet goală: fără ziduri interioare, scări sau mobilă de vreun fel. Prin aerul auriu, prăfos, am văzut coloane strâmbe ce păreau făcute din lemn pictat. Lămpile, simple puncte de lumină, atârnau la mai mult de-un lanţ deasupra capului. Şi încă şi mai sus de ele, un acoperiş din multe culori se unduia şi se zbătea în bătaia unui vânt pe care eu nu-l simţeam.

Stăteam pe paie – paie împrăştiate peste tot, într-un covor galben nesfârşit, ca un ogor al unui titan după seceriş. De jur împrejurul meu, şipcile din care fusese construit altarul: fragmente de lemn subţire, împodobite cu foiţă de aur şi încrustate cu turcoaze şi ametiste violete. Încercat de gândul că trebuie să-mi caut spada, m-am ridicat în picioare şi am pornit cu pas şovăitor, împiedicându-mă aproape imediat de scheletul dezmembrat al fiacrului. Unul dintre onagri zăcea nu departe; îmi amintesc că mi-am zis că probabil îşi frânsese grumazul. Cineva a strigat „Torţionarule!” şi, întorcându-mi privirile, am zărit-o pe Agia – în picioare, dar clătinându-se. Am întrebat-o dacă e întreagă.

— Vie, în orice caz, însă trebuie să plecăm de-aici imediat. Animalul ăla e mort?

Am încuviinţat din cap.

— Aş fi putut să-l călăresc. Acum va trebui să mă duci tu, dacă poţi. Nu cred că piciorul drept o să mă ţină.

În timp ce spunea acestea, am văzut-o clătinându-se, şi a trebuit să mă reped s-o prind ca să nu cadă.

— Trebuie să plecăm, a zis ea. Uită-te în jur... vezi vreo uşă? Iute!

Nu vedeam.

— De ce trebuie să ne grăbim aşa?

— Foloseşte-ţi nasul dacă ochii nu ţi-s de folos să te uiţi la podea.

Am adulmecat. În aer nu se mai simţea miros de fân, ci de fân arzând; aproape în acelaşi moment am văzut flăcările, strălucind în întunecime, dar încă mici, semn că în urmă cu câteva clipe fuseseră doar nişte scântei. Am încercat să fug, dar nu izbuteam decât să merg şontâcăit.

— Unde suntem?

— În Catedrala Pelerinelor – unii o numesc Catedrala Ghearei. Pelerinele sunt nişte preotese care străbat continentul în lung şi-n lat. Niciodată...

Agia a tăcut pentru că ne apropiam de-un grup de persoane îmbrăcate în veşminte stacojii. Sau poate că ele se apropiau de noi, căci mi se părea că apăruseră în faţa noastră de neunde. Bărbaţii aveau capetele rase şi duceau iatagane scăpărătoare, curbate ca luna nouă şi orbindu-ne cu strălucirea aurului; o femeie, înaltă ca un exultant, ţinea în mâini o spadă în teacă: pe *Terminus Est* a mea. Femeia purta glugă şi o pelerină strâmtă, împodobită cu ciucuri lungi.

— Animalele noastre au luat-o razna, Sfântă Domnicellae..., a început Agia.

— Nu încape discuţie, a spus femeia care ţinea spada mea.

Era frumoasă femeia, dar nu avea frumuseţea femeilor care trezesc dorinţa.

— Aceasta este a bărbatului care te duce acum. Spune-i să te pună pe picioarele tale şi să şi-o la înapoi. Poţi să mergi?

— Puţin. Fă aşa cum spune ea, Torţionarule.

— Nu-i ştii numele?

— Mi l-a spus, dar l-am uitat.

— Severian, am zis eu şi am lăsat-o jos pe Agia, sprijinind-o cu o mână, iar cu cealaltă luând-o pe *Terminus Est*.

— Foloseşte-o ca să pui capăt gâlcevilor, mi-a spus femeia în stacojiu. Iar nu pentru a le stârni.

— Podeaua de paie a acestui cort mare a luat foc, Chatelaine. Ştii asta?

— Va fi stins. Surorile şi servitorii noştri tocmai asta fac acum, sting jăraticul. Femeia a tăcut, trecându-şi iute privirile de la Agia la mine şi înapoi la Agia, apoi a spus: În ceea ce a mai rămas din înaltul nostru altar am găsit doar un singur lucru ce părea a fi al vostru, şi să aibă o anumită valoare pentru voi – spada aceea. V-am înapoiat-o. Vreţi acum să ne înapoiaţi ceea ce poate aţi găsit voi şi care are valoare pentru noi?

Mi-am amintit de ametiste.

— N-am găsit nimic de valoare, Chatelaine.

Agia a clătinat din cap şi eu am continuat:

— Am văzut bucăţi mici de lemn, bătute în pietre preţioase, dar le-am lăsat acolo unde au căzut.

Bărbaţii şi-au strâns mâinile pe plăselele armelor lor şi şi-au înfipt bine picioarele în podea, dar femeia înaltă a rămas nemişcată, uitându-se lung la mine, apoi la Agia şi din nou la mine.

— Apropie-te, Severian.

Am făcut spre ea trei sau patru paşi. Simţeam imboldul de a trage *Terminus Est* din teacă, pentru a mă apăra împotriva iataganelor bărbaţilor, dar m-am înfrânat. Stăpâna lor m-a prins de încheieturile mâinilor şi m-a privit în ochi. Ai ei erau calmi, şi în lumina aceea ciudată păreau duri asemenea berilului.

— El nu poartă nici o vină, a zis ea.

Unul dintre bărbaţi a murmurat:

— Te înşeli, Domnicellae.

— N-are vină, ascultă-mă pe mine. Treci la locul tău, Severian, şi las-o pe femeie să se apropie.

M-am supus, iar Agia a înaintat şchiopătând, până la doi paşi de ea. Deoarece n-a vrut să mai facă nici o jumătate de pas în plus, femeia înaltă a venit în faţa ei şi i-a apucat încheieturile mâinilor, aşa cum le apucase şi pe ale mele. După o clipă, s-a uitat la celelalte femei care stătuseră în aşteptare în spatele spadasinilor. Înainte să-mi dau seama ce se întâmplă, două dintre ele i-au ridicat Agiei veşmântul şi i l-au scos peste cap.

— Nimic, maică.

— Cred că asta este ziua prorocită.

Cu mâinile încrucişate peste sâni, Agia a murmurat spre mine:

— Pelerinele astea sunt nebune. Toată lumea ştie, şi dacă aş fi avut timp, ţi-aş fi spus şi ţie.

— Daţi-i înapoi zdrenţele, a zis femeia înaltă. Gheara n-a dispărut niciodată, din câte se ştie, dar se face nevăzută când vrea ea şi noi n-am avea cum s-o oprim şi nici nu ne-ar fi îngăduit să încercăm acest lucru.

Una dintre femei a murmurat:

— S-ar putea s-o găsim totuşi printre ruine, Maică.

— N-ar trebui să-i punem să plătească? a adăugat o a doua.

— Să-i omorâm! a zis un bărbat.

Femeia înaltă n-a dat semn că i-ar fi auzit. Ne întorsese spatele şi se îndepărta de noi, cu un mers ce aducea mai mult a alunecare peste paie. Femeile au urmat-o, aruncându-şi una alteia priviri, iar bărbaţii şi-au coborât tăişurile scăpărătoare şi s-au retras.

Agia se chinuia să se îmbrace. Am întrebat-o ce ştia despre Gheară şi cine erau Pelerinele astea.

— Scoate-mă de-aici, Severian, şi-o să-ţi spun. Aduce ghinion să vorbim despre ele în propria lor casă. Pare-se că-i o ruptură în peretele ăla, ce zici?

Ne-am îndreptat în direcţia arătată de ea, împiedicându-ne când şi când în podeaua moale de paie. Nu era nici o ruptură, dar am izbutit să ridic marginea peretelui de mătase, destul ca să ne putem strecura afară pe sub ea.

XIX

Grădinile Botanice

Lumina soarelui era orbitoare; parcă păşisem din înserare în plină zi. Firişoare aurii de paie pluteau în aerul proaspăt din jur.

— E mai bine acum, a zis Agia. Aşteaptă puţin să mă aranjez. Cred că Treptele Adamniene sunt în dreapta. Vizitiul nostru n-ar fi apucat-o pe ele în jos – sau poate că ar fi făcut-o, era nebun de legat – dar ele ar trebui să ne ducă la pasarelă pe cel mai scurt drum. Dă-mi din nou braţul, Severian. Încă mă mai supără piciorul.

Mergeam pe iarbă; catedrala-cort, din câte vedeam acum, fusese înălţată pe un şes înconjurat de case semifortificate; turnurile sale imateriale o vegheau din spatele parapeţilor. O stradă lată, pavată, mărginea pajiştea, şi când am ajuns pe ea am întrebat încă o dată cine erau Pelerinele.

Agia m-a privit pieziş:

— Iartă-mă, te rog, dar nu-mi vine uşor să vorbesc despre fecioare de profesie unui bărbat care tocmai m-a văzut goală. Deşi, în altă împrejurare, poate că aş face-o. A tras adânc aer în piept şi a continuat: Adevărul e că nu prea ştiu multe despre ele, dar avem câteva veşminte de-ale lor în prăvălia

noastră, şi odată l-am întrebat pe fratele meu despre ele, apoi am fost atentă la tot ce auzeam. E o costumaţie des întâlnită la carnavaluri – pentru că e roşie. Oricum, Pelerinele sunt un ordin al convenţionaliştilor, sunt sigură că ai observat asta. Roşul este pentru lumina tot mai stinsă a Soarelui Nou, iar ele poposesc pe domeniile latifundiarilor cu catedrala lor şi le cer atâta pământ cât să şi-o poată ridica. Ordinul lor susţine că are în stăpânire cea mai preţioasă relicvă ce există pe această lume, Gheara Conciliatorului, aşa că roşul poate fi şi pentru Rănile Ghearei.

Încercând să fiu spiritual, am zis:

— Nu ştiam că are gheare.

— Nu-i o gheară adevărată – se zice că-i o gemă. Nu se poate să nu fi auzit de ea. Nu înţeleg de ce se numeşte Gheară şi mă îndoiesc că preotesele alea pricep mai mult decât mine. Dar presupunând că, la un moment dat, a avut o legătură reală cu Conciliatorul, poţi să-ţi dai seama de însemnătatea ei. La urma urmei, ceea ce ştim despre el ţine numai de istorie – cu alte cuvinte, fie suntem de acord că a avut contact cu seminţia noastră în trecutul îndepărtat, fie negăm asta. Dacă Gheara este ceea ce susţin Pelerinele că este, înseamnă că el a trăit cândva, iar acum e mort.

Căutătura speriată a unei femei care ducea un timpanon mi-a dat de înţeles că mantaua pe care o cumpărasem de la fratele Agiei nu stătea cum trebuie, lăsând la vedere prin cele două aripi ale ei negrul mantiei mele (care trebuie să-i fi părut bietei femei ca o întunecime vidă). În timp ce aranjam mantaua şi prindeam mai bine fibula, am spus:

— La fel ca multe discuţii religioase, şi aceasta îşi pierde rostul pe măsură ce-o continuăm. Presupunând că într-un trecut îndepărtat Conciliatorul a umblat printre noi şi că acum e mort, mai are importanţă pentru cineva în afară de istorici şi fanatici? Legenda lui are valoare pentru mine deoarece face parte din trecutul sacru, dar am impresia că ceea ce contează în ziua de azi e legenda, iar nu pulberea Conciliatorului.

Agia şi-a frecat mâinile, ca pentru a şi le încălzi în lumina soarelui.

— Să presupunem... pe după colţul ăsta o luăm, Severian,

uite capul scării, acolo unde sunt statuile eponimilor... să presupunem că a trăit, înseamnă că prin definiţie a fost Stăpânul Puterii. Ceea ce înseamnă transcendenţa realităţii şi negarea timpului. Am dreptate?

Am încuviinţat din cap.

— Atunci, nimic nu-l poate opri să vină, de unde s-o fi aflat în urmă cu, să zicem, treizeci de mii de ani, în ceea ce noi numim prezent. Mort sau nu, dacă a existat vreodată, s-ar putea ivi la următorul colţ de stradă sau la începutul săptămânii următoare.

Ajunsesem în capul scării. Treptele erau făcute dintr-o piatră la fel de albă precum sarea, uneori atât de late, încât aveai nevoie de mai mulţi paşi ca să cobori de pe una pe următoarea, alteori la fel de abrupte ca fusceii. Cofetari, neguţători de maimuţe şi alţi asemenea îşi întinseseră tarabele ici şi colo. Nu ştiu de ce, dar îmi plăcea foarte mult să discut despre tot felul de taine cu Agia, în timp ce coboram treptele.

— Şi toate acestea, am zis eu, pentru că femeile acelea spun că au una din unghiile lui strălucitoare. Presupun că poate tămădui în chip miraculos?

— Uneori, da, aşa pretind ele. De asemenea, are puterea să ierte nedreptăţi, să-i învie pe morţi, să plămădească noi rase de fiinţe din ţărână, să cureţe de pofte trupeşti şi câte şi mai câte. Se pare că toate acestea le-a făcut el însuşi.

— Acum îţi râzi de mine.

— Nu, râd doar razelor ăstora de soare – ştii ce se spune că fac razele soarelui chipului unei femei.

— Îi întunecă pielea.

— I-o urâţesc. Întâi soarele o usucă şi-o zbârceşte şi aşa mai departe. Apoi scoate la iveală toate defectele. Urvasi l-a iubit pe Pururavas – cunoşti povestea – până când l-a văzut în lumină puternică. Oricum, le-am simţit pe chipul meu şi mi-am zis: „Nu-mi pasă de *tine*. Sunt încă prea tânără ca să-mi pese de tine, iar anul următor o să-mi caut o pălărie în magazia noastră plină de vechituri.”

Chipul Agiei era departe de-a fi perfect în lumina clară a soarelui, dar nu avea de ce se teme din pricina astrului.

Imperfecţiunile ei mă făceau să tânjesc şi mai mult după ea. Agia avea curajul plin de speranţă şi neajutorare al celor săraci, poate cea mai atrăgătoare calitate umană; şi mă bucurau toate defectele care o făceau să-mi pară cu atât mai reală.

— Oricum, a continuat ea, strângându-mă de mână, trebuie să recunosc că n-am priceput niciodată de ce Pelerinele şi cei de teapa lor cred că oamenii de rând trebuie să se purifice de poftele trupeşti. Din propria mea experienţă, oamenii de rând şi le ţin bine în frâu şi singuri, şi chiar în fiecare zi. Ceea ce le trebuie celor mai mulţi dintre noi este o fiinţă alături de care să dea frâu liber acestor pofte.

— Înseamnă că-ţi pasă că te iubesc.

Am zis-o glumind, dar numai pe jumătate.

— Fiecărei femei îi pasă dacă e iubită, şi cu cât e iubită de mai mulţi bărbaţi, cu atât mai bine! Dar eu n-am să te iubesc la rândul meu, dacă asta voiai să spui. Mi-ar fi foarte uşor s-o fac azi, plimbându-mă cu tine prin oraş. Dar dacă diseară vei fi ucis, o să mă simt groaznic timp de două săptămâni.

— Şi eu.

— Tu nu. Nici măcar nu-ţi pasă. Nici de asta, nici de altceva, nici acum, nici altă dată. Dacă eşti mort, nu te mai doare, şi eşti cel mai în măsură dintre toţi oamenii să ştii acest lucru.

— Aproape că-mi vine să cred că toată povestea asta e o şmecherie de-a ta sau de-a fratelui tău. Erai afară când a intrat Septentrionul – i-ai spus ceva ca să-l stârneşti împotriva mea? E iubitul tău?

Agia a izbucnit în râs şi dinţii ei au sclipit în soare.

— Uită-te la mine. Am un veşmânt de brocart, dar ai văzut ce-i dedesubt. Picioarele mi-s desculţe. Vezi inele sau cercei? Vreo lamia de argint răsucită în jurul gâtului meu? Îmi sunt braţele strânse de brăţări de aur? Dacă nu, atunci fără să greşeşti poţi presupune că nu am drept amorez nici un ofiţer din Trupele Stăpânirii. Există un marinar sărac, pocit şi bătrân, care mă bate la cap să trăiesc cu el. În afară de asta, ei bine, Agilus şi eu suntem proprietarii prăvăliei. Ne-a fost lăsată de mama noastră şi nu avem datorii doar pentru că nu

găsim pe nimeni într-atât de neghiob încât să ne împrumute ceva luând prăvălia drept chezăşie. Uneori, mai zdrenţuim unele vechituri din ce-avem acolo şi le vindem fabricanţilor de hârtie în schimbul unui blid de linte, ca să avem ce mânca amândoi.

— În seara asta ar trebui să mâncaţi pe cinste, am zis eu. I-am dat fratelui tău un preţ bun pe manta.

— Ce?? Umorul părea să-i fi revenit. S-a dat un pas înapoi şi şi-a luat o expresie mâhnită, căscând gura la mine: Adică n-ai să-mi cumperi cina în seara asta? După ce mi-am petrecut toată ziua dându-ţi sfaturi şi călăuzindu-te?

— Şi obligându-mă să iau parte la distrugerea altarului ridicat de Pelerine.

— De asta îmi pare rău. Zău. N-am vrut să-ţi oboseşti picioarele. O să ai nevoie de ele la luptă. Apoi au apărut ceilalţi şi am crezut că aşa ai şi tu ocazia să mai câştigi nişte bani.

Privirile ei îmi părăsiseră chipul şi poposiseră pe unul din busturile cioplite grosolan care flancau scara.

— Asta a fost tot, cu adevărat? am întrebat-o eu.

— Ca să fiu sinceră, am vrut să creadă că eşti armiger. Armigerii umblă mult pentru că tot timpul se duc la petreceri sau turniruri, iar tu ai faţă de armiger. Şi eu am crezut acelaşi lucru când te-am văzut prima oară. Şi, înţelegi, dacă ai fi fost într-adevăr ceea ce credeam că eşti, atunci eu eram cineva la care o persoană ca tine, un armiger şi cine ştie dacă nu bastardul unui exultant, ar putea să ţină. Chiar dacă numai în glumă. N-aveam de unde să ştiu ce se va întâmpla.

— Înţeleg, am zis eu, şi dintr-odată am izbucnit în râs. Ce caraghioşi trebuie să fi arătat, hurducaţi de fiacrul ăla.

— Dacă înţelegi, sărută-mă.

M-am uitat lung la ea.

— Sărută-mă! Crezi că o să ai de multe ori ocazia asta? O să-ţi mai dau şi din ce vrei tu... A tăcut, apoi a izbucnit şi ea în râs: Poate după cină. Dacă o să găsim un loc liniştit, deşi n-o să-ţi prindă bine la luptă.

Apoi s-a aruncat în braţele mele, ridicându-se pe vârfuri ca să mă sărute pe buze. Sânii îi erau tari şi înalţi, şi i-am simţit

mişcarea şoldurilor.

— Poftim, a zis, îndepărtându-mă de ea. Uită-te acolo jos, Severian. Printre piloni. Ce vezi?

Apa sclipea ca o oglindă în soare.

— Râul.

— Da, Gyollul. Acum la stânga. Din pricina pădurii de nenufari, insula nu se vede. Dar pajiştea este de un verde mai deschis şi mai strălucitor. Nu vezi sticla? Acolo unde reflectă lumina?

— Văd ceva. Clădirea e toată din sticlă?

A încuviinţat din cap.

— Acolo sunt Grădinile Botanice, într-acolo ne îndreptăm. Or să te lase să-ţi tai averna – nu trebuie decât să le-o ceri, e dreptul tău.

Până jos am coborât în tăcere. Treptele Adamniene şerpuiau pe coasta lungă a unui deal, fiind un loc îndrăgit de cei cărora le place să se plimbe şi care plătesc pentru a fi duşi până sus, de unde coboară la vale. Am văzut multe cupluri îmbrăcate elegant, bărbaţi cu chipuri vârstate de greutăţi trecute şi copii zburdalnici. Ca să mă întristez şi mai mult, am văzut, din varii locuri, turnurile întunecate ale Citadelei pe malul celălalt şi, a doua sau a treia oară când le-am văzut, mi-a venit în minte că atunci când înotam lângă malul răsăritean, scufundându-mă de pe treptele pontonului şi luându-mă la trântă cu puştanii locului, zărisem o dată sau de două ori această linie îngustă de alb pe malul apusean, atât de departe în amonte, încât aproape că se pierdea din vedere.

Grădinile Botanice se aflau pe-o insulă din apropierea ţărmului, închise într-o clădire de sticlă (aşa ceva nu mai văzusem până atunci şi nu ştiam că poate exista). Nu avea turnuri sau creneluri: doar un tolos cu faţete, care se înălţa până se pierdea în cer şi ale cărui sclipiri de-o clipă se confundau cu stelele palide. Am întrebat-o pe Agia dacă vom avea timp să vizităm grădinile, apoi, înainte să apuce să-mi răspundă, i-am spus că le voi vizita, indiferent dacă aveam sau nu timp. Fapt e că nu mă deranja să întârzii la condamnarea mea la moarte şi îmi era tot mai greu să iau în

serios o luptă ce se purta cu nişte flori.

— Dacă vrei să-ţi petreci ultima după-amiază vizitând grădinile, aşa să fie, mi-a răspuns ea. Eu vin adesea aici singură. Nu trebuie să plăteşti intrarea – Autocratul e cel care are grijă de ele – şi te poţi şi distra, dacă nu eşti prea mofturos.

Am urcat pe nişte trepte de sticlă de un verde palid. Am întrebat-o pe Agia dacă uriaşa construcţie există doar pentru a oferi vizitatorilor flori şi fructe.

Ea a clătinat din cap, râzând, şi a arătat spre marea arcadă din faţa noastră.

— De-o parte şi de alta a acestui coridor se găsesc încăperi şi fiecare încăpere este un biodom. Te previn însă că, din pricină că acest coridor este mai scurt decât clădirea în sine, încăperile se vor mări pe măsură ce pătrundem în ele mai adânc. Unii oameni îşi pierd cumpătul din cauza asta.

Am intrat şi, deodată, am pătruns într-o asemenea linişte, încât mi-am zis că aceea trebuie să fi fost liniştea din zorii lumii, înainte ca strămoşii oamenilor să fi turnat clopote de bronz, să fi construit roţile scârţâitoare ale carelor şi să fi plescăit cu vâslele lor mari în apele Gyollului. Aerul era îmbălsămat, jilav şi mai cald decât afară. De-o parte şi de alta a podelei mozaicate, pereţii erau şi ei de sticlă, dar atât de groasă, încât abia o puteai pătrunde cu privirea; uitându-te prin aceşti pereţi la frunze şi flori, şi chiar la copacii cât toate zilele, aveai impresia că se vălureau de parcă îi vedeai prin apă. Pe o uşă lată scria:

GRĂDINA SOMNULUI

— Puteţi intra în oricare doriţi, a zis un bătrân, ridicându-se de pe scaunul lui dintr-un colţ. Şi în câte doriţi.

Agia a clătinat din cap.

— N-o să avem timp pentru mai mult de una sau două.

— E pentru prima oară că veniţi aici? De regulă, nou-veniţilor le place Grădina Pantomimei.

Bătrânul purta o robă decolorată ce-mi amintea de ceva ce nu puteam desluşi. L-am întrebat dacă era veşmântul

vreunei ghilde.

— Într-adevăr, aşa este. Suntem curatorii – n-ai întâlnit până acum pe nimeni din frăţia noastră?

— Ba da, cred că de două ori.

— Suntem foarte puţini, dar sarcina noastră este cea mai importantă din această societate – să avem grijă de ceea ce nu mai este. Ai văzut Grădina Antichităţilor?

— Încă nu.

— Ar trebui s-o vizitezi. Sute şi sute de plante dispărute, dintre care unele n-au mai fost văzute de zeci de milioane de ani.

— Planta aia agăţătoare purpurie, de care eşti atât de mândru, a zis Agia, am văzut-o crescând în sălbăticie pe-o colină, în Cartierul Cizmarilor.

Curatorul a clătinat trist din cap.

— Am pierdut nişte spori, din păcate. Ştim de planta aceea... S-a spart un ochi de geam din acoperiş, iar sporii au zburat afară.

Nefericirea a părăsit iute chipul zbârcit, dispărând aşa cum dispar şi necazurile oamenilor simpli. Bătrânul a zâmbit:

— O să-i meargă bine. Toţi duşmanii ei sunt duşi de pe lumea asta, aşa cum duse sunt şi tulburările pe care le tămăduiau frunzele ei.

Un huruit m-a făcut să mă răsucesc. Doi lucrători împingeau o teleagă printr-una din uşi. Am întrebat ce făceau cei doi.

— Acolo e Grădina de Nisip. O reconstruiesc. Cactuşi şi yucca – plante din acestea. Mă tem că prea multe nu aveţi ce vedea acolo, deocamdată.

Am luat-o pe Agia de mână şi i-am zis:

— Haide, aş vrea să văd şi eu ce-i pe-aici.

Ea a zâmbit curatorului, a ridicat pe jumătate din umeri, dar m-a urmat docilă.

Nisip era, nu-i vorbă, dar nici urmă de grădină. Am pătruns într-un spaţiu aparent nesfârşit, presărat cu bolovani. Alte pietre alcătuiau stânci înalte în spatele nostru, ascunzând peretele prin care tocmai intrasem. Lângă uşă se întindea o plantă mare, pe jumătate tufiş, pe jumătate viţă, cu ţepi

foarte ascuţiţi şi îndoiţi la vârf; am presupus că era ultimul vestigiu al florei de demult, ce nu fusese încă îndepărtat. Altă vegetaţie nu se zărea şi nici un semn că ar fi fost adusă alta nouă, aşa cum ne dăduse de înţeles curatorul, în afară de cele două urme paralele de la roţile telegii lucrătorilor, şerpuind printre bolovani.

— Cam asta-i tot, a zis Agia. De ce nu vrei să te duc în Grădina Desfătării?

— Uşa e deschisă în spatele nostru – de ce am sentimentul că nu pot părăsi acest loc?

M-a privit dintr-o parte.

— Mai devreme sau mai târziu, toată lumea simte acelaşi lucru în grădinile astea, dar de obicei nu atât de repede ca tine. Ar fi mai bine pentru tine să ieşim acum.

A mai zis ceva ce eu n-am auzit. În depărtare, îmi părea că aud valuri spărgându-se de marginea lumii.

— Stai..., am spus eu.

Dar Agia m-a tras afară, pe coridor. Picioarele noastre au adus cu ele nisip, nu mai mult decât ar încăpea în palma unui copil.

— Nu mai avem mult timp, crede-mă, a zis Agia. Lasă-mă să-ţi arăt Grădina Desfătării, apoi îţi culegem averna şi plecăm.

— Nu poate fi mai târziu de mijlocul dimineţii.

— E trecut de prânz. Am stat mai mult de-un rond în Grădina de Nisip.

— Acum chiar că mă minţi.

O clipă, am văzut o scăpărare de mânie pe chipul ei. Ca imediat să fie acoperită de un strat de ironie filosofică, născută din orgoliul ei jignit. Eram cu mult mai puternic decât ea şi, în ciuda sărăciei mele, mai bogat; în sinea ei îşi spunea (aveam senzaţia că aproape îi auzeam vocea şoptindu-i în ureche) că dacă accepta asemenea insulte, mă stăpânea.

— Severian, ai vorbit întruna, şi până la urmă a trebuit să te trag afară de-acolo. Grădinile au efectul ăsta asupra oamenilor – asupra anumitor oameni sugestionabili. Se spune că Autocratul vrea ca unele persoane să rămână în fiecare din încăperile acestea, ca să confere mai multa autenticitate

scenei, astfel că arhimagul lui, Părintele Inire, le-a învestit cu o vrajă. Dar pentru că te-ai lăsat într-o asemenea măsură pradă acelei vrăji, nici o alta nu va mai avea aceeaşi putere asupra ta.

— Simţeam că locul meu e acolo, i-am explicat eu. Că trebuia să întâlnesc pe cineva... şi că o anumită femeie era undeva în preajmă, dar ascunsă vederii.

Tocmai treceam prin dreptul altei uşi pe care scria:

GRĂDINA-JUNGLĂ

aşa că am zis:

— Spui că celelalte n-or să mai aibă putere asupra mea – atunci hai să intrăm aici.

— Dacă ne pierdem vremea cu asta, n-o să mai ajungem deloc la Grădina Desfătării.

— O clipă doar.

Era atât de hotărâtă să mă ducă în grădina pe care o alesese ea, fără a vedea nici una din celelalte, încât mi s-a făcut deodată frică de ce-aş putea găsi acolo sau de ce-aş putea aduce cu mine.

Uşa grea a Grădinii-Junglă s-a deschis spre noi, lăsând să iasă un curent de aer încărcat de aburi. Dincolo de prag, lumina era slabă şi verde. Lianele astupau pe jumătate intrarea şi un copac mare, putrezit până la măduvă, căzuse peste potecă la câţiva paşi depărtare de prag. O mică pancartă încă atârna de trunchiul căzut: *Caesalppinia sappan*.

— Jungla adevărată moare la miazănoapte, din pricină că se răceşte soarele, a spus Agia. Un cunoscut de-al meu zice că jungla tot moare de nici nu se mai ştie câte secole. Aici, vechea junglă se păstrează aşa cum a fost când soarele era tânăr. Hai să intrăm. Voiai să vezi locul ăsta.

Am păşit înăuntru. În urma noastră, uşa s-a închis şi a dispărut.

XX

Oglinzile Părintelui Inire

Aşa după cum spusese Agia, adevăratele jungle se îngrămădeau la miazănoapte, departe. Nu le văzusem niciodată, dar Grădina-Junglă îmi dădea impresia că le ştiam bine. Chiar şi acum, când stau la masa mea de scris, în Casa Absolută, câte un zgomot îndepărtat îmi readuce în urechi ţipătul papagalului cu pieptul roşu aprins şi spatele verde-albastru, care zbura din copac în copac, urmărindu-ne cu ochi dezaprobatori, înconjuraţi de un cerc alb – şi asta pentru că, fără îndoială, mintea mi se îndrepta deja spre acea regiune bântuită. Prin ţipetele păsării, un sunet nou – o voce nouă – răzbătea dintr-o lume roşie, încă necucerită de gând.

— Ce-i asta? am întrebat, atingând braţul Agiei.

— Un smilidon. Dar e departe şi nu vrea decât să înspăimânte căprioare care, speriate, se reped drept în fălcile lui. Ar fugi de tine şi de spada ta mult mai iute decât ai izbuti tu să fugi de el.

Veşmântul Agiei se sfâşiase mai devreme într-o creangă, lăsându-i un sân la vedere. Întâmplarea n-a avut darul s-o binedispună.

— Încotro duce poteca? Şi cum poate pisica aia să fie atât

de departe, când tot ce-i aici se găseşte într-o singură încăpere a clădirii pe care am văzut-o din capul Treptelor Adamniene?

— N-am pătruns niciodată atât de adânc în grădina asta. Tu ai vrut să vii aici.

— Răspunde-mi la întrebare, i-am cerut, apucând-o de umăr.

— Dacă această potecă este asemenea celorlalte – adică asemenea celor din restul grădinilor –, înseamnă că face o buclă largă şi se întoarce la uşa prin care am intrat. N-ai de ce te teme.

— Uşa a dispărut când am închis-o.

— E doar o amăgire. N-ai văzut tablouri din acelea în care e înfăţişat un pietist cu un chip meditativ, atunci când îl priveşti dintr-o latură a camerei, în schimb se holbează la tine când te uiţi la el din cealaltă latură? O să vedem uşa când ne vom apropia de ea din partea cealaltă.

Un şarpe cu ochi lucitori de carneol se târa pe potecă în direcţia noastră – a ridicat un cap veninos ca să se uite la noi, apoi a dispărut alunecând. Am auzit-o pe Agia icnind şi am spus:

— Cine se teme acum? Şarpele ăla o şterge la fel de iute pe cât ai şterge-o tu? Acum răspunde-mi ce-i cu smilidonul. Este într-adevăr departe? Şi dacă da, cum e posibil?

— Nu ştiu. Crezi că aici există răspunsuri la orice? Aşa e acolo de unde vii tu?

Mi-am amintit de Citadelă şi de străvechile datini ale ghildelor.

— Nu, am răspuns eu. Acolo unde este casa mea sunt tot felul de rituri şi datini inexplicabile, cu toate că în timpurile astea decadente nu-şi prea mai au rostul. Sunt şi turnuri în care nimeni n-a intrat vreodată, încăperi pierdute, tuneluri ale căror intrări nimeni nu le-a văzut vreodată.

— Şi nu poţi pricepe că şi aici e la fel? Când ne-am aflat în capul scărilor şi te-ai uitat în jos şi ai văzut grădinile acestea, ai putut vedea şi întreaga clădire?

— Nu, am recunoscut eu. Erau piloni şi fleşe în cale, şi colţul zăgazului.

— Chiar şi aşa, ţi-ai dat seama într-adevăr de marginile a ceea ce vedeai?

Am ridicat din umeri.

— Din pricina sticlei nu-mi dădeam seama unde se termina clădirea.

— Atunci cum de îmi pui asemenea întrebări? Sau, dacă le pui, nu pricepi că eu nu am neapărat şi răspunsurile? După cum răsuna urletul smilidonului, am ştiut că e departe. Se prea poate să nu se afle câtuşi de puţin aici, ori e posibil ca distanţa să fie în timp.

— Când am privit în jos la clădirea aceasta, am văzut un dom faţetat. Acum îmi ridic privirile şi nu văd decât cerul printre frunze şi liane.

— Suprafeţele faţetelor sunt mari. Nu ştiu dacă nu cumva marginile lor sunt ascunse de crăci, a zis Agia.

Ne-am continuat drumul, trecând peste un fir de apă în care se scălda o reptilă cu dinţi ameninţători şi aripioare pe spate. Am tras-o pe *Terminus Est* din teacă, temându-mă că arătania se va repezi la picioarele noastre.

— Aici copacii sunt prea deşi ca să văd până departe, oriunde m-aş uita, înţeleg asta, i-am spus Agiei. Şi totuşi, priveşte prin deschizătura asta, pe unde curge pârâiaşul. În susul lui nu văd decât junglă. În josul lui în schimb zăresc sclipirea apei, ca şi când s-ar vărsa într-un lac.

— Te-am prevenit că încăperile se lărgesc şi că acest lucru te-ar putea tulbura. Se mai spune că pereţii locurilor ăstora sunt nişte specule a căror putere de reflectare dă impresia de spaţiu imens.

— Odată am cunoscut o femeie care l-a întâlnit pe Părintele Inire. Mi-a spus o poveste despre el. Vrei s-o auzi?

— Fă cum crezi...

De fapt, eu eram cel care voiam s-o aud, aşa că am făcut cum am crezut: mi-am spus-o mie însumi, în cotloanele minţii, auzind-o acolo aproape întocmai cum o auzisem întâiaşi dată, când mâinile Theclei, albe şi reci precum crinii luaţi de pe un mormânt plin cu apă, stătuseră strânse între ale mele.

„Aveam treisprezece ani, Severian, şi aveam o prietenă,

pe nume Domnina. Era o fată drăguţă, care arăta cu câţiva ani mai tânără decât era în realitate. Poate că de aceea el a îndrăgit-o.

Ştiu că tu nu ştii nimic despre Casa Absolută. Trebuie să mă crezi pe cuvânt că într-un anume loc, în Sala Înţelesului, se găsesc două oglinzi. Fiecare e lată de vreo trei sau patru coţi şi fiecare se înalţă până în tavan. Între ele nu se găseşte nimic în afară de podeaua de marmură, lată de câţiva zeci de paşi. Cu alte cuvinte, cine străbate Sala Înţelesului se vede multiplicat la infinit. Fiecare oglindă reflectă imaginile din oglinda geamănă.

Fără doar şi poate este un loc care te atrage atunci când eşti o jună copilă şi te închipui a fi o frumuseţe. Într-o seară mă jucam acolo cu Domnina, fâţâindu-ne în faţa oglinzilor şi probând tot felul de camizole. Adusesem mai aproape două candelabre – unul de-a stânga uneia dintre oglinzi, celălalt de-a stânga celeilalte oglinzi – adică în colţuri opuse, dacă mă înţelegi ce vreau să spun.

Eram atât de preocupate să ne admirăm, încât nu l-am observat pe Părintele Inire decât când ajunsese la un pas de noi. De regulă, înţelegi, fugeam şi ne ascundeam când îl vedeam venind, deşi abia dacă ne întrecea în înălţime. Purta robe irizate care păreau să pălească într-un fel de cenuşiu atunci când mă uitam la ele, de-aş fi zis că se înmuiau în negură.

«Trebuie să fiţi cu băgare de seamă, copilelor, când vă uitaţi aşa la voi însevă», ne-a zis el. «E un aghiuţă acolo, care-aşteaptă în sticla argintată şi se vâră în ochii celor ce privesc în ea.»

Ştiind ce voia să spună, am roşit. Dar Domnina a zis: «Cred că l-am văzut. Are forma unei lacrimi sclipitoare?»

Părintele Inire n-a stat o clipă pe gânduri înainte să-i răspundă, nici măcar n-a clipit – cu toate acestea, am priceput că era surprins. «Nu, acela e altcineva, dulcineeo», a răspuns el. «Poţi să-l vezi cu limpezime? Nu? Atunci vino în sala mea de recepţie mâine, puţin după prânz, şi o să ţi-l arăt.»

Eram speriate de-a binelea când a plecat Părintele Inire.

Domnina s-a jurat de o sută de ori că nu se va duce. Eu am aplaudat hotărârea ei şi am încercat s-o conving să nu se abată de la ea. Mai mult chiar, am stabilit să rămână cu mine în acea noapte şi în ziua următoare.

Degeaba. Cu puţin înainte de ora fixată, un servitor, îmbrăcat într-o livrea cum nici una dintre noi nu mai văzuse până atunci, a venit s-o ia pe biata Domnina.

Cu câteva zile înainte, primisem în dar un set de marionete de hârtie. Subrete, colombine, corifei, arlechini, balerini şi altele asemenea – nimic deosebit. Îmi amintesc că am aşteptat-o pe Domnina aşezată pe pervaz toată după-masa, jucându-mă cu omuleţii aceia, colorându-le costumele cu creioane de ceară, aranjându-i în tot felul de poziţii şi inventând jocuri pe care aveam să le joc împreună cu ea, după ce se va fi întors.

Într-un târziu, doica m-a chemat la masă. La ora aceea, îmi închipuiam că Părintele Inire o omorâse pe Domnina sau o trimisese înapoi la mama ei, cu poruncă să nu ne mai viziteze niciodată.

Tocmai când isprăveam de mâncat supa, cineva a bătut la uşă. Am auzit-o pe servanta mamei că se duce să deschidă; în clipa următoare, Domnina a dat buzna înăuntru. N-o să-i uit nicicând chipul – alb ca feţele păpuşilor. Plângea, şi doica mea a mângâiat-o, şi până la urmă am reuşit să aflăm ce se întâmplase.

Bărbatul care fusese trimis după ea o dusese prin tot felul de săli despre care ea habar n-avusese că există. Un lucru înspăimântător în sine, înţelegi, Severian. Amândouă crezusem că ştim tot ce se află în aripa noastră din Casa Absolută, în sfârşit, a dus-o în ceea ce trebuie să fi fost sala de consiliu. Era o încăpere mare, ne-a spus ea, cu perdele de-un roşu compact şi întunecat, şi aproape fără nici o mobilă, în afară de nişte vaze mai înalte de-un stat de om şi mai largi decât braţele ei desfăcute.

În mijloc era ceva ce ei i s-a părut a fi o altă cameră în acea încăpere. Pereţii erau octogonali, pictaţi cu labirinturi. Din pragul sălii de consiliu, Domnina a văzut deasupra părelnicei camere o lampă arzând – şi era cea mai

strălucitoare lampă pe care o văzuse în viaţa ei. Ne-a zis că era alb-albăstrie şi că la acea neînchipuită strălucire nici măcar un vultur nu ar fi putut privi.

Apoi a auzit pocnetul zăvorului atunci când uşa s-a închis în spatele ei. N-a zărit nici o altă ieşire. A alergat la perdele, nădăjduind să găsească o altă uşă în spatele lor, dar de cum a tras de o perdea, unul dintre cei opt pereţi pictaţi cu labirinturi s-a deschis şi Părintele Inire a păşit în sală. În spatele lui, ea a zărit o gaură fără fund, plină cu lumină – aşa i s-a părut ei a fi.

«Iată-te», i-a spus el, «ai venit tocmai la timp. Copilo, peştele e aproape prins. O să vezi cum se agaţă cârligul şi-o să afli cum anume i se vor încurca solzii săi de aur în plasa noastră de pescuit.»

Şi cu acestea, a luat-o de braţ şi a dus-o în împrejmuirea aceea octogonală."

În acel moment al poveştii, a trebuit să mă întrerup ca s-o ajut pe Agia să treacă de nişte tufişuri care înghiţiseră aproape complet poteca.

— Vorbeşti de unul singur, mi-a zis ea. Te aud murmurând în urma mea.

— Îmi istorisesc povestea de care ţi-am pomenit. Nu păreai interesată s-o auzi, iar eu voiam s-o mai ascult o dată – unde mai pui că se pomeneşte în ea de speculele Părintelui Inire, şi cine ştie dacă unele lucruri nu ne-ar putea fi de folos.

„Domnina s-a tras îndărăt. În centrul acelei îngrădituri, chiar sub lampă, era un fel de abur de lumină galbenă. Se mişca încontinuu, ne-a spus ea. În sus şi-n jos, dintr-o parte în alta, cu scăpărări rapide, fără să părăsească o clipă acel spaţiu de vreo patru palme înălţime şi patru lungime. Într-adevăr, îi amintea de-un peşte. Mai mult decât acele flagae palide pe care le zărise în oglinzile din Sala Înţelesului – un peşte înotând în aer, închis într-un bol invizibil. Părintele Inire a tras peretele octogonului în urma lor şi l-a închis. Peretele era o oglindă în care ea îi zărea reflectate faţa, mâna şi veşmintele lucitoare, indefinite. Şi propria siluetă, precum şi

pe aceea a peştelui... dar părea să mai fie o fată – şi chipul ei se iţea de după umărul acesteia; apoi încă una, şi încă una, şi încă una, fiecare cu un chip tot mai mic în spatele ei. Şi tot aşa, *ad infinitum*, un lanţ nesfârşit de chipuri tot mai străvezii ale Domninei.

Şi-a dat seama, când le-a văzut, că peretele îngrăditurii aceleia ortogonale prin care trecuse ea se afla faţă în faţă cu o altă oglindă. De fapt, toţi ceilalţi pereţi erau oglinzi. Lumina lămpii alb-albastre era prinsă de ele toate şi reflectată de la una la alta, aşa cum şi-ar arunca nişte băietani unii altora mingi de argint, împletindu-se şi întreţesându-se într-un dans fără sfârşit. În centru, peştele scăpăra ba într-o parte, ba în alta, părând că lumina aceea care se strângea în acelaşi punct îi dădea formă.

«Iată-l», a zis Părintele Inire. «Cei de demult, care cunoşteau acest proces cel puţin la fel de bine ca noi, dacă nu şi mai bine, socoteau că Peştele era cel mai puţin important şi cel mai banal dintre speciile care populau speculul. Noi nu avem de ce ne bate capul cu acea falsă credinţă a lor, anume că toate creaturile pe care le invocau ei existau dintotdeauna în adâncurile sticlei. Cu timpul însă, au început să se preocupe de o chestiune mult mai importantă: Prin ce mijloace se poate călători atunci când punctul de plecare se găseşte la o distanţă astronomică faţă de punctul de sosire?»

«Pot să-mi trec mâna prin el?»

«Acum da, copila mea. Mai târziu însă, te-aş sfătui să nu încerci.»

Aşa a făcut şi a simţit o căldură alunecoasă.

«Aşa vin cacogenii?» a întrebat ea.

«Mama ta te-a luat vreodată în naveta ei?»

«De bună seamă.»

«Şi ai văzut navetele-jucărie pe care copiii mai mari le fac seara, pe verandă, cu fuzelaje din hârtie şi felinare din pergament. Ceea ce vezi aici se poate compara cu mijloacele folosite pentru a călători între sori, întocmai aşa cum se pot compara acele navete de jucărie cu cele adevărate. Şi totuşi putem invoca Peştele, şi poate şi alte lucruri, cu oglinzile acestea. Şi întocmai aşa cum navetele băieţilor pot să

incendieze uneori acoperişul unui pavilion, la fel şi oglinzile noastre nu sunt lipsite de primejdii, chiar dacă puterea lor de focalizare nu este mare.»

«Credeam că pentru a călători spre stele trebuie să te aşezi pe oglindă.»

Părintele Inire a zâmbit. Era pentru prima oară că-l vedea zâmbind şi, deşi ştia că era doar un semn că-l înveselise şi-l încântase (poate mai mult decât o femeie în toată firea), zâmbetul nu i-a făcut plăcere.

«Nu, nicidecum. Dă-mi voie să te lămuresc. Atunci când ceva se mişcă foarte, foarte iute – la fel de iute pe cât vezi toate obiectele familiare din camera ta atunci când guvernanta aprinde lumânarea –, acel ceva devine mai greu. Nu mai mare, să fim bine înţeleşi, ci mai greu. Este atras de Urth sau de orice altă planetă cu mai multă putere. Dacă s-ar mişca încă şi mai repede, ar deveni o planetă în sine, atrăgând alte obiecte la rândul său. Nimic nu se mişcă atât de repede, însă dacă ar fi ceva care s-o facă, asta s-ar întâmpla. Şi totuşi, nici măcar lumina lumânării tale nu se mişcă într-atât de iute încât să călătorească printre sori.»

(Peştele unduia în sus şi-n jos, înainte şi-napoi.)

«Nu s-ar putea face o lumânare mai mare?»

Sunt sigură că Domnina se gândea la lumânarea pascală pe care-o vedea în fiecare primăvară, mai groasă decât coapsa unui bărbat.

«S-ar putea face o asemenea lumânare, dar lumina ei n-ar zbura mai iute. Şi cu toate că lumina n-are pic de greutate, ea apasă asupra tuturor lucrurilor pe care cade, la fel cum vântul, pe care nu-l vedem, împinge braţele unei mori. Vezi ce se-ntâmplă când luminăm nişte oglinzi aflate faţă în faţă: imaginea pe care ele o reflectă călătoreşte de la una la alta şi se întoarce. Să presupunem că se întâlneşte cu sine însăşi atunci când se întoarce – ce crezi că s-ar petrece?»

Domnina a râs, deşi îi era frică, şi a spus că nu-şi putea închipui ce s-ar petrece.

«Păi, s-ar anula pe sine însăşi. Gândeşte-te la două fetiţe care aleargă pe o pajişte fără să se uite încotro se îndreaptă. Când se întâlnesc, nu mai sunt două fetiţe care aleargă. Dar

dacă oglinzile sunt făcute aşa cum trebuie şi distanţa dintre ele este cea corectă, imaginile nu se întâlnesc. Ci se urmează una pe alta. Ceea ce nu se întâmplă când lumina vine de la o lumânare sau o stea obişnuită, deoarece atât prima lumină cât şi următoarea, care în altă condiţie tinde să o împingă pe prima înainte, sunt doar lumini albe sporadice, asemenea valurilor pe care le-ar provoca o fetiţă care aruncă un pumn de pietriş într-un iaz cu nuferi. Dar dacă lumina provine de la o sursă continuă şi formează imaginea reflectată de o oglindă perfectă din punct de vedere optic, orientarea fronturilor de unde este aceeaşi, deoarece imaginea este aceeaşi. Şi cum nimic nu poate depăşi viteza luminii în universul nostru, lumina accelerată îl părăseşte pe acesta şi pătrunde în altul. Când îşi micşorează viteza, reintră în universul nostru – desigur în alt loc.»

«E doar o reflexie?» a întrebat Domnina, uitându-se la Peşte.

«La un moment dat se va transforma într-o creatură reală, dacă nu astupăm lampa şi nu mutăm din loc oglinzile. Când o imagine reflectată există fără un obiect care s-o genereze, ceea ce este o violare a legilor universului nostru, înseamnă că la naştere un obiect.» “

— Uite, ajungem la ceva, a spus Agia.

Umbra copacilor tropicali era atât de intensă, încât petele de soare de pe potecă păreau să lucească asemenea aurului topit. Mi-am mijit ochii pentru a vedea ceva dincolo de razele arzătoare.

— O casă aşezată pe nişte catalige de lemn galben. E acoperită cu frunze de palmier. N-o vezi?

Ceva s-a mişcat şi coliba a părut să-mi sară în ochi, atât de brusc s-a ivit din mozaicul galben, verde şi negru. O pată de umbră s-a dovedit a fi o intrare; două linii oblice, înclinarea acoperişului. Un bărbat îmbrăcat în haine deschise la culoare stătea pe o verandă minusculă, uitându-se de-a lungul potecii, la noi. Mi-am aranjat mantaua.

— Nu-i nevoie să ţi-o îndrepţi, mi-a spus Agia. Aici nu contează. Dacă ţi-e cald, scoate-ţi-o.

Mi-am dezbrăcat mantaua şi am împăturit-o, punându-mi-o pe braţ. Bărbatul de pe verandă s-a răsucit cu o expresie de groază nedisimulată şi a intrat în colibă.

XXI

Coliba din junglă

O scară ducea la verandă. Era făcută din acelaşi lemn noduros ca şi coliba, trunchiuri legate între ele cu fibră vegetală.

— Doar nu vrei să urci acolo? a protestat Agia.

— Dacă e să vedem ce e de văzut acolo, va trebui să urcăm. Şi, amintindu-mi de starea veşmintelor tale, presupun că te-ai simţi mai bine dacă ţi-aş lua-o înainte.

M-a surprins s-o văd că roşeşte.

— Scara asta duce la o casă ca acelea construite în regiunile fierbinţi ale lumii, în zilele de demult. O să te plictiseşti curând, crede-mă.

— Atunci o să coborâm şi nu vom fi pierdut prea mult timp.

Am început să urc. Scara s-a îndoit sub greutatea mea şi a trosnit îngrijorător, dar ştiam că nu putea fi cu adevărat primejdioasă atâta vreme cât se afla într-un parc de distracţii. Când am ajuns pe la jumătatea scării, am simţit-o pe Agia în spatele meu.

Interiorul nu era cu mult mai larg decât oricare dintre celulele noastre, dar numai la atât se rezuma asemănarea. În

oubliette, te copleşea sentimentul de soliditate şi masivitatea. Plăcile de metal de pe pereţi răsfrângeau până şi cele mai slabe zgomote; podelele răsunau sub paşii calfelor şi nici măcar nu tresăreau sub greutatea celui care călca pe ele; tavanul nu avea cum să cadă – iar de s-ar întâmpla să cadă, ar zdrobi totul dedesubt.

Dacă este adevărat că fiecare dintre noi are undeva un frate ca un fel de antipod, un geamăn luminos dacă suntem întunecaţi, şi întunecat dacă noi suntem luminoşi, atunci acea colibă era o astfel de replică la celulele noastre. Avea ferestre de toate părţile, în afară de aceea în care se afla deschiderea uşii prin care am intrat; ferestrele acestea erau nezăbrelite şi fără ochiuri de geam. Podelele, pereţii şi cercevelele erau făcute din ramurile copacului galben: ramuri netăiate în scânduri, ci lăsate în rotunjimea lor, încât pe alocuri puteam zări lumina soarelui prin pereţi, şi dacă aş fi scăpat un oricalc subţiat de folosinţă, fără doar şi poate că ar fi ajuns până jos, pe pământ. Tavan nu exista, doar un spaţiu triunghiular sub acoperiş, unde atârnau crătiţi şi saci de alimente.

O femeie citea cu voce tare într-un colţ, iar la picioarele ei se găsea ghemuit un bărbat în pielea goală. Bărbatul pe care-l văzusem din potecă stătea la o fereastră, opusă uşii, privind afară. Am bănuit că ştia că venisem (şi chiar dacă nu ne-ar fi văzut cu câteva clipe înainte, cu siguranţă simţise coliba tremurând când urcasem scara), dar prefera să nu dea semne că ar fi făcut-o. Ceva din linia spatelui îţi spune când un om se răsuceşte anume ca să nu vadă, şi spatele acestui bărbat trăda întocmai acest fapt.

Femeia citea:

— „Şi-atunci a lăsat el în urmă câmpia şi a urcat pe Muntele Nebo, acel promontoriu ce dă spre oraş, şi Milostivul i-a arătat întreaga ţară, tot pământul până la Marea Apuseană. Apoi i-a spus: «Acesta este pământul pe care am jurat părinţilor voştri că-l voi da fiilor lor. L-ai văzut, dar nu-ţi vei vedea picioarele atingându-l.» Astfel că el acolo a murit şi a fost înmormântat în ravină.”

Despuiatul de la picioarele ei a dat din cap.

— Aşa e şi cu stăpânii noştri, Preceptoareo. Tot ce se dă,

cu degetul mic se dă. Dar degetul ăl mare e făcut cârlig în darul acela, iar omul ia darul, şi numai ce sapă în podeaua casei sale şi acoperă apoi totul cu un preş, că degetul mare începe să tragă şi încet-încet darul iese din ascunzătoare, urcă spre cer şi nimeni nu-l mai vede vreodată.

Femeia l-a ascultat nerăbdătoare să-l întrerupă:

— Nu, Isangoma...

Dar bărbatul de la fereastră s-a băgat în vorbă fără să se răsucească:

— Taci, Marie. Vreau să aud ce are el de spus. O să explici mai târziu.

Şi despuiatul a continuat:

— Un nepot de-al meu, un membru al cercului meu de foc, nu avea peşte. Aşa că şi-a luat gowdalia şi s-a dus la un iaz anume. S-a aplecat peste apă şi a rămas atât de nemişcat, încât ai fi zis că-i un copac.

Zicând acestea, l-am văzut pe despuiat sărind în picioare, şi trupul său musculos s-a postat ca şi când ar fi vrut să străpungă picioarele femeii cu o suliţă de aer.

— Îndelung a stat el aşa... până când maimuţele nu s-au mai temut de el şi au reînceput să arunce beţe în apă, iar hesperornisul s-a îndreptat spre cuibul său, fluturându-şi aripile. Un peşte mare s-a ivit din bârlogul lui dintre trunchiurile scufundate. Nepotul meu l-a urmărit cum dă roată încet de tot. Peştele s-a ridicat spre suprafaţă şi tocmai când nepotul meu se pregătea să-şi înfigă harponul cu trei colţi, peştele s-a făcut nevăzut şi-n locul lui s-a ivit o prea-frumoasă femeie. Întâi, nepotul meu a crezut că peştele era regele-peştilor, care şi-a schimbat înfăţişarea pentru a nu fi omorât cu harponul. Apoi a văzut peştele mişcându-se pe sub chipul femeii şi a înţeles că ceea ce vedea el era o reflexie. Şi-a ridicat imediat privirile, dar n-a zărit nimic altceva în afara vrejurilor de viţă. Femeia dispăruse!

Privirile despuiatului s-au înălţat şi ele, imitând foarte sugestiv uluiala pescarului.

— În noaptea aceea, nepotul meu s-a dus la Semeţul Numen şi a despicat gâtlejul unui oreodont, spunând...

În acea clipă, Agia mi-a şoptit:

— În numele lui Theoanthropos, cât ai de gând să rămâi aici? Asta ar putea dura o zi întreagă.

— Lasă-mă să dau o raită prin colibă, i-am murmurat eu, şi apoi plecăm.

— Puternic e Semeţul, sacre toate numele sale. Tot ce se găseşte sub frunzişuri al său este, furtunile pe braţele sale sunt duse, otrava nu ucide până nu se abate blestemul lui asupra ei!

— Nu cred că avem nevoie să te auzim lăudându-ţi fetişul, Isangoma, a zis femeia. Soţul meu doreşte să-ţi audă povestea. Prea bine, spune-o şi cruţă-ne de litaniile tale.

— Semeţul îl apără pe cel care se roagă la el. Oare nu s-ar face de ocară dacă cel care-l adoră îşi dă duhul?

— Isangoma!

De la fereastră, bărbatul a spus:

— Se teme, Marie. Nu simţi din vocea lui?

— N-au de ce a se teme cei ce poartă semnul Semeţului! Răsuflarea lui e negura ce-l apără pe puiul de uakaris de ghearele sălbaticului margai!

— Robert, dacă nu iei măsuri, iau eu. Isangoma, taci din gură. Sau pleacă şi să nu te mai întorci aici.

— Semeţul ştie că Isangoma o iubeşte pe Preceptoare. El ar salva-o dacă ar putea.

— Să mă salveze de ce anume? Crezi că-i vreuna din fiarele tale îngrozitoare prin preajmă? Dacă ar fi, Robert ar împuşca-o cu puşca lui.

— Tokoloşii, Preceptoareo. Tokoloşii vin. Dar Semeţul ne va apăra. El este puternicul comandant al tuturor tokoloşilor! Când urlă el, tokoloşii se ascund sub frunzele căzute.

— Robert, cred că şi-a pierdut minţile.

— El are ochi, Marie, tu nu ai.

— Ce vrei să spui cu asta? Şi de ce te tot uiţi pe fereastră?

Încet, bărbatul s-a răsucit cu faţa spre noi. Preţ de o clipă s-a uitat la Agia şi la mine, apoi şi-a întors faţa de la noi. Expresia lui era aceea pe care am văzut-o adesea pe chipurile clienţilor noştri atunci când Maestrul Gurloes le arăta instrumentele ce urmau să fie folosite în anacriză.

— Robert, pentru numele Atotputernicului, spune-mi ce-i

cu tine.

— După cum zice Isangoma, tokoloşii sunt aici. Nu ai lui, cred eu, ci ai noştri. Moartea şi Doamna. Ai auzit de ele, Marie?

Femeia a clătinat din cap. Se ridicase de la locul ei şi deschisese capacul unui sipet mic.

— De bună seamă că n-ai auzit. Este un tablou – mai degrabă o temă artistică. Tablouri de mai mulţi artişti. Isangoma, nu cred că Semeţul tău are vreo putere asupra acestor tokoloşi. Ăştia vin de la Paris, unde mi-am făcut eu studenţia, ca să mă dojenească pentru că am renunţat la artă pentru asta.

— Ai febră, Robert, a zis femeia. E limpede. O să-ţi dau ceva şi în curând o să te simţi mai bine.

Bărbatul s-a uitat din nou spre noi, la chipul Agiei şi la al meu, ca şi când nu voia s-o facă, dar nu se simţea în stare să-şi stăpânească mişcarea ochilor.

— Dacă sunt bolnav, Marie, atunci bolnavul ştie lucruri pe care sănătosul nu le-a băgat în seamă. Şi Isangoma ştie că tokoloşii sunt aici, nu uita. N-ai simţit podeaua tremurând în timp ce îi citeai? Atunci au intrat, aşa cred.

— Tocmai ţi-am turnat nişte apă în pahar, ca să înghiţi chinina. Nu văd să se încreţească.

— Ce sunt ăştia, Isangoma? Tokoloşi – dar ce sunt tokoloşii?

— Spirite rele, Preceptorule. Când bărbatul are gând rău sau femeia face lucru rău, apare încă un tokoloş. Tokoloşul rămâne. Bărbatul gândeşte: *Nimeni nu ştie*, *toţi morţi*. Dar tokoloşii rămân până la sfârşitul lumii. Atunci toţi vor vedea, vor şti ce-a făcut bărbatul.

— Ce idee îngrozitoare, a zis femeia.

Mâinile soţului ei s-au încleştat pe lemnul galben al pervazului.

— Nu înţelegi că ei sunt doar rezultatul a ceea ce facem noi? Sunt spiritele viitorului, noi le creăm.

— Prostii păgâne, Robert, asta înţeleg eu că sunt. Ascultă. Eşti atât de stăpânit de viziunea ta încât nu poţi să asculţi o clipă?

— Ascult. Ce vrei să spui?

— Nimic. Vreau doar să asculţi. Ce auzi?

În colibă s-a lăsat liniştea. Am ascultat şi eu, şi n-aş fi putut face altminteri chiar dacă aş fi vrut. Afară, maimuţele se ciorovăiau, iar papagalii ţipau, la fel ca înainte. Apoi am auzit, peste zgomotele junglei, un bâzâit slab, ca şi când o insectă mare cât o barcă zbura în depărtare.

— Ce-i asta? a întrebat bărbatul.

— Avionul poştei. Dacă ai noroc, o să-l vezi curând.

Bărbatul şi-a întins gâtul afară pe fereastră, iar eu, curios să văd la ce se uită, m-am dus la fereastra din stânga lui şi m-am uitat şi eu afară. Frunzişul era atât de des, încât la început părea imposibil să vezi ceva, dar bărbatul se uita aproape drept înainte, dincolo de marginea acoperişului de frunze – acolo era o pată de albastru, am descoperit-o şi eu.

Bâzâitul a devenit mai puternic. În faţa ochilor noştri s-a ivit cea mai ciudată navetă pe care o văzusem în viaţa mea. Avea aripi, ca şi când fusese construită de o rasă care încă nu realizase că, întrucât oricum nu va da din aripi ca o pasăre, nu există nici un motiv ca înălţarea ei să nu se producă direct din fuzelaj, asemenea unui zmeu. Pe fiecare aripă argintie se vedea o umflătură bulbucată, şi o a treia în partea din faţă a fuzelajului; lumina părea să scapere în faţa acestor umflături.

— În trei zile am putea fi la pista de aterizare, Robert. Data viitoare când mai vine, noi suntem acolo în aşteptare.

— Dacă Stăpânul ne-a trimis aici…

— Da, Preceptorule, trebuie să facem ce doreşte Semeţul! Nimeni altcineva nu-i ca el! Preceptoareo, dă-mi voie să dansez pentru Semeţ şi să-i cânt cântecul. Poate că aşa or să plece tokoloşii de-aici.

Despuiatul i-a smuls femeii cartea şi a început să bată în ea cu palma – bătăi ritmice, ca şi când bătea într-un tambur. Tălpile sale se frecau de podeaua zgrunţuroasă, iar vocea lui, începând cu un ţiuit melodic, a devenit vocea unui copil:

„Noaptea, când totul e tăcere,
Auzi-l cum ţipă în vârful copacilor!
Vezi-l cum dansează în foc!

Trăieşte în otrava săgeţii,
Mic precum un licurici galben!
Mai străluminos ca o stea căzătoare!
Bărbaţi păroşi străbat pădurea...”

— Plec, Severian, a spus Agia şi a ieşit pe uşa din spatele nostru. Dacă vrei să rămâi şi să fii martor la aşa ceva, n-ai decât. Dar va trebui să-ţi iei singur averna şi să găseşti şi drumul spre Câmpia Sangvinară. Ştii ce se va întâmpla dacă nu te duci acolo?

— Or să plătească nişte asasini, mi-ai spus.

— Iar asasinii or să folosească şarpele numit barbăgalbenă. La început nu împotriva ta. Ci asupra familiei tale, dacă ai vreuna, şi asupra prietenilor. Deoarece te-am însoţit peste tot în cartierul nostru, probabil că eu sunt prietena ta acum.

„*El vine când soarele apune,*
Vezi-i picioarele pe apă!
Urme de flăcări peste apă!”

Incantaţia a continuat, dar incantătorul ştia că noi plecam: în cântarea lui străbătea o notă de triumf. Am aşteptat ca Agia să ajungă jos pe pământ, apoi am urmat-o.

— Credeam că n-o să mai pleci, mi-a spus ea. Acum că eşti aici, chiar îţi place locul ăsta atât de mult?

Pe fundalul verdelui rece al frunzelor nefiresc de întunecate, culorile metalice ale veşmântului ei păreau la fel de supărate ca şi ea.

— Nu, am răspuns eu. Dar mi se pare interesant. Ai văzut naveta lor?

— Atunci când v-aţi uitat tu şi bărbatul din colibă afară pe fereastră? Doar n-am înnebunit.

— N-am văzut niciodată aşa ceva. Aş fi zis că mă uit la una din faţetele acoperişului acestei clădiri, şi când colo am văzut naveta pe care *el* se aştepta s-o vadă. Sau cel puţin asta a părut să fie. Ceva dintr-o cu totul altă lume. Mai adineaori voisem să-ţi vorbesc despre o prietenă a unei

prietene de-a mele, care a fost prinsă în oglinzile Părintelui Inire. S-a pomenit într-o altă lume, şi chiar şi după ce s-a întors la Thecla – aşa se numea prietena mea – nu era sigură că găsise drumul de întoarcere la punctul exact din care pornise. Mă întreb dacă nu cumva noi încă suntem în lumea părăsită de acei oameni, în loc să fie ei în lumea noastră.

Agia pornise între timp pe potecă la vale. Fulgi de lumină solară păreau să-i vopsească părul castaniu-închis în blond cenuşiu.

— Ţi-am zis că anumiţi vizitatori sunt atraşi de anumite biodomuri, mi-a spus ea peste umăr.

Am grăbit pasul ca s-o prind din urmă.

— Pe măsură ce trece timpul, minţile lor se modifică în aşa fel încât să se adapteze la ceea ce-i înconjoară, şi poate că le modifică şi pe alte noastre. E foarte posibil ca ceea ce ai zărit să fi fost doar o navetă obişnuită.

— Bărbatul ne-a văzut. Şi sălbaticul la fel.

— Din ceea ce-am auzit, cu cât este deformată mai mult conştiinţa locuitorului, cu atât rămân mai multe percepţii reziduale. Când întâlnesc în aceste grădini monştri, oameni sălbatici şi alte asemenea creaturi, descopăr că îşi dau mult mai mult seama de existenţa mea decât celelalte fiinţe.

— Explică-mi atunci ce s-a întâmplat cu bărbatul, i-am cerut eu.

— Nu eu am construit locul ăsta, Severian. Tot ce ştiu e că, dacă te întorci pe potecă, locul acela pe care l-am văzut probabil că nu mai e acolo. Ascultă, vreau să-mi promiţi că, atunci când vom ieşi de-aici, mă laşi să te duc direct la Grădina Somnului Nesfârşit. Nu mai avem timp pentru nimic altceva, nici măcar pentru Grădina Desfătării. Şi nu eşti chiar genul de persoană care să viziteze locul ăsta.

— Din cauză că am vrut să rămân în Grădina de Nisip?

— În parte, da. O să ne bagi în belea aici, mai devreme sau mai târziu, presimt asta.

În timp ce vorbea astfel, am urmat una din sinuozităţile parcă fără sfârşit ale potecii. Calea ne era blocată de un trunchi de care era prins un mic dreptunghi alb, pe care poate era înscrisă specia copacului; printre frunzele dese din stânga

noastră vedeam peretele, sticla sa verzuie formând un fundal discret pentru frunziş. Agia aproape că era să treacă de ieşire. Dar eu am mutat-o pe *Terminus Est* în cealaltă mână şi am deschis larg uşa.

XXII

Dorcas

Când auzisem întâi şi-ntâi despre floare, îmi imaginasem că avernele cresc pe etajere, în şiruri, aşa ca florile din sera Citadelei. Mai târziu, aflând de la Agia mai multe despre Grădinile Botanice, mi-am închipuit un loc asemenea necropolei în care mă zbenguisem în copilărie, cu copaci şi morminte desfundate, şi alei pavate cu oase.

Realitatea era cu totul alta – un loc întunecat, într-o mlaştină nesfârşită. Picioarele ni se cufundau în rogoz şi un vânt rece şuiera pe lângă noi, fără ca vreo barieră să-l stăvilească înainte de-a ajunge la mare – cel puţin aşa părea. Papura creştea pe marginea drumeagului pe care mergeam noi, şi o dată sau de două ori o pasăre de apă a zburat pe deasupra noastră, neagră pe un cer ceţos.

Tocmai îi povestisem Agiei de Thecla. Acum ea mi-a atins braţul:

— Poţi să le vezi de-aici, deşi va trebui să ocolim jumătate din lacul ăsta ca să putem rupe una. Uită-te în direcţia în care arăt eu... pata aia de alb.

— De aici nu arată periculoase.

— Au răpus mulţi oameni, te asigur. Presupun că unii au

fost înmormântaţi chiar aici, în grădina asta.

Prin urmare, existau şi morminte. Am întrebat-o unde erau mausoleele.

— Nu există aşa ceva. Nici sicrie, nici urne mortuare, nimic din toate astea. Uită-te la apa care-ţi udă cizmele.

M-am uitat. Era maronie, ca ceaiul.

— Are proprietatea de a conserva cadavrele. Trupurile sunt îngreunate de plumbul care le e îndopat în gâtlejuri, apoi sunt scufundate aici, iar locurile respective sunt însemnate pe o hartă, pentru ca leşurile să poată fi scoase la suprafaţă dacă cineva vrea să se uite la ele.

Aş fi fost gata să jur că nu se găsea nici un cadavru cale de-o leghe din locul în care ne oprisem. Sau cel puţin (dacă segmentele clădirii de sticlă într-adevăr delimitau spaţiile pe care le închideau înăuntrul lor, aşa cum ar fi trebuit s-o facă) între hotarele Grădinii Somnului Nesfârşit. Dar abia rostise Agia cuvintele acelea, că s-au şi ivit capul şi umerii unui bătrân peste vârfurile unor ierburi, la mai puţin de douăzeci de paşi de noi.

— Nu-i adevărat, a strigat capul. Ştiu că aşa se spune, dar nu-i corect.

Agia, care-şi lăsase partea sfâşiată a veşmântului să atârne în voie, şi-a acoperit brusc sânul.

— Nu ştiam că stau de vorbă cu altcineva în afară de escorta mea.

Bătrânul nu s-a sinchisit de admonestare. Fără îndoială, gândurile sale erau prea preocupate de ceea ce auzise fără voia lui ca să-i mai pese de altceva.

— Am harta aici – vreţi s-o vedeţi? Tu, tinere Sieur – eşti o persoană educată, se vede de la o poştă. Vrei să te uiţi?

Părea să aibă cu el o cârjă. I-am văzut capul înălţându-se şi dispărând de câteva ori înainte să înţeleg că înainta în direcţia noastră împingându-se cu o prăjină.

— Altă belea, a zis Agia. Hai s-o luăm din loc.

Am întrebat dacă nu era posibil ca bătrânul să ne traverseze cu barca de partea cealaltă a lacului, scutindu-ne astfel să batem atâta drum.

El a clătinat din cap.

— Prea grei pentru bărcuţa mea. Nu-i loc în ea decât pentru Cas şi pentru mine. S-ar răsturna cu voi, ăştia marii.

Prora s-a ivit şi ea, şi atunci mi-am dat seama că bătrânul nu minţea: luntrea era atât de mică, încât te mirai cum de-l ţine la suprafaţă, cu toate că era într-atât de gârbovit şi împuţinat de vârstă (părea mai bătrân chiar şi decât Maestrul Palaemon), de n-ai fi zis că depăşea în greutate un puşti de zece ani. Altcineva în afară de el nu mai era în bărcuţă.

— Să-mi fie cu iertare, Sieur, a spus el. Dar nu mă pot apropia mai mult. O fi ea udă, însă pentru mine e prea uscată, altfel n-aţi putea merge pe ea. Poţi să păşeşti aici, pe margine, ca să-ţi arăt numărul?

Eram curios să văd ce anume voia de la noi, aşa că am făcut cum mi-a cerut. Agia m-a urmat fără tragere de inimă.

— Să-ţi arăt. Băgând mâna în tunică, bătrânul a scos de acolo un sul mic. Iată poziţia. Priveşte, tinere Sieur.

În capul sulului era un nume, apoi urma o lungă descriere a locului unde locuise persoana respectivă, a cui soţie fusese, cu ce îşi câştigase soţul ei existenţa; trebuie să recunosc că doar m-am prefăcut a citi totul. Poliloghia aceea era urmată de o hartă stângace şi două numere.

— Înţelegi, Sieur, ar trebui să fie foarte uşor. Primul număr, acela, arată paşii *peste* apă de la Fulstrum. Al doilea număr – paşii în *sus*. M-ai crede dacă-ţi spun că de atât amar de ani încerc s-o găsesc, şi încă n-am găsit-o?

Uitându-se la Agia, s-a îndreptat de spate până când aproape că stătea drept în picioare.

— Eu te-aş crede, a zis Agia. Şi dacă te mulţumeşte, îţi spun că-mi pare rău pentru dumneata. Dar noi nu suntem de vină.

S-a răsucit pe călcâie, gata să plece, dar bătrânul şi-a avântat prăjina în faţă, împiedicându-mă s-o urmez.

— N-asculta la ce zice lumea. Oamenii îi pun acolo unde arată cifrele, dar ei nu rămân la locurile lor. Cică au fost văzuţi şi-n râu. Şi-a îndreptat ochii spre un orizont abia ghicit şi a adăugat: Acolo, departe.

I-am spus că mă îndoiam că aşa ceva era cu putinţă.

— Da' toată apa de-aici, de unde crezi că vine? E o

conductă pe sub pământ care-o aduce, şi de n-ar fi aşa, lacul ar seca. Iar când încep să se mişte încoa şi-ncolo, ce-l împiedică pe câte unul să-noate prin conductă? Ce i-ar împiedica pe douăzeci? Curenţi nu-s pe-aici. Tu şi cu ea – aţi venit să luaţi o avernă, nu-i aşa? Întâi şi-ntâi, de ce le-au plantat aici?

Am clătinat din cap.

— Pentru lamantini. Îs în râu, şi veneau prin conductă. Speriau toată suflarea când li se iveau boturile săltând în lac, aşa că Părintele Inire i-a pus pe grădinari să planteze averne. Eram aici, l-am văzut cu ochii mei. O mână de om, cu gât zbârcit şi picioare strâmbe. Dacă vine-ncoa un lamantin, florile alea îl omoară noaptea. Într-una din dimineţi am venit s-o caut pe Cas, aşa cum fac mereu dacă nu trebuie să mă-n-grijesc de altceva, şi văd doi curatori pe mal, cu un harpon. Cică e un lamantin mort în lac, zic ei. M-am dus cu cârligul meu şi l-am prins, numa' că nu era lamantin, ci un om. Şi-o fi scuipat plumbul sau n-or fi băgat destul în el. Arăta la fel de bine ca tine sau ea, şi mult mai bine ca mine.

— Era mort de mult?

— N-am de unde şti, da' apa asta îi murează. O să auzi spunându-se că le face pielea ca pielea tăbăcită, şi aşa e. Da' dacă îi auzi, nu te gândi la talpa cizmei. Mai degrabă la o mănuşă de femeie.

Agia se depărtase mult de noi, aşa că am pornit după ea. Bătrânul ne urma, împingând luntrea cu prăjina, de-a lungul potecii de rogoz plutitor.

— Le-am zis că am avut într-o singură zi mai mult noroc pentru ei decât am avut pentru mine în patruzeci de ani. Uite ce folosesc – şi a ridicat o cange de fier, legată de o bucată de funie. Nu-i vorbă, am prins destule şi de tot soiul. Dar nu pe Cas. Am început în locul unde-mi arată numărul, la un an după ce-a murit. Nu era acolo, aşa că am continuat să caut. După cinci ani de căutare, ajunsesem mult mai departe – aşa credeam atunci – de semnul de pe hartă. Am început să mă tem că, la urma urmei, tot acolo ar putea fi, aşa că am luat-o de la capăt. Întâi unde ziceau numerele, apoi tot mai departe. Zece ani tot aşa. Şi iar m-a cuprins frica, aşa că acum încep

dimineaţa unde zice harta, acolo arunc cangea întâi. Apoi mă duc unde m-am oprit ultima oară şi caut în cerc mai departe de locul cu pricina. Nu e unde zice harta – ştiu asta, îi ştiu pe toţi care-s acolo acum, pe unii i-am tras afară de-o sută de ori. Da' ea hălăduieşte, şi-mi tot zic că poate s-o întoarce acasă.

— A fost soţia ta?

Bătrânul a încuviinţat din cap şi, spre surprinderea mea, n-a spus nimic.

— De ce vrei să-i scoţi trupul?

Nici acum n-a zis nimic. Prăjina lui aluneca prin apă, ieşind, intrând, fără nici cel mai mic zgomot; luntrea abia dacă lăsa valuri în urmă, mici încreţituri care lingeau marginile potecii de rogoz ca nişte limbi de pisoi.

— Dacă ai găsi-o, eşti sigur că ai recunoaşte-o, după atâta amar de vreme?

— Da... da. A dat din cap, întâi încet, apoi energic. Te-i fi gândind că poate am pescuit-o. Că am tras-o în sus, m-am uitat la faţa ei şi am aruncat-o înapoi în apă. Aşa-i? Nu-i chip. Să n-o ştiu pe Cas? Te-ntrebai de ce-o vreau înapoi. O pricină e cum mi-o amintesc – cea mai puternică amintire dintre toate e cum s-a-nchis apa asta maronie peste faţa ei. Ochii ei închişi. Ştii ce-nseamnă asta?

— Nu prea înţeleg ce vrei să spui.

— Au un ciment pe care-l pun pe pleoape. Cică să le ţină coborâte pentru totdeauna, dar când apa le loveşte, se deschid. Explică-mi cum e cu putinţă. Asta-mi amintesc, asta-mi vine în gând când încerc să dorm. Apa asta maronie rostogolindu-se peste faţa ei, şi ochii ei se deschid albaştri prin maroniul apei. Mă chinuiesc să adorm de cinci sau şase ori pe noapte, şi tot de-atâtea ori mă trezesc. Înainte s-ajung să zac şi eu aici, aş vrea să mai văd ceva acolo – faţa ei ieşind la suprafaţă, chiar dacă agăţată de cârligul meu. Înţelegi ce-ţi spun?

M-am gândit la Thecla şi la firicelul de sânge prelins pe sub uşa celulei ei, şi am încuviinţat din cap.

— Şi mai e ceva. Noi doi, Cas şi cu mine, am avut o prăvălioară. Vindeam mai ales cloisonné-uri. Tatăl şi cu fratele

ei au pus trebuşoara pe roate şi ne-au dat-o nouă, deschizând prăvălia pe Strada Semnalului, puţin mai încolo de mijlocul ei, lângă casa de licitaţii. Casa mai e şi acum în picioare, da' nu mai locuieşte nimeni în ea. Eu treceam pe la rubedenii şi luam lăzile în cârcă şi le duceam acasă, şi le deschideam, şi puneam piesele pe rafturi. Cas le preţăluia, le vindea şi ţinea totul curat ca lacrima! Ştii câtă vreme am făcut asta? Cât am ţinut prăvălioara noastră?

Am clătinat din cap.

— Patru ani, mai puţin cu o lună şi-o săptămână. Apoi ea a murit. Cas a murit. N-a trecut mult şi totul s-a dus de râpă, da' a fost cea mai mare parte din viaţa mea. Acum am unde să dorm, într-un pod. Un om pe care l-am cunoscut cu mulţi ani în urmă, după ce n-a mai fost Cas, mă lasă să dorm acolo. Nu-i nici măcar un cloisonné în podul ăla, nici un veşmânt, nici măcar un cui din vechea prăvălie. Am încercat să păstrez un medalion şi pieptenul lui Cas, dar şi astea s-au dus. Lămureşte-mă acum. De un' să ştiu că n-am visat toate astea?

Îmi făcea impresia că bătrânul era cuprins de un fel de vrajă, aşa cum fuseseră oamenii din casa de lemn galben; aşa că i-am spus:

— N-am de unde să ştiu asta. Poate că a fost vis, aşa cum zici. Cred că te chinuieşti prea mult.

Starea lui de spirit s-a schimbat dintr-odată, tot aşa cum se schimbă cea a copiilor: a izbucnit în râs.

— E uşor de văzut, Sieur, că în ciuda veşmântului de sub manta nu eşti un torţionar. Şi tare-aş vrea să te pot duce în bărcuţa asta împreună cu femeiuşca ta. Eu unul nu pot, da' e un flăcău ceva mai încolo, care are o barcă mai mare. Vine pe-aici adesea şi uneori îmi vorbeşte, aşa cum ai făcut şi Domnia Ta. Spune-i că trag nădejde să te poată duce în partea cealaltă a lacului.

I-am mulţumit şi m-am grăbit s-o prind din urmă pe Agia, care între timp se îndepărtase, nu glumă. Şchiopăta, şi mi-am amintit cât de mult mersese pe jos după ce-şi scrântise piciorul. Când eram aproape de-a o ajunge şi de a-i oferi braţul meu, am făcut una din acele greşeli care în clipa

respectivă par o adevărată catastrofă şi o umilinţă cumplită, dar de care râzi mai târziu; şi făcând asta, am declanşat un incident dintre cele mai ciudate petrecute în cariera mea la fel de ciudată, trebuie să recunosc. Am început să fug, şi astfel m-am apropiat prea mult de partea interioară a unui cot al drumeagului.

Fugeam pe rogozul mlădios când, deodată, m-am pomenit scufundându-mă în apa maronie, rece ca gheaţa, iar mantaua îmi stânjenea orice mişcare. Preţ de o clipă am simţit din nou groaza că mă voi îneca; apoi mi-am împins picioarele în jos şi am scos capul deasupra apei. Deprinderile formate în toate acele partide de înot în Gyoll, vara, şi-au spus cuvântul: am suflat apa din nas şi gură, am tras adânc aer în piept şi mi-am împins de pe faţă gluga muiată în apă.

Abia de-mi căpătasem suflul, că mi-am dat seama că o scăpasem pe *Terminus Est*, şi în acea clipă faptul că-mi pierdusem spada mi s-a părut mult mai îngrozitor decât pericolul morţii. Fără măcar să încerc să-mi zvârl din picioare cizmele, m-am scufundat croindu-mi cu greu drum printr-un fluid cafeniu care nu era doar apă, ci apă ţesută şi îngroşată de tulpinile fibroase ale păpurişului. Tocmai aceste tulpini, care altfel sporeau însutit pericolul de a mă îneca, mi-au salvat-o pe *Terminus Est* – fără doar şi poate ar fi ajuns înaintea mea pe fundul lacului şi s-ar fi cufundat în mâlul de-acolo, în ciuda firului de aer ascuns în teacă, dacă scufundarea ei n-ar fi fost împiedicată. Dar aşa, la opt sau zece cubiţi sub suprafaţa apei, o mână care orbecăia disperată a dat peste forma familiară, binecuvântată a mânerului de onix.

În aceeaşi clipă, cealaltă mână a atins ceva cu totul diferit. Era o altă mână de om, iar strânsura acesteia (căci o apucase pe-a mea în momentul în care o atinsesem) a coincis atât de perfect cu regăsirea lui *Terminus Est*, încât s-ar fi zis că proprietarul mâinii îmi dădea înapoi ceea ce-mi aparţinea, aşa cum făcuse stăpâna cea înaltă a Pelerinelor. M-am simţit copleşit de o recunoştinţă nebună, apoi spaima i-a luat locul, de zece ori mai intensă: mâna o trăgea pe-a mea în jos, şi odată cu ea pe mine.

XXIII

Hildegrin

Cu ultimele puteri – căci cu siguranţă erau ultimele – am izbutit s-o arunc pe *Terminus Est* pe drumeagul de rogoz plutitor şi să mă prind de marginea lui zdrenţuită, înainte să mă cufund din nou.

Cineva m-a prins de încheietura mâinii. Am privit în sus, aşteptându-mă s-o văd pe Agia; nu era ea, ci o femeie şi mai tânără, cu păr blond şi lung. Am încercat să-i mulţumesc, dar, în loc de vorbe, din gură mi s-a revărsat apă. Ea a tras, eu m-am zvârcolit, şi într-un sfârşit zăceam răstignit pe rogoz, atât de vlăguit, încât nu mai eram în stare de altceva.

Cred că am zăcut acolo cel puţin atât cât îţi ia să zici un angelus, poate mai mult. Simţeam frigul, care se făcea tot mai aprig, şi simţeam cum se înmoaie toată ţesătura de plante putregăioase, care se îndoia sub mine până când am ajuns din nou pe jumătate în apă. Trăgeam adânc aer în piept, dar plămânilor mei tot nu le ajungea, şi tuşeam, scuipând apă; şi din nări tot apă îmi curgea. Cineva (o voce de bărbat, puternică, pe care parcă o mai auzisem cândva, demult) a spus:

— Trage-l de-acolo, altfel se scufundă.

Am fost ridicat de brâul pantalonilor. După alte câteva clipe, m-am putut ţine pe picioare, deşi îmi tremurau atât de tare, că m-am temut să nu mă prăbuşesc.

Agia era acolo, şi fata blondă care mă trăsese pe rogoz, şi un bărbat mătăhălos, cu faţă bovină. Agia a vrut să ştie ce se întâmplase şi, cu toate că încă nu-mi venisem de tot în fire, am băgat de seamă că era albă la faţă ca varul.

— Dă-i puţin răgaz, a zis mătăhălosul. O să-şi vină iute în fire. Apoi l-am auzit întrebând: În numele lui Phlegethon, tu cine eşti?

Se uita la fată, care părea la fel de ameţită ca şi mine. A scos un „D-d-d-d” bâlbâit, apoi şi-a lăsat capul în piept şi n-a mai spus nimic. Din cap până-n picioare era mânjită cu noroi şi puţinele veşminte ce-i acopereau trupul erau zdrenţuite.

Mătăhălosul s-a răsucit către Agia:

— Asta de unde-a apărut?

— Nu ştiu. Când m-am uitat în urmă să văd ce-l reţinea pe Severian, ea-l trăgea pe poteca asta plutitoare.

— Şi bine a făcut. Pentru el, cel puţin. E nebună? Sau sub puterea vreunei vrăji? Ce crezi?

— Oricum ar fi, m-a salvat, am zis eu. N-aveţi să-i daţi ceva să se acopere? Îngheaţă.

Îmi venisem destul în fire ca să simt că, de fapt, şi eu îngheţam.

Mătăhălosul a clătinat din cap şi parcă s-a înfofolit mai strâns în haina lui grea.

— Până nu se curăţă, n-am ce să-i dau. Şi n-o să se cureţe până nu-i băgată din nou în apă şi bălăcită puţin în ea. Dar am ceva aici, care până una-alta e mai bun decât orice altceva.

Dintr-un buzunar al hainei sale a scos un clondir de metal, în formă de câine, pe care mi l-a întins.

Un os în gura câinelui s-a dovedit a fi dopul. I-am oferit fetei blonde clondirul, dar fata părea să nu ştie cum să-l folosească. Agia i-a luat clondirul din mână şi i l-a dus la buze, ţinându-l acolo până când fata a băut câteva înghiţituri, apoi mi l-a dat înapoi. Înăuntru era ceva ce aducea la gust cu rachiul de prune; parcă mi-a luat gura foc, dar cel puţin

scăpasem de gustul amar de mlaştină, şi încă într-un mod foarte plăcut. Când am pus osul la loc în gura câinelui, pântecul său s-o fi golit pe jumătate.

— Aşa, carevasăzică, a spus mătăhălosul, cred că ar trebui să mă lămuriţi cine sunteţi şi ce căutaţi aici – şi nu care cumva să vă aud zicând că aţi venit să admiraţi grădina. Am avut parte de destui gură-cască în ultima vreme, ca să-i recunosc încă înainte să-i aud. M-a aţintit cu privirile: Că veni vorba, frumos satârul ăla cât toate zilele.

— Armigerul e costumat, a zis Agia. A fost provocat şi a venit să taie o avernă.

— El e costumat, dar tu nu eşti, aş zice. Crezi că nu ştiu cum arată brocartul pe care-l poartă actorii pe scenă? Şi picioarele goale, atunci când le văd?

— N-am spus că eu aş fi costumată, şi nici că aş fi de acelaşi rang cu el. Cât despre pantofi, i-am lăsat la intrare, ca să nu-i stric în apa asta.

Mătăhălosul a dat din cap într-un fel din care nu înţelegeai dacă o crede sau nu.

— Acum tu, blondino. Împopoţonata asta a apucat să spună că habar n-are cine eşti. Iar după cum arată el, nu cred că peştele ei – pe care i l-ai scos din apă, o trebuşoară pe cinste, n-am ce zice – ştie mai multe decât mine. Poate nici măcar atât. Prin urmare, cine eşti?

Blonda a înghiţit în sec şi a rostit:

— Dorcas.

— Şi cum ai ajuns aici, Dorcas? Şi cum ai ajuns în apă? Căci acolo ai fost, atâta lucru e limpede. Nu te-ai putut mura în halul ăsta doar trăgându-l afară pe junele tău amic.

Licoarea readusese o urmă de roşeaţă în obrajii fetei, dar chipul îi era la fel de pierdut şi uluit ca înainte, ori aproape la fel.

— Nu ştiu, a şoptit ea.

— Nu-ţi aminteşti că ai venit aici?

Dorcas a clătinat din cap.

— Care-i ultimul lucru pe care ţi-l aminteşti?

A urmat o tăcere lungă. Vântul părea să sufle mai tare decât oricând înainte şi, în ciuda băuturii, mi-era îngrozitor de

frig. Într-un târziu, Dorcas a murmurat:

— Că şedeam la fereastră... Erau lucruri drăguţe în fereastră. Tăvi şi cutii, şi un crucifix.

— Lucruri drăguţe? Mă rog, dacă zici că ai fost acolo, înseamnă că erau, într-adevăr.

— E nebună, a zis Agia. Ori e dată în grija cuiva de la care a fugit, ori n-are nimeni grijă de ea, ceea ce mi se pare a fi situaţia, dacă mă uit la halul în care arată hainele de pe ea, şi a intrat aici pe sub nasul curatorilor.

— Poate că a pocnit-o careva în cap, i-a luat lucrurile şi a aruncat-o aici, crezând-o moartă. Sunt mai multe căi de intrare, Cucoană Paţachină, de care curatorul habar n-are. Ori poate că a adus-o cineva ca s-o scufunde, pe când ea era doar bolnavă şi dormea, sau era în – cum se numeşte aia? – comă, şi apa a trezit-o.

— Dar tot ar fi văzut-o cineva...

— Cică se poate sta mult în coma aia, aşa am auzit. Mă rog, nici nu mai are importanţă cum a ajuns aici. E aici şi aş zice că e treaba ei să afle de unde vine şi cine este.

Dădusem jos mantaua maronie şi încercam să storc mantia ghildei, dar mi-am ridicat privirile când am auzit-o pe Agia spunând:

— Ne-ai întrebat pe toţi cine suntem. Dar tu cine eşti?

— Aveţi tot dreptul să ştiţi, a răspuns matahala. Tot dreptul din lume, şi-o să vă arăt mai multă bună-credinţă decât mi-a arătat oricare dintre voi. Dar după asta mă duc să-mi văd de treburile mele. Am venit ca orice om de omenie, când l-am văzut pe armigerul ăsta tânăr înecându-se. Dar, ca orice om, am şi eu ale mele de care trebuie să mă-ngrijesc.

Zicând acestea, şi-a dat jos de pe cap pălăria înaltă şi dinăuntru a scos un carton soios, de două ori mai mare decât o carte de vizită din cele pe care le văzusem uneori în Citadelă. I-a dat-o Agiei, iar eu m-am uitat peste umărul ei. Pe carton erau scrise cu litere înflorate următoarele:

HILDEGRIN VIEZURELE
Escavări de *orice* fel,
un singur săpător sau 20 la număr.

Nici o piatră nu-i prea tare,
nici noroiul nu-i prea moale.
Întrebaţi pe Strada *Argosiei*, la firma
LOPATA OARBĂ
Sau întrebaţi la Alticamelus,
După colţ, pe Veleităţii.

— Ăsta mi-s, Cucoană Paţachină şi tinere Sieur – sper că nu te deranjează că-ţi spun aşa, întâi pentru că eşti cel mai tânăr dintre noi doi, şi în al doilea rând pentru că arăţi cu mult mai tânăr decât ea, cu toate că poate c-ar fi doar doi ani diferenţă între voi. Şi-acuma plec.

L-am oprit.

— Înainte să cad, am întâlnit un bătrân într-o bărcuţă – el mi-a spus că e cineva mai jos pe drumeag care ne-ar putea duce cu o barcă pe malul celălalt. Cred că tu eşti omul acela despre care vorbea. Ne duci?

— Aa, bătrânul care-şi caută nevasta, săracul de el. Păi, de multe ori s-a dovedit un prieten de nădejde, aşa că, dacă v-a trimis la mine, înseamnă că trebuie să vă duc. Luntrea mea poate duce patru la nevoie.

A pornit-o înainte, făcându-ne semn să-l urmăm; am băgat de seamă că cizmele lui, care păreau unse cu grăsime, se scufundau în rogoz mai mult decât ale mele.

— Ea nu vine cu noi, a decis Agia.

Dar bineînţeles că ea (Dorcas) se luase după noi, abia târându-şi picioarele în spatele Agiei şi având un aer atât de pierdut, încât am rămas şi eu în urmă, ca să încerc s-o încurajez.

— Ţi-aş da mantaua mea, i-am şoptit, dacă n-ar fi atât de udă – cu ea ţi-ar fi şi mai frig. Dar dacă o apuci pe drumeagul ăsta în sens invers, o să ieşi de-aici şi dai într-un coridor unde e mai cald şi mai uscat. Apoi caută o uşă pe care scrie *Grădina-Junglă*, şi pe-acolo poţi să intri într-un loc unde soarele e cald, şi o să-ţi fie mai bine.

În aceeaşi clipă mi-am amintit de pelycosaurul pe care-l văzusem în junglă. Din fericire, aş zice, Dorcas nu părea să fi auzit nimic din ce-i spusesem. Ceva pe chipul ei dădea de

înţeles că se temea de Agia, sau cel puţin că simţea, cu o anume resemnare, că o nemulţumise; dar nici un alt semn nu arăta că ar fi fost mai conştientă decât un somnambul de ceea ce se petrecea în jurul ei.

Îmi era limpede că nu izbutisem s-o scot din starea ei de buimăceală neputincioasă, aşa că am început din nou să-i vorbesc:

— În coridorul acela e un om, un curator. Sunt sigur că măcar o să încerce să-ţi facă rost de nişte haine şi să te ducă la un foc.

Vântul a zburlit părul castaniu al Agiei atunci când ea s-a uitat peste umăr la noi:

— Severian, sunt prea multe fete din astea cerşetoare ca să-i pese cuiva de una singură. Inclusiv ţie.

Auzind vocea Agiei, Hildegrin s-a uitat şi el în urmă:

— Cunosc o femeie care ar putea-o lua în grijă. Da, s-o spele şi să-i dea nişte haine. Sub noroiul ăla se ascunde ceva de soi, chiar dacă-i cât un ţipar de subţire.

— Dar tu ce cauţi aici? s-a răstit Agia la el. Angajezi muncitori, aşa scrie pe cartonul tău, dar ce treabă ai aici?

— Întocmai cum ai spus, cucoană. Treaba mea.

Pe Dorcas o apucase tremuratul.

— Zău aşa, i-am zis eu văzând-o, nu trebuie decât să te-ntorci din drum şi s-o apuci invers. E mult mai cald în coridor. Nu te duce în Grădina-Junglă. Te-ai putea duce în Grădina de Nisip. E însorită şi uscată.

Ceva din ceea ce spusesem a părut să atingă o coardă în ea.

— Da, a şoptit ea. Da.

— Grădina de Nisip? Ţi-ar plăcea acolo?

A murmurat abia auzit:

— Soare.

— Uite bătrâna luntre, a anunţat Hildegrin. Fiind atât de mulţi, va trebui să fim foarte atenţi cum ne aşezăm. Şi nu trebuie să ne mişcăm – o să se scufunde foarte mult. Una dintre femei la prora, vă rog, iar cealaltă şi junele armiger la pupa.

— Aş fi fericit să trec la o vâslă, am zis eu.

— Ai vâslit vreodată? Bănuiam eu că nu. Nu, mătăluţă vei sta la pupa, aşa cum ţi-am zis. Nu-i cu mult mai greu să tragi la două vâsle decât la una, am făcut-o de multe ori, crede-mă, deşi aveam vreo şase cu mine în luntre.

Ambarcaţiunea semăna cu el – lată, grosolan construită, greoaie după cum arăta. Pupa şi prora erau retezate drept, furcheţii erau la mijloc, iar carena, mai puţin adâncă la capete. Hildegrin a urcat primul şi, încălecând bancheta, a folosit o vâslă ca să aducă luntrea mai aproape de ţărm.

— Tu, a zis Agia, apucând-o pe Dorcas de braţ. Tu şezi acolo, în faţă.

Dorcas a dat să se supună, dar Hildegrin a oprit-o.

— Dacă nu te superi, cucoană, i s-a adresat el Agiei, aş prefera să stai matale la prora. N-o să pot s-o supraveghez când vâslesc, înţelegi, decât dacă stă la pupa. Nu se simte bine, lucru vădit pentru amândoi, şi, cum luntrea se va cufunda mult, vreau să ştiu dacă încep s-o apuce pandaliile.

Spre surprinderea noastră, am auzit-o pe Dorcas spunând:

— Nu-s nebună. Doar că... mă simt ca şi când de-abia m-am trezit din somn.

Dar tot cu mine a pus-o Hildegrin să stea.

— Ei bine, a zis el, împingându-ne de la mal, n-o să uitaţi cât veţi trăi ce faceţi acum. Traversarea Lacului Păsărilor din mijlocul Grădinii Somnului Nesfârşit.

Vâslele se scufundau în apă cu un sunet înfundat şi oarecum melancolic.

L-am întrebat de ce se numea Lacul Păsărilor.

— Pentru că au fost găsite multe păsări moarte în apă, aşa zic unii. Dar poate pentru că sunt multe aici. Se spun tot felul împotriva Morţii. Adică de ăia care-s pe moarte, cică ar fi ca o cotoroanţă cu un sac, şi lucruri d-astea. Dar Moartea e prietenă bună de-a păsărilor, zău. Oriunde se găsesc oameni morţi şi nu e freamăt în jur, numai ce se strâng păsările ciopor, eu aşa am văzut la viaţa mea.

Amintindu-mi cum cântau sturzii în necropola noastră, i-am dat dreptate.

— Acuma, de priviţi peste umărul meu, o să vedeţi malul celălalt şi o mulţime de lucruri pe care nu le-aţi putut zări mai

înainte, din pricina papurii care vă înconjura pe malul ăla din toate părţile. O să băgaţi de seamă, dacă nu e ceaţă prea deasă, că pământul se înalţă mai încolo. Acolo se termină mlaştina şi încep copacii. Îi vedeţi?

Am încuviinţat din nou din cap, şi lângă mine Dorcas a dat şi ea din cap.

— Asta din pricină că tot acest kinetoscop e menit să semene cu gura unui vulcan stins. Unii zic că-i gura unui mort, dar nu-i chiar aşa. Dacă ar fi aşa, i-ar fi pus şi nişte dinţi. Dar amintiţi-vă că atunci când intraţi aici, de fapt intraţi printr-o conductă pe sub pământ.

Încă o dată, Dorcas şi eu am dat din cap. Deşi Agia era doar la doi paşi de noi, nu se zărea din pricina umerilor laţi ai lui Hildegrin şi a sumanului său.

— Dincolo, a continuat el, indicându-ne direcţia cu bărbia lui pătrată, ar trebui să puteţi vedea o pată de negru. Cam la jumătatea distanţei între mlaştină şi marginea de sus. Unii văd pata şi cred că pe-acolo au ieşit, dar gura aia e în spatele vostru şi mult mai jos şi mai mică. Ceea ce vedeţi acum este Peştera Cumaeanei – vrăjitoarea care cunoaşte viitorul şi trecutul şi tot restul. Unii spun că locul ăsta a fost construit anume pentru ea, dar eu nu cred.

— Cum s-ar putea una ca asta? a întrebat Dorcas încet.

Hildegrin n-a înţeles întrebarea sau s-a prefăcut a nu o înţelege.

— Autocratul o vrea aici, zic oamenii, ca să poată veni să stea de vorbă cu ea fără să călătorească până în partea cealaltă a lumii. Eu n-am habar de aşa ceva, dar uneori văd pe câte unul urcând într-acolo, şi văd şi câte-o scăpărare, de metal sau de nestemată. Nu am de unde şti cine e, şi cum eu unul nu vreau să-mi aflu viitorul – cât despre trecut, mi-l cunosc mai bine decât mi l-ar şti ea – nu mă apropii de peşteră. Uneori vin oameni care trag nădejde să afle când se vor însura, ori dacă vor avea noroc în negoţ. Dar am băgat de seamă că nu se prea întorc de-acolo.

Aproape că ajunsesem în mijlocul lacului. Grădina Somnului Nesfârşit se înălţa în jurul nostru asemenea pereţilor unui castron uriaş, cu buza acoperită de pini ca de

un muşchi, şi cu fundul mâzgos din pricina papurii şi rogozului, încă mi-era foarte frig, mai cu seamă din cauză că şedeam nemişcat în barcă în timp ce altul vâslea; începea să mă frământe întrebarea ce avea să se întâmple cu tăişul lui *Terminus Est* din pricina apei în care căzuse, dacă nu-l ştergeam şi nu-l ungeam cu ulei cât mai curând cu putinţă, dar, în ciuda frământării mele, locul în care ne găseam mă vrăjea. (Şi era o vrajă în grădina aceea, fără doar şi poate. Aproape că o auzeam murmurând peste apă, voci care cântau într-un grai pe care nu-l ştiam dar îl înţelegeam.) Cred că toţi eram vrăjiţi, chiar şi Hildegrin, chiar şi Agia. O vreme, am înaintat în tăcere; în depărtare am văzut gâşte, vii şi mulţumite, din câte îmi puteam da seama, cufundându-şi capetele în apă; şi o dată, parcă în vis, chipul aproape uman al unui lamantin, privindu-mă prin câteva palme de apă maronie.

XXIV

Floarea disoluţiei

Lângă mine, Dorcas a cules o zambilă de apă şi şi-a pus-o în păr. În afara unei urme palide de alb pe malul îndepărtat, era prima floare pe care o vedeam în Grădina Somnului Nesfârşit; m-am uitat după altele, dar n-am mai zărit nici una.

Oare floarea să fi apărut doar pentru că Dorcas se întinsese după ea? În plină zi, ştiu prea bine că aşa ceva e imposibil; dar eu scriu noaptea, iar atunci, când şedeam în barcă şi zambila era doar la o palmă distanţă de ochii mei, m-a mirat lumina aceea slabă şi mi-am amintit de vorbele spuse de Hildegrin cu câteva clipe înainte, care dădeau de înţeles (deşi poate că el nu ştia) că peştera clarvăzătoarei şi prin urmare şi grădina se aflau de partea cealaltă a lumii. Acolo, aşa cum ne învăţase Maestrul Malrubius cu atât de mult timp în urmă, totul era răsturnat: la miazăzi cald, la miazănoapte frig; lumină în timpul nopţii şi beznă în timpul zilei; zăpadă, vara. Prin urmare, frigul pe care-l simţeam era cum nu se poate mai potrivit, căci în curând avea să vină vara, cu lapoviţă adusă de vânt; întunecimea ce stăruia între ochii mei şi florile albastre ale zambilei era şi ea potrivită, căci nu mai era mult până la lăsarea nopţii, iar cerul mai avea puţin şi se

lumina de tot.

Increatul păstrează ordinea firească a lucrurilor, fără doar şi poate; după spusa teologilor, lumina este umbra lui. Nu este atunci de la sine înţeles că în întuneric ordinea piere încetul cu încetul şi florile vor răsări din senin în mâinile fetelor, aşa cum, primăvara, în lumină, ele răsar din glod? Poate că atunci când noaptea ne închide ochii, există mai puţină ordine pe lume decât ne închipuim noi. Poate că, într-adevăr, lumea reală este tocmai această lipsă de ordine pe care noi o percepem drept întunecime, succesiunea întâmplătoare a valurilor de energie (asemenea valurilor mării), câmpurile de energie (asemenea câmpurilor unei ferme) care apar în faţa ochilor noştri amăgiţi – cărora lumina le conferă o ordine de care ele singure sunt incapabile.

Din apă se ridica negură, amintindu-mi mai întâi de firele învârtejite de paie din acea catedrală imaterială a Pelerinelor, apoi de aburul din oala cu supă pe care Fratele Bucătar o aducea în refectoriu în după-amiezile de iarnă. Se spunea că vrăjitoarele făceau ca aburul să iasă din acele oale; dar eu n-am văzut vreuna, cu toate că turnul lor se afla la mai puţin de-un lanţ de-al nostru. Şi mi-am amintit că noi traversam cu barca un crater de vulcan. Te pomeneşti că era, în fapt, oala Cumaeanei? Focurile Urth-ului se stinseseră de mult, aşa învăţasem de la Maestrul Malrubius; nu era câtuşi de puţin exclus ca ele să se fi răcit cu mult înainte ca omul să se fi înălţat din poziţia de fiară şi să-i fi împovărat faţa cu oraşele sale. Dar vrăjitoarele – aşa se spunea – îi readuceau pe morţi la viaţă. Atunci oare Cumaeana nu putea retrezi focurile răcite, pentru a-şi da în clocot cazanul? Mi-am înmuiat degetele în apă; era rece ca zăpada.

Hildegrin se apleca spre mine când cufunda vâslele în apă, şi se dădea în spate când trăgea de ele.

— Mergi la moarte, a zis el. La asta te gândeşti. Ţi-o citesc pe chip. Pe Câmpia Sangvinară, şi-o să te omoare, ori-cine-ar fi ăla ce-o va face.

— Aşa e? a întrebat Dorcas, prinzându-mă de mână.

Eu n-am răspuns, dar Hildegrin a încuviinţat din cap în locul meu.

— Nu trebuie s-o faci, să ştii. Îs mulţi care nu se supun legilor, da' nimeni nu-i prinde.

— Greşeşti, am zis eu. Nu mă gândeam la monomanie – şi nici la moarte.

Şoptindu-mi la ureche, foarte încet, încât cred că Hildegrin n-a auzit, Dorcas mi-a spus:

— Ba da, te gândeai. Chipul îţi era plin de frumuseţe, de un fel de nobleţe. Când lumea este îngrozitoare, gândurile sunt înalte, pline de graţie şi măreţie.

M-am uitat la ea, crezând că-şi bate joc de mine, dar ea vorbea serios.

— Lumea e plină pe jumătate cu rău şi pe jumătate cu bine. Putem s-o înclinăm în faţă, pentru ca să se reverse mai mult bine în minţile noastre, sau în spate, pentru ca binele să se scurgă mai mult aici. Cu o mişcare a ochilor ei a cuprins tot lacul. Şi a continuat: Dar cantităţile sunt aceleaşi, schimbăm doar proporţiile, aici sau acolo.

— Aş înclina-o spre spate cât mai mult cu putinţă, până când şi ultimul rău să iasă cu totul afară, am răspuns eu.

— Se poate însă ca binele să fie cel care iese. Dar eu sunt ca tine; aş da timpul înapoi dacă aş putea.

— Nu cred nici că gândurile frumoase – ori cele înţelepte – sunt primejduite de necazuri exterioare.

— N-am zis gânduri frumoase, ci gânduri despre graţie şi măreţie, deşi poate că asta înseamnă un fel de frumuseţe. Să-ţi arăt.

Mi-a ridicat mâna şi, strecurând-o sub zdrenţele cu care era îmbrăcată, mi-a lipit-o de sânul ei drept. Simţeam sfârcul, tare ca o cireaşă, şi căldura colnicului blând de sub sfârc, delicat, moale ca o pană, pulsând de sânge.

— Prin urmare, a zis ea, ce gânduri îţi trec prin minte în clipa asta? De ţi-am îndulcit lumea exterioară, oare gândurile nu ţi-s mai puţin nobile decât înainte?

— Unde-ai învăţat asta? am întrebat-o.

Chipul i s-a golit de înţelepciune, care i s-a condensat în picuri cristalini la colţurile ochilor.

Ţărmul pe care cresc avernele e mai puţin mlăştinos decât

celălalt. După ce-am mers pe rogozul potecii şi am plutit pe apă atâta vreme, am avut o senzaţie ciudată când am pus din nou piciorul pe uscatul acela moale. Acostasem la o oarecare depărtare de plantele cu pricina; dar suficient de aproape ca ele să nu mai fie doar un mal alb, ci o vegetaţie cu forme şi culori bine definite, şi de a cărei mărime nu puteam să-mi dau seama prea bine.

— Nu sunt de-aici, nu-i aşa? am întrebat eu. Nu-s de pe Urth.

Nu mi-a răspuns nimeni; cred că vorbisem prea încet ca să mă audă vreunul din ei (cu excepţia poate a lui Dorcas).

Aveau o rigiditate şi o precizie geometrică, provenind fără doar şi poate de pe un alt soare. Culoarea frunzelor era aceea a unui spate de scarabeu, dar cu tente mai profunde şi totodată mai translucide. Părea să-ţi dea de înţeles că exista o lumină undeva, la o distanţă greu de imaginat, un spectru care ar fi putut ofili lumea, sau ar fi înnobilat-o, cine ştie.

Pe măsură ce ne apropiam, cu Agia în frunte – eu venind în urma ei, apoi Dorcas şi ultimul Hildegrin –, am văzut că fiecare frunză era ca lama unui pumnal, ţeapănă, ascuţită, cu muchii tăioase cât să-l mulţumească până şi pe Maestrul Gurloes. Deasupra acestor frunze, florile albe, pe jumătate închise, pe care le văzusem de pe malul celălalt al lacului păreau nişte creaţii de o frumuseţe pură, fantezii virginale păzite de o sută de cuţite. Erau mari, pline de sevă, cu petale curbate într-un fel ce ar fi putut da impresia de zbârlire, dacă n-ar fi alcătuit un vârtej complex care atrăgea ochiul asemenea unei spirale desenate pe un disc rotitor.

— Buna rânduială cere să-ţi culegi planta singur, Severian, a spus Agia. Dar o să merg cu tine, ca să-ţi arăt cum să faci. Şmecheria e să o prinzi de sub frunza cea mai de jos şi să-i rupi dintr-odată tulpina, chiar deasupra pământului.

— Ba să nu faci asta, cucoană, i-a zis Hildegrin, prinzând-o de umăr. Apoi către mine: Du-te singur, dacă eşti hotărât, tinere Sieur. Eu le duc pe muieri într-un loc mai ferit.

Făcusem deja câţiva paşi, dar m-am oprit când l-am auzit vorbind. Din fericire, în aceeaşi clipă Dorcas a strigat: „Fii atent!”, aşa că m-am putut preface că strigătul ei îmi oprise

paşii.

Adevărul era însă altul. Din clipa în care-l văzusem pe Hildegrin, aş fi jurat că-l mai întâlnisem cândva, cu toate că n-avusesem până în acea clipă şocul recunoaşterii, pe care-l resimţisem aproape imediat de cum dădusem din nou ochii cu Sieur Racho. Acum, în schimb, m-a ţintuit locului, cu o forţă paralizantă.

După cum am mai spus, îmi amintesc absolut totul; dar adeseori regăsesc un fapt, un chip, un sentiment doar după o căutare lungă. Presupun că în acest caz problema a fost că, din clipa în care se aplecase asupra mea pe drumeagul de rogoz, îl avusesem cu claritate în faţa ochilor, câtă vreme prima dată nu-l văzusem aproape deloc. Abia când a spus „*Eu le duc pe muieri într-un loc mai ferit*”, memoria mea şi-a amintit de vocea lui.

— Frunzele sunt otrăvite, a strigat Agia. Dacă-ţi răsuceşti mantaua strâns în jurul braţului, o să te aperi întrucâtva, dar încearcă să nu le atingi. Şi fii atent – de o avernă eşti întotdeauna mai aproape decât crezi.

Am dat din cap în semn că am înţeles.

Dacă averna este ucigătoare pentru vietăţile din lumea ei, nu am de unde şti. N-o fi, poate e primejdioasă doar pentru noi, dată fiind natura ei care, din întâmplare, este duşmănoasă naturii noastre. Oricare ar fi răspunsul, pământul dintre plante şi de sub ele era acoperit de iarbă scurtă şi foarte subţire, cu totul diferită de iarba aspră care creştea în altă parte; şi iarba asta scurtă era înţesată de albine moarte, făcute colac, şi presărată cu oase albe de păsări.

Când mai aveam doar vreo doi paşi până la plante, m-am oprit, dându-mi dintr-odată seama de o problemă la care nu mă gândisem înainte. Averna pe care o alegeam avea să-mi fie armă în lupta ce urma – dar pentru că nu ştiam nimic despre cum se folosea în luptă, nu puteam să judec nici care plantă va fi cea mai potrivită. Aş fi putut să mă întorc şi s-o întreb pe Agia, dar mi se părea absurd să-i cer unei femei sfatul în această privinţă, aşa că, până la urmă, am hotărât să mă încred în judecata mea, dat fiind că Agia m-ar fi trimis fără doar şi poate înapoi, să-mi rup alta, dacă prima alegere s-ar fi

dovedit complet nepotrivită.

Avernele erau de înălţimi diferite, de la răsaduri abia mai mari de-o palmă, până la plante bătrâne înalte de trei cubiţi sau poate puţin mai mici. Plantele astea mai bătrâne aveau frunze mai puţine dar mai late. Cele ale plantelor mai tinere erau mai înguste, şi atât de dese, încât ascundeau tulpinile cu totul; frunzele plantelor mari erau mai mult late decât lungi şi oarecum separate pe tulpinile acelea cu aspect cărnos. Dacă Septentrionul şi eu urma să ne folosim plantele drept ghioage (cel puţin aşa părea), cea mai mare plantă, cu tulpina cea mai lungă şi frunzele cele mai ţepene, părea alegerea potrivită. Dar acestea creşteau la o distanţă bună de marginile plantaţiei, încât ar fi trebuit să frâng destul de multe plante mici ca să ajung la celelalte; şi a face acest lucru aşa cum mă învăţase Agia era în mod limpede imposibil, deoarece frunzele multora dintre plantele mai mici creşteau aproape de pământ.

În cele din urmă, am ales o floare înaltă de doi cubiţi. Îngenuncheasem lângă ea şi tocmai întindeam mâna când, deodată, ca şi când s-ar fi dat la o parte un văl, am băgat de seamă că vârful ascuţit ca un ac al celei mai apropiate frunze, care mi se părea că se afla încă la câteva palme de mâna mea, mai avea puţin şi mă-nţepa. Mi-am tras iute mâna înapoi; planta părea aproape de neatins – într-adevăr, nu eram sigur că-i puteam atinge tulpina nici măcar dacă mă întindeam pe burtă. Tentaţia de a-mi folosi spada era foarte mare, dar simţeam că a face acest lucru m-ar fi dezonorat în ochii Agiei şi ai lui Dorcas, şi ştiam şi că oricum voi fi nevoit să mânuiesc planta aceea în timpul luptei.

Mi-am întins din nou mâna, precaut, de data aceasta ţinându-mi antebraţul lipit de pământ, şi am descoperit că, deşi trebuia să-mi lipesc şi umărul de iarbă, ca să-mi feresc braţul de înţepăturile frunzelor de jos, puteam să ajung la tulpină. Un vârf ce părea să se afle la o jumătate de cubit de faţa mea tremura când respiram.

În timp ce rupeam tulpina – o treabă anevoioasă în sine – am priceput de ce sub averne creştea doar iarbă scurtă şi moale. Una din frunzele plantei pe care tocmai o rupeam tăiase pe jumătate un fir de iarbă aspră de mlaştină, şi

întreaga suprafaţă de iarbă, de vreun cot lăţime, a început să se veştejească.

Odată ruptă, planta s-a dovedit o adevărată belea, lucru pe care ar fi trebuit să-l bănuiesc dinainte. Clar, mi-era imposibil s-o duc în barca lui Hildegrin fără să omor pe vreunul dintre noi, dacă nu pe toţi, aşa că, înainte să urcăm în barcă, a trebuit să mă caţăr pe o pantă şi să tai un copăcel. După ce l-am curăţat de crengi, am legat averna, ajutat de Agia, de unul din capetele tulpinii lungi şi subţiri, încât atunci când, mai târziu, am străbătut oraşul, păream să duc un fel de stindard grotesc.

Apoi Agia mi-a explicat felul cum se folosea floarea aceea drept armă; am mai rupt o plantă (cu toate că Agia s-a opus, iar eu am riscat chiar şi mai mult decât prima dată, deoarece căpătasem brusc prea multă încredere) şi am făcut exerciţii după cum mă instruise ea.

Averna nu este – aşa cum crezusem eu – doar o ghioagă cu colţi de viperă. Frunzele ei pot fi desprinse de tulpină prin răsucirea lor între degetul mare şi cel arătător, în aşa fel încât mâna să nu atingă muchiile sau vârful. Ca urmare, frunza devine un tăiş fără mâner, plin de venin şi ascuţit ca briciul, numai bun de aruncat. Luptătorul ţine planta cu mâna stângă, la baza tulpinii, şi rupe frunzele cu mâna dreaptă, de jos în sus, şi le aruncă. Totuşi, Agia m-a învăţat să-mi ţin planta în aşa fel încât adversarul să nu mi-o poată atinge, deoarece, pe măsură ce rup frunzele, tulpina rămâne dezvelită, încât adversarul mi-o poate smulge din mână şi-o foloseşte apoi împotriva mea.

În timp ce învârteam în aer a doua plantă şi mă învăţam s-o mânuiesc în luptă, să rup şi să arunc frunzele, am descoperit că averna mea era un pericol la fel de mare pentru mine cât era şi pentru Septentrion. Dacă o ţineam aproape de mine, riscam să mă înţep la braţ sau în piept cu frunzele mai lungi de jos; cât despre floarea în sine, cu spirala petalelor ei, îmi reţinea privirea de câte ori mă uitam în jos ca să rup o frunză, şi cu acea lăcomie uscată a morţii încerca să mă atragă spre ea. Toate aceste amănunte erau cum nu se poate mai neplăcute; dar m-am învăţat să-mi feresc privirile de

corola pe jumătate închisă şi mi-am spus că şi adversarul meu va avea de înfruntat aceleaşi primejdii.

Aruncarea frunzelor era o treabă mult mai uşoară decât îmi închipuisem. Suprafaţa lor era lucioasă, asemenea celei a multor plante pe care le văzusem în Grădina-Junglă, încât părăseau iute degetele şi erau destul de grele ca să zboare la distanţă, drept spre ţintă. Puteau fi aruncate cu vârful înainte, la fel ca pumnalele, sau puteau fi făcute să se rotească în zbor, pentru a tăia cu marginile lor ucigătoare tot ce întâlneau în cale.

De bună seamă că mă ardea dorinţa să-l întreb pe Hildegrin despre Vodalus; dar nu s-a ivit nici o ocazie înainte să ne ducă înapoi peste lacul tăcut. Atunci abia, când Agia încerca din răsputeri s-o alunge pe Dorcas, am izbutit să-l trag deoparte şi să-i şoptesc că şi eu eram prieten cu Vodalus.

— Mă iei, tinere Sieur, drept altcineva – vorbeşti de Vodalus proscrisul?

— Nu uit niciodată o voce şi nimic altceva, i-am răspuns eu. Apoi, în înflăcărarea mea, am simţit impulsul să adaug poate cel mai rău lucru pe care l-aş fi putut spune: Ai încercat să-mi zbori creierii cu lopata.

În clipa următoare, chipul lui a devenit o mască, iar el a urcat înapoi în barcă şi, vâslind, s-a îndepărtat pe apa maronie.

Când am părăsit cu Agia Grădinile Botanice, Dorcas încă ne urma. Agia ţinea morţiş s-o alunge, şi o vreme am lăsat-o să încerce: asta pentru că, pe de o parte, mă temeam că, fiind Dorcas în preajmă, îmi va fi imposibil s-o conving pe Agia să se culce cu mine. Dar mai mult din pricină că aveam oarece remuşcări gândindu-mă la durerea pe care ar resimţi-o Dorcas – aşa pierdută şi descurajată cum era acum – dacă m-ar vedea murind. Cu puţin timp în urmă, îmi mărturisisem faţă de Agia toată suferinţa ce mi-o pricinuise moartea Theclei. Acum, aceste noi griji îi luaseră locul şi mi-am dat seama că într-adevăr o revărsasem pe toată afară, aşa cum ai vărsa vin acru pe pământ. Folosind limbajul suferinţei, anulasem

suferinţa în sine – într-atât de puternică este vraja cuvintelor, care reduce în entităţi uşor de controlat de către noi toate pasiunile care altfel ne-ar înnebuni şi ne-ar distruge.

Oricare ar fi fost motivele mele şi oricare ar fi fost cele ale Agiei, ori ale lui Dorcas pentru a ne urma, Agiei nu i-a reuşit nici o stratagemă. Încât, în cele din urmă, am ameninţat-o că o plesnesc dacă nu se potoleşte şi am chemat-o la mine pe Dorcas, care se afla la vreo cincizeci de paşi în urma noastră.

După care ne-am continuat toţi trei drumul în tăcere, atrăgând multe priviri ciudate. Eu eram murat din cap până-n picioare şi nu-mi mai păsa dacă mantaua îmi acoperea mai mult sau mai puţin mantia fuliginoasă de torţionar. Agia, în rochia ei sfâşiată, trebuie să fi arătat aproape la fel de ciudat ca mine. Dorcas încă era mânjită cu noroi – se uscase pe ea în vântul cald de primăvară care învăluia acum oraşul, acoperindu-i ca o crustă părul auriu şi lăsându-i urme de praf maroniu pe pielea deschisă. Deasupra noastră, averna semăna cu un stindard; din ea se răspândea un parfum ca de mir. Floarea avernei, pe jumătate închisă, încă lucea la fel de albă ca un os, dar frunzele arătau aproape negre în lumina soarelui.

XXV

Hanul Iubirilor Pierdute

Norocul – sau ghinionul, cine ştie – a făcut ca locurile cu care viaţa mea a avut legături într-un fel sau altul să aibă, cu foarte puţine excepţii, o natură permanentă. Mâine, dacă vreau, mă pot întoarce în Citadelă şi (cred) chiar la acelaşi prici pe care am dormit ca ucenic. Gyollul curge încă pe lângă Nessus, oraşul meu; Grădinile Botanice strălucesc şi acum sub soare, faţetate cu acele ciudate biodomuri în care este conservată pentru eternitate o singură stare de spirit, şi numai una. Când mă gândesc la ce este efemer în viaţa mea, îmi vin în minte mai cu seamă bărbaţi şi femei. Dar se numără aici şi câteva case, şi prima dintre ele este un han la marginea Câmpiei Sangvinare.

Toată după-masa aceea am mers de-a lungul unor străzi largi şi în susul unor uliţe strâmte, şi peste tot construcţiile care se îngrămădeau în jurul nostru erau făcute din piatră şi cărămidă. Într-un târziu, am ajuns la nişte grădini ce nu semănau cu grădinile obişnuite, pentru că în mijlocul lor nu se ridica nici o vilă somptuoasă. Îmi amintesc că am avertizat-o pe Agia că se pregătea o furtună – simţeam apăsarea aerului şi de-a lungul orizontului am văzut o linie întunecată şi

ameninţătoare.

Agia a izbucnit în râs:

— Ceea ce vezi şi ceea ce simţi nu este altceva decât Zidul Oraşului. Întotdeauna e aşa aici. Zidul împiedică mişcarea aerului.

— Linia aia întunecată? Dar urcă până aproape de cer.

Agia a râs din nou, însă Dorcas s-a lipit de mine.

— Mi-e teamă, Severian.

Agia a auzit-o şi i-a spus:

— De Zid? Nu-ţi face nici un rău, decât dacă se prăbuşeşte peste tine, dar el stă acolo de nici nu se ştie câte evuri.

M-am uitat întrebător la ea.

— Cel puţin atât pare de vechi, a adăugat ea, şi poate că e şi mai vechi. Cine poate şti?

— Parcă ar împrejmui întreaga lume. Înconjoară tot oraşul?

— Asta îi e menirea. Oraşul e cel împrejmuit, deşi la nord e teren deschis, aşa am auzit, şi leghe întregi de ruine la sud, unde nu locuieşte nimeni. Dar acum uitaţi-vă printre plopii ăia. Vedeţi hanul?

Eu nu-l vedeam, şi i-am spus-o.

— Sub copac. Mi-ai promis o cină, şi acolo vreau s-o primesc. Avem doar atâta timp cât să mâncăm înainte să-l întâlneşti pe Septentrion.

— Dar nu acum, am spus eu. Îţi voi da fericit să mănânci după ce se isprăveşte duelul. Dacă vrei, aranjez totul de-acum.

Încă nu vedeam clădirea, dar parcă începusem să desluşesc ceva ciudat în jurul copacului: o scară din lemn negeluit, răsucită în jurul trunchiului.

— Aşa să faci. Dacă o să fii omorât, o să-l invit pe Septentrion – şi dacă el nu vrea să vină, atunci pe marinarul ăla sărăntoc, care tot trage de mine. O să bem pentru tine.

O lumină a pâlpâit sus, printre crengile copacului, şi abia atunci am văzut că o potecă ducea până la scară. Acolo, o pancartă pictată înfăţişa o femeie scăldată în lacrimi, trăgând după ea o sabie însângerată. Un bărbat monstruos de gras, încins cu un şorţ, a păşit afară din umbră şi s-a oprit lângă

pancartă, frecându-şi mâinile şi aşteptând apropierea noastră. Distingeam, foarte stins, zăngănitul oalelor.

— Abban, sluga dumneavoastră, a zis grasul când am ajuns lângă el. Ce vă pofteşte inima?

Am observat că arunca priviri neliniştite avernei mele.

— O cină pentru două persoane, pregătită pentru... – şi m-am uitat la Agia.

— Pentru rondul următor, a spus ea.

— Bine, bine. Dar aşa devreme nu se poate, Sieur. Pregătirile vor dura mai mult. Doar dacă nu cumva vă mulţumiţi cu carne rece, o salată şi o sticlă de vin?

Agia dădea semne de nerăbdare.

— Vrem pasăre la cuptor – una tânără.

— Cum doriţi. O pun pe bucătăreasă să înceapă pregătirile şi, după victoria lui Sieur, vă veţi putea înfrupta din turte la cuptor până va fi gata pasărea.

Agia a dat din cap şi a schimbat o fulgerare de privire cu grăsanul, ceea ce m-a încredinţat că ei doi se mai întâlniseră cândva.

— Între timp, a continuat hangiul, dacă mai aveţi răgaz, vă pot da un ciubăr cu apă caldă şi un burete pentru domnişoara astălaltă, şi poate că v-ar prinde bine un pahar de Medoc şi nişte fursecuri?

Dintr-odată mi-am dat seama că nu mai pusesem nimic în gură de la micul dejun în zori, cu Baldanders şi Doctorul Talos, şi poate că Agia şi Dorcas nu mâncaseră nimic toată ziua. Când am încuviinţat din cap, hangiul ne-a condus în sus, pe scara lată şi negeluită; trunchiul în jurul căruia se răsucea aceasta avea cel puţin zece paşi în circumferinţă.

— Aţi mai fost pe la noi, Sieur?

Am clătinat din cap.

— Tocmai voiam să vă întreb ce fel de han este ăsta. N-am văzut în viaţa mea aşa ceva.

— Şi nici nu veţi vedea, Sieur, decât aici. Dar ar fi trebuit să veniţi – avem o bucătărie vestită, iar mâncatul în aer liber deschide grozav apetitul.

M-am gândit că trebuie să fi avut dreptate dacă reuşea să aibă un asemenea pântec într-un loc unde la fiecare cameră

se ajungea pe trepte, dar am preferat să ţin observaţia pentru mine.

— Înţelegeţi, Sieur, legea interzice orice construcţie atât de aproape de Zid. Noi suntem îngăduiţi pentru că nu avem nici pereţi, nici acoperiş. Cei care vizitează Câmpia Sangvinară vin aici – vestiţii combatanţi şi eroii, spectatorii şi doctorii, chiar şi eforii. Aici se află camera Domniei Voastre.

Era o platformă circulară şi perfect dreaptă. În jurul şi deasupra ei, frunzişul de un verde palid închidea afară orice privelişte sau sunet. Agia s-a aşezat pe un scaun de canafas, iar eu (foarte obosit, trebuie să mărturisesc) m-am trântit lângă Dorcas, pe o canapea făcută din piele şi din coarne de lechwe şi antilopă, împletite între ele. După ce-am aşezat averna în spatele canapelei, am tras-o afară pe *Terminus Est* şi m-am apucat să-i curăţ lama. O fată de la bucătărie a adus apă şi un burete pentru Dorcas şi, văzând cu ce mă îndeletnicesc, mi-a adus şi mie nişte cârpe şi puţin ulei. La un moment dat, am încercat să scot mânerul spadei, ca să eliberez tăişul de tot harnaşamentul şi să-l curăţ ca lumea.

— Nu poţi să te duci să te speli? a întrebat-o Agia pe Dorcas.

— Ba da, aş vrea să mă spăl, dar fără să vă uitaţi la mine.

— Severian se întoarce cu spatele dacă-l rogi. S-a descurcat de minune azi-dimineaţă, fără să i-o cer.

— Şi Domnia Ta, Madame, a zis Dorcas încet. Aş prefera să nu te uiţi la mine. Mi-ar plăcea un loc numai al meu, dacă aş putea avea unul.

Agia a zâmbit auzind-o, însă eu am chemat-o pe fata de la bucătărie şi i-am dat un oricalc pentru a aduce un paravan pliant. După ce acesta a fost instalat, i-am spus lui Dorcas că o să-i cumpăr un veşmânt nou, dar poate găseam ceva chiar la han.

— Nu, a refuzat ea.

Am întrebat-o în şoaptă pe Agia ce părere are despre purtarea fetei.

— Îi place ceea ce are, e limpede. Eu trebuie să merg cu o mână ridicată ca să-mi ţin corsajul rupt, dacă nu vreau să mă fac de râs pentru totdeauna. Şi-a lăsat mâna în jos, astfel că

sânii ei înalţi au lucit în ultimele raze ale soarelui, şi a continuat: Dar zdrenţele alea îi lasă la vedere taman bine picioarele şi pieptul. Mai e o ruptură şi în dreptul pântecului, deşi aş îndrăzni să spun că n-ai băgat de seamă.

Hangiul ne-a întrerupt, venind cu un chelner care aducea un platou cu fursecuri, o sticlă şi pahare. Le-am explicat că hainele îmi erau ude, aşa că hangiul a cerut să fie adus şi un vas cu jăratic – la care s-a aşezat şi el să se încălzească, de parcă s-ar fi aflat în propria sa locuinţă.

— E bun pentru vremea asta a anului, a spus el. Soarele e mort şi-ncă n-o ştie, da' noi o ştim. Dacă o să fiţi omorât, n-o să mai aveţi parte de iarna următoare, iar dacă o să fiţi rănit rău, o să staţi în casă. Asta le spun tuturor. Desigur, cele mai multe lupte se dau în ajunul solstiţiului de vară, când e mai potrivit să le spun asemenea vorbe, ca să zic aşa. Nu ştiu dacă le aduce sau nu vreo mângâiere, dar rău n-are cum să le facă.

Mi-am scos mantaua maronie şi mantia ghildei, mi-am pus cizmele pe un scaun lângă vasul cu cărbuni şi m-am aşezat lângă hangiu, să-mi usuc pantalonii şi ciorapii; l-am întrebat dacă toţi cei care veneau pe acest drum pentru monomahie se opreau să se învioreze la el. Asemenea oricărei fiinţe omeneşti care simte că i se apropie sfârşitul, aş fi fost fericit să ştiu că luam parte la o tradiţie împământenită.

— *Toţi?* Oo, nu, a răspuns el. Binecuvântat să fiţi, Sieur, de cumpătare şi Sfântul Amand. Dacă toţi cei care vin aici ar trage la hanul meu, nu ar mai fi hanul meu – l-aş fi vândut de mult şi aş trăi confortabil într-o casă mare de piatră, cu atrocşi la uşă şi câţiva tineri înarmaţi cu pumnale, stând pe lângă mine ca să încheie socotelile cu duşmanii. Nu, mulţi trec pe-aici fără să arunce o privire măcar, şi nici nu se gândesc că atunci când vor trece pe-aici a doua oară s-ar putea să fie prea târziu să-mi bea vinul.

— Că veni vorba, a zis Agia, întinzându-mi un pahar.

Era plin până-n buză de o licoare purpuriu-închis. Nu cred că era un vin bun – mă ciupea pe limbă şi în gustul delicios se simţea ceva aspru. Dar un vin minunat, mai bun decât doar bun, în gura cuiva frânt de oboseală şi îngheţat ca mine. Agia

îşi umpluse şi ea paharul dar, văzându-i ochii sclipitori şi obrajii îmbujoraţi, mi-am dat seama că deja dăduse pe gât unul, dacă nu mai multe. I-am spus să păstreze ceva şi pentru Dorcas.

— Pentru virgina aia care bea numai apă şi lapte? a întrebat ea drept răspuns. N-o să-l bea, iar de curaj tu vei avea nevoie, nu ea.

I-am spus că nu mi-e frică – ceea ce nu era întru totul adevărat.

— Asta-i calea! a exclamat hangiul. Să nu-ţi fie teamă şi să nu-ţi împui capul cu cine ştie ce gânduri nobile despre moarte şi ultimele zile şi alte de-astea. Aia care se gândesc la aşa ceva e cei care nu se mai întorc, zău. Acuma, aveaţi parcă de gând să comandaţi o cină pentru după, pentru Domnia Voastră şi cele două tinere femei?

— Am şi comandat-o, i-am răspuns eu.

— Comandat, da, nu şi plătit, asta voiam să zic. Şi mai e vinul, şi ce-i aici, *gâteaux secs*. Pentru astea trebuie plătit aici şi acum, pen' că acum şi aici le mâncaţi şi beţi. Pentru cină, cer un avans de trei oricalcuri, şi încă două când vă întoarceţi să mâncaţi.

— Şi dacă nu mă-ntorc?

— Atunci nu mai sunteţi dator, Sieur. Numai astfel pot să-mi ofer cinele la preţurile astea mici.

Totala lipsă de sensibilitate a omului m-a dezarmat; i-am dat banii şi el a plecat. Agia a tras cu ochiul în spatele paravanului, unde Dorcas se îmbăia ajutată de fata de la bucătărie, iar eu m-am aşezat la loc pe canapea, am luat un fursec şi am băut vinul rămas în pahar.

— Severian, dacă am putea bloca balamalele paravanului ăstuia, am avea şi noi câteva clipe să ne bucurăm unul de altul fără să fim întrerupţi. Am putea pune un scaun în dreptul lui, dar parcă văd că alea două or să se apuce în cel mai nepotrivit moment să ţipe şi să răstoarne totul.

Tocmai voiam s-o iau puţin peste picior, când am observat o bucăţică de hârtie, împăturită de mai multe ori, ce fusese pusă sub tava adusă de chelner, astfel încât să nu poată fi văzută decât de cineva care şedea acolo unde mă aflam eu.

— Asta-i prea de tot! am exclamat eu. Întâi sunt provocat, şi-acum primesc bileţele misterioase.

Agia s-a apropiat de mine.

— Ce spui acolo? Te-ai şi îmbătat.

Mi-am pus o mână pe rotunjimea plină a coapsei ei şi, cum ea nu a protestat, m-am folosit de acel mâner plăcut ca s-o trag spre mine, până când a putut şi ea să vadă hârtia.

— Ce crezi că scrie acolo? „Commonwealth-ul are nevoie de tine – porneşte fără întârziere...”, „Prietenul tău e cel care-ţi va dezvălui camarila...”, „Păzeşte-te de roşcovan...”

Agia a intrat şi ea în joc.

— „Vino când auzi în geam trei pietricele...” Aici s-ar potrivi *frunze*. „Trandafirul a înţepat irisul care dăruie nectar...” E limpede, averna ta mă va ucide. „Îţi vei recunoaşte adevărata iubire după pânza roşie din jurul şalelor...” S-a aplecat să mă sărute, apoi mi s-a aşezat în poală şi m-a întrebat: N-ai de gând să te uiţi?

— Tocmai asta *fac*.

Corsajul sfâşiat căzuse din nou.

— Nu aici. Acoperă-mi pieptul cu mâna şi apoi uită-te la scrisorică.

Am făcut cum mi-a spus, dar n-am luat biletul.

— Zău că e prea de tot, am zis-o şi adineaori. Misteriosul Septentrion şi provocarea lui, apoi Hildegrin, iar acum asta. Ţi-am vorbit de Chatelaine Thecla?

— Nu numai o dată în timpul plimbării noastre.

— Am iubit-o. Ea citea foarte mult – nu prea avea ce face când eram plecat, decât să citească, şi să coasă, şi să doarmă – şi când eram cu ea obişnuiam să râdem de intrigile din unele poveşti. Personajelor de-acolo li se întâmpla mereu câte-o treabă din asta şi se pomeneau târâte în tot felul de afaceri dubioase şi melodramatice, la care nu se pricepeau câtuşi de puţin.

Agia a izbucnit şi ea în râs şi iar m-a sărutat. De data asta îndelung. Când buzele noastre s-au despărţit, ea mi-a spus:

— Ce te-a apucat cu Hildegrin? Mi s-a părut un individ oarecare.

Am mai luat un fursec, am atins biletul cu el, apoi i l-am

vârât Agiei pe jumătate în gură.

— Cu ceva vreme în urmă am salvat viaţa unui om pe nume Vodalus...

Agia s-a ridicat din poala mea, aproape înecându-se cu firimituri de fursec.

— Vodalus? Glumeşti!

— Câtuşi de puţin. Aşa i-a spus pe nume prietenul său. Eram încă băietan, dar preţ de-o clipă am oprit tăişul unei barde. Lovitura l-ar fi omorât, iar pentru fapta mea mi-a dat un chrisos.

— Stai. Ce-are asta a face cu Hildegrin?

— Când l-am văzut întâi pe Vodalus, era însoţit de un bărbat şi o femeie. I-au atacat duşmanii, iar Vodalus a rămas să lupte cu ei, în vreme ce bărbatul a dus-o pe femeie la un loc sigur.

(Mă hotărâsem că era mai înţelept să nu spun nimic despre cadavru sau despre faptul că-l ucisesem pe omul cu barda.)

— M-aş fi băgat şi eu în luptă – şi-ar fi fost trei luptători în loc de unul singur. Povesteşte mai departe.

— Hildegrin era bărbatul care-l însoţea pe Vodalus, asta-i tot. Dacă l-am fi întâlnit pe el mai întâi, aş fi priceput oarecum, sau aş fi crezut că pricep, de ce un hiparh al Gărzilor Septentrionilor ar vrea să se lupte cu mine. Şi de ce a ales cineva să-mi trimită pe furiş un mesaj. Ştii, toate lucrurile acelea de care râdeam cu Chatelaine Thecla, iscoade şi intrigi, întâlniri între personaje mascate, moştenitori pierduţi... Ce s-a-ntâmplat, Agia?

— Te scârbesc? Sunt chiar atât de urâtă?

— Eşti frumoasă, dar arăţi de parcă îţi vine să vomiţi. Cred că ai băut prea repede.

— Uite.

O răsucire rapidă a lăsat-o pe Agia fără veşmântul multicolor; acesta zăcea în jurul picioarelor ei măslinii, acoperite de colb, asemenea unei grămezi de nestemate. O văzusem goală în catedrala Pelerinelor, dar acum (poate din cauza vinului pe care-l băusem, ori a celui băut de ea, din cauză că lumina pălise ori devenise mai puternică, ori doar

pentru că atunci îi fusese frică şi ruşine şi-şi acoperise sânii şi feminitatea dintre coapse) mă atrăgea şi mai mult. Dorinţa mă făcea să mă simt caraghios, cu capul greu şi limba năclăită, în timp ce-i lipeam căldura trupului de răceala trupului meu.

— Severian, aşteaptă. Nu-s o boarfă, orice-ai gândi despre mine. Dar trebuie să plăteşti.

— Ce anume?

— Trebuie să-mi promiţi că nu vei citi biletul acela. Aruncă-l în jăratic.

Am îndepărtat-o de mine şi am făcut un pas îndărăt.

Lacrimi i-au umplut ochii, ţâşnind asemenea izvoarelor între stânci.

— Păcat că nu vezi cum te uiţi acum la mine, Severian. Nu, nu ştiu ce scrie acolo. Doar că... n-ai auzit niciodată că unele femei au o capacitate supranaturală? Premoniţii? Că ştiu lucruri pe care n-au cum să le fi aflat din altă parte?

Dorinţa care mă arsese aproape s-a stins. Eram speriat şi furios, deşi nu ştiam de ce. I-am spus:

— Avem o ghildă cu asemenea femei, suratele noastre din Citadelă. Nici chipurile lor, nici trupurile nu-s ca ale tale.

— Ştiu că eu nu sunt ca ele. Tocmai de aceea trebuie să faci ce te sfătuiesc eu. N-am avut niciodată vreo premoniţie puternică, dar o am acum. Nu înţelegi că asta înseamnă că este ceva atât de adevărat şi de important pentru tine, încât nu poţi şi nu ai voie s-o ignori? Arde biletul.

— Cineva încearcă să mă avertizeze, iar tu nu vrei să ştiu ce-i în bilet. Te-am întrebat dacă Septentrionul este iubitul tău. Mi-ai spus că nu e, şi te-am crezut.

A dat să zică ceva, dar am oprit-o:

— Te cred şi acum. Vocea ta n-a sunat a minciună. Şi totuşi, faci tot ce poţi ca să mă trădezi într-un fel. Spune-mi că nu e adevărat. Spune-mi că ceea ce faci este în folosul meu şi nu ai alt scop.

— Severian...

— Spune-mi!

— Severian, ne-am întâlnit abia azi-dimineaţă. N-am cum să te cunosc prea bine, şi nici tu nu ai. La ce te aştepţi şi la ce

te-ai putea aştepta acum, când nu mai eşti protejat de ghilda ta? Am încercat să te ajut din când în când. Încerc să te ajut şi acum.

— Îmbracă-te, i-am spus şi am luat biletul.

Ea s-a repezit la mine, dar nu mi-a fost greu s-o opresc cu o singură mână. Biletul fusese scris cu o pană de cioară şi cu o caligrafie lăbărţată; în lumina slabă am reuşit să descifrez doar câteva cuvinte.

— Aş fi putut să-ţi distrag atenţia şi să-l arunc în foc. Asta ar fi trebuit să fac. Severian, dă-mi drumul...

— Taci din gură.

— Săptămâna trecută aveam un pumnal. Un misericord cu mâner din rădăcină de iederă. N-aveam ce pune în gură, aşa că Agilus l-a amanetat. Dacă l-aş mai avea, te-aş înjunghia cu el!

— L-ai ţine în veşmânt, iar veşmântul tău *e* pe podea.

Am îmbrâncit-o şi ea s-a dat câţiva paşi îndărăt, clătinându-se (era destul vin în stomacul ei încât clătinătura să nu vină numai de la gestul meu violent) şi s-a prăbuşit pe scaunul de canafas; eu m-am dus într-un loc unde ultima rază de soare pătrundea prin plasa deasă a frunzelor.

„Femeia care-i cu tine a mai fost aici. Să n-ai încredere în ea. Trudo spune că bărbatul e torţionar. Tu eşti mama mea reînviată din morţi.”

XXVI

Chemarea goarnelor

Abia am avut răgazul să asimilez acele cuvinte, că Agia a sărit de pe scaun, mi-a smuls biletul din mână şi l-a aruncat peste marginea platformei. O clipă a rămas în faţa mea, uitându-se de la chipul meu la *Terminus Est* pe care între timp o reasamblasem şi acum stătea rezemată de-un braţ al canapelei. Cred că se temea că o să-i retez capul şi o să-l arunc acolo unde aruncase ea biletul. Eu însă n-am făcut nici un gest, şi atunci ea a spus:

— L-ai citit? Severian, spune-mi că nu l-ai citit!

— L-am citit, dar nu-l înţeleg.

— Atunci nu te mai gândi la el.

— Linişteşte-te, te rog. Nu-mi era adresat. Poate că era pentru tine, dar, în acest caz, de ce-a fost pus acolo unde nu-l putea vedea altcineva în afară de mine? Agia, ai un copil? Câţi ani ai?

— Douăzeci şi trei. Am destui ani, dar nu şi copii. Îţi arăt pântecul dacă nu mă crezi.

Am încercat să fac un calcul în minte şi mi-am dat seama că nu ştiam prea multe despre vârsta la care ajung femeile la maturitate.

— Când ai avut primul period?

— La treisprezece ani. Dacă aş fi rămas gravidă, aş fi născut la paisprezece ani. Asta încerci să afli?

— Da. Şi copilul ar avea acum nouă ani. Dacă ar fi un copil inteligent, ar fi în stare să scrie un asemenea bilet. Vrei să-ţi spun ce scria în el?

— Nu!

— Câţi ani crezi că are Dorcas? Optsprezece? Poate nouăsprezece?

— Nu te mai gândi la asta, Severian. Indiferent ce-a fost scris în biletul ăla.

— N-am timp de glume acum. Eşti femeie – câţi ani are?

Agia şi-a strâns buzele pline.

— Aş zice că pârlita aia de necunoscută a ta are şaisprezece sau şaptesprezece ani. Abia dacă a ieşit din copilărie.

Uneori, după cum cred că aţi observat şi Domniile Voastre, a vorbi despre persoane absente pare să le invoce ca pe nişte spirite. Aşa s-a întâmplat şi acum. O aripă a paravanului s-a dat la o parte şi din spatele ei a apărut Dorcas – nu mai era creatura mânjită de noroi cu care ne obişnuisem, ci o fată cu sâni rotunzi, zveltă, de o graţie neobişnuită. Dorcas părea să strălucească. Spălat de murdărie, părul îi era de un blond palid; ochii, la fel ca înainte: un albastru adânc, ca al râului-lumii, Uroboros, din visele mele. Când a văzut-o pe Agia goală, a încercat să se întoarcă la adăpostul paravanului, dar trupul planturos al fetei de la bucătărie îi stătea în cale.

— Mai bine-mi pun din nou zdrenţele pe mine, înainte să-ţi leşine animalul preferat, a spus Agia.

— Nu mă uit, a murmurat Dorcas.

— Puţin îmi pasă dacă te uiţi sau nu, i-a aruncat Agia, dar s-a întors totuşi cu spatele la noi, ca să se îmbrace. Adresându-se peretelui de frunze, a adăugat: Acum chiar că trebuie să mergem, Severian. Din clipă în clipă o să auzim goarna sunând.

— Şi-asta ce-nseamnă?

— Nu ştii? S-a răsucit brusc spre noi: Când meterezele

Zidului Oraşului par să atingă marginea discului solar, pe Câmpia Sangvinară răsună o goarnă – prima. Unii cred că rostul ei este să pună în ordine luptele ce se dau acolo, dar nu e aşa. E un semnal dat gărzilor din interiorul Zidului, ca să închidă porţile. E şi semnalul de începere a luptei, şi dacă eşti acolo când răsună, e semn că începe lupta ta. Când soarele coboară sub linia orizontului şi lasă loc nopţii depline, un gornist de pe Zid sună stingerea. Înseamnă că porţile nu se vor mai deschide nici măcar pentru cei care au permise speciale şi totodată e semn că, dacă cel care a lansat sau a primit o provocare la luptă nu a venit pe Câmpia Sangvinară, el a refuzat să primească ori să dea satisfacţie. Poate fi atacat oriunde este găsit, iar un armiger ori un exultant poate angaja asasini fără să-şi mânjească onoarea.

Fata de la bucătărie, care în tot acest timp stătuse lângă scară şi ascultase, dând din cap a confirmare, s-a retras în lături ca să-i facă loc hangiului – stăpânul ei – să urce.

— Sieur, a început el, dacă într-adevăr aveţi o înfruntare pe viaţă şi pe moarte, ar...

— Tocmai asta îmi spunea şi prietena mea, i-am tăiat eu vorba. Trebuie să plecăm.

Dorcas a întrebat dacă putea primi şi ea puţin vin. Oarecum surprins, am încuviinţat din cap. Hangiul i-a umplut un pahar pe care ea l-a luat cu ambele mâini, aşa cum fac copiii. L-am întrebat pe hangiu dacă aveau ustensile de scris pentru oaspeţi.

— Vreţi să faceţi un testament, Sieur? Veniţi cu mine – avem un pavilion pregătit anume pentru această treabă. Nu vă costă nimic şi, dacă vreţi, îl voi pune pe-un băiat să vă ducă documentul avocatului Domniei Voastre.

Mi-am luat spada şi l-am urmat, lăsându-le pe Agia şi Dorcas să-mi păzească averna. Pavilionul cu care se lăudase gazda noastră era cocoţat pe o cracă scurtă şi groasă, şi abia încăpea în el o masă de scris, însă mai erau acolo şi un scaun, câteva pene de cioară, hârtie şi o călimară cu cerneală. M-am aşezat şi am notat cuvintele de pe bilet, iar cerneala lăsa aceeaşi urmă de negru şters. Am presărat nisip peste scris, am împăturit hârtia şi am pus-o într-un buzunar al

sabretaşului meu, pe care-l foloseam rareori, apoi i-am spus hangiului că nu va fi nevoie de nici un mesager şi l-am întrebat dacă îi era cunoscut cineva cu numele de Trudo.

— Trudo, Sieur?

Hangiul a făcut o mutră mirată.

— Da. E un nume destul de obişnuit.

— Aşa este, Sieur, ştiu asta. Doar că încercam să mă gândesc dacă îmi e cunoscut cineva care să aibă – mă-nţelegeţi, Sieur – un rang atât de înalt ca al Domniei Voastre. Un armiger sau...

— Oricine, am zis eu. Absolut oricine. Nu cumva este, să zicem, numele ospătarului care ne-a servit pe noi?

— Nu, Sieur. Ala se numeşte Ouen. Am avut odată un vecin pe nume Trudo, Sieur, dar asta a fost cu mulţi ani în urmă, înainte să cumpăr locul ăsta. Nu cred că pe acela îl căutaţi. Apoi e grăjdarul de-aici – numele lui e Trudo.

— Aş dori să stau de vorbă cu el.

Hangiul a încuviinţat din cap, şi bărbia i-a dispărut în grăsimea care-i înconjura gâtul.

— Cum doriţi, Sieur. Numai că nu ştiu dacă e-n stare să vă spună ceva.

Treptele scârţâiau sub greutatea lui.

— De origine e de undeva de departe, din sud, vă avertizez. (Cu alte cuvinte, din partea de miazăzi a oraşului, şi nu din regiunile sălbatice, lipsite de copaci în cea mai mare parte, învecinate cu gheţurile.) Şi-n plus, de peste râu. N-o să izbutiţi să scoateţi prea multe de la el, cu toate că e un băiat foarte muncitor.

— Bănuiesc că ştiu din ce parte a oraşului vine, am răspuns eu.

— Zău? Interesant, Sieur. Foarte interesant. Am mai auzit pe câte unul zicând că poate spune asemenea lucru, luându-se după cum se îmbracă omul sau după cum vorbeşte, dar n-am băgat de seamă că l-aţi fi măsurat pe Trudo din priviri, ca să zic aşa.

Ne apropiam de pământ şi hangiul a urlat:

— *Trudo! Tru-u-do!* Iar apoi: REINS!

Nu s-a ivit nimeni. La piciorul scării se afla o singură

lespede, mare cât suprafaţa unei mese, şi pe ea am păşit noi.

Tocmai în acel moment, umbrele prelungi au încetat a mai fi umbre, preschimbându-se în iazuri de întuneric, ca şi când un fluid mai întunecat chiar şi decât apele Lacului Păsărilor ieşea din pământ. Sute de oameni, unii singuri, alţii în grupuri, străbăteau pajiştile în grabă mare, venind dinspre oraş. Toţi păreau concentraţi, încovoiaţi de o nerăbdare pe care o duceau în cârcă şi pe umeri ca pe-o raniţă. Cei mai mulţi erau neînarmaţi, sau poate că nu-şi duceau armele la vedere, dar unii aveau casete cu florete, şi la o oarecare depărtare am desluşit floarea albă a unei averne, purtate, din cât îmi dădeam seama, pe o prăjină sau o cârjă, aşa ca a mea.

— Păcat că n-or să se oprească aici, a zis hangiul. Nu-i vorbă, câţiva tot se vor abate la întoarcere, dar banii se fac servind cina înainte. Vă zic sincer, Sieur, căci, deşi vă văd tânăr, aveţi destul scaun la cap ca să înţelegeţi că afacerile se fac pentru a câştiga bani. Eu mă străduiesc să dau marfă bună şi, după cum v-am zis, bucătăria noastră e vestită. *Tru-u-do!* Trebuie să am bucătărie bună, pentru că altă mâncare mie nu-mi prieşte – aş muri de foame, Sieur, dacă aş fi obligat să mănânc ce mănâncă cei mai mulţi. *Trudo, păduche puturos, pe unde-mi umbli?*

Un băietan jegos şi-a făcut apariţia de undeva din spatele trunchiului, ştergându-şi nasul cu braţul.

— Nu-i acolo, stăpâne.

— Da' unde-i? Du-te de-l caută.

Eu încă mă uitam la mulţimile care veneau dinspre oraş.

— Înseamnă că toţi se duc pe Câmpia Sangvinară?

Cred că pentru prima oară îmi dădeam pe deplin seama că aveam toate şansele să mor înainte de răsăritul lunii. A-mi mai păsa de biletul acela părea fără rost şi copilăresc.

— Nu toţi merg acolo să lupte, înţelegeţi? Mulţi se duc numai ca să privească, unii vin o singură dată, pentru că e cineva cunoscut care se luptă, sau doar pentru că li s-a povestit ori au citit cine ştie unde, ori au auzit un cântec. De obicei, ăştia-s cei cărora li se face rău, pentru că vin aici şi rad câte-o sticlă sau mai multe după ce se termină totul. Da' sunt şi unii care vin în fiecare seară, ori cel puţin patru-cinci seri la

rând în fiecare săptămână. Sunt cunoscători şi-i interesează numai o anumită armă sau poate două, şi se laudă că se pricep mai bine la alea decât cei care le folosesc, şi poate că unii chiar se pricep. După victoria Domniei Voastre, Sieur, vor fi vreo doi-trei care vor vrea să vă facă cinste cu o băutură. Dacă îi lăsaţi să vă cumpere băutura, or să vă spună unde-aţi greşit şi unde poate a greşit celălalt, da' fiecare o s-o ţină pe-a sa, o să vedeţi.

— Vreau ca cina noastră să n-aibă parte de alţi muşterii, am zis eu şi, în timp ce spuneam asta, am auzit lipăitul surd al unor tălpi desculţe pe treptele din spatele nostru.

Agia şi Dorcas coborau scara; Agia aducea averna care, în lumina tot mai stinsă, îmi părea şi mai mare.

Cititorule, ţi-am spus mai devreme cât de mult o doream pe Agia. Când stăm de vorbă cu femeile, vorbim ca şi când iubirea şi dorinţa ar fi două calităţi separate; şi femeile, care ne iubesc adesea şi uneori ne doresc, se prefac a gândi la fel. Fapt e că sunt feţe ale aceluiaşi lucru – ca şi când i-aş fi vorbit hangiului despre faţa dinspre miazănoapte şi cea dinspre miazăzi ale copacului său. Dacă dorim o femeie, curând ajungem s-o iubim pentru bunăvoinţa cu care ni se supune (într-adevăr, acesta a fost întâiul temei al iubirii mele pentru Thecla), şi deoarece, dacă o dorim, ea ni se supune în imaginaţie cel puţin, un element al iubirii este mereu prezent. Pe de altă parte, dacă o iubim, curând ajungem s-o dorim, deoarece atracţia este unul din atributele pe care o femeie ar trebui să-l posede, şi noi nu suportăm să o credem lipsită de vreun atribut; astfel, bărbaţii ajung să dorească femei ale căror picioare sunt înţepenite de paralizie, iar femeile să dorească bărbaţi care sunt impotenţi cu oricine altcineva în afara bărbaţilor asemenea lor.

Dar nimeni nu poate spune din ce se naşte ceea ce noi numim (aproape spre propria noastră plăcere) *iubire* sau *dorinţă.* În timp ce Agia cobora, un obraz îi era luminat de ultima rază a zilei, iar celălalt era adumbrit; fusta crăpată aproape până în talie lăsa să se întrevadă o scăpărare de coapsă mătăsoasă. Şi tot ceea ce mai adineaori, când o împinsesem de la mine, se stinsese în simţămintele mele faţă

de ea s-a trezit acum din nou cu şi mai multă intensitate. Mi-a citit asta pe chip, ştiu, iar Dorcas, la mai puţin de-un pas în urma ei, a desluşit acelaşi lucru şi şi-a ferit privirile. Dar Agia încă era supărată pe mine (cum poate că avea tot dreptul să fie), aşa că reuşea destul de bine să se stăpânească, deşi zâmbea, din prudenţă, şi nu putea ascunde, chiar dacă ar fi vrut, faptul că o durea spatele.

Cred că tocmai în aceasta constă adevărata deosebire între femeile cărora trebuie să le oferim viaţa noastră, dacă vrem să rămânem bărbaţi, şi cele pe care – tot astfel, dacă vrem să rămânem bărbaţi – trebuie să le dominăm şi să le întrecem în viclenie, şi să le folosim cum n-am folosi nicicând un animal: anume că aceste din urmă femei nu ne-ar îngădui să le dăruim ceea ce dăm primelor. Agiei îi făcea plăcere că o admiram şi mângâierile mele ar fi adus-o în culmea extazului; dar chiar de-ar fi fost să mă golesc în ea de o sută de ori, ne-am fi despărţit tot ca nişte străini. Am înţeles acest lucru în timp ce cobora ultimele trepte, ţinându-şi cu o mână corsajul rochiei, iar în cealaltă aducând averna şi folosindu-se de tulpina de care legasem floarea ca de o cârjă episcopală. Şi totuşi o iubeam, sau aş fi iubit-o dacă aş fi putut.

Băiatul s-a apropiat în fugă.

— Bucătăreasa zice că Trudo a plecat. Ea s-a dus s-aducă apă pen' că fata nu era acolo, şi cică l-a văzut fugind şi catrafusele lui nu mai e-n grajd.

— Înseamnă c-a plecat de tot, a zis hangiul. Când? Acum?

Băiatul a încuviinţat din cap.

— A auzit că-l căutaţi, Sieur, de-asta mă tem. Se prea poate ca unul dintre băieţi să vă fi auzit întrebându-mă de numele ăsta şi-a dat fuga şi i-a spus. A furat ceva de la Domnia Voastră?

Am clătinat din cap:

— Nu mi-a făcut nici un rău şi am bănuiala că a încercat să facă un bine prin fapta lui. Îmi pare rău că ai pierdut un servitor din pricina mea.

Hangiul şi-a desfăcut larg braţele:

— Mă costa bani, aşa că nu pierd nimic.

Când hangiul ne-a întors spatele, Dorcas a şoptit:

— Şi mie-mi pare rău că ţi-am stricat plăcerea acolo sus. Nu te-aş fi lipsit de-aşa ceva. Dar, Severian, te iubesc.

De undeva de nu foarte departe, vocea argintie a unei goarne a salutat primele stele.

XXVII

E mort?

Câmpia Sangvinară, despre care cu siguranţă au auzit toţi cititorii mei, deşi trag nădejde că unii n-au fost niciodată acolo, se întinde la nord-vest de zona construită a capitalei noastre Nessus, între o enclavă rezidenţială de armigeri orăşeni şi garnizoana şi grajdurile Xenagiei Dimarhilor Albaştri. Este destul de aproape de Zid ca să pară chiar lângă el unuia ca mine, care nu mai ajunsese nicicând în acel loc, şi totuşi la câteva leghe bune de mers întins pe străzi întortocheate de la baza Zidului. Câte lupte pot să aibă loc acolo în acelaşi timp nu ştiu. Poate că balustradele care separă fiecare teren de luptă – şi de care spectatorii se reazemă ori pe care se aşază, după cum le vine – pot fi mutate şi reaşezate după nevoile fiecărei seri. Eu unul am fost acolo o singură dată, dar mie mi s-a părut un loc tare ciudat şi melancolic, cu iarba aceea călcată în picioare şi spectatorii tăcuţi, apatici.

În puţinul timp de când sunt pe tron, multe probleme s-au dovedit mai importante decât monomahia. De-o fi bună sau rea (după cum îmi vine mie să cred că este), cert e că nu

poate fi eradicată într-o societate ca a noastră, care, pentru a supravieţui, trebuie să pună virtuţile militare mai presus de orice, şi în care atât de puţini slujbaşi înarmaţi ai statului pot fi însărcinaţi să menţină ordinea în rândul populaţiei.

Dar chiar o fi rea?

Epocile acelea care au stigmatizat-o (şi, din câte am citit, au fost sute) au înlocuit-o în mare măsură cu omuciderea – în general, omucideri din cele pe care monomahia pare menită să le împiedice: omucideri ce au loc în urma unor certuri între familii, prieteni şi cunoscuţi. În aceste cazuri, mor doi oameni, nu numai unul singur, căci legea ia urma ucigaşului (o persoană devenită criminală nu prin natura sa, ci printr-o întâmplare) şi-l ucide, ca şi când moartea lui ar readuce victima la viaţă. Astfel, dacă, să zicem, o mie de lupte îngăduite de lege între indivizi s-ar încheia cu moartea a o mie de combatanţi (ceea ce e puţin probabil, deoarece majoritatea unor asemenea lupte nu se sfârşesc neapărat în moarte) dar ar împiedica cinci sute de crime, statul n-ar avea nimic de suferit.

Mai mult chiar, supravieţuitorul unei astfel de lupte poate să fie individul cel mai potrivit pentru a apăra statul şi de asemenea cel mai potrivit pentru a concepe copii sănătoşi; în vreme ce majoritatea crimelor nu lasă nici un supravieţuitor, iar ucigaşul (dacă ar fi să supravieţuiască) n-ar avea decât calitatea de a fi ticălos, nu şi puternic, ager sau inteligent.

Şi totuşi, cât de uşor alimentează această practică intrigile.

Am auzit strigându-se numele când încă ne aflam la o sută de paşi de locul cu pricina, fiind anunţate cu un glas răsunător şi solemn ce acoperea trilurile broaştelor hyla din copaci.

— *Cadroe din Cele Şaptesprezece Pietre!*

— *Sabas din Pajiştea Împărţită!*

— *Laurentia din Casa Harfei!*

Aceasta fusese o voce de femeie.

— *Cadroe din Cele Şaptesprezece Pietre!*

Am întrebat-o pe Agia cine erau cei care strigau astfel.

— Sunt cei care au aruncat mănuşa sau cărora li s-a

aruncat mănuşa. Strigându-şi numele – sau punând un servitor s-o facă în locul lor –, ei dau de ştire că au sosit şi anunţă publicul că adversarul lor nu a venit.

— *Cadroe din Cele Şaptesprezece Pietre!*

Soarele ce dispărea, al cărui disc se ascunsese pe sfert dincolo de negrul impenetrabil al Zidului, colorase cerul în galben răşinos, roz-alburiu, stacojiu şi violet roşiatic. Aceste culori, căzând pe mulţimea monomahiştilor şi a celor care căscau gura, asemenea razelor aurite ale graţiei divine care cad asupra ierarhilor în picturi, le conferea un aspect ireal, taumaturgic, ca şi când ar fi fost cu toţii creaţi doar cu o clipă înainte prin fluturarea unei pânze şi ar dispărea în văzduh la un simplu fluierat.

— *Laurentia din Casa Harfei!*

— Agia, am spus eu, şi de undeva din apropiere am auzit icnetul pe care-l produce moartea în gâtlejul unui om. Agia, tu trebuie să strigi „Severian din Turnul Matachin”.

— Nu-s servitoarea ta. N-ai decât să-ţi urli singur numele, dacă aşa vrei.

— *Cadroe din Cele Şaptesprezece Pietre!*

— Nu mă privi aşa, Severian. Mai bine *nu* veneam nici unul aici! *Severian! Severian din Ghilda Torţionarilor! Severian din Citadelă! Din Turnul Durerii! Moartea! A venit Moartea!*

Mâna mea a atins-o chiar sub ureche, iar ea a căzut ca secerată, cu averna legată de tulpină lângă ea.

Dorcas m-a prins de braţ:

— N-ar fi trebuit să faci asta, Severian.

— A fost doar o palmă. O să-şi revină.

— O să te urască încă şi mai mult.

— Înseamnă că tu aşa crezi, că mă urăşte?

Dorcas n-a răspuns, şi în clipa următoare chiar şi eu am uitat, pentru o vreme, că pusesem acea întrebare – la o oarecare depărtare, în mulţime, zărisem o avernă.

Terenul era un cerc perfect neted, cu un diametru de vreo cincisprezece paşi, împrejmuit, lăsând deschise doar două intrări, într-o parte şi-n alta.

Eforul a strigat:

— Judecata avernei a fost oferită şi acceptată. Acesta este locul. Clipa a sosit. Rămâne doar să hotărâţi dacă vă veţi înfrunta aşa cum sunteţi, în pielea goală, sau altfel. Ce aveţi de spus?

Înainte să apuc să deschid gura, Dorcas a strigat:

— În pielea goală. Omul acela e în armură.

Coiful grotesc al Septentrionului s-a legănat dintr-o parte în alta a negaţie. Asemenea multor coifuri de cavaleri, şi acesta lăsa urechile descoperite, pentru ca purtătorul său să audă mai bine goarnele şi ordinele strigate de superiori. În umbra din spatele apărătoarelor de obraji mi s-a părut că zăresc o fâşie neagră, îngustă, şi-am încercat să-mi amintesc unde mai văzusem aşa ceva.

— Refuzi, hiparhule? a întrebat eforul.

— Bărbaţii din ţara mea nu umblă goi decât în faţa femeilor.

— Poartă armură, a strigat Dorcas din nou. Bărbatul acesta nu are nici măcar cămaşă.

Vocea ei, atât de moale până atunci, răsunase în amurg ca un clopot.

— Mi-o dau jos.

Septentrionul şi-a desfăcut capa şi şi-a ridicat mâna înmănuşată la umărul platoşei. Platoşa a alunecat de pe el şi i-a căzut la picioare. Mă aşteptam la un piept la fel de lat ca al Maestrului Gurloes, dar cel ce mi s-a dezvăluit ochilor era mai îngust decât al meu.

— Şi coiful?

Septentrionul a clătinat din nou din cap, iar eforul a întrebat:

— Refuzul îţi este categoric?

— Da.

Dar parcă era o mică ezitare în vocea lui.

— Nu pot să spun decât că am fost instruit să nu-l scot.

Eforul s-a răsucit spre mine:

— Nici unul dintre noi n-ar dori, cred eu, să-l punem pe hiparh într-o situaţie stânjenitoare, cu atât mai puţin pe acea persoană de rang înalt pe care o serveşte. Cred că soluţia cea

mai înţeleaptă ar fi să vă permitem dumneavoastră, Sieur, un avantaj compensator. Aveţi vreo sugestie?

Agia, care tăcuse de când o lovisem, a spus:

— Refuză înfruntarea, Severian. Sau păstrează-ţi avantajul până vei avea nevoie de el.

Dorcas, care desfăcea zdrenţele ce ţineau averna legată, a zis şi ea:

— Refuză înfruntarea.

— Dacă am ajuns până aici, nu mai pot da înapoi.

Eforul m-a întrebat apăsat:

— V-aţi hotărât, Sieur?

— Cred că da.

În sabretaş aveam masca mea de torţionar. Asemenea tuturor celor folosite în ghildă, era făcută din piele subţire, întărită cu aşchii de os. Nu aveam de unde să ştiu dacă mă va feri de frunzele avernei, aruncate de adversar – dar am avut un sentiment de satisfacţie auzindu-i pe cei din public ţinându-şi răsuflarea atunci când am desfăcut-o cu un pocnet scurt.

— Sunteţi gata? Hiparhule? Sieur? Sieur, va trebui să daţi spada aceea cuiva să v-o ţină. Nu e îngăduită altă armă în afară de avernă.

M-am uitat în jur, după Agia, dar ea dispăruse în mulţime. Dorcas mi-a întins floarea ucigătoare, iar eu i-am dat-o pe *Terminus Est*.

— Începeţi!

O frunză tăioasă mi-a şuierat pe lângă ureche. Septentrionul avansa cu o mişcare neregulată, strângându-şi averna în mâna stângă, sub cele mai de jos frunze, iar mâna dreaptă întinzându-şi-o în faţă, ca pentru a-mi smulge mie floarea din mână. Mi-am amintit că Agia mă avertizase asupra acestui pericol, aşa că o ţineam cât mai aproape cu putinţă de mine.

Timp de cinci răsuflări ne-am învârtit în cerc. Apoi am abătut o lovitură asupra mâinii lui întinse. A parat-o cu planta lui. Am ridicat-o pe-a mea deasupra capului, ca pe o spadă, şi făcând aceasta mi-am dat seama că poziţia era ideală – tulpina vulnerabilă nu mai putea fi atinsă de adversarul meu,

iar mie îmi permitea să lovesc în jos cu toată planta, dacă voiam, şi în acelaşi timp să desprind frunzele cu mâna dreaptă.

Am pus la încercare această ultimă descoperire fără să mai stau pe gânduri, rupând o frunză şi proiectând-o spre faţa lui. În ciuda protecţiei pe care i-o oferea coiful, s-a aplecat, iar gloata din spatele lui a trebuit să se risipească, pentru a se feri de proiectil. După prima frunză am mai aruncat una, care a lovit-o pe-a sa în zbor.

Rezultatul a fost uluitor. În loc să taie avântul celeilalte şi să se prăbuşească amândouă la pământ, aşa cum ar face nişte tăişuri neînsufleţite, frunzele au părut să se veştejească şi să-şi răsucească lungimile tăioase una în jurul celeilalte, sfârtecându-se şi înţepându-se cu vârfurile lor cu o asemenea repeziciune, încât înainte să fi căzut preţ de-un cubit, nu mai rămăseseră decât nişte fâşii zdrenţuite negre-verzi, care căpătau zeci de culori şi se învârteau ca un titirez...

Ceva sau cineva mă apăsa din spate. Ca şi când un necunoscut stătea lipit cu spatele lui de spatele meu şi mă împingea uşor. Mi-era frig, încât am fost recunoscător pentru căldura acelui trup.

— *Severian!*

Era vocea lui Dorcas, dar părea să vină de undeva de departe.

— *Severian! Nu-l ajută nimeni? Lăsaţi-mă să trec!*

Zvonul unei orgi de clopote. Culorile, pe care le crezusem a fi ale frunzelor înlănţuite în luptă, erau ale cerului, unde, dedesubtul aurorei, apăruse un curcubeu. Lumea era un uriaş ou pascal pe care se înghesuiau toate culorile paletei. Aproape de capul meu, o voce a întrebat: „*E mort?*”, iar altcineva a răspuns nepăsător: „*Asta e*. *Alea întotdeauna omoară*. *Vrei să vezi cum îl scot de-aici?*”

Vocea Septentrionului (care mi se părea ciudat de cunoscută) zicea:

— Revendic dreptul învingătorului asupra hainelor şi armelor sale. Daţi-mi spada.

M-am ridicat în capul oaselor. La câţiva paşi de cizmele mele, frunzele încă se luptau, deşi nu mai rămăseseră din ele

decât nişte smocuri. Septentrionul stătea dincolo de ele, cu averna în mână. Am tras aer în piept ca să întreb ce se întâmplase, şi în aceeaşi clipă ceva mi-a căzut de pe piept în poală; era o frunză, cu vârful murdar de sânge.

Văzându-mă, Septentrionul s-a rotit şi şi-a ridicat averna. Eforul a păşit între noi, cu braţele întinse. De la gardul împrejmuitor, un spectator a strigat:

— *Spiritul cavaleresc! Spiritul cavaleresc*, *soldat! Lasă-l să se ridice şi să-şi ia arma!*

Abia mă mai puteam ţine pe picioare. M-am uitat buimac în jur, după averna mea, şi într-un târziu am găsit-o doar pentru că zăcea lângă picioarele lui Dorcas, care se lupta cu Agia.

— Ar trebui să fie mort! a strigat Septentrionul.

— Nu este, hiparhule, a zis eforul. După ce-şi ia arma, puteţi continua lupta.

Am atins tulpina avernei şi, pentru o clipă, am avut senzaţia că ating coada unui animal cu sânge rece, dar viu. Parcă s-ar fi mişcat în mâna mea, iar frunzele au foşnit. Agia a strigat: „*Sacrilegiu!*” şi eu m-am oprit ca să mă uit la ea, apoi am ridicat averna şi m-am răsucit către Septentrion.

Ochii îi erau umbriţi de coif, dar citeam groaza în fiecare fibră a trupului său. Mi s-a părut că se uită scurt de la mine la Agia. Apoi a făcut stânga-mprejur şi a rupt-o la fugă spre deschizătura din gardul împrejmuitor, aflată în partea sa de arenă. Spectatorii i s-au pus în cale, iar el şi-a folosit averna ca pe un bici, abătând-o în stânga şi-n dreapta. S-a auzit un ţipăt, apoi ţipetele s-au înteţit. Propria mea avernă mă trăgea în spate, sau mai corect ar fi să spun că averna mea dispăruse şi cineva mă prinsese de mână. Dorcas. Undeva departe, Agia ţipa: „*Agilus!*”, şi o altă femeie striga: „*Laurentia din Casa Harfei!*”

XXVIII

Carnifex

M-am trezit a doua zi dimineaţa într-un lazaret, o încăpere lungă, înaltă, unde noi, bolnavii şi răniţii, zăceam pe paturi înguste. Eram despuiat; multă vreme, în timp ce somnul (sau poate moartea) îmi trăgea în jos pleoapele, mi-am trecut încet mâinile peste trup, căutând niscaiva răni, întrebându-mă, cu detaşarea pe care aş fi resimţit-o pentru eroul unui cânt, cum aveam să trăiesc fără haine sau bani, cum îi voi explica Maestrului Palaemon pierderea spadei şi a mantiei pe care el mi le dăduse.

Căci eram sigur că le pierdusem – sau mai curând că eu eram, într-un anumit sens, pierdut de ele. O maimuţă cu cap de câine fugea pe culoarul dintre paturi – s-a oprit în dreptul patului meu, ca să mă privească, apoi şi-a continuat fuga. Un lucru la fel de ciudat ca şi lumina care, intrând printr-o fereastră pe care nu o puteam vedea, cădea pe pătura mea.

* * *

M-am trezit din nou şi m-am ridicat în capul oaselor. O clipă am fost convins că eram din nou în dormitorul nostru, că

eram căpitanul ucenicilor, că tot restul, primirea măştii, moartea Theclei, bătălia avernelor, fusese doar un vis. Nu era singura dată când avea să mi se întâmple acest lucru. Apoi am văzut că tavanul nu era cel metalic familiar, ci unul tencuit, iar bărbatul din patul alăturat era înfăşurat în bandaje. Am aruncat pătura la o parte şi mi-am dat picioarele jos din pat. Dorcas şedea adormită, cu spatele la perete, la capul patului. Era învelită chiar în mantaua mea maronie; *Terminus Est* zăcea în poala ei, plăselele şi vârful tecii ieşind într-o parte şi-n alta din calabalâcul meu pus grămadă. Am izbutit să-mi iau cizmele şi ciorapii, pantalonii şi mantia, precum şi cureaua de care era atârnat sabretaşul fără să o trezesc pe Dorcas, dar când am încercat să-mi iau spada, ea a murmurat ceva şi s-a încleştat de armă, aşa că i-am lăsat-o în seamă.

Mulţi bolnavi erau treji şi se uitau lung la mine, dar nici unul nu scotea un cuvânt. Uşa de la un capăt al încăperii se deschidea spre nişte scări ce coborau într-o curte unde destrierii izbeau cu copitele în pământ, în semn de nerăbdare. Iar am crezut că visez: cinocefalul se căţăra pe crenelurile zidului, însă era un animal la fel de real ca şi armăsarii care muşcau zăbala, şi când am aruncat cu o bucată de lemn după el, şi-a dezvelit nişte colţi la fel de impresionanţi ca ai lui Triskele.

Un cavalerist îmbrăcat cu o cămaşă lungă de zale a ieşit să-şi caute ceva în raniţa agăţată de şa – l-am oprit şi l-am rugat să-mi spună unde mă aflam. Închipuindu-şi că întrebam în ce parte a fortăreţei, a arătat spre un foişor din spatele lui, zicându-mi că acolo era Sala Dreptăţii; apoi mi-a spus că, dacă merg cu el, o să-mi facă rost de ceva mâncare.

Abia a rostit aceste cuvinte, că mi-am şi dat seama cât de flămând eram. L-am urmat de-a lungul unui coridor întunecat şi am intrat într-o încăpere mult mai scundă şi mai întunecoasă decât lazaretul, unde vreo douăzeci sau treizeci de dimarhi – cum era şi însoţitorul meu – luau masa de prânz: pâine proaspătă, carne de vită şi legume fierte. Noul meu amic m-a sfătuit să-mi iau o farfurie şi să spun bucătarilor că am fost instruit să vin aici să mănânc. Am făcut întocmai şi,

cu toate că m-au privit puţin surprinşi la vederea mantiei mele fuliginoase, m-au servit fără proteste.

Dacă bucătarii nu erau curioşi, soldaţii întruchipau curiozitatea însăşi. M-au întrebat cum mă cheamă, de unde veneam şi ce rang purtam (presupunând ei că ghilda noastră avea o organizare militară). M-au întrebat unde mi-e barda şi, când le-am spus că noi foloseam spada, au vrut să ştie unde mi-o lăsasem; le-am explicat că eram însoţit de o femeie care o păzea, şi-atunci m-au avertizat că femeia ar putea fugi cu spada, apoi m-au sfătuit să iau nişte pâine cu mine pentru femeie şi s-o ascund sub mantie, pentru că ei nu i s-ar îngădui să vină să mănânce în sala aceea. Am descoperit că, la un moment sau altul al vieţii lor, cei mai în vârstă dintre ei întreţinuseră femei – însoţitoare de tabără, soiul cel mai folositor poate, şi cel mai puţin periculos – deşi doar câţiva le mai aveau în preajmă. În acel an îşi petrecuseră vara în bătălii la miazănoapte şi fuseseră trimişi să ierneze în Nessus, unde îndatorirea lor fusese aceea de a păstra ordinea. Acum aşteptau să plece iar spre nord în mai puţin de-o săptămână. Femeile lor se întorseseră în satele lor, la părinţi sau rude. I-am întrebat dacă femeile n-ar fi vrut să vină după ei în sud.

— N-ar fi vrut? a pufnit amicul meu. Ba bine că nu. Dar cum s-o facă? Una e să urmezi cavaleria care îşi croieşte drum spre nord cu armata şi luptă, căci asta înseamnă să străbată o leghe, cel mult două în zilele cele mai bune, şi dacă într-o săptămână curăţă de duşmani trei leghe, se prea poate să piardă două săptămâna următoare. Dar cum să ţină pasul pe drum înapoi, spre oraş? Cincisprezece leghe pe zi. Şi ce-ar mânca? Aşa că mai bine aşteaptă. Dacă în sectorul nostru soseşte o nouă xenagie, or să aibă parte de prospătură bărbătească. Şi-or să vină şi fete noi, iar unele din cele vechi se retrag, aşa că fiecare poate să aibă parte de-o schimbare dacă doreşte. Am auzit că noaptea trecută au adus un carnifex de-al vostru, dar era aproape mort. Ai fost să-l vezi?

I-am spus că nu fusesem.

— Una din patrulele noastre ne-a spus de el, şi când chiliarhul a auzit aceasta, i-a trimis înapoi ca să-l aducă aici, căci, fără doar şi poate, o să avem nevoie de unul într-o zi sau

două. Cei din patrulă jură că nu l-au atins, dar au trebuit să-l aducă pe-o targă. Nu ştiu dacă-i vreunul dintre camarazii tăi, dar poate vrei să te duci să vezi.

Le-am promis că mă voi duce şi, după ce le-am mulţumit soldaţilor pentru ospitalitate, i-am părăsit. Îmi făceam griji pentru Dorcas, şi iscodirile lor, cu toate că în mod vădit erau bine intenţionate, m-au neliniştit. Erau prea multe lucruri pe care nu le puteam explica – de exemplu, cum de ajunsesem să fiu rănit, dacă recunoşteam că eu eram cel adus pe targa cu o noapte înainte, şi de unde venea Dorcas. Iar faptul că eu însumi nu pricepeam cu adevărat aceste lucruri mă îngrijora în egală măsură şi simţeam, aşa cum simţim întotdeauna când o parte întreagă a existenţei noastre nu poate fi lămurită, că oricât de puţină legătură ar fi avut ultima întrebare cu fiecare dintre tainele bine îngropate, următoarea tot avea să ajungă la ţintă.

Dorcas se trezise, stătea în picioare lângă patul meu, unde cineva lăsase un blid cu fiertură fierbinte. Era atât de încântată să mă vadă, încât eu însumi m-am simţit fericit, ca şi când bucuria era la fel de contagioasă ca ciuma.

— Credeam că ai murit, mi-a spus ea. Dispăruseşi, hainele tale nu mai erau aici, şi am crezut că le-au luat ei ca să te îngroape în ele.

— N-am păţit nimic. Ce s-a-ntâmplat seara trecută?

Dorcas a devenit imediat serioasă. Am pus-o să se aşeze pe pat cu mine, să mănânce pâinea pe care i-o adusesem, să bea fiertura şi-n acest timp să-mi răspundă.

— Sunt sigură că-ţi aminteşti că te-ai luptat cu omul care purta coiful acela ciudat. Ţi-ai pus o mască şi ai intrat în arenă împreună cu el, cu toate că te-am rugat să nu te duci. Aproape imediat te-a şi lovit în piept, şi ai căzut. Îmi amintesc că am văzut frunza, ceva oribil, ca o tenie făcută din fier, pe jumătate înfiptă în trupul tău şi devenind roşie pe măsură ce-ţi sugea sângele. Apoi s-a desprins şi a căzut. Nu ştiu cum să descriu asta. Ca şi când tot ce văzusem fusese *aiurea*. Dar nu era aiurea – îmi amintesc bine ce-am văzut. Te-ai ridicat şi arătai... nu ştiu. Parcă pierdut, sau o parte din tine era foarte departe. Am crezut că o să te omoare în clipa următoare, dar

eforul te-a apărat, spunând că trebuia să te lase să-ţi iei averna. A lui era liniştită, aşa cum fusese a ta când ai rupt-o din locul acela îngrozitor, dar acum a ta începuse să se chircească şi să-şi deschidă floarea – îmi făcuse impresia că fusese deschisă încă înainte, floarea aceea cu vârtejul ei ameţitor de petale, dar acum cred că în gândul meu îmi stăruiau prea mult trandafirii, şi de fapt nu fusese deschisă defel. Era ceva dedesubt, altceva, un chip ca acela pe care l-ar avea otrava, dacă otrava ar avea chip. Tu n-ai băgat de seamă, a continuat ea. Ai ridicat-o şi averna a început să se încline spre tine, încet, ca şi când era numai pe jumătate trează. Dar celălalt om, hiparhul, nu-şi putea crede ochilor ceea ce vedea. Se holba la tine, iar femeia aia, Agia, striga la el. Şi dintr-odată s-a răsucit pe călcâie şi a rupt-o la fugă. Oamenii care priveau nu voiau să-l vadă fugind, ei voiau să vadă pe cineva căzând ucis. Aşa că au încercat să-l oprească, iar el...

Ochii îi pluteau în lacrimi; şi-a ferit faţa ca eu să nu i le văd.

— I-a lovit pe câţiva cu averna lui, am zis eu, şi presupun că i-a ucis. Apoi ce s-a întâmplat?

— Nu numai că i-a lovit. După ce căzuseră primii doi, averna *se repezea* la ei să-i lovească, asemenea unui şarpe. Cei care fuseseră tăiaţi de frunze n-au murit imediat, ţipau, şi unii dintre ei au fugit, au căzut, dar s-au ridicat şi iar au fugit orbeşte, trântindu-i pe alţii la pământ. Şi-n cele din urmă, o matahală de om l-a lovit pe hiparh din spate şi o femeie care se lupta cu altcineva a venit cu un braquemar. A tăiat averna – nu dintr-o parte, ci de-a lungul tulpinii, crăpând-o. Apoi câţiva oameni l-au prins pe hiparh şi am auzit tăişul mânuit de femeie lovindu-se de coiful lui. Tu stăteai acolo, pur şi simplu. Nu sunt sigură că îţi dădeai seama că el plecase şi că averna ta ţi se înclina spre faţă. M-am gândit la ce făcuse femeia, aşa că am lovit averna cu spada ta. Era grea, atât de grea la început, apoi parcă nu mai avea greutate. Dar când am izbit cu ea, am simţit că aş fi putut reteza şi capul unui bizon. Doar că uitasem să-i scot teaca. Totuşi ţi-a smuls averna din mână, apoi te-am luat şi te-am dus de-acolo...

— Unde? am întrebat eu.

Ea a fost cuprinsă de-un fior şi a cufundat o bucată de pâine în fiertura aburindă.

— Nu ştiu. Nu-mi păsa unde. Pur şi simplu era minunat că puteam să merg cu tine, să ştiu că aveam grijă de tine aşa cum avuseseşi tu grijă de mine înainte să-ţi culegi averna. Dar mi s-a făcut frig, îngrozitor de frig, când s-a lăsat noaptea. Te-am învelit în mantie, ţi-am prins-o în faţă, dar ţie nu părea să-ţi fie frig, aşa că am luat mantaua asta şi m-am învelit în ea. Rochia cădea de pe mine de zdrenţuită ce era. Cade şi acum.

— Am vrut să-ţi cumpăr alta când am fost la han, i-am spus eu.

A clătinat din cap, rozând coaja tare.

— Ştii, cred că e prima oară că mănânc după foarte multă vreme. Mă doare stomacul – de aceea am băut vin acolo – dar mâncarea asta e ca un pansament. Nici nu mi-am dat seama cât eram de slăbită. Dar de acolo nu mi-am dorit o rochie nouă, pentru că ar fi trebuit s-o port multă vreme şi mi-ar fi amintit tot timpul de acea zi. Acum poţi să-mi cumperi o rochie, dacă vrei, pentru că o să-mi amintească de *această* zi, când am crezut că eşti mort, iar tu de fapt te simţi foarte bine... Mă rog, a continuat ea, ne-am întors în oraş, nu ştiu cum. Speram să găsesc un loc unde să ne oprim şi să te poţi întinde, dar peste tot numai case mari cu terase şi balustrade. Sau ceva asemănător. Apoi au apărut nişte soldaţi călare, care m-au întrebat dacă eşti carnifex. Nu cunoşteam cuvântul, dar mi-am amintit ce-mi spuseseşi, aşa că le-am zis că eşti torţionar, pentru că soldaţii întotdeauna mi-au părut a fi un fel de torţionari, şi am ştiut că ne vor ajuta. Au încercat să te urce pe un cal, dar ai căzut din şa. Atunci câţiva dintre ei şi-au legat capele între două lănci şi te-au întins pe ele, iar capetele lăncilor le-au vârât prin scările şeilor de pe doi destrieri. Un soldat a zis să mă aburce în şa, dar eu n-am vrut. Am mers pe lângă tine tot drumul şi uneori îţi vorbeam, dar nu cred că mă auzeai. A sorbit ultima înghiţitură de fiertură, apoi a spus: Acum vreau să-ţi pun o întrebare. Când mă spălam în spatele paravanului, v-am auzit pe tine şi pe Agia

şuşotind ceva despre un bilet. Mai târziu ai căutat pe cineva la han. Vrei să-mi spui despre ce era vorba?

— De ce nu m-ai întrebat până acum?

— Pentru că era Agia cu noi. Dacă ai descoperit ceva, nu voiam ca ea să audă.

— Sunt sigur că Agia ar fi putut să descopere singură acelaşi lucru, am zis eu. N-o cunosc bine, şi de fapt nu cred că o cunosc la fel de bine pe cât te cunosc pe tine. Dar o ştiu suficient să-mi dau seama că e mult mai isteaţă decât mine.

Dorcas a clătinat din nou din cap.

— E genul de femeie care se pricepe să facă din orice o ghicitoare, dar nu şi să le rezolve pe cele pe care nu le-a născocit ea însăşi. Cred că felul ei de-a gândi este – cum să zic – aşa, încâlcit. Ca să nu-l poată pricepe nimeni. E genul acela de femeie despre care oamenii spun că gândeşte ca un bărbat, dar femeile acelea nu gândesc câtuşi de puţin ca bărbaţii adevăraţi, de fapt gândesc mai puţin ca bărbaţii adevăraţi decât majoritatea femeilor. Pur şi simplu nu gândesc ca femeile. Felul în care gândesc e greu de urmărit, ceea ce nu înseamnă însă că e limpede sau adânc.

I-am spus despre bilet şi despre conţinutul acestuia, adăugând că, deşi fusese distrus, îl copiasem pe hârtia de la han şi astfel descoperisem că era aceeaşi hârtie şi aceeaşi cerneală.

— Prin urmare, cineva l-a scris acolo, a zis ea gânditoare. Vreun servitor de la han, poate grăjdarul, pentru că hangiul i-a spus pe nume. Dar ce înseamnă?

— Nu ştiu.

— Îţi pot spune de ce a fost pus acolo unde a fost pus. Am şezut în locul acela, pe canapeaua aia din coarne împletite. Eram fericită, îmi amintesc, pentru că te-ai aşezat lângă mine. Mai ştii cumva dacă ospătarul – el e cel care-a adus biletul, fără doar şi poate, chiar dacă nu l-a scris el – a pus tava acolo înainte să mă ridic şi să mă duc să mă spăl?

— Îmi aduc aminte totul, am răspuns, în afară de seara de ieri. Agia şedea într-un scaun pliant din canafas, tu şedeai pe canapea, aşa e, iar eu m-am aşezat lângă tine. Dusesem averna legată de parul acela şi spada – am culcat averna în

spatele canapelei. Fata de la bucătărie a venit cu apă şi prosoape pentru tine, apoi a ieşit şi s-a întors cu ulei şi cârpe pentru mine.

— Ar fi trebuit să-i dăm ceva, a spus Dorcas.

— I-am dat un oricalc, să aducă paravanul. Probabil că atâta primeşte pentru o săptămână întreagă. Oricum, tu te-ai dus în spatele paravanului şi o clipă mai târziu hangiul l-a adus pe ospătar cu tava şi vinul.

— Înseamnă că de aceea n-am văzut biletul. Dar ospătarul trebuie să fi ştiut unde şezusem, pentru că alt loc nici nu era. Aşa că a lăsat biletul sub tavă, sperând că-l voi vedea după ce mă întorceam la locul meu. Cum suna prima parte?

— „Femeia care e cu tine a mai fost aici. Să nu ai încredere în ea.”

— Mie trebuie să-mi fi fost adresat. Dacă ar fi fost pentru tine, ar fi făcut deosebire între Agia şi mine, probabil după culoarea părului. Iar dacă ar fi fost pentru Agia, ar fi fost pus pe partea cealaltă a mesei, ca să-l vadă ea imediat.

— Prin urmare, i-ai amintit cuiva de propria sa mamă.

— Da.

Am văzut din nou lacrimi în ochii ei.

— Nu eşti destul de în vârstă ca să ai un copil care să fi putut scrie acel bilet.

— Nu-mi amintesc, a zis şi şi-a îngropat chipul în faldurile largi ale mantalei maronii.

XXIX

Agilus

Când doctorul de serviciu m-a examinat şi a constatat că nu aveam nevoie de tratament, ne-a cerut să părăsim lazaretul, deoarece, ne-a spus el, mantia şi spada mea îi neliniştea pacienţii.

În partea cealaltă a clădirii în care mâncasem împreună cu cavaleriştii, am găsit o prăvălie care îi aproviziona pe soldaţi cu toate cele trebuincioase. Pe lângă giuvaiericale false şi nimicuri pe care asemenea bărbaţi le dăruiau drăguţelor lor, în prăvălie se găseau şi veşminte muiereşti, şi cu toate că banii mei se împuţinaseră considerabil din pricina mesei de seară de care nu mai avusesem parte la Hanul Iubirilor Pierdute, pentru că nu ne mai întorsesem acolo, am putut să-i cumpăr lui Dorcas o simară.

Intrarea în Sala Dreptăţii nu era departe de această prăvălie. O mulţime de vreo sută de oameni se strânsese în faţa ei şi, întrucât oamenii arătau cu degetul şi-şi dădeau coate la vederea mantiei mele fuliginoase, ne-am retras din nou în curtea unde erau priponiţi destrierii. Acolo ne-a găsit un portărel care ieşise din Sala Dreptăţii – un bărbat

impozant, cu frunte înaltă, albă, asemenea pântecului unei carafe.

— Tu eşti carnifexul, a zis el. Mi s-a spus că te simţi destul de bine ca să-ţi faci meseria.

I-am spus că mă simţeam în stare să fac tot ce era de făcut în acea zi, dacă mai-marele lui o cerea.

— Azi? Nu, nu e posibil. Procesul nu se va termina decât după-amiază.

I-am atras luarea-aminte că, dacă venise să se asigure că mă simţeam în stare să duc la îndeplinire execuţia, înseamnă că era sigur că prizonierul va fi găsit vinovat.

— Ooo, nici nu încape vorbă – câtuşi de puţin. La urma urmei, au murit nouă oameni, iar vinovatul a fost arestat la locul faptei. Nu este o persoană de rang, prin urmare nu are cum să fie iertat sau să facă apel. Curtea se va reuni mâine, la mijlocul dimineţii, dar de tine va fi nevoie abia la amiază.

Deoarece nu avusesem nici o experienţă directă cu judecătorii sau tribunalele (la Citadelă, clienţii noştri ne erau mereu trimişi, şi Maestrul Gurloes era cel care avea de-a face cu acele persoane oficiale care uneori veneau să întrebe despre ducerea la îndeplinire a uneia sau alteia dintre sentinţe), şi deoarece eram dornic să-mi fac meseria pentru care mă pregătisem atâta vreme, am venit cu ideea că poate chiliarhul are bunăvoinţa să se gândească la o ceremonie la lumina torţelor, chiar în acea noapte.

— Imposibil aşa ceva. Trebuie să cumpănească la verdictul pe care-l va da. Ce părere şi-ar face oamenii? Şi-aşa sunt mulţi cei care cred că magistraţii din armată se pripesc şi au toane. Şi, ca să fiu sincer, un judecător civil ar fi aşteptat poate o săptămână întreagă, ceea ce ar fi fost chiar şi mai bine pentru caz, deoarece atunci ar fi fost timp suficient să apară cineva cu noi mărturii, ceea ce în situaţia dată nu se va întâmpla.

— Atunci să fie mâine după prânz, am zis eu. O să avem nevoie de găzduire în noaptea asta. De asemenea, vreau să mă uit la eşafod şi la butuc, şi să-mi pregătesc clientul. Am nevoie de un permis ca să-l văd?

Portărelul m-a întrebat dacă nu puteam sta în lazaret, şi

când am clătinat din cap, ne-am îndreptat toţi trei într-acolo, pentru ca portărelul să încerce să-l înduplece pe doctorul de serviciu, care, după cum bănuisem, a refuzat să ne primească – pe Dorcas şi pe mine – înapoi. A urmat o lungă discuţie cu subofiţerul xenagiei, care i-a explicat portărelului că nu ne era îngăduit să stăm în cazarmă împreună cu soldaţii, şi că dacă am fi fost găzduiţi într-una din camerele reţinute pentru ofiţeri de grad superior, nimeni n-ar mai vrea să ocupe acea încăpere în viitor. În cele din urmă, a fost pregătită o cămară pentru noi, o odăiţă fără ferestre, în care, după ce-a fost golită de ceea ce era înăuntru, s-au adus două paturi şi alte câteva piese de mobilier (toate într-o stare jalnică). Lăsând-o pe Dorcas acolo, m-am dus să mă asigur că la momentul critic n-avea să-mi intre piciorul în vreo scândură putrezită a eşafodului şi că n-o să fiu nevoit să-l ţin pe client pe genunchii mei ca să-l scurtez de cap, apoi m-am îndreptat spre celule, ca să îndeplinesc ritualul cerut de tradiţia noastră.

Cel puţin din punct de vedere subiectiv, există o mare diferenţă între o închisoare cu care eşti obişnuit şi una în care intri pentru prima oară. Dacă aş fi intrat în temniţa noastră subterană, aş fi avut sentimentul că mă întorc acasă, în sensul cel mai literal al cuvântului – poate ca să mor, dar, oricum, mă întorceam acasă. Deşi teoretic mi-aş fi dat seama că acele coridoare metalice şerpuitoare şi uşi cenuşii înguste îi umpleau de groază pe cei închişi acolo, eu nu aş fi resimţit nici un fior de groază, şi dacă vreunul dintre prizonieri mi-ar fi spus că ar fi fost firesc să mă simt îngrozit, m-aş fi grăbit să-i atrag luarea-aminte asupra confortului de care se bucurau – cearşafuri curate, pături suficiente, mese regulate, lumină potrivită, intimitate arareori întreruptă, şi alte asemenea.

Acum, coborând o scară de piatră îngustă şi întortocheată spre o temniţă de o sută de ori mai mică decât a noastră, sentimentele ce mă stăpâneau erau exact contrare celor pe care le-aş fi simţit în oubliette. Mă apăsau ca o greutate întunericul şi duhoarea. Gândul că aş putea fi eu însumi închis acolo prin cine ştie ce întâmplare nefericită (un ordin prost înţeles, bunăoară, sau vreo răutate nebănuită din partea portărelului) revenea, în ciuda străduinţei mele de a-l alunga.

Am auzit o femeie suspinând şi, pentru că portărelul îmi vorbise de un bărbat, am presupus că suspinele veneau dintr-o altă celulă decât cea în care era închis clientul meu. Era a treia pe dreapta, mi se spusese. Am numărat: unu, doi, trei. Uşa era făcută din lemn legat cu fier, dar broaştele (câtă eficienţă militară!) fuseseră unse cu ulei. Dincolo de uşă, suspinele au şovăit şi aproape au încetat când s-a răsucit cheia în broască.

Înăuntru se găsea un bărbat în pielea goală, întins pe paie. Un lanţ ducea de la inelul de fier din jurul gâtului său până la perete. O femeie, dezbrăcată şi ea, stătea aplecată asupra lui, iar părul ei lung şi castaniu cădea pe chipul ei şi-al lui, părând a-i uni. Femeia s-a răsucit să se uite la mine, şi-atunci am văzut că era Agia.

— Agilus! a sâsâit ea, şi bărbatul s-a ridicat în capul oaselor.

Chipurile lor semănau atât de mult, încât aş fi zis că Agia se reflecta într-o oglindă.

— Tu! am zis eu. Dar e imposibil!

Dar chiar în timp ce spuneam acestea, mi-am amintit cum se purtase Agia pe Câmpia Sangvinară, şi de fâşia neagră pe care o văzusem lângă urechea hiparhului.

— Tu! a zis Agia la rândul ei. Pentru că tu ai supravieţuit, el trebuie să moară.

— Chiar Agilus e? am reuşit eu să îngaim.

— De bună seamă.

Vocea clientului meu era cu o octavă mai joasă decât a surorii lui gemene, dar mai nesigură:

— Nici acum nu pricepi, nu-i aşa?

Am clătinat din cap, neputincios.

— Agia a fost în prăvălie. În costumul Septentrionului. A intrat pe uşa din dos în timp ce eu vorbeam cu tine şi i-am făcut un semn când tu te-ai încăpăţânat să nu-mi vinzi spada.

— Nu puteam vorbi, a spus Agia, ţi-ai fi dat seama că e voce de femeie, dar platoşa îmi ascundea sânii, iar mănuşile, mâinile. A merge cu pas bărbătesc nu e chiar atât de greu pe cât îşi închipuie bărbaţii.

— Te-ai *uitat* la spada aceea? Trebuie să aibă semnătura

lângă mâner, a spus Agilus.

Mâinile lui s-au ridicat preţ de o clipă, parcă pentru a apuca spada, numai să fi putut, iar Agia a adăugat cu o voce neutră:

— O are, Jovinian. Am văzut semnătura la han.

În spatele celor doi era o ferestruică, sus de tot în perete, şi prin ea, ca şi când marginea unui acoperiş sau un nor ajunsese sub discul soarelui, s-a strecurat o rază de lumină care i-a învăluit pe amândoi. M-am uitat la cele două chipuri aureolate, mutându-mi privirea de la unul la celălalt.

— Aţi încercat să mă ucideţi. Doar pentru spada mea.

— Speram să mi-o laşi – nu-ţi aminteşti? m-a întrebat Agilus. Am încercat să te conving să pleci, să te deghizezi şi să fugi. Ţi-aş fi dat eu haine şi câţi bani puteam.

— Severian, nu înţelegi? Valora de zece ori mai mult decât prăvălia noastră, şi tot ce aveam era prăvălia.

— Aţi mai făcut aşa ceva şi înainte. Fără doar şi poate. Totul a mers ca uns. O crimă legală, nici un cadavru care să fie înghiţit de apele râului.

— O să-l omori pe Agilus, nu-i aşa? Cu siguranţă că de-asta te afli aici – dar n-ai ştiut că e vorba de noi până n-ai deschis uşa. Ce-am făcut noi din ceea ce n-ai să faci tu?

Mai puţin stridentă, vocea fratelui a urmat-o pe a Agiei:

— A fost o luptă dreaptă. Am avut aceleaşi arme, iar tu ai acceptat condiţiile. Îmi acorzi şi mâine o asemenea înfruntare?

— Ştiai că, odată cu lăsarea serii, căldura mâinilor mele avea să stimuleze averna şi că ea va încerca să mă lovească peste faţă. Tu purtai mănuşi şi nu-ţi rămânea decât să aştepţi. De fapt, nici n-a trebuit să faci asta, pentru că mai aruncaseşi şi în alte daţi frunze de avernă.

Agilus a zâmbit:

— Înseamnă că treaba cu mănuşile nici n-a contat prea mult, la urma urmei. Şi-a desfăcut larg mâinile: Am câştigat. Dar în realitate tu ai câştigat, printr-o măiestrie tainică pe care nici sora mea, nici eu nu o pricepem. Ai greşit faţă de mine de trei ori până acum şi vechea pravilă spunea că un om căruia i s-a făcut de trei ori nedreptate poate să ceară orice

favoare de la cel care l-a nedreptăţit. Recunosc, vechea pravilă a fost dată deoparte, dar scumpa mea surioară îmi spune că ai o slăbiciune pentru timpurile apuse, când ghilda ta era măreaţă, iar fortăreaţa voastră – inima Commonwealth-ului. Cer să mi se acorde o favoare. Eliberează-mă.

Agia s-a ridicat în picioare, scuturând paiele ce i se lipiseră pe genunchi şi coapsele rotunde. Parcă dându-şi seama abia acum că era în pielea goală, a cules de pe jos veşmântul verde-albastru de brocart, pe care mi-l aminteam atât de bine, şi l-a strâns la piept, ca să se acopere.

— Ce rău ţi-am făcut eu ţie, Agilus? Mie mi se pare că tu mi-ai făcut mie rău, sau ai încercat să-mi faci.

— Întâi prin amăgire. Aveai asupră-ţi o moştenire din bătrâni care valorează cât o vilă în oraş, fără să ai habar ce duceai cu tine. Ca proprietar al ei, era datoria ta să ştii, iar ignoranţa ta ameninţă să mă coste viaţa mâine, dacă nu mă eliberezi azi. În al doilea rând, prin refuzul de a accepta orice ofertă a mea de a o cumpăra. În societatea noastră comercială, fiecare poate să ceară un preţ cât vrea el de mare, dar a refuza să vinzi la indiferent ce preţ înseamnă trădare. Poate că Agia şi cu mine purtam armura înzorzonată a unui barbar – dar tu ai în piept o inimă de barbar. În al treilea rând, prin vicleşugul cu care ai câştigat lupta noastră. Spre deosebire de tine, m-am pomenit înfruntând puteri ce-mi depăşeau înţelegerea. M-am pierdut cu firea, cum s-ar pierde orice om, şi iată-mă aici. Îţi cer să mă eliberezi.

Hohotele de râs au izbucnit fără să vreau, aducând cu ele gustul de fiere.

— Îmi ceri să fac pentru tine, pe care am toate motivele să te dispreţuiesc, ceea ce n-am făcut pentru Thecla, pe care am iubit-o mai presus decât propria mea viaţă. Nu. Sunt un neghiob, şi dacă n-am fost înainte, cu siguranţă prea scumpa ta soră a reuşit să mă prostească. Dar nu-s chiar într-atât de neghiob.

Agia a lăsat să-i scape din mâini veşmântul şi s-a aruncat asupra mea cu o asemenea violenţă, încât o clipă am crezut că mă atacă. În fapt, mi-a acoperit gura cu sărutări, mi-a prins mâinile şi mi-a pus una pe sânul ei, iar pe cealaltă pe coapsa

catifelată. Mai erau fărâme de paie mucegăite acolo, ca şi pe spatele ei pe care mi-am aşezat mâinile în clipa următoare.

— Severian, te iubesc! Te-am dorit când am fost împreună şi am încercat să mă dăruiesc ţie de nu ştiu câte ori. Nu-ţi aminteşti de Grădina Desfătării? Cât de mult am vrut să te duc acolo! Am fi fost în culmea fericirii amândoi, dar tu n-ai vrut să mergem. Fii sincer măcar o dată. (O spunea de parcă sinceritatea era ceva nefiresc, un fel de manie.) Nu mă iubeşti? Ia-mă acum... aici. Agilus n-o să se uite, îţi promit.

Degetele i se strecuraseră între brâul pantalonilor şi pântecul meu, şi nu mi-am dat seama că cealaltă mână ridicase capacul sabretaşului meu, decât când am auzit foşnet de hârtie în acel loc.

I-am dat o palmă peste încheietura mâinii, poate mai tare decât s-ar fi cuvenit, şi atunci ea s-a repezit să-şi înfigă degetele în ochii mei şi să mi-i scoată, aşa cum făcea Thecla uneori, când nu mai putea îndura gândul că era întemniţată şi că va muri. Am împins-o – de data asta nu într-un scaun, ci în perete. Capul i s-a izbit de piatră, şi deşi poate că părul ei bogat i-a apărat ţeasta, zgomotul pe care l-a scos a fost la fel de puternic precum căderea barosului unui zidar. Parcă i s-a scurs toată vlaga din genunchi; a alunecat în jos, până a ajuns să şadă pe paie. N-aş fi crezut niciodată că Agia era în stare să plângă, dar iată că plângea.

— Ce-a făcut? m-a întrebat Agilus.

O întrebare fără pic de emoţie în ea, doar curiozitate.

— Nu se poate să nu fi văzut. A încercat să-mi scotocească în sabretaş.

Am cules dintr-unul din buzunarele sabretaşului monedele pe care le mai aveam: două oricalcuri de aramă şi şapte aeşi de cupru.

— Sau poate voia să-mi fure scrisoarea către arhontele din Thrax, am continuat eu. I-am vorbit deunăzi despre ea, dar n-o ţin aici.

— Voia monedele, sunt sigur. Mie mi-au dat să mănânc, dar ei trebuie să-i fie foame.

Am ridicat-o pe Agia şi i-am aruncat în braţe veşmântul, apoi am deschis uşa şi am condus-o afară. Era încă ameţită,

dar când i-am dat un oricalc, l-a azvârlit pe jos şi a scuipat pe el.

Am intrat înapoi în celulă şi l-am găsit pe Agilus şezând turceşte, cu spatele lipit de zid.

— Să nu mă întrebi de Agia, a spus el. Tot ceea ce bănuieşti este adevărat – îţi ajunge? Mâine o să mor şi ea o să se mărite cu bătrânul care-i trage clopotele sau cu altcineva. Am vrut s-o facă mai curând. El n-ar fi putut-o împiedica să mă vadă pe mine, fratele ei. Acum voi pieri, iar ea n-o să mai aibă de ce să-şi facă griji.

— Da, o să mori mâine. De aceea am venit, ca să discutăm despre asta. Îţi pasă cum o să arăţi pe eşafod?

A stăruit cu privirea asupra mâinilor sale, prelungi, mai curând moi, aşa cum zăceau în raza de lumină care, mai adineaori, îi împodobise ca o aureolă capul, şi pe al Agiei de asemenea.

— Da, a răspuns el. S-ar putea să vină şi ea. Sper să nu vină, însă da, îmi pasă.

Şi-atunci i-am spus (aşa cum fusesem învăţat) să mănânce puţin dimineaţa, ca să nu i se facă rău când va veni clipa, şi l-am prevenit să-şi golească băşica udului, care se relaxează odată cu lovitura. L-am instruit totodată asupra acelei amăgitoare rutine cu care îi deprindem pe toţi cei care trebuie să moară, încât să creadă că încă nu e ultima clipă când, în fapt, ea a sosit, amăgitoarea rutină care-i lasă să moară cu mai puţină teamă. Nu ştiu dacă m-a crezut, dar aşa sper; dacă în ochii Pancreatorului există vreo minciună justificată, aceasta este.

Când am părăsit celula, oricalcul dispăruse. În locul lui, un desen pe pietrele murdare, scrijelit fără îndoială cu muchia monedei. Putea să fie chipul rânjit al lui Jurupari, sau o hartă, şi era înconjurat cu litere necunoscute mie. L-am şters cu cizma.

XXX

Noaptea

Erau cinci, trei bărbaţi şi două femei. Aşteptau afară strânşi unii în alţii, oarecum în faţa uşii, dar nu aproape de ea, ci la vreo doisprezece paşi depărtare. Stând aşa, vorbeau între ei, doi sau trei deodată, mai că strigau, râdeau, îşi fluturau braţele, se înghionteau. O vreme, i-am privit din umbră. Nu mă puteau vedea acolo, oricum nu m-ar fi văzut din pricina mantiei mele fuliginoase în care mă înfăşurasem, iar eu mă prefăceam că nu ştiam cine erau; puteau să fie nişte petrecăreţi, puţin afumaţi.

S-au apropiat nerăbdători, dar şovăitori, temându-se să nu fie alungaţi şi totodată hotărâţi să înainteze. Unul dintre bărbaţi era mai înalt decât mine, cu siguranţă bastardul vreunui exultant, avea vreo cincizeci de ani şi un pântec la fel de voluminos ca al hangiului de la Hanul Iubirilor Pierdute. Alături, aproape lipită de el, mergea o tânără care nu părea să aibă mai mult de douăzeci de ani; avea ochii cei mai lacomi pe care-i văzusem vreodată. Când grăsanul a păşit în faţa mea, blocându-mi drumul cu burdihanul său, femeia aproape că m-a îmbrăţişat (un fel de-a spune), apropiindu-se atât de mult, încât ai fi zis că-i o minune că nu ne-am atins,

mâinile ei cu degete lungi îndreptându-se spre deschiderea mantiei mele, cu dorinţa de a-mi mângâia pieptul, dar neducându-şi gestul chiar până la capăt, astfel că am avut impresia că acuşi-acuşi devin victima unei stafii însetate de sânge, un sucub sau o lamie. Ceilalţi s-au îngrămădit în jurul meu, înghesuindu-mă în zid.

— Mâine e, nu-i aşa? Cum te simţi?

— Care-i numele tău adevărat?

— E unul din ăia răi, nu-i aşa? Un monstru?

Nici unul n-a aşteptat să răspund întrebărilor şi, din câte mi-am dat seama, nu credeau că vor primi răspuns, ori nu şi-l doreau. Căutau doar apropierea şi experienţa de a fi vorbit cu mine.

— O să-l frângi întâi? O să-l stigmatizezi cu fierul roşu?

— Ai omorât vreodată o femeie?

— Da, am răspuns eu. Da, o dată.

Unul dintre bărbaţi, scund, slăbănog, cu fruntea înaltă şi bombată a unui cărturar, mi-a strecurat un asimi în palmă, zi-când:

— Ştiu că de-alde voi nu câştigaţi mare lucru, iar ăla-i un sărăntoc, din câte-am auzit, nu-ţi poate da bacşiş.

O femeie, cu păr cărunt ce-i cădea în laţe pe faţă, a încercat să mă facă să iau o batistă cu margine de dantelă.

— Mânjeşte-o cu sânge. Cât vrei tu de mult, sau doar un strop. Îţi plătesc după aceea.

Toţi îmi stârneau mila şi repulsia; dar mai cu seamă unul dintre ei. Era încă şi mai mic decât cel care-mi dăduse moneda, mai cărunt decât femeia căruntă; şi-n ochii lui întunecaţi şi stinşi era o nebunie, umbra unui gând stăruitor pe jumătate înăbuşit, care se tocise în temniţa minţii lui până ce-şi pierduse pe de-a-ntregul nerăbdarea şi nu-i mai rămăsese decât energia. Omul părea să-i aştepte pe ceilalţi patru să termine de vorbit, şi cum acel moment nu se arăta la orizont, le-am făcut semn să tacă şi l-am întrebat ce vrea.

— M-m-maestre, când am fost pe *Quasar*, am avut o para-coită, o păpuşă, genicon, înţelegi, atât de frumoasă, cu pupilele ei mari, întunecate ca nişte fântâni, irişii ei purpurii ca ochiul-b-b-boului ori ca panseluţele ce înfloresc vara,

maestre, şiruri întregi de asemenea flori au fost c-c-culese – îmi spuneam – ca să fie făcuţi ochii ăia, şi carnea ei care părea mereu încălzită de soare. U-u-unde e ea acum, scopolagna mea, păpuşica mea? Cârlige să se-nfigă în m-m-mâinile care-au luat-o! Zdrobeşte-le sub pietre, m-m-maestre. Unde s-a dus ea din cutia din lemn de lămâi pe care-o făcusem pentru ea, în care ea nu dormea niciodată, căci toată noaptea zăcea lângă mine, nu în cutie, cutia din lemn de lămâi în care aştepta toată ziua, cu ochii larg deschişi, m-m-maestre, zâmbind când o aşezam înăuntru ca să-mi zâmbească şi când o scoteam. Cât de moi erau mâinile ei, mâinile ei micuţe. Ca nişte p-p-porumbei. Ar fi putut să zboare cu ele prin cabină, dar ea voia să stea întinsă lângă mine. Înfăşoară-le maţele în jurul tamburului, îndeasă-le ochii în gură. Jugăneşte-i, retează-le totul acolo jos, ca ţiitoarele lor să nu-i mai recunoască, ibovnicele să-i alunge, lasă-i de râsul deşucheat al g-g-gurilor deşucheate ale dezmăţatelor. Fă-ţi voia cu aceia vinovaţi. Unde le-a fost mila faţă de cea nevinovată? Când s-au înfiorat, când au plâns? Ce oameni au putut să facă ceea ce-au făcut ei – hoţi, prieteni mincinoşi, trădători, răi camarazi de vas, ba defel camarazi, ucigaşi şi hoţi de oameni. F-f-fără tine, unde le sunt coşmarurile, unde le este răsplata îndelung p-p-promisă? Unde le sunt lanţurile, cătuşele, fiarele, jugurile? Unde sunt fiarele înroşite în foc care-i vor lăsa orbi? Unde e defenestraţia care le va frânge oasele, unde e estrapada care le va smulge m-m-mădularele? Unde e ea, preaiubita pe care am pierdut-o?

Dorcas îşi găsise o margaretă pentru păr; dar în timp ce ne plimbam pe-afară (eu învelit în mantie, încât oricine aflat la o distanţă ceva mai mare de câţiva paşi ar fi zis că ea mergea neînsoţită), floarea şi-a închis petalele, aşa că Dorcas a cules o altă floare, albă, în formă de trâmbiţă, numită floarea-lunii, din pricină că apar verzi în lumina verde a lunii. Nici unul dintre noi nu avea multe de spus în afară de faptul că vom fi complet singuri, nu ne vom avea decât unul pe altul. Mâinile noastre mărturiseau acest lucru, una strângând-o pe cealaltă.

Cantinierii forfoteau, căci soldaţii se pregăteau de plecare. La nord şi la est, Zidul ne copleşea, făcând ca murul care împrejmuia cazărmile şi clădirile administrative să pară doar un joc de copii, o îngrăditură de nisip ce-ar putea fi călcată în picioare din greşeală. Spre sud şi vest se întindea Câmpia Sangvinară. Am auzit goarna răsunând acolo şi strigătele noilor monomahişti care-şi căutau vrăjmaşii. Cred că amândoi ne temeam, la momentul respectiv, că celălalt va veni cu ideea să mergem acolo şi să urmărim luptele. Dar nici unul dintre noi n-a făcut-o.

Când ultimul clopot de seară a răsunat de pe Zid, ne-am întors, cu o lumânare împrumutată, în odăiţa noastră fără ferestre şi foc. Uşa nu avea zăvor, aşa că am proptit-o cu masa, pe care am aşezat lumânarea. Îi spusesem lui Dorcas că e liberă să plece, dar că de acum încolo se va spune despre ea că e femeia unui torţionar, care s-a dăruit sub eşafod pentru bani mânjiţi de sânge. „Banii aceia m-au îmbrăcat şi m-au hrănit”, îmi răspunsese ea.

Acum şi-a dat jos mantaua maronie (care-i atârna pân' la călcâie – şi chiar până-n pământ, dacă nu era atentă, încât poala se târa în colb) şi a netezit pânza aspră, gălbui-cafenie a simarei ei.

Am întrebat-o dacă îi e frică.

— Da, a spus ea. Apoi iute: Aaa, nu de tine.

— Atunci de ce?

Mă dezbrăcăm. De m-ar fi rugat, n-aş fi atins-o toată noaptea. Dar doream să mi-o ceară – ba chiar să mă implore; şi plăcerea pe care mi-ar fi provocat-o abstinenţa ar fi fost la fel de mare (aşa gândeam) ca aceea pe care aş fi resimţit-o dacă aş fi posedat-o, adăugând încă o plăcere – aceea de a şti că în noaptea următoare s-ar simţi chiar mai îndatoritoare, deoarece o cruţasem.

— De mine însămi. De gândurile ce m-ar bântui dacă m-aş culca din nou cu un bărbat.

— Din nou? Îţi aminteşti să o fi făcut înainte?

Dorcas a clătinat din cap.

— Dar sunt sigură că nu-s virgină. Te-am dorit adesea, şi ieri, şi azi. Pentru cine crezi că m-am îmbăiat? Noaptea

trecută te-am ţinut de mână cât ai dormit, şi-am visat că ne satisfăcusem unul pe altul şi zăceam ţinându-ne în braţe. Dar plăcerea satisfăcută îmi este la fel de cunoscută ca şi dorinţa – înseamnă că m-am culcat cu un bărbat cel puţin. Vrei să-mi scot asta înainte să suflu în lumânare?

Era suplă, cu sâni înalţi şi şolduri înguste, ciudat de copilă în aparenţă, deşi femeie din cap până-n picioare.

— Ce mică-mi pari! i-am zis, lipind-o de mine.

— Iar tu îmi pari atât de mare!

Mi-am dat seama atunci că, oricât m-aş fi străduit, tot i-aş fi pricinuit durere, şi-n seara aceea, şi mai apoi. Ştiam de asemenea că nu eram capabil s-o cruţ. Cu o clipă înainte, m-aş fi abţinut dacă mi-ar fi cerut-o. Acum nu mai puteam; şi aşa cum acum m-aş fi aruncat înainte chiar de mi-ar fi fost trupul străpuns cu o suliţă, aşa aveam s-o urmez mai târziu, în încercarea de a o convinge să rămână cu mine.

Dar nu trupul meu avea să fie tras în ţeapă, ci al ei. Stăteam în picioare şi-mi plimbam mâinile peste trupul ei şi-i sărutam sânii care erau ca nişte fructe rotunde tăiate în două. Am ridicat-o în braţe şi împreună ne-am prăbuşit pe unul din paturi. A ţipat, pe jumătate de plăcere, pe jumătate de durere, şi m-a împins la o parte înainte să se încleşteze de mine.

— Îmi pare bine. Îmi pare atât de bine, a spus ea şi m-a muşcat de umăr.

Trupul i s-a arcuit pe spate.

Mai apoi am împins paturile unul în altul, ca să putem dormi alături. Totul a fost mai pe îndelete a doua oară; a treia oară n-a mai vrut.

— Trebuie să-ţi cruţi puterile pentru mâine, a spus ea.

— Înseamnă că nu-ţi pasă.

— De-ar fi să fie lucrurile aşa cum vrem noi, nici un bărbat n-ar umbla pe coclauri sau n-ar vărsa sânge. Dar nu femeile au făcut lumea. Toţi sunteţi torţionari, într-un fel sau altul.

În noaptea aceea a plouat, atât de tare încât auzeam ploaia duruind pe ţiglele acoperişului de deasupra, un potop purificator, sfărâmător, nesfârşit. Am aţipit şi am visat că lumea se-ntorsese cu fundul în sus. Gyollul era acum

deasupra noastră, revărsându-şi asupră-ne apele pline de peşte, zoaie şi flori. Am văzut chipul cel mare pe care-l văzusem sub apă când aproape mă înecasem – o piază-rea albă şi de culoarea coralului, văzută în cer, zâmbind cu dinţi ascuţiţi.

Thrax se numeşte Oraşul Odăilor fără Ferestre. Încăperea fără ferestre în care ne aflam noi era o pregătire pentru Thrax, mi-am zis eu. Aşa o să fie Thrax. Sau te pomeneşti că Dorcas şi eu suntem deja acolo, că nu era chiar atât de departe la nord pe cât îmi închipuisem, atât de departe pe cât fusesem făcut să cred...

Dorcas s-a ridicat să iasă, iar eu am însoţit-o, ştiind că nu era prudent să umble singură noaptea într-un loc unde erau atât de mulţi soldaţi. Coridorul în care dădea încăperea noastră urma un zid exterior găurit de ambrazuri; apa intra prin fiecare dintre acestea, stropind uşor. Voiam s-o ţin pe *Terminus Est* în teacă, dar o spadă atât de mare este greu de scos. După ce ne-am întors în cameră şi-am împins masa în uşă, am luat cutea şi am ascuţit muchia destinată bărbaţilor, trăgând tăişul până când partea lui dinspre vârf, cea pe care aveam s-o folosesc, putea să despice un fir de aţă aruncat în aer. Apoi am şters şi am uns cu ulei întreaga lamă şi am sprijinit spada de perete, la capul patului şi al meu.

A doua zi avea să fie prima mea apariţie pe eşafod, asta dacă chiliarhul n-avea să hotărască în ultima clipă să-şi exercite clemenţa. Exista întotdeauna o posibilitate, un risc. Istoria arată că fiecare epocă are o nevroză acceptată ca atare, iar Maestrul Palaemon mă învăţase că nevroza noastră este clemenţa, un fel de a spune că un condamnat mai puţin este totuşi ceva, că atâta vreme cât legea umană nu trebuie să fie logică, nici justiţia nu trebuie să fie astfel. În cărţulia cafenie există undeva un dialog între doi iniţiaţi, în care unul spune următoarele: cultura este un rezultat al viziunii Increatului, logic şi îndrituit, menit, prin armonia lui interioară, să-i împlinească promisiunile şi ameninţările. Dacă aşa stau lucrurile, mi-am spus eu, fără doar şi poate vom muri acum, iar invazia dinspre miazănoapte, pentru a cărei stăvilire atâţia

şi-au dat viaţa, nu este decât ca vântul care răstoarnă un copac de mult putregăit.

Justiţia e un lucru mare, iar în acea noapte, în care stăteam întins lângă Dorcas ascultând ploaia, eram tânăr şi nu-mi doream decât lucruri mari. De aceea, cred, îmi doream atât de mult ca ghilda noastră să-şi recâştige poziţia şi respectul de care se bucurase odată. (O dorinţă ce-mi stăruia în suflet chiar şi după ce fusesem alungat din ea.) Poate că din aceeaşi pricină iubirea pentru fiinţele vii, pe care o resimţisem cu atâta putere în copilărie, se împuţinase până când abia dacă rămăsese o amintire atunci când îl găsisem pe Triskele, bietul de el, sângerând lângă Turnul Ursului. Viaţa, la urma urmei, nu este un lucru mare, şi în multe feluri este opusul purităţii. Acum sunt înţelept, dacă nu mai în vârstă, şi sunt sigur că e bine să ai de toate, şi mari, şi mici, decât să le ai numai pe cele mari.

Prin urmare, în cazul în care chiliarhul nu hotăra să acorde clemenţă, mâine aveam să iau viaţa lui Agilus. Nimeni nu poate spune ce înseamnă asta. Corpul este o colonie de celule (când Maestrul Palaemon îmi spusese asta, gândul îmi fugise la închisoarea noastră subterană). Împărţit în două părţi mari, el piere. Dar nu ai de ce deplânge distrugerea unei colonii de celule: o asemenea colonie moare de fiecare dată când bagi pâinea în cuptor. Dacă omul nu e altceva decât o asemenea colonie, omul nu e nimic; dar ştim instinctiv că omul e ceva mai mult. Ce se întâmplă atunci cu partea aceea care e mai multul?

O fi pierind şi ea, dar poate mai încet. Există multe clădiri bântuite, tuneluri, poduri; numai că eu am auzit că, în acele cazuri în care spiritul ţine de fiinţa umană şi nu e o stihie, apariţiile sale sunt tot mai rare şi până la urmă el dispare cu totul. Istoriografii spun că în trecutul îndepărtat oamenii cunoşteau numai această lume, Urth-ul, şi nu se temeau de fiarele care se găseau aici şi călătoreau nestingheriţi de pe acest continent spre miazănoapte; dar nimeni n-a văzut vreodată fantomele acelor oameni.

Se prea poate să piară pe loc – sau să rătăcească printre constelaţii. Acest Urth, fără îndoială, nu este nici măcar un sat

în imensitatea universului. Şi dacă un om trăieşte într-un sat, iar vecinii săi îi ard casa, el părăseşte locul cu pricina dacă nu moare acolo. Dar atunci trebuie să ne întrebăm cum a venit în acel loc anume.

Maestrul Gurloes, care a dus la împlinire foarte multe execuţii, spunea că numai un neghiob se teme să nu comită vreo greşeală în ritual: să alunece în sânge sau să nu observe că acela aflat pe butuc poartă perucă şi să vrea să-i ridice capul prinzându-l de păr. Primejdiile mai mari erau să-ţi pierzi cumpătul, ceea ce ar face ca mâna ta să tremure şi să abată lovitura strâmb, şi să simţi o dorinţă de răzbunare, ceea ce ar preschimba actul justiţiar într-o simplă reglare de conturi. Înainte să adorm din nou, am încercat să mă oţelesc împotriva amândurora.

XXXI

Umbra torţionarului

Face parte din regula profesiei noastre să stăm pe eşafod fără mantie, cu masca pusă şi spada trasă din teacă, multă vreme înainte să fie adus clientul. Unii spun că acesta ar fi simbolul omniprezenţei neadormite a justiţiei, dar eu cred că adevăratul motiv este acela de a atrage întreaga atenţie a mulţimii şi de a-i da sentimentul că urmează să se întâmple ceva.

O mulţime nu este suma indivizilor care o compun. Mai curând este o specie de animal, fără grai sau conştiinţă reală, care se naşte când indivizii se strâng şi moare când aceştia se despart. În faţa Sălii Dreptăţii, dimarhii stăteau cerc în jurul eşafodului, cu lăncile în mâini, iar pistolul pe care-l purta mai-marele lor putea să omoare, după părerea mea, vreo cincizeci-şaizeci înainte ca cineva să i-l poată smulge din mâini, iar pe el să-l izbească de pietrele pavajului până-i crapă capul. Dar e bine să ai un centru în care să se concentreze atenţia, şi un simbol vădit al puterii.

Oamenii care veniseră să vadă execuţia nu erau câtuşi de puţin cu toţii săraci, nici măcar în cea mai mare parte a lor.

Câmpia Sangvinară se găseşte în apropierea unuia dintre cartierele mai acătării ale oraşului, încât vedeam multă mătase roşie şi galbenă, şi chipuri care fuseseră spălate cu săpun parfumat în acea dimineaţă. (Dorcas şi eu ne stropisem la fântâna din curte.) Asemenea oameni reacţionează mai încet la violenţă, dar, odată stârniţi, sunt mai periculoşi, deoarece nu sunt obişnuiţi să se lase intimidaţi de forţă şi, contrar celor spuse de demagogi, au mult mai mult curaj.

Iar eu stăteam cu mâinile pe braţele gărzii lui *Terminus Est*, mă răsuceam în dreapta, în stânga, aranjam butucul astfel ca umbra mea să cadă chiar pe el. Chiliarhul nu se vedea – dar mai târziu am aflat că pândea de la o fereastră. M-am uitat după Agia în mulţime, dar n-am zărit-o; Dorcas stătea pe treptele Sălii Dreptăţii, un loc pe care îl rugasem pe un portărel să i-l păstreze.

Grăsanul care mă încolţise cu o zi înainte reuşise să se apropie foarte mult de eşafod, riscând să-şi înţepe pântecul în vârful unei lăncii. Femeia cu ochi flămânzi se găsea la dreapta lui, iar femeia căruntă la stânga; îi vârâsem batista în carâmbul cizmei mele. Scundacul care-mi dăduse un asimi şi bărbatul cu ochii întunecaţi care se bâlbâia şi vorbea atât de ciudat nu se zăreau nicăieri. I-am căutat din priviri pe acoperişuri, de unde ar fi putut să vadă bine, aşa scunzi cum erau, dar chiar dacă eu nu i-am dibuit, ei s-ar fi putut foarte bine să fie acolo.

Patru ofiţeri cu coifuri înalte îl aduceau pe Agilus. Am văzut mulţimea despărţindu-se în două în faţa lor, asemenea apei în urma bărcii lui Hildegrin, înainte să-i zăresc pe ei ca atare. Urmau penajul stacojiu, apoi scăpărarea armurilor, şi-n cele din urmă părul castaniu al lui Agilus şi chipul lui lătăreţ, de copil, ţinut în sus din pricină că lanţurile ce-i legau braţele îi apropiau omoplaţii. Mi-am amintit cât de elegant arătase în armura de ofiţer de gardă, cu himera de aur întinsă pe piept. Părea o tragedie a sorţii că nu putea fi însoţit de bărbaţii din unitatea care într-un fel fusese a lui, în locul acelor soldaţi de rând, cu chipuri însemnate de cicatrice, încinşi în armurile de oţel lustruite ca oglinda. Nu mai rămăsese nimic din ferchezuiala lui dinainte, iar eu aşteptam să-l primesc, având

pe faţă masca fuliginoasă pe care o purtasem şi când mă bătusem cu el. Femeile bătrâne şi lipsite de judecată cred că Judecătorul Suprem ne pedepseşte cu înfrângeri şi ne răsplăteşte cu victorii: eu simţeam că fusesem răsplătit cu mult mai mult decât îmi doream.

Câteva clipe mai târziu, a urcat pe eşafod şi astfel a început scurta ceremonie. Când aceasta s-a încheiat, soldaţii l-au obligat să îngenuncheze, iar eu mi-am înălţat spada, stingând pentru totdeauna soarele.

Dacă lama e ascuţită aşa cum trebuie, iar lovitura este aplicată corect, se simte doar o uşoară ezitare, atunci când spintecă şira spinării, apoi muşcătura solidă a tăişului în butuc. Aş fi în stare să jur că am adulmecat mirosul sângelui lui Agilus în văzduhul spălat de ploaie înainte să-i cadă căpăţâna. Mulţimea s-a retras întâi, apoi s-a împins înainte, înspre lăncile îndreptate spre ea. Am auzit cu claritate cum a dat grăsanul aerul afară din piept, exact sunetul pe care l-ar fi făcut în momentul culminant când ar fi transpirat călărind o femeie plătită. Din depărtare a răzbit un ţipăt, vocea Agiei, tot atât de inconfundabilă ca un chip luminat de fulger. Ceva din timbrul vocii mi-a dat sentimentul că nu urmărise cele întâmplate, dar a ştiut clipa în care fratele ei geamăn n-a mai fost.

Ceea ce urmează după o execuţie dă adesea mult mai mare bătaie de cap decât actul în sine. Imediat după ce capul a fost înfăţişat mulţimii, poate fi aruncat înapoi în coş. Dar trupul decapitat (care continuă să piardă mult sânge o vreme îndelungată după ce activitatea inimii a încetat) trebuie îndepărtat de-acolo, cu demnitate şi totuşi într-un mod umilitor. Unde mai pui că nu trebuie doar luat „de acolo”, ci şi dus într-un anumit loc, unde va fi ferit de orice pângărire. Datina cere ca un exultant să fie pus de-a curmezişul şeii de pe destrierul său şi leşul să fie predat familiei fără întârziere, însă persoanelor de rang mai modest trebuie să li se ofere un loc de odihnă veşnică ferit de necrofagi; şi cel puţin până sunt duşi din faţa ochilor mulţimii, trebuie târâţi. Călăul nu poate face acest lucru, deoarece are în grijă căpăţâna retezată şi

spada, cât despre ceilalţi implicaţi – soldaţi, oficiali de la tribunal şi alţii – nu se prea întâmplă să se ofere pentru o asemenea treabă. (La Citadelă, ea revenea calfelor, două la număr, prin urmare nu era nici o problemă.) Chiliarhul, cavalerist prin pregătire şi fără îndoială cavaler prin fire, a rezolvat dilema ordonând ca leşul să fie tras în spatele calului de povară. Animalului însă nu i s-a cerut părerea şi, fiind mai degrabă soiul truditor şi nu luptător, s-a speriat de sânge şi a dat să sară într-o parte. Am avut de furcă până am izbutit să-l depunem pe sărmanul Agilus într-un ungher unde gură-cască nu aveau acces.

Îmi curăţăm cizmele când m-am pomenit lângă mine cu portărelul. Văzându-l, mi-am zis că a venit să-mi dea banii cuveniţi, dar el m-a lămurit că superiorul lui dorea să mă plătească el însuşi. O onoare neaşteptată, după cum i-am spus eu portărelului.

— A urmărit totul, a zis portărelul. Şi a fost foarte mulţumit. M-a trimis să-ţi spun că tu şi femeia care te însoţeşte sunteţi bine-veniţi să vă petreceţi noaptea aici, dacă vreţi.

— O să plecăm la lăsatul serii, i-am zis eu. Cred că aşa e cel mai bine.

A stat pe gânduri câteva clipe, apoi a încuviinţat din cap, dovedind că e mai inteligent decât crezusem eu:

— Ticălosul ăsta o fi avut familie şi prieteni – deşi fără îndoială că nu ştii mai multe despre ei decât ştiu eu. Bănuiesc însă că e o dificultate cu care te confrunţi adesea.

— Am fost prevenit de cei cu mai multă experienţă din ghilda mea.

Spusesem că aveam să plecăm la lăsatul serii, dar apoi ne-am hotărât să aşteptăm până se întuneca de tot, în parte ca măsură de precauţie, şi-n parte pentru că mi s-a părut cu scaun la cap să luăm cina înainte de plecare.

De bună seamă că nu ne-am putut îndrepta direct spre Zid şi spre Thrax. Poarta (aveam doar o idee vagă unde anume se afla) mai mult ca sigur era închisă, în plus toată lumea îmi spusese că nu existau hanuri între cazarmă şi Zid.

Prin urmare, ceea ce aveam de făcut era ca mai întâi să ne pierdem urma, apoi să găsim un loc unde să ne petrecem noaptea şi de unde s-o pornim fără probleme a doua zi dimineaţa. Portărelul mă lămurise pe îndelete pe unde şi cum s-o luăm, cu toate acestea tot ne-am rătăcit, însă a trecut oarece timp până ne-am dat seama, după care ne-am continuat drumul destul de veseli. Chiliarhul încercase să-mi dea banii în mână, în loc să mi-i arunce la picioare (aşa cum e obiceiul), încât avusesem ceva bătăi de cap să-l conving să o facă, dacă ţinea la reputaţia lui. I-am povestit lui Dorcas cu lux de amănunte această întâmplare, care mă amuzase şi mă măgulise în egală măsură. Terminând ce avusesem de povestit, ea mi-a pus o întrebare practică:

— Presupun că te-a plătit bine, nu-i aşa?

— De două ori şi ceva mai mult decât se dă îndeobşte pentru serviciile unei calfe. Plată de maestru. Şi de bună seamă că am mai primit şi câteva bacşişuri, din cele care se primesc la asemenea ceremonii. Ştii ceva, cu toate că am cheltuit atâta bănet cât a fost Agia cu mine, am mai mulţi bani acum decât aveam când am părăsit turnul nostru. Încep să cred că, dacă o să-mi fac meseria deprinsă în ghildă cât durează călătoria noastră, o să avem din ce trăi tu şi cu mine.

Mi-a făcut impresia că Dorcas se înveleşte mai strâns în mantaua maronie.

— Eu speram să nu mai trebuiască să faci ce-ai făcut. Măcar pentru o vreme, dar cât mai lungă. Te-ai simţit atât de rău după aceea, şi te înţeleg perfect.

— O stare nervoasă, nimic altceva – mă temeam să n-o zbârcesc undeva.

— Îţi era milă de el. Ştiu asta.

— Presupun că da. Era fratele Agiei şi aş zice că îi semăna în tot şi-n toate, în afară de sex.

— Ţi-e dor de Agia, nu-i aşa? Îţi plăcea chiar atât de mult?

— N-o ştiam decât de-o zi – cu mult mai puţin decât de când te cunosc pe tine acum. Dacă ar fi fost după ea, la ora asta eram mort. Una din cele două averne mi-ar fi pus capăt zilelor.

— Dar frunza nu te-a omorât.

Îmi amintesc şi acum tonul vocii ei când mi-a spus asta; e de ajuns să-mi închid ochii, şi-i aud din nou vocea şi retrăiesc şocul pe care l-am simţit când mi-am dat seama că, de când mă ridicasem în capul oaselor şi-l zărisem pe Agilus încă strângând planta în mână, eu ocoleam acest gând. Frunza nu mă ucisese, dar eu refuzasem să mă gândesc la faptul că supravieţuisem, aşa cum un om care suferă de o boală mortală reuşeşte printr-o mie de şiretlicuri să nu privească moartea în faţă; sau mai curând ca o femeie care, singură fiind într-o casă mare, se fereşte să se uite în oglinzi, făcându-şi în schimb de lucru cu tot felul de fleacuri, ca să nu zărească făptura ai cărei paşi îi aude când şi când pe scări.

Supravieţuisem, când ar fi trebuit să fiu mort. Eram bântuit de propria mea viaţă. Mi-am vârât mâna sub mantie şi, ezitant la început, mi-am pipăit trupul. Era ceva ca o cicatrice şi puţin sânge închegat încă lipit de piele; dar nu sângeram şi nu mă durea nimic.

— Frunzele alea nu omoară, am zis eu. Asta-i tot.

— Ea a spus că omoară.

— Ea a spus multe minciuni.

Urcam o pantă lungă, scăldată în lumina palidă şi verde a lunii. În faţa noastră, silueta neagră ca smoala a Zidului – părând mult mai aproape decât în realitate, aşa cum se întâmplă uneori să-ţi pară munţii. În urma noastră, luminile din Nessus, ca o auroră care murea încet, pe măsură ce noaptea se adâncea. M-am oprit în vârful dealului ca să le admir, iar Dorcas m-a luat de braţ.

— Câte case! Câţi oameni locuiesc în oraş?

— Nu se ştie.

— Şi-i lăsăm pe toţi în urmă. Cât de departe este Thrax, Severian?

— Departe, ţi-am spus doar. La poalele primei cataracte. Nu te oblig să mergi. Ştii asta.

— Vreau să merg. Dar să zicem... Severian, să zicem că mai târziu vreau să mă întorc. Ai încerca să mă împiedici?

— Ar fi primejdios să încerci să faci călătoria de una singură, i-am spus eu; aşa că s-ar putea să încerc să te conving să-ţi schimbi gândul. Dar nu te-aş ţine legată ori

întemniţată, dacă asta voiai să afli.

— Mi-ai spus că ai notat undeva conţinutul biletului pe care mi l-a lăsat cineva în hanul ăla. Îţi aminteşti? Dar nu mi l-ai arătat niciodată. Acum aş vrea să-l văd.

— Ţi-am spus întocmai ce-am notat, iar hârtia de-acum nu e biletul de-atunci, ştii doar. Pe acela l-a aruncat Agia. Sunt sigur că cineva – poate Hildegrin – încerca să mă avertizeze.

Îmi deschisesem sabretaşul; scotocind după hârtie, degetele mele au atins un alt obiect, ceva rece, cu o formă ciudată.

— Ce-i? m-a întrebat Dorcas, văzându-mi chipul.

Am scos obiectul. Mai mare decât un oricalc, dar nu cu mult, şi puţin mai gros. Materia rece (orice-ar fi fost aceasta) răspundea cu străluciri alb-albastre razelor îngheţate ale lunii. Parcă aş fi ţinut în mână un far ce putea fi văzut până-n partea cealaltă a oraşului, şi m-am grăbit să-l arunc înapoi în sabretaş şi să-l închid bine.

Dorcas mă strângea tare de braţ, ca o brăţară de fildeş şi aur care crescuse de-un stat de om.

— Ce-a fost aia? a şoptit ea.

Am clătinat din cap ca să-mi limpezesc gândurile.

— Nu-i a mea. Nici n-am ştiut că o am. O nestemată, o piatră preţioasă…

— Nu se poate. Nu i-ai simţit căldura? Uită-te la spada ta – aia e nestemată. Dar ce-ai scos tu de-acolo?

M-am uitat la opalul negru fixat în măciulia spadei. Lucea în lumina lunii, dar semăna tot atât de mult cu obiectul pe care-l scosesem din sabretaş pe cât seamănă oglinda unei doamne cu soarele.

— Gheara Conciliatorului, am spus eu. Agia a pus-o acolo. Mai mult ca sigur, atunci când am distrus altarul, ca să nu fie găsită asupra ei dacă ar fi fost percheziţionată. Ea şi Agilus ar fi pus din nou mâna pe ea când Agilus a revendicat dreptul învingătorului, şi pentru că eu n-am murit, ea a încercat să mi-o fure în celulă.

Dorcas nu se mai uita la mine. Îşi ridicase faţa şi şi-o întorsese spre oraş şi spre lucirea celestă a miriadelor de lămpi de acolo.

— Severian, a spus ea, aşa ceva nu poate fi adevărat.

Atârnând deasupra oraşului, ca un munte care zboară în vis, se găsea o clădire enormă – o construcţie cu turnuri şi contraforturi, şi cu un acoperiş arcuit. O lumină de culoarea carminului se revărsa prin ferestre. Am încercat să spun ceva, să neg miracolul care se afla în faţa ochilor mei; dar înainte să apuc să articulez o silabă, clădirea a dispărut ca o băşică de aer într-o fântână, lăsând în urmă doar o cascadă de scântei.

XXXII

Piesa de teatru

Abia după acea viziune a clădirii imense atârnând şi apoi dispărând deasupra oraşului, mi-am dat seama că ajunsesem să o iubesc pe Dorcas. Am apucat-o pe drum – găsisem un drum nou, chiar în vârful dealului – şi ne-am cufundat în întuneric. Şi pentru că gândurile noastre erau acaparate în totalitate de ceea ce tocmai văzusem, spiritele noastre se înlănţuiau fără oprelişti, fiecare trecând prin acele câteva clipe de viziune ca printr-o uşă ce nu fusese niciodată deschisă până atunci şi nici nu avea să se mai deschidă vreodată.

Acum nu mai ştiu încotro ne îndreptam atunci. Îmi amintesc de-un drum şerpuit în josul dealului, de un pod arcuit la poale, un alt drum mărginit, preţ de o leghe sau mai bine, de un gard şubred de lemn. Oriîncotro ne-am fi îndreptat, ştiu că n-am vorbit defel despre noi înşine, ci numai despre ceea ce văzusem şi ce putea să însemne acel lucru. Şi ştiu că la începutul călătoriei mă uitam la Dorcas doar ca la o tovarăşă de drum întâlnită întâmplător, pe care, da, o doream, dar mi-era şi milă de ea. Pentru ca la sfârşitul ei să o iubesc aşa cum nu mai iubisem până atunci nici o altă fiinţă

umană. Ceea ce nu însemna că aş fi iubit-o pe Thecla mai puţin – ci mai curând iubirea pentru Dorcas mă făcea s-o iubesc mai mult pe Thecla, deoarece Dorcas era un alt eu (aşa cum Thecla avea să devină într-o manieră pe cât de cumplită, pe atât de frumoasă), şi dacă eu o iubeam pe Thecla, şi Dorcas o iubea.

— Crezi că a mai văzut cineva construcţia aia? m-a întrebat ea.

Nu mă gândisem la asta, dar i-am răspuns că, deşi suspendarea aceea în văzduh durase doar o clipă, se petrecuse totuşi deasupra celui mai mare dintre oraşe; şi dacă nu o văzuseră chiar milioane sau zeci de milioane de oameni, vreo câteva sute tot o văzuseră.

— Oare nu e posibil ca acea viziune să ne fi fost hărăzită numai nouă?

— Dorcas, eu n-am avut niciodată viziuni.

— Nici eu nu ştiu să fi avut vreuna vreodată. Când încerc să-mi amintesc de ceea ce a fost înainte să te scot din apă, nu-mi vine în minte decât că eu însămi eram în apă. Tot ce a fost înainte este ca o viziune spartă în cioburi, doar frânturi mici şi luminoase, un degetar pe care l-am văzut odată pe catifea, lătratul unui căţelandru dincolo de o uşă. Dar nu aşa ceva. Nimic asemănător cu ceea ce am văzut azi.

Vorbele ei mi-au amintit de bucata de hârtie după care scotoceam când degetele mele atinseseră Gheara, şi de la asta gândul mi-a zburat la cărţulia cafenie ce se găsea în buzunarul sabretaşului, lângă bucata de hârtie. Am întrebat-o pe Dorcas dacă, după ce vom fi găsit un loc unde să ne oprim, ar dori să vadă cartea care odată fusese a Theclei.

— Cum să nu, a zis ea. Când vom sta din nou lângă un foc, aşa cum am stat pentru scurt timp la han.

— Faptul că am găsit relicva aceea – pe care de bună seamă va trebui s-o înapoiez înainte să părăsesc oraşul – şi tot ceea ce am vorbit noi îmi aduc aminte de ceva ce am citit odată în cărţulie. Ai auzit de cheia universului?

Dorcas a chicotit.

— Nu, Severian, eu, care abia ştiu cum mă cheamă, nu am auzit niciodată de cheia universului.

— Nu asta am vrut să spun. Ci dacă ştii ceva despre teoria că universul ar avea o cheie tainică. O propoziţie, o expresie, unii spun că un singur cuvânt care poate fi smuls de pe buzele unei anumite statui sau poate fi citit pe bolta cerului, sau pe care un anahoret de undeva dintr-o lume de peste mări îl dezvăluie discipolilor săi.

— Pruncii ştiu cuvântul acela sau ce-o fi, a răspuns Dorcas. Îl ştiu încă înainte de a învăţa să vorbească, dar când ajung la vârsta la care încep cu adevărat să vorbească, l-au uitat. Aşa mi-a spus cineva odată.

— Da, cam la aşa ceva m-am referit şi eu. Cărţulia cafenie este o colecţie de mituri din trecut şi are o secţiune care înşiruie toate cheile universului – toate lucrurile pe care le-au spus oamenii că ar alcătui Taina ce le era dezvăluită după ce stăteau de vorbă cu mistagogi din lumi îndepărtate, sau studiau *Popol Vuh* al magicienilor, sau posteau în trunchiurile copacilor sacri. Le citeam împreună cu Thecla şi apoi vorbeam amândoi despre ele, şi-ntr-una din poveşti se spunea că totul, tot ce se întâmplă, are trei înţelesuri. Primul este cel practic, adică „ce vede plugarul”, cum se zice în carte. Vaca are botul plin de iarbă, iarba e reală, vaca e reală – înţelesul acesta e la fel de important şi de adevărat ca oricare dintre celelalte două. Al doilea înţeles este dat de percepţia lumii asupra faptului în sine. Fiecare obiect e în contact cu toate celelalte, astfel că înţelepţii pot să afle despre acestea observând un singur obiect. E aşa-numitul înţeles al prezicătorilor, fiind cel pe care aceşti oameni îl folosesc atunci când profeţesc o întâlnire norocoasă citind urmele şerpilor, sau confirmă rezultatul unei relaţii amoroase punând valetul dintr-un pachet de cărţi de joc peste dama din alt pachet de cărţi de joc.

— Şi al treilea înţeles? a vrut să ştie Dorcas.

— Al treilea este înţelesul transsubstanţial. Deoarece toate obiectele îşi au originea supremă în Pancreator şi toate au fost puse în mişcare de acesta, înseamnă că toate obiectele trebuie să exprime voinţa lui – ceea ce reprezintă realitatea de un rang mai înalt.

— Vrei să zici că ceea ce am văzut noi a fost un semn.

Am încuviinţat din cap.

— Cartea spune că totul e un semn. Stâlpul gardului de colo este un semn, la fel e şi felul în care se înclină copacul peste gard. Unele semne pot să trădeze al treilea înţeles înaintea celorlalte.

Am mers amândoi în tăcere vreo sută de paşi. Apoi Dorcas a spus:

— Din câte pricep eu, dacă este adevărat ceea ce spune cartea lui Chatelaine Thecla, înseamnă că oamenii văd şi înţeleg totul pe dos. Noi am văzut o construcţie măreaţă săltând în văzduh şi preschimbându-se în neant, nu-i aşa?

— Eu n-am văzut decât că atârna deasupra pământului. A săltat?

Dorcas a încuviinţat din cap. Vedeam cum îi luceşte părul bălai în lumina lunii.

— Ceea ce spui tu că e al treilea înţeles mi se pare foarte limpede. Dar al doilea este mai greu de desluşit, cât despre primul, care ar trebui să fie cel mai uşor, este cu neputinţă de descifrat.

Tocmai voiam să-i spun că pricepeam ce-mi zicea – cel puţin în privinţa primului înţeles – când am auzit la o oarecare depărtare un vuiet huruitor, ca un tunet lung.

— Ce-i asta? a tresărit Dorcas şi mi-a luat mâna în mâna ei mică şi caldă, gest care mi-a făcut deosebită plăcere.

— Nu ştiu, dar cred că vine din crângul ăla de sus.

Ea a încuviinţat din cap.

— Acum aud voci.

— Înseamnă că ai auzul mai fin decât al meu, i-am spus eu.

Huruitul a răsunat din nou, mai tare şi mai prelung; de data aceasta, poate doar pentru că ne apropiasem puţin mai mult, am avut impresia că zăresc scăpărarea unor lumini printre trunchiurile fagilor tineri din faţa noastră.

— Uite-acolo! a exclamat Dorcas, arătând spre un punct ceva mai la nord de copaci. Aia nu poate fi stea, a continuat ea. E prea jos şi prea luminoasă, şi se mişcă prea iute.

— Pare-a fi un felinar. Agăţat de-o căruţă. Sau dus în mână de cineva.

Iar s-a auzit huruitul şi de data asta am recunoscut zgomotul: duduitul unei tobe. Acum auzeam şi eu nişte voci, abia răzbăteau, iar una dintre ele cu osebire, mai adâncă decât toba şi aproape la fel de răsunătoare.

Dând ocol crângului, am văzut vreo cincizeci de oameni strânşi în jurul unui mic podium. Pe acesta, între făclii aprinse, un uriaş care ţinea sub braţ un timpan, un fel de tam-tam. Un bărbat mult mai mic ca statură, îmbrăcat somptuos, se afla în dreapta lui, iar în stânga, aproape goală, cea mai frumoasă şi mai aţâţătoare femeie pe care mi-a fost dat s-o văd vreodată.

— Toată lumea e aici, spunea omuleţul, cu voce tare şi foarte precipitată. Toată lumea e aici. Ce-aţi dori să vedeţi? Iubire şi frumuseţe? – şi a arătat spre femeie. Forţă? Curaj? – a întrebat el, fluturându-şi bastonul spre uriaş. Amăgire? Mister? – şi s-a bătut cu mâna pe piept. Viciu? – a arătat din nou spre uriaş. Ia priviţi – vedeţi cine tocmai a sosit? Vechiul nostru duşman, Moartea, care vine întotdeauna, mai devreme sau mai târziu.

Zicând acestea, a arătat spre mine şi chipurile tuturor celor strânşi acolo s-au răsucit ca să se uite la noi.

Erau Doctorul Talos şi Baldanders; din clipa în care i-am recunoscut, prezenţa lor mi s-a părut inevitabilă. Pe femeie nu-mi aminteam s-o fi văzut vreodată.

— Moartea! a exclamat Doctorul Talos. A venit Moartea. În zilele astea două din urmă, m-am îndoit de tine, prietene; ar fi trebuit să-mi iau seama.

M-am aşteptat ca publicul să izbucnească în râs la această glumă macabră, dar n-a râs nimeni. Câţiva au mormăit ceva în barbă şi o hoaşcă bătrână şi-a scuipat în palme şi şi-a îndreptat două degete spre pământ.

— Şi cine-i cea pe care a adus-o cu sine?

Doctorul Talos s-a aplecat în faţă şi, în lumina făcliilor, şi-a mijit ochii spre Dorcas.

— Inocenţa, aşa-mi pare ochilor. Da, e Inocenţa. Acum toată lumea e aici! Spectacolul va începe îndată. Nu-i pentru cei slabi de înger! Aşa ceva n-aţi mai văzut în viaţa voastră, nu, nu! Toată lumea e aici.

Frumoasa dispăruse; într-atât subjuga vocea Doctorului,

încât nici n-am băgat de seamă când plecase femeia aceea.

Dacă ar fi să descriu acum piesa Doctorului Talos, aşa cum mi s-a părut mie (un simplu participant), v-aş zăpăci cu totul. Dacă o descriu aşa cum a părut ea publicului (lucru pe care am de gând să-l fac la momentul potrivit în această poveste), se prea poate să nu fiu crezut pe cuvânt. Într-o dramă cu cinci personaje, dintre care două nu-şi învăţaseră rolul, au mărşăluit armate, au cântat orchestre, a căzut zăpada şi Urth-ul s-a cutremurat. Doctorul Talos a provocat imaginaţia cu poveştile lui, cu maşinării simple însă ingenioase, cu umbre aruncate pe paravane, proiecţii holografice, zgomote înregistrate, fundaluri-oglindă şi orice alt artificiu imaginabil, şi una peste alta şi toate la un loc i-au ieşit admirabil, stând mărturie pentru aceasta suspinele, strigătele şi oftaturile care pluteau spre noi, când şi când, din întuneric.

Triumf însă nu a fost. Căci dorinţa lui fusese aceea de a comunica, de a spune o poveste măreaţă ce exista doar în mintea lui şi nu putea fi redusă la cuvintele graiului obişnuit; iar din cei de faţă – şi încă şi mai puţin noi, care ne mişcăm pe scena lui şi rosteam ce şi când ne spunea el să rostim – nimeni nu a plecat de-acolo înţelegând cu adevărat ce anume văzuse. Povestea nu putea fi exprimată (ne-a spus Doctorul Talos) decât prin răsunetul clopotelor şi bubuitul exploziilor, şi uneori prin interpretarea ei ca pe un ritual. Dar, aşa cum s-a dovedit în cele din urmă, nu putea fi exprimată nici prin toate acestea la un loc. Era o scenă în care Doctorul Talos s-a bătut cu Baldanders până şi-au umplut amândoi feţele de sânge; într-alta, Baldanders o căuta pe îngrozita Jolenta (aşa se numea cea mai frumoasă femeie din lume) într-o încăpere dintr-un palat subpământean, şi în cele din urmă s-a aşezat pe cufărul în care se ascunsese ea. În ultima parte, eu m-am aflat în centrul scenei, supraveghind o cameră de interogatoriu, în care Baldanders, Doctorul Talos, Jolenta şi Dorcas erau legaţi în diferite aparate de tortură. Sub privirile auditoriului, am provocat cele mai bizare şi ineficiente (dacă ar fi fost reale) chinuri asupra fiecăruia în parte. În scena

respectivă, n-am putut să nu bag de seamă cât de ciudat au început să murmure cei prezenţi în timp ce eu mă pregăteam, pasămite, să-i smulg lui Dorcas picioarele din încheieturi. Deşi eu nu observasem acest lucru, cei din public au văzut cum Baldanders se eliberează din lanţuri. Câteva femei au ţipat când lanţul a căzut zornăind pe scenă; eu m-am uitat încurcat spre Doctorul Talos, aşteptând indicaţii de regie, dar acesta se şi repezise spre public, după ce se eliberase cu şi mai puţin efort.

— Tablou vivant, a strigat el. Toată lumea, tablou vivant.

Am îngheţat în poziţia în care eram, căci între timp învăţasem ce înseamnă „tablou vivant”.

— Binevoitori spectatori, aţi urmărit micul nostru spectacol cu o atenţie admirabilă. Acum vă cerem să vă deschideţi puţin baierile punguliţelor şi vă mai cerem un strop din timpul vostru. La încheierea piesei veţi vedea ce se petrece după ce monstrul a scăpat în sfârşit din lanţuri.

Doctorul Talos îşi întindea jobenul către public şi am auzit clinchetul câtorva monede care cădeau înăuntru. Nemulţumit, Doctorul Talos a sărit jos de pe scenă şi a început să umble printre oameni.

— Ţineţi cont că, odată eliberat, nimic nu mai stă între el şi satisfacerea dorinţelor sale brutale. Ţineţi minte că eu, schingiuitorul lui, sunt acum cu mâinile legate şi la mila lui. Ţineţi minte că încă n-aţi aflat – mulţumesc, Sieur – identitatea misterioasei apariţii văzute de Contesă prin ferestrele cu perdele. Mulţumesc. Că deasupra temniţei pe care o vedeţi acum, statuia plângătoare – mulţumesc – încă sapă sub scoruşul-de-munte. Haideţi, aţi fost foarte generoşi cu timpul vostru. Nu vă cerem decât să fiţi la fel de darnici şi când e vorba de banii voştri. Câţiva, e adevărat, ne-au tratat bine, dar noi nu jucăm doar pentru câţiva. Unde sunt asimii strălucitori care ar fi trebuit să curgă cu nemiluita în biata mea pălărie cu mult timp în urmă, de la voi toţi ceilalţi? Cei puţini nu trebuie să plătească pentru cei mulţi! Dacă nu aveţi asimi, măcar oricalcuri; dacă nici de-astea n-aveţi, pun rămăşag că nu e unul aici care să nu aibă măcar un aes!

Până la urmă s-au strâns destui bani, iar Doctorul Talos a

sărit înapoi pe scenă şi cu îndemânare şi-a pus din nou legăturile acelea care păreau să-l înlănţuie într-o îmbrăţişare de spini. Baldanders a scos un urlet şi şi-a întins în faţă braţele lungi, ca pentru a mă apuca pe mine, astfel că publicul a putut vedea că un al doilea lanţ, neobservat înainte, încă îl ţinea legat.

— Fereşte-te de el, m-a sfătuit Doctorul Talos sotto-voce. Ţine-l la distanţă cu una dintre făclii.

M-am prefăcut că descopăr abia acum că braţele lui Baldanders erau libere şi am scos o torţă din suportul ei din colţul scenei. Dintr-odată, ambele torţe au început să pâlpâie; flăcările, care înainte fuseseră de un galben curat deasupra miezului roşu, deveniseră acum albastre cu scăpărări de verde palid, aruncând scântei, trosnind, mărindu-se de două, chiar de trei ori cu un sâsâit ameninţător, ca în clipa următoare să se micşoreze brusc, până aproape s-au stins. Am aruncat spre Baldanders torţa pe care o luasem din suport, strigând „Nu! Nu! Înapoi! Înapoi!”, după cum îmi şoptise Doctorul Talos. Baldanders a răspuns cu un urlet mai furios decât oricând înainte. S-a încordat în lanţ într-un fel care-a făcut ca peretele decorului, de care era legat, să crape şi să plesnească, iar gura lui a început, nici mai mult, nici mai puţin, să spumege – un lichid dens şi alb i se scurgea pe la colţurile buzelor, umezindu-i bărbia şi lăsându-se ca o nea pe hainele lui negre şi ponosite. Cineva din public a ţipat, lanţul s-a rupt cu un zgomot ca de pleasna de bici. Între timp, chipul uriaşului se schimonosise de nebunia ce zăcea în el, iar a-i sta în cale era tot atât de nechibzuit din parte-mi ca a încerca să opresc o avalanşă; dar înainte de a apuca să fac un pas ca să scap de el, îmi şi smulsese torţa din mână şi mă doborâse la pământ, lovindu-mă cu coada ei de fier.

Mi-am înălţat capul tocmai la timp ca să-l văd smulgând şi cealaltă torţă din suport şi îndreptându-se cu amândouă spre public. Urletele bărbaţilor au înecat ţipetele femeilor – ca şi când ghilda noastră îşi demonstra arta asupra a o sută de clienţi deodată. M-am ridicat cu greu în picioare şi am vrut s-o apuc pe Dorcas şi să ne găsim scăparea în pădurice, când l-am văzut pe Doctorul Talos. Părea stăpânit de ceva ce n-aş

putea numi altfel decât o bună dispoziţie malignă, şi, cu toate că se elibera din propriile cătuşe, nu se grăbea deloc. Jolenta îşi desfăcea şi ea legăturile, şi dacă pe chipul ei desăvârşit se putea desluşi vreo expresie, aceasta era de uşurare.

— Excelent! a exclamat Doctorul Talos. Într-adevăr excelent. Acum poţi să te întorci, Baldanders. Nu ne lăsa în întuneric. Iar către mine: Ţi-a plăcut experienţa de noviciat pe scenă, Maestre Torţionar? Pentru un începător care joacă fără nici o repetiţie, te-ai descurcat binişor.

Am reuşit să încuviinţez din cap.

— În afară de momentul când te-a trântit Baldanders la pământ. Trebuie să-l ierţi, ar fi putut să-şi dea seama că nu te pricepi destul ca să cazi singur. Veniţi cu mine acum. Baldanders are ceva talente, nu-i vorbă, dar nu şi pe acela de a fi atent la amănunte. Am nişte lumini în spatele scenei, iar tu şi Inocenţa o să ne ajutaţi să culegem.

N-am înţeles ce voia să spună, dar în scurt timp torţele erau la locul lor, iar noi, ajutaţi de felinare, cercetam pământul din faţa scenei, călcat în picioare.

— E un joc de noroc, mi-a explicat Doctorul Talos. Şi mărturisesc că-mi place la nebunie. Banii din pălărie sunt ceva sigur – la încheierea primului act pot să pun rămăşag pe-un oricalc câţi o să strâng. Dar ce cade pe jos! Uneori doar două mere şi un nap, alteori ce nici cu gândul nu gândeşti. Am găsit odată un purceluş. Delicios, aşa a zis Baldanders când l-a hăpăit. Am găsit şi un bebeluş adevărat. Am găsit un baston cu măciulie de aur, pe care l-am păstrat pentru mine. Broşe vechi. Pantofi... Pantofi găsim adesea, de toate soiurile. Şi-acum găsesc o umbrelă de damă! A ridicat-o în sus: Este tocmai ce ne trebuie ca s-o ferim de soare pe frumoasa noastră Jolenta, când vom porni mâine la drum.

Jolenta s-a îndreptat de spate ca cineva care face efortul să nu meargă gârbovit. Deasupra taliei, abundenţa ei albicioasă îi obliga coloana să se îndoaie spre spate pentru a compensa greutatea.

— Dacă e să mergem la un han în noaptea asta, aş vrea să plecăm acum, a spus ea. Sunt foarte obosită, Doctore.

Şi eu eram sfârşit de oboseală.

— La han? În noaptea asta? Ce risipă criminală de fonduri. Uite cum să priveşti lucrurile, draga mea. Cel mai apropiat han este la o leghe depărtare, cel puţin, iar lui Baldanders şi mie ne-ar trebui un rond ca să împachetăm decorul şi toate catrafusele, chiar şi cu ajutorul acestui prietenos Înger al Supliciului. Până să apucăm să ajungem la han în condiţiile astea, orizontul a coborât sub discul soarelui, cocoşii au început să cânte şi mai mult ca sigur că o mie de nebuni s-ar trezi, ar izbi uşile şi şi-ar arunca zoaiele.

Baldanders a mârâit (mi s-a părut că astfel îi întărea el spusele), apoi a izbit cu cizma, ca pentru a strivi o vietate veninoasă pe care o descoperise în iarbă.

Doctorul Talos şi-a desfăcut larg braţele ca să îmbrăţişeze universul:

— În vreme ce aici, draga mea, sub stelele care sunt proprietatea privată şi preţuită a Increatului, avem tot ce-şi poate dori cineva pentru cea mai salubră odihnă. Aerul suficient de răcoros pentru ca somnoroşii să binecuvânteze căldura acoperământului lor şi fierbinţeala focului, cât despre ploaie, nici vorbă. Aici ne vom face tabăra, aici vom băga ceva în burdihane mâine-dimineaţă, şi de aici vom pleca învioraţi în veselele ore dintâi ale dimineţii.

— Ai pomenit de mâncare, am zis eu. E ceva de pus în gură acum? Lui Dorcas şi mie ne e foame.

— Bineînţeles că e. Văd că Baldanders a şi înhăţat un coş de cartofi dulci.

Câţiva membri ai publicului nostru de mai adineaori or fi fost fermieri care se întorseseră de la târg cu legumele pe care nu reuşiseră să le vândă. Pe lângă cartofii aceia dulci, ne-am mai înfruptat, până la urmă, şi cu o pereche de porumbei şi câteva tulpini tinere de trestie de zahăr. Aşternuturi nu erau prea multe, însă nu lipseau cu desăvârşire, iar Doctorul Talos nu şi-a pregătit nici un culcuş, spunând că va sta lângă foc, să-l păzească, şi poate va trage şi un pui de somn mai târziu, pe scaunul care, cu puţin timp în urmă, fusese tronul Autocratului şi banca Inchizitorului.

XXXIII

Cinci picioare

Vreme de-un rond, sau poate puţin mai mult, am stat treaz. Curând mi-am dat seama că Doctorul Talos nu avea de gând să doarmă, dar nutream speranţa că va pleca de lângă noi dintr-o pricină sau alta. O vreme a stat cufundat parcă în gânduri, apoi s-a ridicat şi a-nceput să se plimbe în sus şi-n jos prin dreptul focului. Chipul lui era imobil şi totuşi expresiv – o uşoară tresărire a unei sprâncene sau ridicarea capului îi schimba expresia cu totul şi, în timp ce trecea înainte şi înapoi prin faţa ochilor mei pe jumătate închişi, am văzut cum pe masca aceea de vulpe scapără ba tristeţe, ba veselie, ba dorinţă, plictis, hotărâre şi nu ştiu câte alte emoţii fără nume.

La un moment dat, a început să-şi abată bastonul asupra tufelor de flori sălbatice. În scurt timp a decapitat toate florile de jur împrejurul focului, până la o depărtare de vreo doisprezece paşi. Am aşteptat până nu i-am mai zărit silueta dreaptă, plină de energie, şi nu mai auzeam decât vag loviturile şuierătoare ale bastonului. Abia atunci am scos încet gema.

Parcă aş fi ţinut în mână o stea, ceva ce ardea în lumină. Dorcas dormea, şi cu toate că sperasem să putem cerceta

piatra împreună, nu mă lăsa inima s-o trezesc. Strălucirea de un albastru de gheaţă sporea, încât la un moment dat m-am temut că Doctorul Talos o s-o vadă, chit că se depărtase mult de noi. Am apropiat gema de ochi, gândind copilăreşte să privesc focul prin ea, ca printr-o lentilă, apoi am îndepărtat-o brusc – lumea familiară, cu iarbă şi oameni care dormeau, se transformase într-un dans de scântei, spintecate de un tăiş de iatagan.

Nu ştiu sigur câţi ani aveam când a murit Maestrul Malrubius. Se întâmplase cu câţiva ani buni înainte să devin căpitan, prin urmare mai mult ca sigur eram încă băietan. Totuşi îmi amintesc foarte bine cum a fost când Maestrul Palaemon i-a luat locul ca mai-marele ucenicilor; un rang pe care îl căpătase Maestrul Malrubius încă de pe vremea când abia aflasem că există aşa ceva şi, timp de săptămâni sau poate luni, eu am socotit că Maestrul Palaemon (de care, de altfel, îmi plăcea la fel de mult, dacă nu şi mai mult) nu putea fi cu adevărat mai-marele nostru, aşa cum fusese Maestrul Malrubius. Impresia de dislocare şi irealitate era sporită de faptul că ştiam că Maestrul Malrubius nu murise, nici măcar nu plecase... ci pur şi simplu zăcea în cabina lui, zăcea în acelaşi pat în care dormise în fiecare noapte pe vremea când ne învăţa şi ne instruia pe noi. E o vorbă care zice că dacă lumea nu te vede înseamnă că nu exişti; dar în cazul ăsta lucrurile stăteau tocmai pe dos – nevăzut, Maestrul Malrubius era mult mai prezent în mod real decât oricând înainte. Maestrul Palaemon refuza să afirme că Malrubius nu se va mai întoarce, încât fiecare acţiune sau gest era cântărit cu o dublă măsură: „*Oare Maestrul Palaemon ar îngădui asta?*” şi „*Ce-ar spune Maestrul Malrubius?*”

(În cele din urmă nu a spus nimic. Torţionarii nu se duc în Turnul Tămăduirii, oricât ar fi de suferinzi; stăruie o credinţă – nu ştiu cât adevăr e în ea – că acolo se plătesc socoteli vechi.)

Dacă aş scrie această istorie pentru a vă distra ori chiar pentru a vă învăţa câte ceva, nu m-aş abate acum ca să vă vorbesc despre Maestrul Malrubius, care, în clipa în care am pus deoparte Gheara, cu siguranţă era de mult praf şi

pulbere. Dar într-o istorie, ca şi în alte lucruri, există necesităţi şi necesităţi. La ceea ce se numeşte stil literar nu mă pricep; dar am învăţat pe măsură ce am înaintat în scris, şi găsesc că arta aceasta nu se deosebeşte chiar atât de mult pe cât s-ar putea crede de cea dinainte pe care am practicat-o.

Oamenii vin cu zecile, uneori cu sutele, să vadă o execuţie, şi mi-a fost dat să văd balcoane smulse din ziduri de greutatea spectatorilor, omorând în cădere mai mulţi deodată decât am omorât eu în toată cariera mea. Zecile şi sutele acestea pot fi comparate cu cei care citesc o relatare scrisă.

Dar, pe lângă aceşti spectatori, mai sunt şi alţii care trebuie satisfăcuţi: cei care reprezintă autoritatea în numele căreia acţionează carnifexul; cei care i-au dat acestuia bani pentru ca osânditul să aibă o moarte uşoară (sau grea); şi carnifexul însuşi.

Spectatorii vor fi mulţumiţi dacă nu se tărăgănează prea mult, dacă i se îngăduie osânditului să spună câteva cuvinte şi dacă vorbele acestuia sunt meşteşugite, dacă tăişul ridicat sclipeşte în soare preţ de o clipă înainte de a coborî, astfel dându-le răgazul să-şi ţină răsuflarea şi să se înghiontească unii pe alţii, şi dacă scăfârlia cade cu o satisfăcătoare gâlgâire a sângelui. La fel şi Domniile Voastre, care într-o bună zi vă veţi petrece timpul în biblioteca Maestrului Ultan, veţi cere de la mine să nu tărăgănez prea mult; veţi vrea personaje cărora să li se îngăduie să vorbească, dar să o facă meşteşugit; anumite pauze dramatice care vă vor da de veste că urmează să se petreacă ceva însemnat; veţi vrea emoţii şi o cantitate satisfăcătoare de sânge.

Autorităţile în numele cărora acţionează carnifexul, chiliarhii sau arhonţii (dacă îmi permiteţi să prelungesc puţin figura de stil) nu vor avea pricină să se plângă dacă cel condamnat este împiedicat să fugă sau să stârnească prea mult spiritele în rândul gloatei; şi dacă, de bună seamă, este mort ca toţi morţii la sfârşitul ceremoniei. În scrisul meu, mi se pare că această autoritate este tocmai impulsul ce mă împinge să fac ceea ce fac. El îmi cere ca subiectul acestei scrieri să rămână în miezul ei – şi să nu se refugieze în

introduceri sau în glosare, ori într-o cu totul altă scriere; îmi cere să nu fie îngreunată de limbuţie; şi să se încheie satisfăcător.

Cei care i-au plătit carnifexului să execute o sentinţă cu mai multă sau mai puţină durere pot fi asemuiţi tradiţiilor literare şi modelelor acceptate în faţa cărora mă simt obligat să mă înclin. Îmi aduc aminte că într-o zi de iarnă, când ploaia rece bătea în geamul încăperii în care ne preda lecţii, Maestrul Malrubius – poate văzând că nu prea ne stătea mintea la studiu serios, sau poate că el însuşi era lipsit de chef – ne-a vorbit despre un anume Maestru Werenfrid, din ghilda noastră, care în vremuri de demult, aflându-se la mare ananghie, s-a învoit să primească bani de la duşmanii condamnatului şi totodată de la prietenii acestuia; apoi i-a pus pe unii în dreapta butucului şi pe ceilalţi în stânga, şi fiind el foarte priceput în meseria asta, i-a făcut şi pe unii, şi pe alţii să creadă că rezultatul era cum nu se poate mai mulţumitor. La fel se întâmplă şi cu forţele potrivnice ale tradiţiei, care trag, fiecare de partea sa, de autorii istoriilor. Da, trag chiar şi de autocraţi. Una doreşte uşurinţă; cealaltă, dovada unei bogăţii a experienţei în execuţie... în scris. Iar eu trebuie să încerc, fiind sfâşiat de aceeaşi dilemă, precum a Maestrului Werenfrid, dar neavând talentele sale, să satisfac şi o tabără, şi cealaltă. Întocmai acest lucru încerc să-l fac.

Mai rămâne carnifexul însuşi; adică eu. Nu-i este de ajuns să câştige laude şi dintr-o parte, şi din alta. Nu-i este de ajuns nici măcar să-şi facă treaba într-un fel pe care el îl consideră pe deplin onorabil şi respectând învăţătura maeştrilor săi şi litera tradiţiilor străvechi. Pe lângă toate acestea, dacă e să simtă deplină satisfacţie în momentul în care Timpul îi va ridica de chică propriul cap retezat, el trebuie să adauge execuţiei o trăsătură, oricât de mică, ce este în întregime a sa proprie şi pe care nu o va mai repeta niciodată. Doar aşa se va putea simţi un artist liber.

Când am dormit în acelaşi pat cu Baldanders, am avut un vis ciudat; şi alcătuind această istorie, nu am ezitat să-l descriu, redarea viselor făcând parte deplină din tradiţia literară. La vremea despre care scriu acum, când Dorcas şi eu

dormeam sub panoplia stelelor, alături de Baldanders şi Jolenta, iar Doctorul Talos şedea în preajmă, am avut o experienţă poate nu chiar ca un vis, ci poate dimpotrivă, mai măreaţă decât un vis; şi această experienţă nu face parte din tradiţie. Îi avertizez pe aceia dintre Domniile Voastre care vor citi mai târziu cele ce urmează că ele nu au nici o legătură cu tot ce se va petrece curând; şi scriu aici despre acea experienţă doar pentru că la vremea respectivă m-a nedumerit şi pentru că îmi face plăcere să scriu despre ea. Dar se poate întâmpla ca, în măsura în care mi-a pătruns în minte şi a rămas acolo din acea clipă, să-mi fi înrâurit faptele de mai târziu.

După ce am pus Gheara în siguranţă, am rămas întins pe un pled vechi, lângă foc. Dorcas dormea cu capul lângă al meu; Jolenta, cu picioarele la picioarele mele; Baldanders, pe spate, de cealaltă parte a focului, cu cizmele cu talpă groasă printre cărbunii încinşi. Scaunul Doctorului Talos se afla lângă mâna uriaşului, dar cu speteaza spre foc. Nu am de unde şti dacă şedea pe el, cu faţa spre noapte; în unele momente din acel timp despre care urmează să povestesc, păream să îmi dau seama de prezenţa lui pe scaun, în altele simţeam că nu e acolo. Îmi părea că cerul se lumina mai mult decât ar fi firesc în toiul nopţii.

La urechi mi-a ajuns zgomot de paşi, fără însă a-mi tulbura odihna, paşi grei dar care se târşâiau uşor; apoi o răsuflare, un animal care adulmeca. Dacă eram treaz, ţineam ochii deschişi; dar eram atât de aproape de a adormi, încât nu mi-am răsucit capul. Animalul s-a apropiat de mine şi mi-a adulmecat hainele, faţa. Era Triskele, şi Triskele s-a întins lângă mine, cu spinarea lipită de trupul meu. Atunci nu mi s-a părut ciudat că mă găsise, deşi îmi amintesc faptul că am resimţit o anume plăcere de a-l revedea.

Încă o dată am auzit paşi, acum călcătura înceată, fermă a unui om; am ştiut pe dată că e Maestrul Malrubius – îmi aminteam paşii lui pe coridoarele de sub turn, în zilele când făceam împreună rondul celulelor; acelaşi sunet. A ajuns în raza privirilor mele. Mantia îi era prăfuită, aşa cum era întotdeauna, în afară de împrejurările cele mai deosebite. Şi-a

înfăşurat-o în jurul trupului, cu gestul său obişnuit, şi s-a aşezat pe o ladă plină cu recuzită.

„Severian, numeşte-mi cele şapte principii ale guvernării.”

Îmi venea foarte greu să vorbesc, dar am reuşit (în vis, dacă era vis) să spun:

„Nu-mi amintesc să fi învăţat aşa ceva, Maestre.”

„Ai fost întotdeauna cel mai neatent elev al meu”, mi-a spus el, apoi a tăcut.

Am avut o presimţire; ca şi când, dacă nu răspundeam, se va petrece o tragedie. Într-un târziu, am zis fără vlagă:

„Anarhia...”

„Asta nu-i guvernare, ci lipsa ei. V-am învăţat că ea precede orice guvernare. Acum înşiră cele şapte principii.”

„Ataşament faţă de persoana monarhului. Ataşament faţă de o dinastie în linie directă sau altă formă de succesiune. Ataşament faţă de monarhie. Ataşament faţă de un cod ce legitimează statul care guvernează. Ataşament faţă de lege şi numai de lege. Ataşament faţă de un comitet elector mai numeros sau mai puţin numeros, cu rol de legiuitor. Ataşament faţă de o abstracţiune concepută astfel încât să includă comitetul elector, alte organe care formează comitetul şi numeroase alte elemente, în cea mai mare parte ideale.”

„Acceptabil. Dintre acestea, care este prima formă, şi care este cea superioară?”

„Dezvoltarea e în ordinea dată, Maestre”, am răspuns eu. „Dar nu-mi aduc aminte să ne fi întrebat vreodată care este cea superioară.”

Maestrul Malrubius s-a aplecat în faţă, cu ochii arzând mai strălucitori decât cărbunii focului.

„Care e cea superioară, Severian?”

„Ultima, Maestre?”

„Adică ataşamentul faţă de o abstracţiune concepută astfel încât să includă comitetul elector, alte organe care formează comitetul şi numeroase alte elemente, în cea mai mare parte ideală?”

„Da, Maestre.”

„Severian, ce formă de ataşament arăţi tu faţă de

Entitatea Divină?”

N-am spus nimic. Poate că mă gândeam; dacă asta făceam, mintea îmi era mult prea năclăită de somn ca să-şi dea seama de propriile-i gânduri. În schimb, am devenit profund conştient de lumea fizică ce mă înconjura. Cerul de deasupra chipului meu, cu toată grandoarea sa, părea să fi fost făcut numai pentru mine, şi pentru ca numai eu să-l pot cerceta. Zăceam pe pământ ca pe o femeie, şi aerul însuşi care mă înconjura părea ceva la fel de minunat precum cristalul şi la fel de fluid ca vinul.

„Răspunde-mi, Severian.”

„Atunci prima, dacă e să răspund ceva.”

„Faţă de persoana monarhului?”

„Da, pentru că nu există succesiune.”

„Animalul care odihneşte lângă tine acum şi-ar da viaţa pentru tine. Ce fel de ataşament e cel pe care-l dovedeşte el faţă de tine?”

„Primul?”

Nu era nimeni acolo. M-am ridicat în capul oaselor. Malrubius şi Triskele dispăruseră, dar trupul meu părea cald într-o parte.

XXXIV

Dimineaţa

— Te-ai trezit, a zis Doctorul Talos. Sper că ai dormit bine?

— Am avut un vis ciudat, am spus, stând în capul oaselor şi uitându-mă în jur.

— Nu-i nimeni aici, în afară de noi.

Ca şi când ar fi liniştit un copil, Doctorul Talos mi i-a arătat pe Baldanders şi pe femeile adormite.

— Mi-am visat câinele – pe care l-am pierdut acum mulţi ani – că s-a întors şi s-a culcat lângă mine. Când m-am trezit, încă îi mai simţeam căldura trupului.

— Ai dormit lângă foc, a ţinut să-mi amintească Doctorul Talos. N-a fost nici un câine aici.

— Un bărbat, îmbrăcat cam aşa cum sunt eu îmbrăcat.

Doctorul Talos a clătinat din cap.

— L-aş fi văzut.

— Poate că ai aţipit.

— Doar aseară, la un moment dat. De două ronduri sunt treaz.

— Păzesc eu scena şi recuzita, dacă vrei să dormi şi tu puţin, i-am spus.

Adevărul e că mă temeam să mă întind la loc.

Doctorul Talos a părut să ezite, apoi a zis: „Ce drăguţ din partea ta”, şi imediat s-a întins pe pledul meu ud de rouă.

M-am aşezat pe scaunul lui, întorcându-l astfel încât să pot privi focul. O vreme, am rămas singur cu gândurile mele – am cugetat întâi la visul pe care-l avusesem, apoi la Gheară, măreaţa relicvă pe care şansa o adusese în mâinile mele. Am fost bucuros când Jolenta a început să se mişte şi în cele din urmă s-a ridicat şi şi-a întins mădularele planturoase spre cerul împroşcat cu roşu.

— Apă e? a întrebat ea. Vreau să mă spăl.

I-am spus că mi se păruse că Baldanders adusese apa pentru cină din direcţia crângului, iar ea a dat din cap şi a plecat să caute izvorul. Înfăţişarea ei mi-a tulburat gândurile; m-am pomenit trecându-mi privirile de la silueta ei care se îndepărta la cea a lui Dorcas, întinsă pe jos. Frumuseţea Jolentei era perfectă. A nici unei alte femei pe care am văzut-o vreodată în viaţă nu se poate compara cu a Jolentei – statura mândră şi înaltă a Theclei părea vulgară şi bărbătoasă, delicateţea bălaie a lui Dorcas la fel de slăbănoagă şi infantilă ca a Valeriei, fata uitată pe care o întâlnisem în Atriumul Timpului.

Dar nu mă simţeam atras de Jolenta aşa cum fusesem atras de Agia; n-o iubeam aşa cum o iubisem pe Thecla; şi nu doream intimitatea spiritului şi a sufletului ce se născuse între Dorcas şi mine, şi nici nu o credeam posibilă. Asemenea fiecărui bărbat care o vedea, o doream şi eu, dar aşa cum îţi doreşti o femeie pe care o vezi într-un tablou. Şi în timp ce o admiram, n-am putut să nu observ (aşa cum făcusem şi în seara dinainte, pe scenă) cât de împiedicat mergea, tocmai ea care părea atât de graţioasă când stătea întinsă. Coapsele acelea rotunde se frecau una de alta, carnea aceea minunată o trăgea în jos cu greutatea ei, încât Jolenta îşi ducea voluptatea aşa cum o altă femeie ar fi purtat un copil în pântec. Când s-a întors din crâng cu picuri de apă limpede lucindu-i în gene, şi la fel de pură şi perfectă precum arcul curcubeului, m-am simţit la fel de singur ca şi înainte.

— ... am spus că sunt fructe, dacă vrei. Doctorul mi-a

cerut să pun câteva deoparte, ca să avem ceva şi la micul dejun.

Avea o voce răguşită şi uşor gâfâită. Ca o muzică, aşa-mi părea.

— Iartă-mă, m-am scuzat eu. Mă gândeam la ceva. Da, aş vrea nişte fructe. Eşti foarte amabilă.

— Eu nu-ţi aduc, du-te şi ia-ţi singur. Acolo, în spatele armurii ăleia.

Armura cu pricina era de fapt făcută dintr-o ţesătură întinsă pe o structură de sârmă şi vopsită în argintiu. În spatele ei am găsit un coş vechi conţinând struguri, un măr şi o granată.

— Aş vrea şi eu ceva, a zis Jolenta. Strugurii ăia, cred.

I-am dat strugurii şi, gândindu-mă că poate Dorcas îşi va dori mărul, l-am pus lângă mâna ei, iar eu mi-am luat granata.

Jolenta a ridicat în sus strugurii.

— Crescuţi sub sticlă de grădinarul vreunui exultant – e prea devreme pentru cei naturali. Nu cred că viaţa asta de hălăduială va fi prea rea. În plus, primesc o treime din bani.

Am întrebat-o dacă mai călătorise şi înainte cu Doctorul şi uriaşul.

— Nu-ţi aminteşti de mine, nu-i aşa? Mi-am închipuit eu.

Şi-a aruncat o boabă de strugure în gură şi, din câte mi-am dat seama, a înghiţit-o întreagă.

— Nu, n-am mai călătorit. Am făcut o repetiţie, deşi cu fata aia băgată în poveste pe nepusă masă, a trebuit să schimbăm totul.

— Cred că eu am tulburat apele mai mult decât ea. Ea a fost pe scenă mult mai puţin decât mine.

— Da, însă tu îţi aveai locul tău acolo. Când am repetat, Doctorul Talos a interpretat şi rolurile tale pe lângă al său, şi-mi dădea mie şi replicile tale.

— Înseamnă că se aştepta să mă reîntâlnească.

Doctorul însuşi a ţâşnit în capul oaselor la aceste vorbe, aproape cu un pocnet. Avea aerul că era treaz de-a binelea.

— Desigur, desigur. Ţi-am spus la micul dejun unde vom fi şi, dacă n-ai fi apărut seara trecută, am fi prezentat „Scene

măreţe din...” şi am mai fi aşteptat o zi. Jolenta, acum n-ai să mai primeşti a treia parte din încasări, ci doar a patra – aşa e cinstit, să împărţim şi cu cealaltă femeie.

Jolenta a dat din umeri şi a mai înghiţit o boabă.

— Trezeşte-o, Severian. Trebuie să plecăm. Eu îl trezesc pe Baldanders, împărţim banii şi plecăm.

— Eu nu merg cu voi, am zis.

Doctorul Talos s-a uitat întrebător la mine.

— Trebuie să mă întorc în oraş. Am o treabă cu Ordinul Pelerinelor.

— Atunci poţi rămâne cu noi până ajungem la drumul principal. Pe el ajungi cel mai repede în oraş.

Poate pentru că s-a abţinut să mă iscodească, am simţit că ştie mai multe decât lăsa să se înţeleagă prin ceea ce spusese.

Ignorând discuţia noastră, Jolenta şi-a înghiţit un căscat şi a murmurat:

— Va trebui să mai trag un pui de somn până diseară, altfel ochii mei n-or să arate tot atât de bine pe cât ar trebui.

— Aşa voi face, am spus eu, dar când ajungem la drum, vă părăsesc.

Doctorul Talos se şi întorsese cu spatele, ca să-l trezească pe uriaş, scuturându-l şi lovindu-i umerii cu bastonul său subţire.

— Faci cum vrei, a spus el.

Dar n-aş fi putut spune dacă mie mi se adresase, ori Jolentei.

Am mângâiat-o pe Dorcas pe frunte şi i-am şoptit că trebuia s-o luăm din loc.

— Păcat că m-ai trezit. Tocmai visam cel mai minunat vis... Foarte amănunţit, foarte real.

— Şi eu... adică înainte să mă trezesc.

— Te-ai trezit de mult? Mărul ăsta-i pentru mine?

— Mă tem că e tot ce-ai să primeşti la micul dejun.

— E tot ce-mi trebuie. Uită-te la el, ce rotund e, ce roşu! Cum e vorba aia? „Roşu ca merele din...” Nu-mi amintesc. Vrei o muşcătură?

— Am mâncat deja. O granată.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama după petele de pe gura ta. Am crezut că ai supt sânge toată noaptea.

Probabil că am făcut o mutră şocată când a zis asta, pentru că s-a grăbit să adauge:

— Chiar arătai ca un liliac negru, aşa cum stăteai aplecat asupra mea.

Baldanders se ridica şi el în capul oaselor şi se freca la ochi cu pumnii, ca un copil nefericit. Dorcas i-a strigat peste foc:

— Îngrozitor să trebuiască să te trezeşti atât de devreme, nu-i aşa, gospodare? Şi tu visai?

— Fără vise, a răspuns Baldanders. Nu visez niciodată.

(Doctorul Talos s-a uitat la mine şi a clătinat din cap ca pentru a spune: *Foarte nesănătos*.)

— Îţi dau atunci de la mine. Severian spune că şi el are o grămadă.

Deşi părea complet treaz, Baldanders s-a holbat la ea:

— Tu cine eşti?

— Sunt...

Dorcas s-a răsucit speriată spre mine.

— Dorcas, am zis eu.

— Da, Dorcas. Nu-ţi aminteşti? Ne-am întâlnit aseară, în spatele cortinei. Tu... prietenul tău ne-a făcut prezentările şi mi-a spus că nu trebuie să-mi fie frică de tine, pentru că tu doar te prefaci că le faci rău oamenilor. În spectacol. I-am spus că înţeleg, pentru că Severian face lucruri îngrozitoare, dar în fapt e un om foarte bun. Dorcas s-a uitat din nou la mine: Îţi aduci aminte, Severian, nu-i aşa?

— Bineînţeles. Nu cred că trebuie să te neliniştească Baldanders doar pentru că a uitat. E masiv, ştiu, dar mătăhăloşenia lui e ca veşmântul meu fuliginos – îl face să arate mai rău decât este.

— Ai o ţinere de minte minunată, i-a spus Baldanders lui Dorcas. Mi-ar plăcea să-mi pot aminti totul aşa ca tine.

Vocea lui era ca rostogolitul unor bolovani.

În timp ce vorbeam, Doctorul Talos a scos cutia cu bani. A zornăit-o ca să ne întrerupă.

— Haideţi, prieteni, v-am promis o împărţeală dreaptă şi

echitabilă a încasărilor pentru spectacol şi, după ce isprăvim cu asta, e timpul s-o luăm din loc. Întoarce-te, Baldanders, desfă-ţi mâinile în poală. Sieur Severian, doamnelor, vă strângeţi şi Domniile Voastre în jurul meu?

Fără îndoială, băgasem de seamă că atunci când Doctorul vorbise mai înainte despre împărţirea câştigului de cu o seară înainte, pomenise răspicat despre împărţirea în patru părţi; dar presupusesem că, dintre noi, Baldanders, care părea sclavul lui, va fi cel care nu va primi nimic. Şi totuşi, acum, după ce-a scotocit în cutie, Doctorul Talos a aruncat un asimi strălucitor în mâinile uriaşului, mie mi-a dat un al doilea, lui Dorcas un al treilea, şi un pumn de oricalcuri Jolentei; apoi a început să împartă oricalcurile cu bucata.

— Aţi observat, fără doar şi poate, că până acum banii sunt din cei buni, ne-a spus el. Regret să vă informez că e un număr destul de mare de monede dubioase. După ce soiul neîndoielnic se isprăveşte, veţi primi câte o porţie şi din astea.

— Tu ţi le-ai şi luat pe-ale tale, Doctore? a întrebat Jolenta. Socotesc că şi noi s-ar fi cuvenit să fim prezenţi.

Preţ de o clipă, mâinile Doctorului Talos, care se repeziseră până atunci de la unul la altul, împărţind monedele, s-au oprit.

— Eu nu-mi iau partea din astea, a răspuns el.

Dorcas s-a uitat la mine ca pentru a-şi confirma judecata, apoi a şoptit:

— Nu mi se pare cinstit.

— Nu e cinstit, am zis eu. Doctore, ai avut un rol la fel de important în piesa de aseară ca oricare dintre noi, şi ai strâns şi banii, şi, din ceea ce-am văzut eu, ai pus la dispoziţie scena şi decorurile. Încât ar trebui să iei de două ori mai mult ca noi.

— Nu iau nimic, a zis Doctorul Talos încet.

Pentru prima oară îl vedeam stânjenit.

— E plăcerea mea să regizez ceea ce pot acum numi „trupa”. Am scris piesa pe care o jucăm şi, asemenea... (s-a uitat în jur, căutând parcă ceva cu care putea să compare)... armurii ăleia de colo, mi-am interpretat rolul. Sunt plăcerea mea lucrurile astea, şi de altă răsplată n-am nevoie. Acum,

prieteni, cred că aţi observat că nu mai avem destule oricalcuri ca să închidem din nou cercul. Mai precis, mai sunt doar două monede. Cine doreşte le poate cere pe amândouă, renunţând la un aes şi la firfiricile astea dubioase. Severian? Jolenta?

Oarecum spre surprinderea mea, Dorcas a anunţat:

— Le iau eu.

— Foarte bine. Nu mai stau să număr mărunţişul, vi-l dau cât o fi, şi-atât. Vă avertizez să fiţi atenţi când îl daţi mai departe. Există pedepse pentru asemenea bănuţi, deşi în afara Zidului... Ce-i asta?

Am urmat direcţia privirii lui şi am văzut un om în zdrenţe cenuşii venind spre noi.

XXXV

Hethor

Nu ştiu de ce trebuie să fie umilitor să primeşti un străin în timp ce stai aşezat pe pământ, dar aşa este. Amândouă femeile s-au ridicat în picioare în timp ce silueta cenuşie se apropia, şi la fel am făcut şi eu. Chiar şi Baldanders s-a ridicat greoi, încât atunci când nou-venitul a ajuns destul de aproape ca să ne auzim unii pe alţii, numai Doctorul Talos, care între timp reocupase singurul nostru scaun, a rămas aşezat.

Cu toate acestea, era greu de imaginat o figură mai puţin impresionantă. Mic de statură, cu haine mult prea largi pentru el, din care pricină părea şi mai mărunt. Bărbia tremurătoare îi era acoperită de ţepi de barbă; apropiindu-se, şi-a scos şapca soioasă, dezvăluind un cap pe care părul se împărţise de o parte şi de alta a scalpului, lăsând la vedere o linie şerpuitoare asemenea crestei unui burginot vechi şi murdar. Îl mai văzusem undeva, eram sigur de asta, dar mi-au trebuit câteva clipe până să-l recunosc.

— Domnilor, a zis el. Oo, domniţe şi domni ai creaţiei, femei cu bonete de mătase, cu părul ca mătasea, şi bărbaţi care conduc imperii şi armiile v-v-vrăjmaşilor F-f-fotosferei noastre! Turn trainic, aşa ca piatra de trainic, aşa ca stejarul

de trainic, stejarul care dă f-f-frunze noi după foc! Şi stăpânul meu, stăpânul meu întunecat, izbânda morţii, vicerege peste n-n-noapte! Îndelung am slujit pe corăbiile cu pânze de argint, cele cu o sută de catarge care se înălţau până la stele, eu plutind printre focurile lor, cu Pleiadele arzând dincolo de arboretul rândunicii, dar nicicând nu mi-a fost dat să văd pe vreunul ca tine! He-he-hethor mi-e numele, am venit să te slujesc, să-ţi răzuiesc noroiul de pe mantie, să-ţi ascut spada cea mare, s-s-să-ţi duc coşul cu ochii victimelor care se holbează în sus la mine, Maestre, ochi asemenea lunilor moarte ale lui Verthandi când se va fi stins soarele. Când se va fi stins soarele! Unde sunt ei atunci, strălucitorii actori? Cât vor arde torţele? M-m-mâinile de gheaţă vor să le apuce, dar cupele torţelor sunt mai reci decât orice gheaţă, mai reci decât tăria care face ca lacul să spumege. Unde este imperiul, unde-s Armiile Soarelui, cu lăncile lor lungi şi stindardele aurii? Unde sunt femeile cu părul ca mătasea, pe care le-am iubit nu mai târziu de noaptea t-t-trecută?

— Înţeleg că ne-ai fost spectator, a zis Doctorul Talos. Sunt alături de tine în dorinţa de a vedea din nou spectacolul. Dar nu vom putea să-ţi satisfacem dorinţa decât diseară, vreme la care trag nădejde să fim la oarece distanţă de-aici.

Hethor, pe care-l întâlnisem în faţa temniţei unde fusese închis Agilus şi care venise împreună cu omul acela gras, cu femeia cu ochi flămânzi şi toţi ceilalţi, nu părea să-l fi auzit pe Doctorul Talos. Se uita fix la mine, aruncând câte o ocheadă lui Baldanders şi lui Dorcas.

— Te-a rănit, nu-i aşa? Te-ai zvârcolit, zvârcolit. Te-am văzut cu sângele c-c-curgând, roşu ca ofranda Rusaliilor. Ce-onoare pentru tine! Şi tu îl serveşti, iar m-m-menirea ta e mai nobilă decât a mea.

Dorcas a clătinat din cap şi şi-a ferit faţa. Uriaşul nu făcea altceva decât să se holbeze. Doctorul Talos a spus:

— Cu siguranţă ai priceput că ceea ce-ai văzut a fost doar un spectacol de teatru.

(Îmi amintesc că mi-am spus atunci că, dacă cei mai mulţi dintre spectatori ar fi nutrit această idee cu mai multă convingere, ne-am fi trezit în faţa unei dileme stânjenitoare

atunci când Baldanders sărise de pe scenă.)

— Î-î-înţeleg mai mult decât crezi, eu, bătrânul căpitan, bătrânul locotenent, bătrânul b-b-bucătar în vechea lui bucătărie, pregătind fiertură pentru animalele de casă pe moarte! Stăpânul meu este real, dar unde ţi-s armiile? Real, şi unde ţi-s imperiile? Oare curge sânge mincinos dintr-o rană adevărată? Unde-ţi este puterea când sângele se va fi dus, unde e lucirea părului mătăsos? Îi v-v-voi prinde într-o cupă de sticlă, eu, bătrânul c-c-căpitan de pe bătrâna c-c-corabie poticnită, cu echipajul ei care se vede negru pe pânzele ca argintul, şi C-c-calea Laptelui în spatele ei.

Poate că ar trebui să spun aici că, la vremea respectivă, n-am prea dat atenţie vălmăşagului de vorbe poticnite ale lui Hethor, deşi memoria mea de neşters îmi îngăduie să le reproduc acum pe hârtie. Vorbărie de marinar, cu o ploaie de stropi fini răzbind printre ştirbeniile din gura lui. Cu mintea sa greoaie, Baldanders poate că înţelegea ceva din dondăneala lui. În ceea ce-o privea pe Dorcas, eram sigur că bătrânul îi provoca o asemenea repulsie, încât nu prea auzea ce spune. Ne-a întors spatele, aşa cum ar întoarce spatele oricine mormăielilor şi trosniturilor de oase atunci când un alzabo sfârtecă o carcasă; cât despre Jolenta, ea nu asculta nimic din ce n-o privea pe ea.

— Poţi vedea şi singur că tânăra nu a păţit nimic, a zis Doctorul Talos, ridicându-se şi punând deoparte cutia cu bani. Îmi face întotdeauna plăcere să stau de vorbă cu cineva care ne apreciază evoluţia scenică, dar mă tem că avem treabă. Trebuie să împachetăm. Prin urmare, vrei te rog să pleci?

Acum că discuţia se desfăşura numai cu Doctorul Talos, Hethor şi-a pus şăpculia pe cap, trăgând-o în jos până când aproape şi-a acoperit ochii.

— Împachetare? La aşa ceva nimeni nu se pricepe mai bine decât mine, bătrânul supraveghetor de încărcare, bătrânul negustor de aprovizionare şi steward, bătrânul hamal stivuitor. Cine altul să pună boabele înapoi pe c-c-cocean, să vâre puiul înapoi în g-g-găoace? Cine să strângă fluturele de noapte cu aripile sale solemne, mari fiecare cât o pânză de c-c-corabie, înapoi în c-c-coconul atârnând, lăsat

deschis ca un sarcofag? De dragul stăpânului aş face-o, de dragul stăpânului o voi face. Şi-l urmez oriunde, oriunde se va d-d-duce.

Am dat din cap, neştiind ce să spun. Tocmai în acel moment, Baldanders – care, din cât se părea, prinsese câte ceva din aluziile la împachetare, chiar dacă restul trecuse pe lângă urechile lui – a cules de pe scenă o cortină de fundal şi s-a apucat s-o înfăşoare în jurul suportului ei. Hethor a sărit pe scenă cu o agilitate neaşteptată, ca să strângă decorul de la încăperea Inchizitorului şi firele proiectorului. Doctorul Talos s-a răsucit spre mine ca pentru a spune: *La urma urmei*, *tu răspunzi de el*, *aşa cum răspund eu de Baldanders*.

— Sunt mulţi ca el, i-am zis eu. Suferinţa le face plăcere şi vor să se asocieze cu de-alde noi la fel cum un bărbat normal ar dori să stea în preajma lui Dorcas şi a Jolentei.

Doctorul a încuviinţat din cap:

— Ce să zic? Nu-i greu să-ţi imaginezi un servitor ideal care slujeşte doar din dragoste pentru stăpânul său, aşa cum îţi poţi imagina un ţăran ideal care, din dragoste pentru natură, să nu-şi dorească altceva decât să sape pământul, sau o farfuză ideală care-şi cască picioarele de douăşpe ori pe noapte doar pentru că-i place să se copuleze. Dar asemenea creaturi fabuloase nu se întâlnesc în realitate.

În mai puţin de un rond eram pe drum. Micul nostru teatru încăpea cum nu se poate mai bine într-o teleagă cât toate zilele, făcută din piese ale scenei, iar Baldanders, care punea în mişcare această maşinărie, mai ducea în spinare şi alte câteva catrafuse ce nu mai avuseseră loc înăuntru. Doctorul Talos se afla în fruntea cetei, urmat de Dorcas, Jolenta şi de mine, iar Hethor venea după Baldanders, la vreo sută de paşi în spatele nostru.

— E ca mine, mi-a spus Dorcas, uitându-se peste umăr. Iar Doctorul e ca Agia, dar nu aşa de rău ca ea. Îţi aminteşti? N-a izbutit să mă alunge, iar până la urmă ai convins-o să nu se mai ostenească atâta.

Îmi aminteam, şi-am întrebat-o de ce ne urmase cu atâta încăpăţânare.

— Eraţi singurii oameni pe care-i cunoşteam. Mai mult mă temeam de singurătate decât de Agia.

— Vasăzică *te temeai* de Agia.

— Da, foarte tare. Şi încă mi-e teamă. Dar... nu ştiu unde am fost până acum, cred însă că am fost singură, oriunde m-am aflat. O vreme foarte lungă. Nu mai voiam asta. N-ai să înţelegi – şi n-o să-ţi placă – dar...

— Da?

— Chiar dacă m-ai fi urât la fel de mult pe cât mă ura Agia, tot te-aş fi urmat.

— Nu cred că Agia te ura.

Dorcas şi-a ridicat ochii spre mine, şi încă şi acum văd faţa aceea dulce a ei, la fel de limpede de parcă s-ar reflecta în fântâna liniştită a cernelii stacojii. Poate că era puţin prea suptă şi palidă, prea copilăroasă pentru a se spune că era o mare frumuseţe; dar ochii erau rupţi din bolta azurie a cine ştie cărei lumi tainice care aştepta Omul; puteau rivaliza cu ai Jolentei.

— Mă ura, a murmurat Dorcas. Acum mă urăşte încă şi mai mult. Îţi aminteşti cât erai de ameţit după luptă? Nu te-ai uitat nici o clipă în urmă când te-am dus de acolo. Eu m-am uitat şi i-am văzut chipul.

Jolenta se plângea Doctorului Talos din pricină că trebuia să meargă pe jos. Ne-am pomenit că vocea adâncă, mată, a lui Baldanders răsună chiar în spatele nostru:

— O să te duc eu.

Jolenta s-a uitat peste umăr spre el.

— Ce? Călare pe tot mormanul ăsta?

El n-a răspuns.

— Când spun că vreau să nu mai merg pe jos, nu vreau să spun, aşa cum pari să gândeşti, să merg ca un măscărici în cârca ta.

În mintea mea, l-am văzut pe uriaş consfinţind trist cu o mişcare a capului.

Jolenta se temea să nu arate ca o caraghioasă, şi ceea ce urmează să scriu acum va suna cu adevărat caraghios, cu toate că întru totul adevărat. Dumneata, cititorul meu, poţi să râzi pe socoteala mea. În acea clipă mi-am dat seama cât

eram de norocos, cât de norocos fusesem de când părăsisem Citadela. Ştiam că Dorcas mi-e prietenă – mai mult decât o iubită, un companion adevărat, deşi eram împreună de numai câteva zile. Călcătura grea a uriaşului din spatele meu mă făcea să mă gândesc la mulţimea de oameni care hălăduiesc de unii singuri pe Urth. Am înţeles atunci (sau aşa credeam) de ce Baldanders a ales să i se supună Doctorului Talos, punându-şi teribila forţă în slujba lui pentru a împlini tot ce-i cerea acesta.

O atingere pe umăr m-a trezit din reveria mea. Era Hethor, care-şi părăsise locul din coada şirului şi se apropiase neauzit.

— Maestre, a zis el.

I-am cerut să nu-mi spună aşa, explicându-i că eram doar o calfă în ghilda mea şi probabil nu voi ajunge niciodată maestru.

A dat umil din cap. Printre buzele lui întredeschise am văzut că incisivii îi erau rupţi.

— Stăpâne, încotro mergem?

— Dincolo de poartă, i-am răspuns eu şi imediat m-am gândit că spusesem asta pentru că voiam ca Hethor să-l urmeze pe Doctorul Talos, nu pe mine.

Adevărul e că-mi stăruia în minte frumuseţea neobişnuită a Ghearei şi-mi spuneam ce minunat ar fi s-o duc cu mine în Thrax, în loc de a-mi îndrepta paşii spre centrul oraşului Nessus. Am arătat spre Zid, care acum se înălţa în depărtare aşa cum poate se înalţă zidurile unei fortăreţe obişnuite în faţa ochilor unui şoarece. Negru ca vârfurile întunecate ale norilor de furtună, iar în jurul crestei se vedeau câţiva norişori.

— Îţi duc eu spada, stăpâne.

Oferta părea făcută cu sinceritate, dar tot mi-a amintit că acel complot urzit împotriva mea de Agia şi fratele ei se născuse din dorinţa lor de a pune mâna pe *Terminus Est*. Astfel că i-am zis pe un ton ce nu admitea replică:

— Nu. Nici acum, nici altcândva.

— Mi-e milă de tine, stăpâne, văzându-te cum mergi cu ea pe umăr. Trebuie să fie foarte grea.

Tocmai îi spuneam, fără a minţi, că nu era atât de grea pe cât părea, când, ocolind o colină, am văzut la vreo jumătate de leghe în faţa noastră un drum drept care ducea până la o deschizătură în Zid. Pe drum se îngrămădeau care, furgoane şi felurite alte vehicule, şi toate păreau pitice în faţa Zidului şi a porţii înalte; oamenii semănau cu nişte căpuşe, iar animalele cu nişte furnici ce trăgeau firimituri. Doctorul Talos s-a răsucit, mergând acum cu spatele, şi a arătat spre Zid cu mândrie, de parcă el l-ar fi construit:

— Cred că unii dintre voi nu l-au văzut. Severian? Doamnelor? Aţi fost vreodată în preajma lui?

Chiar şi Jolenta a clătinat din cap, iar eu am zis:

— Nu. Am trăit până acum atât de aproape de centrul oraşului, încât Zidul nu arăta decât ca o linie întunecată la orizontul nordic, şi-asta când ne uitam din încăperea cu acoperiş de sticlă din vârful turnului nostru. Sunt uimit, trebuie să recunosc.

— Cei din vechime se pricepeau să construiască, nu-i aşa? Ia gândiţi-vă – după atâtea milenii, toată zona aceasta deschisă pe care am străbătut-o astăzi poate fi folosită pentru creşterea oraşului. Dar Baldanders dă din cap. Oare nu vezi, dragul meu pacient, că toate aceste tufe şi aceste pajişti îmbietoare printre care am trecut în drumul nostru în această dimineaţă vor fi într-o bună zi înlocuite de clădiri şi străzi?

— Ei nu au încuviinţat creşterea oraşului Nessus, a spus Baldanders.

— Desigur, desigur. Sunt convins că ai fost acolo şi ştii tot ce s-a întâmplat. Doctorul ne-a făcut semn cu ochiul. Baldanders e mai în vârstă decât mine şi îşi închipuie că ştie totul. Uneori.

În curând am ajuns la vreo sută de paşi de drum, iar atenţia Jolentei a fost complet acaparată de trafic.

— Dacă se poate închiria o lectică, trebuie să-mi închiriezi una, i-a spus ea Doctorului Talos. N-o să pot juca diseară dacă sunt nevoită să merg toată ziua pe jos.

Doctorul a clătinat din cap:

— Uiţi că n-am bani. Dacă vezi o lectică şi vrei s-o închiriezi, n-ai decât s-o faci. Dacă nu poţi apărea pe scenă

diseară, te poate înlocui dublura ta.

— Dublura mea?

Doctorul a făcut semn către Dorcas.

— Sunt sigur că e nerăbdătoare să încerce rolul principal, şi o va face cu măiestrie. De ce crezi că i-am dat voie să ni se alăture şi să-şi ia partea din câştig? Trebuie să rescriu mai puţin decât dacă am avea două femei.

— Ea o să plece cu Severian, netotule. Nu zicea el azi-dimineaţă că se întoarce să caute... Jolenta s-a răsucit spre mine, şi furia o făcea mai frumoasă ca oricând înainte: Cum le-ai zis ălora? Mantile?

— Pelerine.

Auzindu-mă, un bărbat care călărea pe un mericip la marginea traficului de oameni şi animale şi-a strunit căluţul şi s-a răsucit către noi.

— Dacă le cauţi pe Pelerine, a zis el, drumul tău e şi al meu – dincolo de porţi, nu înspre oraş. Au trecut pe drumul ăsta noaptea trecută.

Am grăbit pasul ca să-l prind de partea din faţă a şeii şi l-am întrebat dacă era sigur de ceea ce-mi spusese.

— M-am trezit când clienţii de la hanul în care dormeam s-au repezit în stradă să primească binecuvântarea lor, a răspuns omul călare pe mericip. M-am uitat pe geam afară şi le-am văzut procesiunea. Servitorii lor duceau icoane înfăţişând Curtea Cerească, luminate de lumânări dar purtate cu capul în jos, iar preotesele înseşi îşi sfâşiaseră veşmintele. Chipul bărbatului, prelung, ridat, vesel, s-a lărgit într-un zâmbet strâmb: Nu ştiu ce s-a-ntâmplat, a continuat el, dar poţi să mă crezi pe cuvânt – plecarea lor era impresionantă şi fără tăgadă – aşa zice ursul despre petrecăreţii la iarbă verde, ştii vorba.

Doctorul Talos i-a şoptit Jolentei:

— Cred că îngerul agoniei de colo şi dublura ta vor mai rămâne o vreme cu noi.

După cum s-a dovedit, greşea doar pe jumătate. Fără îndoială că Domniile Voastre, care aţi văzut Zidul de multe ori şi poate că aţi trecut prin una sau alta dintre porţi, vă veţi

pierde răbdarea acum; dar înainte să continui această poveste a vieţii mele, găsesc că, pentru propria mea linişte, trebuie să scriu câteva cuvinte despre el.

Despre înălţimea lui v-am vorbit. Cred că puţine specii de păsări s-ar avânta peste el. Vulturul şi marele teratornis-de-munte, poate şi gâştele sălbatice şi suratele lor; şi alte câteva. Când am ajuns la baza lui, eram deja pregătit pentru o asemenea înălţime: Zidul se tot aflase în faţa ochilor noştri timp de multe leghe, şi nimeni dintre cei care-l vedeau, cu norii mişcându-se pe peretele său asemenea valurilor pe suprafaţa unui lac, nu putea să nu-şi dea seama de înălţimea sa. E făcut din metal negru, asemenea zidurilor Citadelei, şi din această pricină mie unul mi se păruse mai puţin înspăimântător – clădirile pe care le văzusem în oraş erau construite din piatră şi cărămidă, încât acum, când dădeam peste materia pe care o cunoşteam din cea mai fragedă pruncie, nu era câtuşi de puţin un lucru neplăcut.

Dar a păşi pragul acelei porţi era ca şi cum intrai într-o mină, şi nu mi-am putut stăpâni un tremur. Observându-i pe cei din jurul meu, aş fi zis că şi ei aveau acelaşi simţământ, în afară de Doctorul Talos şi Baldanders. Dorcas mi-a strâns şi mai tare mâna, iar Hethor şi-a lăsat capul în piept. Jolenta părea să caute apărare la Doctor, cu care tocmai se ciondănise; dar cum el n-a luat-o în seamă când ea l-a atins pe braţ, şi continua să meargă ţanţoş înainte şi să izbească în pavaj cu bastonul, aşa cum făcuse şi în zona luminată de soare, ea s-a îndepărtat de el şi, spre surprinderea mea, a apucat scara bărbatului călare pe mericip.

Laturile porţii se înălţau mult deasupra noastră şi erau străpunse din loc în loc de ferestre făcute dintr-un material mai gros dar mai limpede decât sticla. În spatele acestor ferestre se puteau vedea siluete mişcătoare de femei şi bărbaţi, şi de creaturi care nu erau nici bărbaţi şi nici femei. Cred că erau cacogeni, fiinţe pentru care avernele erau ceea ce sunt gălbenelele sau margaretele pentru noi. Alte siluete păreau a fi nişte fiare ce aduceau prea mult cu oamenii, încât capete încornorate ne urmăreau cu ochi mai mult decât înţelepţi, şi guri ce păreau să vorbească lăsau la vedere dinţi

asemenea unor cuie sau cârlige. L-am întrebat pe Doctorul Talos ce creaturi erau acelea.

— Soldaţi, mi-a răspuns el. Pandurii Autocratului.

Jolenta, pe care teama o făcea să-şi lipească latura unuia dintre sânii ei generoşi de coapsa bărbatului călare pe mericip, a şoptit:

— A cărui sudoare e aur pentru supuşii săi.

— Chiar în Zid, Doctore?

— Ca şoarecii. În ciuda grosimii sale nemaipomenite, e ca un fagure peste tot – aşa mi s-a spus. În coridoarele şi galeriile sale sălăşluieşte o armie de miriade de soldaţi, gata să-l apere aşa cum termitele îşi apără muşuroaiele de pământ, mari cât un taur, din pampasul de la miazănoapte. E a patra oară că eu şi Baldanders trecem prin el, pentru că o dată, aşa cum ţi-am povestit, am venit în sud, intrând în Nessus prin această poartă şi ieşind un an mai târziu prin poarta care se numeşte a Plângerii. Iar de curând ne-am întors din sud, cu puţinul pe care l-am câştigat acolo, intrând prin cealaltă poartă sudică, cea a Preamăririi. În toate aceste treceri am văzut Zidul dinăuntru, aşa cum îl vezi şi tu acum, şi chipurile acestor sclavi ai Autocratului s-au îndreptat asupra noastră. Nu am nici o îndoială că printre ei se află mulţi care caută anumiţi răufăcători şi că, dacă l-ar zări pe cel pe care-l caută, s-ar repezi afară şi ar pune laba pe el.

La aceste vorbe, bărbatul de pe mericip (al cărui nume era Jonas, după cum am aflat mai pe urmă) a spus:

— Să-mi fie cu iertare, optimatule, dar am auzit fără să vreau ce-ai spus. Pot să te luminez şi mai mult, dacă doreşti.

Doctorul Talos mi-a aruncat o privire cu ochii lui sclipitori.

— Vai, dar ar fi o adevărată plăcere, însă trebuie să punem o clauză. Vom vorbi numai despre Zid şi despre cei care locuiesc înăuntrul lui. Ceea ce înseamnă că nu-ţi vom pune nici o întrebare legată de persoana ta. Iar tu, aşijderea, vei avea aceeaşi bună învoială faţă de noi.

Străinul şi-a împins pe ceafă pălăria boţită şi atunci am văzut că acolo unde ar fi trebuit să fie mâna dreaptă, omul avea un mecanism ingenios, din oţel, cu articulaţii.

— M-ai înţeles mai bine decât voiam eu, cum a spus omul

când s-a uitat în oglindă. Recunosc că mă gândisem să te întreb de ce-ai pornit la drum cu carnifexul şi de ce această doamnă, cea mai frumoasă pe care am văzut-o vreodată, umblă pe jos în colbul ăsta.

Jolenta a dat imediat drumul scării de la şa, spunând:

— Eşti sărac, gospodare, după cum arăţi, şi nici tânăr nu mai eşti. Nu se cade câtuşi de puţin să pui întrebări care mă privesc.

Chiar şi în umbra porţii am văzut roşeaţa care a cuprins obrajii străinului. Ea spusese numai adevărul. Hainele lui erau ponosite şi murdare de drum, dar nu soioase ca ale lui Hethor. Vânturile îi înăspriseră chipul trecut. Cât am mai făcut noi vreo doisprezece paşi, n-a scos un cuvânt, dar în cele din urmă a glăsuit. Vocea îi era egală, nici piţigăiată, nici gravă, dar trădând un umor sec:

— În vremurile de demult, mai-marii acestei lumi nu se temeau de nimeni, doar de propriii supuşi, şi pentru a se apăra împotriva lor au construit o mare fortăreaţă în vârful dealului la miazănoapte de oraş. Pe atunci nu se numea Nessus, căci râul nu era otrăvit. Ridicarea citadelei i-a mâniat pe mulţi oameni, pentru că ei gândeau că e dreptul lor să-şi ucidă stăpânii dacă aşa voiau. Alţii însă s-au urcat în navele lor, zburând de la o stea la alta şi întorcându-se cu avuţii şi ştiinţă. Odată s-a întors o femeie care nu strânsese drept avuţie nimic altceva decât un pumn de boabe de fasole neagră.

— Aha, a zis Doctorul Talos. Eşti un povestitor profesionist. Ar fi fost bine să ne spui asta de la bun început, căci şi noi, aşa cum poate ţi-ai dat seama, suntem un fel de povestitori.

Jonas a clătinat din cap.

— Nu, asta e singura poveste pe care o ştiu – vorba vine. S-a uitat în jos spre Jolenta şi a întrebat: Pot să continui, prea-minunată între femei?

Atenţia mi-a fost atrasă de lumina zilei ce ne stătea înainte şi de dezordinea ce părea să fi cuprins vehiculele care se încurcau unele pe altele pe drum, întrucât multe dintre ele voiau să se întoarcă îndărăt, iar vizitiii îşi biciuiau animalele

înhămate şi izbeau cu biciul în dreapta şi-n stânga, pentru a-şi croi drum.

— ... a arătat boabele stăpânilor oamenilor şi le-a spus că, dacă nu i se dă ascultare, le va arunca în mare şi astfel va pune capăt lumii. Mai-marii au prins-o şi au sfârtecat-o în bucăţi, căci domnia lor era de-o sută de ori mai puternică decât a Autocratului nostru.

— Fie să apuce să vadă Soarele Nou, a murmurat Jolenta.

Dorcas m-a strâns mai tare de braţ şi m-a întrebat:

— De ce sunt atât de speriaţi?

Apoi a ţipat şi şi-a îngropat faţa în mâini, când capătul de fier al unei plesne i-a şfichiuit obrazul. Mi-am făcut loc pe lângă capul mericipului, am prins glezna căruţaşului care-o lovise şi l-am tras jos de pe capră. Între timp, poarta se umpluse de urlete şi înjurături, de ţipetele celor răniţi, de mugetele animalelor speriate; iar dacă străinul şi-a continuat povestirea, eu unul n-am mai auzit-o.

Căruţaşul pe care-l trăsesem de pe capră o fi murit imediat. Pentru că dorisem s-o impresionez pe Dorcas, sperasem să pot executa tortura pe care noi o numim *două caise*; dar el căzuse sub picioarele călătorilor şi sub roţile grele ale carelor. Chiar şi ţipetele lui se pierduseră.

Aici mă opresc, după ce te-am dus, iubite cititorule, de la o poartă la alta – de la poarta încuiată şi învăluită în negură a necropolei noastre, până la această poartă cu fuioarele ei de fum unduitoare, poarta aceasta care poate că e cea mai mare din toate câte există. Intrând prin acea primă poartă, am păşit pe drumul care m-a adus la această a doua poartă. Şi cu siguranţă că atunci când am păşit peste pragul acestei a doua porţi, am început iarăşi să păşesc pe un drum nou. Mergând înainte de la poarta cea mare, însemna să rămân multă vreme în afara Oraşului Nepieritor şi printre pădurile, pajiştile, munţii şi junglele de la miazănoapte.

Aici mă opresc. Cititorule, dacă nu vrei să mă însoţeşti mai departe, nu te pot condamna. Drumul nu e uşor.

Anexă

Notă despre traducere

Redând în engleză această carte scrisă iniţial într-o limbă care încă nu s-a inventat, m-aş fi putut scuti de multă bătaie de cap dacă aş fi născocit tot felul de termeni; dar nu am făcut acest lucru. Astfel că, în multe cazuri, am fost obligat să înlocuiesc noţiuni încă nedescoperite cu cele mai apropiate echivalenţe existente în secolul XX. Cuvinte precum *peltast*, *androgin* şi *exultant* sunt asemenea înlocuitori, iar rostul lor este mai degrabă sugestiv decât definitoriu. Termenul de *metal* este de obicei – nu de fiecare dată – folosit pentru a desemna o substanţă de genul celei pe care cuvântul respectiv o sugerează în mintea cititorului contemporan.

Când manuscrisul face referire la specii de animale ce rezultă din manipulare biogenetică sau prin importarea de animale de prăsilă din universul extrasolar, am folosit fără rezerve denumirea unei specii asemănătoare dispărute. (Severian chiar pare să-şi închipuie uneori că a fost readusă la viaţă o specie dispărută.) Natura animalelor de călărie şi cărăuşie este adeseori neclară în textul original. Am avut scrupule în a numi aceste animale cai, deoarece sunt sigur că termenul nu este întocmai corect. „Destrierii” din *Cartea*

Soarelui Nou sunt neîndoielnic mult mai iuţi şi mai rezistenţi decât armăsarii pe care-i ştim noi, iar iuţeala celor folosiţi în scopuri militare pare potrivită pentru lansarea unor atacuri ale cavaleriei împotriva duşmanilor ajutaţi de armament dotat cu energie înaltă.

Latina este folosită o dată sau de două ori pentru a indica faptul că inscripţiile şi alte texte de acelaşi gen sunt scrise într-o limbă pe care Severian pare să o considere învechită. Nu am de unde şti cum era limba respectivă în realitate.

Celor care au studiat înaintea mea lumea postistorică, şi în special acelor colecţionari – prea numeroşi pentru a-i numi aici – care mi-au îngăduit să studiez artefacte ce au supravieţuit timp de atâtea secole din viitor, şi mai ales celor care mi-au îngăduit să vizitez şi să fotografiez cele câteva clădiri dispărute ale erei, le sunt extrem de recunoscător.

G. W.

Glosar

ABAIA – unul dintre marii monştri de pe Urth, o creatură acvatică malefică

AES – monedă mică de alamă, bronz sau cupru, folosită în Commonwealth

AGATHODAIMON – divinitate benefică

AGUTI – animal mic asemănător iepurelui

ALZABO – animal de origine extraterestră care împrumută personalitatea prăzii pe care o devoră

AMSCHASPANT – termen ce denumeşte o fiinţă intermediară între Increat şi Om, echivalentă îngerilor (în mitologia persană, Amesha Spentas sunt cele şapte divinităţi care luptă de partea binelui)

ANACRIZĂ – interogatoriu însoţit de tortură

ANAGNOST – cel care citeşte cu voce tare

ARCTOTHER – creatură folosită pentru jocuri sângeroase în Turnul Ursului; la origine, cuvântul desemnează o specie preistorică de urşi

ARMIGER – membru al unei caste de războinici, inferioare celei a exultanţilor şi superioare celei a optimaţilor

ARMIGETĂ – femeie din casta armigerilor

ASCIENI – invadatori dinspre nord ai Commonwealth-ului

ASIMI – monedă de argint folosită în Commonwealth

ATROX (pl. atrocşi) – felină de dimensiuni mari care

trăieşte în pampasul Commonwealth-ului

AVERNĂ – o floare asemănătoare cu trandafirul, de origine extraterestră, care creşte în Grădinile Botanice din Nessus, folosită ca armă letală de monomahiştii de pe Câmpia Sangvinară (petalele ei ascuţite şi deosebit de otrăvitoare sunt aruncate precum nişte pumnale în luptă)

BADELERĂ – sabie cu tăiş scurt, lat, curbat ca un iatagan, cu o gardă în forma de S

BALMACAN – haină scurtă, din ţesătură de lână aspră

BARILAMBDĂ – ierbivor primitiv din Paleocen

BRAQUEMAR – sabie cu gardă simplă şi lamă lată, scurtă, cu două tăişuri

BURGINOT – coif cu o creastă longitudinală rotunjită

CACOGENI – fiinţe degenerate, de etnie incertă

CARACĂ – corabie de dimensiuni mari, cu catargul principal foarte înalt

CARNIFEX - călău

CASA ABSOLUTĂ – locul din care Autocratul cârmuieşte Commonwealth-ul

CATAFRACT – soldat îmbrăcat în armură de zale completă

CHATELAINE – titlu purtat de femeile care aparţin castei exultanţilor

CHILIARH – comandant a o mie de militari

CHRISOS – monedă de aur folosită în Commonwealth

COMMONWEALTH – naţiunea de pe Urth

CONCILIATORUL – figură mesianică din istoria Commonwealth-ului

DEFENESTRAŢIE – aruncarea afară pe fereastră a unei persoane care este executată

DESTRIER – cal de tracţiune de talie foarte mare

DOL – câine sălbatic asiatic, asemănător cu lupul

DIATRIMĂ – specie de struţ ucigaş, una din speciile de animale de luptă crescute în Turnul Ursului; la origine, specie de păsări rapace din Paleocen

DIMARHI („cei care luptă în două feluri”) – poliţia şi totodată trupele de luptă ale arhontelui

DOMNICELLAE – preoteasă a Pelerinelor

EIDOLON – spectru, nălucă

EREBUS – demon de gheaţă

ESTRAPADĂ – formă de tortură în care condamnatul este legat de mâini şi de picioare cu o frânghie, este tras la o mare înălţime de unde este lăsat brusc să cadă

EXTERNI – străini, născuţi pe Urth în afara hotarelor Commonwealth-ului

EXULTANT – membru al celei mai înalte şi mai vechi caste sociale dintre cele şapte ale Commonwealth-ului

FLAGAE – creaturi eterice luminiscente, văzute în oglinzile din Sala Înţelesului

FULGURATOR – „tehnician” care pune în funcţiune aparatele de tortură bazate pe electricitate

GENICON – partener sexual imaginar

GLIPTODON – cvadruped preistoric, asemănător cu tatuul

GNOMON – ţăruş sau stâlp care indică ora după umbra aruncată pe o suprafaţă marcată

GOWDALIA – un fel de trident pentru prinsul peştilor

HESPERORNIS – struţ preistoric, care se hrănea cu peşte

HIPARH – comandantul unei xenagii de cavalerie

HYPOGEON – v. Increatul

INCREATUL – unul dintre numele sub care este cunoscută Puterea Supremă; alte nume sub care apare: Numen, Pancreator, Judecător Suprem

IPOSTAZE – esenţele divine care alcătuiesc Increatul

KETEN – un tip de halebardă

KRAKEN – monstru marin legendar despre care se spune că popula coastele Norvegiei

LECHWE – specie de antilopă

LIEGE („senior”) – formulă de adresare

MADAME – formulă de adresare

MARGAI – specie de pisică sălbatică

MASTIF – specie de câine de luptă crescut în Turnul Ursului

MEGATERIE – animal de talie mare întâlnit uneori în Commonwealth

MERICIP – specie de cal de talie mică, folosit pentru călărie în Commonwealth

METAMINODON – rinocer fără corn, folosit ca animal de că-

lărie în Nessus

MONOMAHIE – luptă prin duel cu diferite arme

MONOMAHIST – cel care la parte la monomahie în calitate de combatant

MUNI – înţelept

NAVĂ *VOLANT* – un tip de aparat de zbor cu aripi

NENUFAR – nufăr albastru din apele râului Gyoll

NESSUS, ORAŞUL NEPIERITOR – îşi trage numele de la centaurul Nessus din mitologia greacă, ucis de Heracle pentru că a încercat să-i violeze soţia. Înainte de a muri, centaurul îi dăruieşte femeii câteva picături din sângele său otrăvit, care, pasămite, ar avea darul să-i aducă înapoi soţul, dacă ar înşela-o. Dar odată îmbibat în hainele lui Heracle, otrava îi arde eroului trupul, ucigându-l.

ONAGRU – măgar sălbatic

OPTIMAT – membru al castei negustorilor bogaţi, inferioare celei a armigerilor şi superioare celei a gloatei

OREODONT – animal ierbivor preistoric

ORICALC – monedă de alamă folosită în Commonwealth

ORIFLAMĂ – tip de stindard

OUBLIETTE – temniţă din subteranele Turnului Matachin

PALFRENIER – rândaş

PANDURI – soldaţi de statură şi forţă neobişnuite

PARACOITĂ – parteneră într-o relaţie sexuală

PELTAST – tip de soldat în Nessus

PELYCOSAUR – reptilă preistorică din Permian

SYHOPOMPOS – călăuza sufletelor spre lumea subpământeană unde se află morţii

ROND – unitate de măsură a timpului, echivalent cu perioada în care o santinelă face de serviciu: a zecea parte dintr-o noapte, sau aproximativ o oră şi 15 minute.

SABRETAŞ – geantă de piele atârnată de centiron

SAROS – unitate de timp cu o durată de 18 ani, 10 zile şi 16 ore

SCOPOLAGNĂ – femeie a cărei înfăţişare exercită o atracţie sexuală extremă

SIEUR – formulă de adresare

SIMARĂ – rochie lungă

SMILODON – un fel de tigru ce populează pampasul Commonwealth-ului

TERATORNIS – pasăre asemănătoare cu un condor, dar mai mare

THALAMEG – corabie dotată cu cabine

THEOANTHROPOS – divinitate care este şi Dumnezeu, şi om

THYLACODON – oposum primitiv

TIACINĂ – animal sălbatic care mişună pe străzile oraşului Nessus

TOKOLOŞ – spirit rău

TOLOS – clădire circulară acoperită cu o cupolă, sau cupola însăşi

TURN MARTELLO – turn de apărare circular şi puţin înalt

UAKARIS – maimuţă cu coadă scurtă

ULANI – trupă de patrulare în Commonwealth

URTH – numele lumii în care au loc evenimentele cărţii de faţă, planeta ale cărei origini se pierd în trecut

VODALUS – Senior al Pădurii, exultant revoluţionar care urmăreşte înlăturarea Autocratului

VODALARIUS (pl. vodalarii) – adept al lui Vodalus

XENAGIE – unitate de cavalerie de aproximativ 500 de oameni

Unităţi de măsură

Palmă – 20 cm

Cubit -45 cm

Pas – 75 cm

Cot – 1 m

Lanţ – 20 m

Leghe – 3 mile (4,8 km)

Drahmă - 1,772 g

Minimă – a şaizecea parte dintr-o drahmă

Pământul a îmbătrânit și soarele e pe moarte. În marea Citadelă a Orașului Nepieritor, Severian, ucenic în Ghilda Torționarilor, își calcă jurământul. Exilat, Severian își începe odiseea fantastică prin lumea întunecată și plină de primejdii a unui viitor îndepărtat.

„O carte magică... o capodoperă... cea mai bună scriere de science-fiction pe care am citit-o de mulți ani încoace!... Total originală, inedită, incomparabilă: începutul unei opere mărețe.” — Ursula K. Le Guin

„O capodoperă a genului science fantasy, comparabilă cu marile creații ale lui Tolkien și C.S. Lewis.” — Publishers Weekly

FANTASY
ISBN: 978-973-102-220-8



www.ledabooks.ro
www.edituracorint.ro

LEDA, imprint al GRUPULUI EDITORIAL CORINT

Designul copertei: Andreea Apostol
Imaginea copertei © Bruce Pennington